

Obět mše svaté,
s připomením
svatodenním pořádkem
a
četnými výklady mše svaté.

Sestaveno a vydáno

od

Dr. Václava Vessiny,

kanovníka na hradě Pražském, knížecího arcibiskupského
konsistorního rady a redaktora Dědictví Svatojanského.

Nákladem Dědictví Svatojanského.
Pro rok 1850. — Číslo XXIV.

Cena 30 kr. na št.

W Proze 1850.

Tiskem c. k. dvorní knihtiskárny, Synů Bohumila Haase.

☞ Zvláště k dostání u c. k. kněhupectví vy. Krednera a Kleinbuba; objednání může se i státi u jiných kněhupectví.

P ř e d m ě l u w a.

Několi Dědictwí Swatojanské spásitelného spisku, Swatodenuj pořádek zwaného, již na 10.000 vydalo, přece se po něm nepřetrženě poptávají děge.

Wysoce důstojná knížecí arcibiskupská konfistor Pražská slusným žádostem spoluaudu Swatojanských ráda wyhowugje, a potřebu času považugje, nařídila redakci téhož bratrstwa, aby spis tento opět vydala.

Knížecka tato obnášela půwodně jen učco přes arch; — toto wydání ale gest daleko obširněgšj. Příčina pak leží w tom, že gsem učeni rozličných spisowatelů o neudražšj oběti nowého zákona k tomuto wydání připogil, abych tak k rozmnožení cti a sláwy toho předrahého pokladu swaté wjry přispěl, a ten neuswětěgšj poklad před drzými gazky obhágil, jenž wjru w toto přeswaté tagemstwí ze srdci lidských wyrwati

se snaží. Gsan to pagednání, kteráž gsem
wubral „Časopisu pro katolické duchowenswo,¹
gehožto redakci gsem po 16 let wedl, a kteráž
následugji spisowatelowé: Gjsař, Čeněk, Gnoget,
Diršjt, Němeček, Kokoš a Ziegler, gsau sepsali.

Nemám přičiny, proč bych newyznal, že i
z mého péra mnoho gšem přidat, o čemž gsem
se domnıwal, že by k zdokonaleuj knihy této
přišpělo. —

Tjm wzrostla tehdy kniha tato na 16 1/2 archıi;
a stala se dostatečnou, aby wěřicjho katoljka „o
mssi swaté“ řáduč poučila, duwodně o wšem
přeswědčila, a spolu potěšila tau gıstotau, že we
swaté katolické Cırkwi není docela nic, což by
na Božstý puwod, na ustanowenı aposstolsté a
na ctıhodné obyčege prwnıho křestansktého wěku
neukazowalo. Pozorný čtenář stane se tedy způ-
sobným, aby zlomyslne zlehčowánı této newswě-
těgšj oběti wywrátil, a swaté prawdy se zastal.

W Praze, dne 31. Prosince 1850.

Redaktor.

Pěkně a právě dj sw. Auḡustin: »Po-
 rádek gest wůdce k Bohu, a což od Boha po-
 chází, gest pořádné.« Gafáz pravidelnost a po-
 řádnost panuge w říšši přirozenosti! Nebí
 Stwořitel swěta »wšsecky wěci u mjře a počtu
 a u wáže spořádal (Kn. Maudr. 11, 21.),
 gelikož neni Bůh zmatku, anobrz pořádku.«
 Tjmtoi se i způsob nasseho gednání a celý
 žiwot náš spravowati má. »Wšsecko poctiwě
 a podle řádu ať se děge« (1. Kor. 14, 40.),
 naponijná Aposstol Páne. Nikdy pravé pobo-
 žnosti nedosáhname, gestli že dnes plní nábo-
 žnosti gauce: zeztra wšsecko modlenj opauštjme;
 gednoho dne přes přjliš pracujice: druhý le-
 nossenjm a samau roztržitostj strávjme; brzo
 přjinně řagjce: brzo rozmařilý a swětácký žiwot
 wedeme. Nenjt spajeni bez pořádku, bez křestan-
 ských stawu nassemu a silám nassim přiměre-
 ných pravidel žiwota, gidžto nám wěrně a
 štatně zachowáwati náležj. Protož spisowatel
 těchto katolických pravidel žiwota, ku wšem
 po cestě spasenj kráčeti dhtěgjcjm slowy sw.
 Bernarda wolá: »Prosjm wás, stúgte pewně
 w Pánu, pořádek s ustawičnau péči zachowá-
 wagjce, by pořádek zachowal wás.«

»Když jest hodina wstáti, neoblenug se!« (Eklez. 32, 15.) Angel na tebe gako druhdy na Petra wolá: »Wstaň rychle a pojed za mnau!« (Sk. Up. 12, 7. 8.) Medbey na zpauzenj se a stýškánj rozmařilé přirozenosti; čilému duchu náležj přemáhati ljné tělo. O, gakž krásnau rannj obětj gesti přemáhánj toto před Hospodinem! Protož si urči dobu k spanj, a od ustanoweného gednau pořádku bez potřeby neodstupug. Maudré pravidlo dj: Sedm hodin spáti dostačj. Wstaň záhy ráno, a nečiň z noci den, aniž ze dne noc. Před wýchodem slunce má manna Božj milosti, genž s nebe na paussi žiwota pozemského padá, sbjrána býti.

Prwnj twá myšlénka budiž: Bůh. »Bože! Bože můg! k tobě z gitra bdjm, po tobě prahne dusse má.« (Žalm. 62, 2.) Poznameney se i hned sw. křjzem na čele, ústech a prsau. »We gménu ukřižowaného Pána Ježíše wstávám. Můg žiwot budiž s njm ukřižowán, bych někdy gako on z hrobu k wěčnému oslawenj powstal.« Klekni na zem a klaněg se co nowé stwořenj Stwořiteli swému. »Tobě, ó neyswětěgšj Trogice se klaněge, prach, z něhož tělo mé utwořeno, ljbám. Sláwa Bohu Otci i Synu i Duchu sw.« Pak se oblec, gsa pamětliw, že tě Bůh widj, a swatý angel strážce po boku twém stogj. »O Pane! den mi raucha newinnosti a swatosti, o kteréž prwnj nassi rodičowé w rági škrze hřjch přissli. W Krista Pána se obleku a we swětle choditi budu. Dbmyg mne,

ó Bože, vždy wjce od neprawosti mé, očisti mne od hříchů mých!«

Pokropiw se swěcenau wodau kľekni před křucifix, a modli se před njm chwjli u wnitř, to gest, gen w duchu. Předstaw si gak náležj žiwě welebnost Božj, s njž mluwiti chceš, a děkuj Bohu za to, že tě minulé noci milostiwě ochránil. »Ach, snad ge tento den, den poslednj žiwota mého! Gak mnoho gich noci této zemřelo a giž i sauzeno gest! Gá mám gessťe čas milosti, gessťe den spasenj. Pane! tys mi den tento propůgčil, on ti budiž cele obětowan. Wšeccko k sláwě twé! Mé myšlěnkny, mé žádosti, a slowa má ať tě oslawugj! B lásky k tobě chci pracowati a trpěti, neboť gsem učedlnjř křizowaného. Pane! wložiž sám křjž na ramena má, určiž mi práci mau. Staň se neyswětěgšj wůle twá!«

Přemeyšlěny chwjli na powinnosti staru swěcho a na dobré skutky, gež tohoto dne snad budeš moci wykonati; tolikěž i na nebezpečenstwj a přjlezitosti k hřichu, w něžto bys přigjti mohl, a připrawug se k dobrému i proti zlému, úmysly pewnými. »Ne, ó Pane! nezhřěšjím — zwláště hřichu... warowati se budu. Ach, přjliš často gsem giž tebe, ó Pane! urazil. Tobě, ó Bože! připowjdam, a pewně si usmyslugi od nynjčka napravowati žiwota swěcho.« Nynj wykouey swau obyčegnj modlitbu a proš Boha za požehnánj geho. Matku Božj wšak, a swat. an= gela strážce a patrony swé o přjmluwu gegich wžywey. Wzbud tři božské ctnosti, wjru, na-

děgi a lásku, a ku konci se pomodli: Otče náš, Zdrávaš a Apóstolské wyznání wjry.

Když se z rána zvonj ku kletánj, modli se »Angel Páně přinesl panně Marii poselstwj atd.,« a děkug Bohu za tagemstwj wtělenj Syna Božjho. »Bůh se pro mne narodil! Bůh pro mne umřel! O! nekonečná láska, kdož tě může dosti milowati!«

Zbýwá-li ti času, čti a rozgjmey tolikéž něco duchownjho. To čti alespoň w neděli a we swátek. Když se modljme, mluwjme s Bohem; když čteme, mluwj Bůh s námi. »Mluw ó Hospodine! neboť slyššj služebnjš twůg.« (1. Kn. Král. 3, 9.) Knihy duchownj *) gšau listowé (psanj) od Boha s nebe nám poslanj. Čti ge s uctiwostj a přemysšley o tom, coš přečetl, t. g. rozgjmey. Obracuge to na sebe, čti dobrá předsewzetj. »Blahoslawenj, kterjž slyššj slowo Božj a ostřjhaš ho.« (Luk. 11, 28.)

Chťš, možná-li, každodenně mšši swatau. Udi s radostj srdečnau do chrámu Páně, a rci s

*) Gakowěž gšau zvláště: Zlatá kniha Tomáše Kempenšého o následowánj Krista Pána. Od Jos. Stránského, w Hr. Král. 1823. — Žiwot a řeči Pána našeho Ježíše Krista, od Jos. Dyttrcha. W Praze 1800. — Katolická mišionárnjš knjžka atd. 3tj wydanj. W Praze. — Dobré smě w dobrau zemi atd. W Hradci Králowé. 1837. — Šaubra modlitby. 2hé wydanj. W Praze 1835. — Biblická historie starého i nowého zákona, od Šimona B. Wrány. 2 dšly, 2hé wydanj, w Praze 1832. — Žiwot sw. panny Terezie, od Jos. Cerného, w Praze 1830. — Paue žůstaň s námi. Od Jana Marchala. Wybandá nákladem Dědictwš sw. Jana. 1839, 2 dšly, za 40 kr. jšti. Wšubec knjhy Dědictwš Swatofanšým wybané.

sw. Dawidem: »Weselil jsem se z toho, když gest mi powědjno bylo: Do domu Hospodinowa pügdenie.« (Žalm. 121.) »Gaf mišj gsau stanowé twogi, ó Hospodine! Zauzi a omdléwá dusse má po sijnch twých. Neboť lepššj gest den geden w sijnch twých, než tisjce w stáncjch hřjssnjšjw.« (Žalm. 83.) — Wegda do chrámu Páně pokrop se swěcenau wodau, hřjchy swé na myšli mage. »Pokropiž mne yzopem Pane! a očistěn budu, umng mne, a nad snjch zbjšen budu.« (Žalm. 50.) W prawdě, mjesto toto gest swaté, dům Božj a brána nebeská! Wrhni se na kolena a klaněg se neyswětěgššj Swátosti. »Gá se ti klanjm, w způsobě chleba skrytý Bože! Pane můg, Wykupiteli můg, mé gedinké a neywyššj Dobro! W tebe wěřjm, w tebe z celého srdce swého daufám, tebe uade wšsecko milugi!«

Přede mišj swatau se wmysli na horu Kalwarii, a wzbud w sobě city lásky, důwěry, wděčnosti, útrpnosti a ljtošti, gimiž Matka Páně, Jan a Magdalena progati, před křížem stáli. Nebť ten samý Weránel Božj, genž pro náš usmrčen byl, má na oltáři na odpusstěnj hřjchůw nassich nekrwawým způsobem obětowan býti. Předstaw si w osobě kněze Pána Jezjše, gaf pod břemenem kříže na horu Kalwarii kráčj. Spog se při wšsedj misse sw. částkách s knězem, a rozzjmej umučenj Krista Páně. Při postupnj modlitbě wzbud nad hřjchy swými, genž smrti Kristowy přjčinau byly, skraussenau ljtošt. »Gá jsem zhřěššil, ó Pane! mnoho a

těžce, swau winau, swau neywětšij winau! D Spasiteli! neschetnosti mé tě prodaly a zradily. Kriste smilug se nade mnau! Pane smilug se nade mnau!«

Při Gloria se spog s angely a sw. nebesťtany k chwálenj Boha: »Sláva buď na wýsostech Bohu, a na zemi pokog lidem dobré wůle. Swatý Bože! silný Bože! nesmrtdlný Bože! Tobě budiž čest a sláva po wšsedny wěky!« —

Po Epistle, kteráž se slowy: »Bohu díky!« končj, wzdáwen i ty Bohu díky za swaté slowo prawdy wěčné, kteréž nám skrze proroky a apostoly zděliti ráčil.

K Ewangeliu wstaň co swědek prawého a božského učenj Krista Ježíše; pro něž hotow gšl proti pecku a swětu bogowati a i krew swau proliti. —

Při Kredo, apostolské wyznánj wjry říkage, radug se z toho, žeš k pravé a samospasitedlné wjře powolán. Kci se swatau Terezij: »Gá gsem syn (Dcera) římské katolické cirkwe. W gegj swaté wjře chci žiw (a) býti i umřjti.« —

Při Offertorium, kdňž kněz chléb a wjno Dci nebeskému obětuge, wlož tělo swé i dussi swau, wšsedny moci a zbožj swé zároweň na oltář, a obětug se Bohu w obět dokonau: »Wiz, ó Pane! wšsedko, což gsem a mám, budiž twé. D, budiž i ty celý můg. Tobě žiw gsem, tobě umjram, twůg gsem celý na wěky wěků.« — Kdňž si kněz ruce myge, uwaž, že i ty na prosto čist a bez poskwrny býti máš,

abyš s knězem Beránka neposstorněného obětovati mohl.

Představ si, gať se welicj zástupowé duchů nebeských kolem oltáře snášegj, a rci s njmi w neyhlubšj uctivosti k Sanktus: »Swatý! Swatý, Swatý! Pán Bůh zástupů! Plna gsau nebesa i země sláwy twé.« — Po Sanktus wzpomeň na žiwé prawowěřej wyznawače, za které zwláště se modliti obmenššjš a powinen gš; poruč Bohu swatau geho cirkew, wlast swau a krále swého, wšsedň duchownj a swětšké auřady, tolikěž i newěřej a hřjššnjš. —

Když se sw. Pozdwihowánj bljžj, poklekna na kolena, představ si wečeřadlo w Jerusalémě, kdej Pán Zejš s aposstoly swými posledně wečeřel a nekrawau obět nowého zákona slawil. Wzaw chléb do swatých rukau, dobrořečil, lámal a proměnil ho slowy: »Totoi gest tělo mé.« A wzaw kalich proměnil wjno řka: »Tato gest krew má nowého zákona, kteráž za wás a za mnohé wylita bude na odpustěnj hřjchů.« — Klaněg se Pánu Bohu swému w způsobách chleba a wjna s neyhlubšj uctivosti. Při pozdwihowánj sw. Těla Kristowa uwážug, gať Kristus Pán na křjž powyššeny za nás umřel. — Zejšš! genjš řekl: »Už budu powyššen od země, wšsedo potáhnu k sobě,« táhni mne k sobě, spog mne naprosto s sebau, abych řci mohl: »Kdo mne odlaučj od lásky Kristownj? D, Bože! patř na obličeg swého Krista, odwrať oči swé od hřjchů mých!« —

Při pozdvihování svaté krve Kristovy uvaž, že z ran Kristových k smrti hříchův našich se přivstila. »Klaním se ti, ó svatá krvi, když vši za mne a za celé člověčenstvo na odpustění hříchův našich vylita byla! Obmyj mne vřídou vjce od nepravosti mé, očisti mne od hříchův můch. Ježíš za nás umřel; smrt jeho gest životem našim a rány jeho spasením našim; krev jeho volá k Otci o milost a odpustění pro nás hříšnější.«

Po svatém Pozdvihování vzpomeň na zemřelé pravověřci významáče, rodiče, bratři, sestry a příbuzné, své tělesné i duchovní dobrodince, přátely a nepřátely, i na ty, na něž nikdo zvláště nepochybná. »Svaté a spasitelné gest myšlení za mrtvé se modliti, aby hříchův sprostěni byli.« (Kn. Mach. 12, 46.)

K Pater noster se modli s knězem: Otče náš, — a děkuj Pánu Ježíši, že nás modliti se naučil. Proš o pravého ducha modlitby.

K Agnus Dei rci s knězem: »Beránku Boží, kterýž snímáš hřichy světa atd.« Raduj se a plěsej, že tak slavnou obět ku smýření Boha s námi, v rukou máme. Vlož všechny hřichy, žádosti a prosby své na Beránka Božího, abyš v Kristu Pánu a skrze něho před trůnem Božím milosti dostal. —

K sv. Přijímání poklekna na kolena, bj se třikráte skrausseně v prsa, a rci pokajdě s pravou pokorou: »D Pane, nejsm hoděn, abyš wessel pod střechu srdce mého, ale toliko

rci slověm, a uzdravena bude duše má.«
 Vzbud v sobě vroucí žádost po Kristu Pánu,
 a pros ho, by aspoň milostí svou do srdce
 tvého vstoupil, to gest, přijmen duchovně.
 — »Ach, kým gest srdce mé dostognau schránkau
 těla tvého, ó Ježíši! — Duše Kristowa
 posvět mne; Tělo Kristowo spasiž mne; krevi
 Kristowa napoj mne, wodo z boku Kristowa
 očist mne; ó dobrý Ježíši, wyslyš mne; do
 svých swatých ran schowey mne; a udey mi
 od tebe odlaučenu býti!« *) — Pohřiz se cele
 do ran Ukřižowaného Pána, zvláště do nej-
 světějšího Srdce geho. »Zde chci obijwati, zde chci
 odpočiwati! Kdo mne odlaučí od lásky Kristowy?«

Když kněz požehnaný dáwá, wiz w
 duchu Krista Pána na hoře Olivetské, gak před na
 nebe wstapenjm ucdlnjkůw svých žehnal. —
 Při poslednjm ewangelium děkug Bohu
 z toho, že se Kristus ráčil wtěliti a nás wy-
 kaupiti: »Slovo tělem učiněno gest a přebý-
 walo mezi námi.« Tuto poklekni na prawé ko-
 leao a rci s pohnutým srdcem ke služebnjkem
 Paně: »Bohu díky!« — Uvažug chwjli welí-
 kau milost, žeš ussi sw. přjtomen býti mohl, a
 pros Boha, by nehodnau modlitbu twau pro
 zásluhy Ježíše Krista dobrowolně wyslyšeti
 ráčil. »Otče! wiz Syna svého, w němž se ti
 zaljbi!« Než z chrámu Paně wykročjš, pros

*) Modlitba sw. Františka Xaveria; iterau se kněz po mši
 sw. každobenuě z breviáře modlj.

Boha za požehnánj, s arcioctcem Jakubem řka:
 »Pane! nepustjm tebe, leč mi požehnánj dáš.«
 (1. Mojz. 32, 26.) *)

Z chrámu Páně domů přišed, gdi se
 wššj chutj po své práci. Nemůžeš Bohu lépe
 slaužiti, než řdyž powinnosti staru svého ná-
 ležité wykonáš. Powážug každé zaměstknánj za
 úkol Božj, a konec gako angelé w nebi wůli
 geho s poslussnostj ochotnau. S Bohem počni,
 s Bohem skonči. Bud pilný a řádný, ne
 abys lidem, anobř Bohu se zaljbil. Wšsecko
 k sláwě Božj, wšsecko z lásky k němu! »Nen-
 nepatrněgšj skutek pro Boha wykonánj gest
 zlaté zrno pro wěčnost. Protož úmysl dobrý
 častěgi obnow a wšsecko Bohu obětug. »Každé
 dechnutj, každé bitj srdce a hnutj giných nassich
 audůw, každé pomysšlenj dusse nassj chwaliž
 Hospodina! Chod wždy s Bohem, t. g. wed
 Bohu ljbězný žiwot a nezhrěššj. Bůh tě widj,
 Bůh tě slyššj, Bůh zná i nentagněgšj pohyby
 srdce twého. Wšsecko se napjše, wšsecko někdy čteno
 bude; gedenkaždý sauzen bude podle skutků swých.

»Pracug, dokudž den gest, nebí přigde
 noc, noc smrti, řdež žádný nebude moci pracowati.«
 Bud obratný a weselý při práci své,
 bez ospalosti a lenosti. Weselého dárce milu-
 ge Bůh. Služte Bohu s radostj! — Množstwjm

*) Tato knjžka wygde zvlášš pro Spoluauby Dědictwj Swa-
 toganského s přjdwkem o misš sw. a s otkloženu misš sw,
 gaf gi kněz u oltáře koná, by wšse o misš sw. čtenárům swětlé bylo.

práce se nedej odstrassiti a zmásti. Nepokog russj wssedko. Ěin wsse s rozwahau a rozmyslem. Menamáhen se přes přiliš, nýbrž času užíwati se uč. Každé okamženi gest dráhé! Netitěrkug a nepixley se: »žiwot náš není žádná hra. W zápětj ho následuge wěčnost!« Z obtížných pracj se nesiťtě, pracug w duchu kagjcnosti, k dostiučiněni za hřichy swé. Pro hřich bylo Adamowi řečeno: »W potu twáři swé gisti budeš chléb.« (1. Moggj. 3, 19.) Nestarey se auzkostliwě o pozemské zdařeni práce swé. Ěin, seč gš; ostatek poruč Bohu. Řidj on wssedko k lepšimu těch, kdož ho milugj. Dařj-li se ti práce po wůli twé, děkug Bohu, čest gemu wzdáwage; nedařj-li se, pomysli: Z to Bůh dopaussťj; Bůh wssedko dobře činj.

Za dne mysl swau částěgi k nebi pozdwiłni. Ruku k práci, srdce k Bohu! Pohledni časem na krucifix. »Ten na křjži gest naše láska, láska naše Kristus Ježjš!« Wjz obraz milé matky Boží; gakž lastawě patřj na tebe! »Zdráwas Maria! Zdráwas Králowno!« — Pozdwiłni očj swých k nebi; tamě twá wlast! »S gak potupy hodna se mi zdá země, kdž k nebi hledjm!« dj sw. Zgnác. — Kdž hodiny bigj, rcí w srdci swém: »An, gak prchá čas. Uběhla hodina, aniž se wjce nawrátj. Pane! dey mně milosti dogiti nynj i w hodinu smrti!«

W poledne se modli: »Angel Páně« atd. a zpntug chwjli swědomj swé wzhledem na hřich ten, kterého se často dopaussťjš. Stráwil-

liš prwnj dennj polowici sspatně, použj druhé lépe. — Při gjdle wiz w duchu Otce na nebesjch, gať k nasycenj wssého, což zde žige, ruku swau sstědře otwjrá. — Nezanedbenj ani w posledne ani z wečera modlitbu před stolem a po stole. *) »Stúl, genž š modlitbau začjná a končj, wssého bude mjtí důstatek,« dj sw. Jan Zlatouštn. — Skroť swau k gjdlu nezřizenau chuť, a střež se nestřjdnosti w gjdle a pitj. »Buďto že gjte nebo pigete, neb což giného koli činjte: wssěcko k sláwě Božj činite.« (1. Kor. 10, 31.) — Nebuď mlsný a přjliš wýběračný: »Gezte, což se wám předložj.« (Luk. 10, 8.) — Negsmeť žiwi, abychom gedli: alebrž gjme, abychom žiwi byli. Krmjš-li tělo swé, nezapomeň i dussi swau krmiti: »Zdaliž neni život (Dusse) wjce nežli pokrm?« (Mat. 6, 25.) »Blahoslawenj, kteříž lačněgj a žjzněgj po sprawedlnosti, nebo oni nasyceni budau.« (Mat. 5, 6.) Mezi gjdlem mluw, což powyráždj a wzdělává: níkdj pak, co gméno bližnjho poskwrňuje. Buď wesel, ale w Pánu; nebí Pán Zejžš sedj co newiditedlný host u stolu twého. Zbýwá-li ti co, wzpomeň na chudého Lazara, a dopřen mu alespoň drobtů še stolu twého. — Po gjdle děkug Bohu, gaťo geden z pěti tisíců, gežto P. Zejžš zázračně nasytil. Proš ho i o chléb duchownj, t. g. o mílost Božj a slowo geho.

*) Počjná býti modau, se wjce nemodlití, a tak gaťo žwjče, k obědu se posadití. Bohužel! že ta stará, swatá nábožnost hynie.

Můžes-li, navštířo i odpoledne chrám Páně, a uděluješ-li se požehnání, zůstaň při něm. Radug se z toho, že nám smrtelnýkům na zemi dopřáno s angely w nebi zpívati: »Swatý! Swatý! Swatý!« — Kristu Pánu, že u prostřed nás ustawičně přebýwati ráčj, díky vzdávage, při vycházenj z chrámu Božjho rci: »Páne, zůstaň s námi, neb se připozdjwá, a den se již nachýlil. Neopauštěg nás, ó ney-
sladšj Páne Jezjssi!«

Z večera, při křekánj se modlí: »Angel Páně« atd. U večere pozorug to samé, co při obědě. Mysli na poslednj večeri, kterau P. Jezjš s učedlnjky swými w Jerusalémě držel. Než se na odpočinutj položjš, podjwey se, zdaž podrž-
zenj twogi, máš-li gake, doma gsau; a nařid wšse, čeho potřebj. Čti něgakau duchownj knihu a dey i ostatnjm čtenj toho účastnu býti. S gak užitečno by to bylo w rodínách! *)
Wykoney na to swau modlitbu večernj před

*) Z domácj, děti, čeládka a podržzenj magj ob hospodáře a hospodyně k modlitbě přidržáni býti. Gakž žádostná by proto byla společná rannj, polednj a večernj modlitba. Představenj gsau we swědomj swém zawázáni, o žiwotu a cwičenj se w ná-
boženjnjm podržzenjch swých se přestwěděti, zdaž totiž se modlj, zdaž do chrámu Páně chodj, zdaž častěji do roka sw. Swátosti přijimaj, zdaž žádnych nedowolených anebo aspoň nebezpečných spolků nemaj. Auo, představenj gsau před Bohem zawázáni, podržzenjch swých slowem i příkladem k pobožnosti wzbuzowati a o gegich spasenj pečowati. »Gešlize kdo o své a nehyjce o domácj věci nemá, zapřel wjru, a gest horšj než newěřej.« (1. Tim. 5, 8.)

K nábožněntu a vzděláwagjcmu čtenj postypte Dědictwj Swatojanské množstwj spawitelauých kněh w neplewněgšj ceně. K dostanj gsau w každem kněhupectwj.

krucifixem. Děkuj Bohu za všecka tělesná i duchovní dobrodíní. »Chwalte Hospodina, nebť dobrý gest, na věky trvá milosrdenství jeho.« Zpýntug svědomí své hledě na všecko, cožkoli přes den myslil, mluvil a činil, a vzbud do: konalau lítost nad hříchů svými. O té ne: wděčnosti! Boha lásky nevhodnějšiho, dobro: dince nevhětšiho, Otce nevláckavějšiho ura: ziti! Sud sebe sám, byš pak nebyl sauzen. Kdož wj, zdaž Bůh této noci duse tvé od tebe nepožádá? O, gať hrozno by bylo upad: nauti w ruce nevhěš spravedlivého Boha, bez předešlého š ním se smjřenj škrze pravau lítost a swatau zpověd. Neboť nalezáš-li těžký hřích w srdci svém, musjš si předsewjziti, co nevdřjw budeš moci, se wyzpowjdati. Gať bychom mohli pokogni býti, kdž ge duse mrtwa? Poruč se do ochrany nevhlahoslave: nějšj Panny Marie, svého angela strážce, a wywolěných patronů swých. Konečně se po: modli za duse w očistci.

Po večernj modlitbě zachowáwcy mlčenj; swlékna se w počestnosti, pokrop se swěcenau wodau, představuge sobě, gať gj někdy tělo tvé pokropeno bude, a považ lože za hrob, do něhož položen býti máš. — Setrwey we zbožných myšlenjch a citech, až ujněš. Předstaw si na pravici Rodičku Božj, na lewici sw. Josefa, a u prostřed obau obegni nevhladjšiho Pána Ježíše. »Ježíši! tobě žiw gsem; Ježíši, tobě umjram; Ježíši, twůg gsem žiw i mrtew.

Otče! w ruce twé poraučjm ducha swého!« — Procjtneš-li w noci, modli se: »W noci pozdwiहुgte rukau swých k swatyni a dobrořečte Hospodinu.« (Žalm 132.) Dawid wstával w noci k chwálenj Pána. Kolik nocj stráwil Pán Ježíš na modlitbách. Wzpomeň na pobožné dusse w klášteřich a we swětě, genž dobau nočnj Pána welebj; wzpomeň na bdjci nemočné a unjragjci, gežto u welikých bolestech a trápenjch ležj; zpomeň na hřjssnjky, kteřj w noci Boha urážejj. »Den dni wyprawug a noc k noci woley: čest a sláwa, moc i sja Bohu na wěky wěků. Amen.«

Milý křestane! slyš prawidla wšsedh prawidel: Žádáš-li šťastně žiw býti, uwrhni se cele do náručj Božjho! Nepokognot gest srdce nasse, pokud w Bohu neodpočjwá. — Wšsecel žiwot twüg w Bohu buď pohřžen. Nečjň nic proti Bohu, nečjň nic bez Boha; nehledy nic krom Boha; wšsecťo čjň a snásseg pro Boha. — **Drž se pevně pravé katolické wjry!** »Bez wjry nemožno gest, ljbiti se Bohu. (K Žid. 11, 6.) Základu giného (prawdy a spasenj) žádný položitj nemůž, mimo ten, kterýž gjž položen gest, genž gest Kristus Ježíš w swaté řjmské katolické cirkwi. — Toliko gedna prawda, geden Ježíš, gedna cirkew! Nemůžet Boha mjti za Otce ten, kdož cirkwe nemá za matku,« dj sw. Auğustin. — Wěř tedy proto, že cirkew Duchem sw. wedená takto wěřiti učj; ne pak, že toho slabý rozum nechápá. — O, gať často rozum

náš blaudj! Wjra pokorná cestu k spasenj ukazuge a malickým rozumu uděluje. Wyučug se u wjře wždy wjce a wjce poslauchánjm dobrých kázanj, čtenjm knih duchownjch, obcowánjm s kněžjmi a s nábožnými lidmi; zwláště pak modlitbau a životem křesťanským. Wjra gest swětlo Bohem rozžaté; tyť ho za ně prositi musjś. Wjra gest přeswědčenj ze zkussenosti wnitřnj; proto mnozi nepřigdau k swětlu, geli-kož skutkové gegich zlj gsau. »Bude-li kdo chtjti wůli geho (t. Ježíše Krista) činiti, rozeznát učenj to, gestli z Boha.« (Jan 7, 17.) Wšeliké pochybienstwj u wjře nižj, gak uile se hřjchu wýhost dá.

S bludari a s posniewáckj náboženstwj neobcug. Gaké gest towaryšstwj swětla s temnostmi? — Nehlauben w tom, což wyššjho gest nad rozum twůg. »Kdož skaumatelem gest welebnosti, zachwácen bude od sláwy.« (Přjst. 25, 27.) Nestyď se za swau wjru, alebrž wyznáwenj gi před swětem, zastáwánjm prawdy *) a weřegným w náboženstwj se cwičenjm. — Chlauba twá budiž w křjži Kristowu! Bud bláznem před swětem pro Boha, pak budeš maudrým před Bohem.

Daufej w Hospodina; nebt on Bůh twůg a spasenj twári twé. — Odpočjwey w náručj

*) Wjz: »Proč gsem Katoljkem?« — ob Jana B. Zjřjsta. W Praze, nákladem Dědictwj sw. Jana. — »Wohomil« ob tohož a tamtéž, gakož i dřjwe giž gmenowanj: »Katechismus w rozmlunách,« ob S. B. Brány, nákladem téhož ústawu.

sprawedlnosti Božské, gako dítko w kljnu matčině. Gestit geden, genž wsse řjdi, bez gehož wědomj ani wlas s hlawy twé nespadne. — Za tau přjčinau se warug wssedy auzkostných starostj, nebí Pán o tebe se stará. — Střež se wssak i nečinosti a lenivosti; neboť Hospodin chce, abyš s njm aučinkowal. — Následug napomenutj swat. Jánáce: »Twa w Boha důwěra budiž tak účinná, gako byš ty wssedko činil, Bůh pak nic; činnost twá tak w Boha důwěrug, gako by Bůh wssedko činil, ty pak nic.« — Nebud w štěstj wysokomyslým, aniž w neshěstj malomyslým. Žiwťe starý Bůh, on pomáhá w každé nauzi. — Žádného zlého se nebog, leč hřjchu; gelikož duffi zabjg. — Zhřessilíš pak, nezaufer! Mámeť u uraze ného Otce prostřednjka Jezisse Krista sprawedliwého; ontě smjrenj za hřjchy nasse. — W ranách Krista Pána milost bude dána, w nich spasenj k nalezenj. — Následug tedy wěrně hlaju swědomj swého a wnuknutj Božjch. — »Gednau mluwj Bůh, a podruhé téhož neopazuge.« (Job 33, 14.) Neodporug Duchu swatému! kdož prawdu poznává, kdož wůli Páně wj a podlé nj žiw nenj, těžce hřessi. — Přemáhey tolíkěž pokussenj k hřjchu; u wěci té wssak nebud přjliš auzkostliw. Žlý nepřjtel tě šice k hřjchu může wábiti: swolenj ale gest w moci twé. Ne, ó Pane, nezahřessjm! Tobě gedno se dci klaněti, gedno tobě slaužiti. — Nezpolehey na sjlu swau; gsit slabý. Důwěrug w

Krista; když on s tebou, kdo proti tobě? —
 Hospodina daufám, nebudu zahánben na věky!

Milug Boha nade wšscho, a odřekni se, aspoň w srdci wšscho, což gest ze swěta. —
 O! kěz bychom mohli s apostoły zwolati: »Páne! wšscho gsme opustili a tebe následowali. — Můžeme my Boha, genž náš až k smrti milowal, milowati? — Žádáš se naučit milowati, — gdi ku kříži. Hora Kalwarie gest wznesená škola lásky. — Mysli pilně na Boha; uwážug dokonalosti a djla geho. Každá bylinka, každé kwjtko k tobě wolá: Bůh náš učinil. — Chwal Hospodina, a plésey mu z celého srdce. O, prastará a wěčně nowá krásu, tak pozdě gsem tě poznal, tak pozdě tebe milowal! — Miluw rád o Bohu, ale wždy s neyhlubššj uctivosti. Ponaučná a příkladná rozmlauwánj gsau siljej potrawau pobožnosti. »Žádná rozprávka mi nenj milá, aniž se mi gaká kniha libj, kdež gméno »Ježjš« slyšeti nenj,« dj swatý Bernard. — Wzbud častěji wraucj ljtost nad hřichy swými. Boha gsem urazil, genž pro mne slzu wyléwal, genž pro mne krwácel! Ach! kdož dá potoky slz očjm mým, abych plakal a plakati neustal? — Zachowey w sobě wždy wraucj žádost Boha milowati a wěčně s njm býti. Kde gest Ježjš, gehož miluge dusse má? Wstana budu hledati, až ho nagdu. Bud hotow pro Boha wšscho se zhostiti, od wšscho se odlaučiti; gedno ne, od geho

lásky. Láška musí oběti přinášeti. O! vážné slovo: Já dci Boha nade všecko milovati!

Učinil-liš vše, což ti přikázáno bylo, rci: »Služebnjš neuzitečný jsem.« — Strěž se marnosti a pýchy, onatě kořen všelikého hřichu a smrt všeho dobrého. — Proč se medle prach a popel vypjná? — Co máš dobrého, gesto bys od ginud nebyl wzal? Proč se chceš tedy dhlubiti, gako by od ginud nebyl wzal? — Bůh slávu swau žádnému ginému nedá. — Sled se tedy we všem, cožkoli smeyššjš, mluwjš aneb činjš, ne lidem, ne sobě, alebrž Bohu zaljbiti. — Mysli častěgi na křehkosti a hřichy swé; ach, gak slepý, gak chudý, gak bjdny gš. — Žáden jš od swěta raděgi nepoznánau a potupenu: než chwálenau a ctěnu býti. Bud malický w očjch swých, bys byl weliký před Bohem. Kdo se ponižuge, bude powýšsen.

Gsa od někoho uražen, nebud přjliš nedůtkliw. »Blahoslawenj tissj!« Kdož byl wjce a nesprawedliwěgi urážen nad Pána Zejjše? »Míte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem.« (Mat. 11, 29.) Hněw zaslepuge rozum a gest pramen mnohých hřichů. W hněwu nemluw, anjž gedney. Medey slunci zapadnauti nad hněwem, ale smiř se w brzce s bližnjm swým. Bůh náš gest Bůh pokoge. »Pokog wám!« tak pozdrawil Zejjš Aposstoly swé. Potlač hned prwnj myššlenj proti bližnjmu swému. »Dokud had nepřátelstwj malý gest, zabj ho, by on, gsa wětšjmi, nezabil tebe.

Odpusíte, bude wám odpustěno. Milugte nepřátely své, dobrořečte těm, kteříž wás nenáwidj, dobře čiňte těm, kteří wám bezprávj (nátistky) činj. Geden druhého břemena neste, a tak naplnjte zákon Kristůw.

»Bud trpěliw w trápenjch a sauženjch.« — Menjí žádně gině cestu k nebi, krom cestu kříže. — »Králowstwj nebeské násilj trvj, a ti, kteříž násilj činj, uchwacugjt ge.« — Patř na ukřižowaného Pána Jezisse, a následug příkladu na hoře Kalwarii tobě zůslawněho! — Učiň z nauze ctnost. — Trpěliwost wisse lehkým činj. — Wšelikh trápenj gsau milost Boží, nebť od hříchů očistugje k Bohu wedau. — Děug tedy Bohu i za trápenj. »Kohož miluge Pán, tohoť tresce. Příčinau toho dokládá sw. Augustin: »Weliký kříž gest, žádného kříže nemjti.« — Warug se rozkossnosti. »Maudrost nebýwá nalezena w zemi těch, kteříž rozkossně žiwj gsau.« (Job 20, 13.) — Mloha žiwota gest, zapjranj sebe a opravdowá kagjenost. — Kristus dj: »Nebudete-li pokánj činiti, wšickni zahynete.« (Luk. 13, 3.) Za tau příčinau skrot tělesnost swau a uweď tělo své w podrobenost, by dusse twá byla swobodna. —

Uchowey oči swých, aby wšsetečnosti a neřádnosti neslaužily. Děi býwaj často branau smrti pro dussi. Modli se tedy s Žalmištaw Páně: »Odwrať oči mé, ó Pane, aby newiděly marnosti.« (Žalm. 118.) Dhrad ussi své trny bohabognosti, by oplzých rozprávěk nes

poslauchaly. »Zlá rozmlawánj porussugj dobré mrawy.« (1. Kor. 15, 33.) Nebaž po nowinách; nebt to roztržitu činj dussi, a w lehkomyšlnost gi uwádj. »Nic neni nowého pod sluncem.« (Kaz. 1, 10.) Skroť hrdlo své a nebuď geden z těch, gidž Bohem břích gest. Prwnj přikázanj, gež Bůh lidem dal, byl p ů st! — Nařizené posty swědomitě zachowáwen, a newyjmey se od nich z moci své. Gaž často snássel Zejš hlad a žizeň, horko a žimu! gaž nepohodlný nocleh, gaž se kázanjm unawil a cestami zemdlel! Kolik nocj probděl; gaž přjkré měl smrtečné lůžko! — W kterých ze wšech těchto mrtwenj následugeš Zejš Krista? — Slyš, co dj mistr Božský: »Chce-li kdo přigiti za mnau, zapři sám sebe, a beř swůg kříž na každý den, a následug mne.« (Luk. 9, 23.)

Krocenj gazyka gest weliké sebe zapjranj. Tento malý aud, gaž weliké wěci často prowdj! — Gest wšelikost nepravosti, nepokogné zlé, plné gedu smrtečného. (Zak. 3, 5.) Swaté Pismo prawj: »Mnoho mluwenj nebywá bez hřjchu.« (Přjstl. 10, 19.) Bud zpozdlým (powážílým) k mluwenj, a před ústa swá postaw stráž. — Gestič čas mluwenj i čas mlčenj. — Žjrdka kdo toho litowal, že mlčel: ale přečasto, že nemlčel. — W řeči své buď wždy wěren prawdě. »Ústa, kteráž lhau, zabjgegj dussi.« (Kn. Maudr. 1, 11.) — Nemluw o cizjch chybach, leč z důležitě přjčiny. Láška přikrýwá wšeko, láška wymlawá wšeko. Nečin přjliš

často náwstěwy. Dbyčegně se horssi domū wra-
cime, než gsme wyssli. *)

Bud ku každému přiwětivým a ochotným:
duměrně ale a štaupněgi š mnohými zacházeg.
Kdož nalezá přitele wěrného, nalezá poklad: ale
ž tisjcw si wywol gednoho, prawj maudrý
Strach. — Wyhýben se towarýssenj še swěta-
ky; še zbožnými budeš zbožným, š lehkowáz-
nými lehkowážným. Pokora a zdrženliwost
gest matka modlitby a swatosti.

Milý, po Bohu prahnaucj křestane! nechod
po radostech a rozkossich swětských! Tyt gi
pro něco wyššjho stwořen; nebo má twým
podjlem, twau nad mjru welikau odměnau
Bůh sám býti. — U tworů nehledy útěchy;
sladký se zdá kalich, gegž ti swět podává: ale
konec geho gest — hořkost. — Lepšj-tě ocet
a žluč we šskole kříže Ježíšowa, než med we
šskole swěta. — Kdož Boha ze srdce miluge,
wždy bude mjti radost. Dkuš gen, gak sladký
gest Hospodin twüg! — Což gsau wšeliké ra-
dosti pozemské u přirownánj š rozkossj dusse,
kteraužto gedinké milostné wzezřenj Páně působj?
Kožkoš swětská nikdy nenasytj; vždy gest nowý
hlad, vždy nowé muky.

Co gest zpanilost a krása? Šwjtká, genž
w brzce wadnau. — Co ge čest a sláwa?
Lepšnaucj se ž mydlin bubliny, genž se brzo
rozplastugj. — Co gest bohactwj? Nwěrný

*) Ku př. ž bálu, ž weseleci, ob tance, ob karbann, a že střebu pigdů.

přítel, kterýž nás w smrti opauští. — Všěcko pomijj; gedno ctnost trwá! —

Zachowey newinnost; onatě okrasa dusse. »D, gať krásné gest pohlawj čisté! get u Boha známé i u lidj.« (Kn. Maudr. 4, 1. 2.) Bdi nad myšlenjmi a žádostmi swými, a warug se i stjnu nečistoty. »Blahoslawenj čistého srdce, nebo oni Boha widěti budau.« (Mat. 5, 8.) »Nic nečistého newegde do králowstwj nebeského.« — Odporug zlému hned z počátku; nebí gestliže se zlé rozmohlo, pozdě se ljť užjwá. (1. Kor. 6, 9. — 15, 50. Efes. 5, 5.) — Žertú smyslu dwogjho neposlauchey s oblibau, aniž ku wšsetečným řečem mysl swau příkládey; nýbrž neljnost a osfliwost swau na wšsem, cožkoli nečistého gest, žregně progewug. My křesťané gsme pokolenj swaté; co nečistého gest, aniž gmenowáno bud mezi námi. — Neklade se neposkwrněné a panenšké tělo Kristowo na gazyk twúg? — Bud wážený a dostogný w zacházenj s pohlawjm ženským, wždy na paměti mage, že tě Bůh widj, a angel strážce twúg tebe pozoruge. — Čistota gest welmi něžná, autlá kwětinka, gedinkým dotknutjm wadne. — Utjkej, prchey před nepřitelem; nebí gedno útěkem se swjtězuge. — Milugeš-li nebezpečenstwj, zabhyneš w něm. — Přetrhey pauta, gimjž w porobě potupné sewřen gsí. Nelzeť dwěma pánům zároweň slaužiti. — Přátelstwj swěta tohoto gest nepřátelstwjm Božjm. — Nezpolehej na swau silu; gsíť křehký člowěk. Kdož stogj, hlediž aby nepadl.

Čistota gest dar nebeský; toliko pokornj gj účastni gsau. — Warug se marnosti a pýchj i w statstwu. Gakž stat gest čistotněgšj nad newinnost? Pencha gde před pádem.

Čti swětské i duchownj swé wrchnosti, a buď gim s láskau poddán; nebť gsau od Boha zřizeny. Přemáhny swéhlawost swau; kdož sám sebe následuge, wůdce slepého následuge. — Bud wrchnostj swých poslussen; ne z bázně, aniž abys se zaljibil, nýbrž sřz swědomj. (Řjm. 13, 1 — 5. I. Petr II. 13 — 19.)

Synu! cti rodiče swé, abys dluho žim byl a dobře se ti wedlo na zemi. »Požehnánj otcowo utwzüge domy synů; zlořečenj pak otcowo aneb mateřino z kořene wywraj základy.« *) (Eklez. 2, 11.) —

Mládenče! Panno! Budte posluffni učitelů a wychowatelů swých, genž wás k dobrému wedau, aby někdy s radostj a ne u wzdychánj z duffj wassich počet dávali. — Manželko, bud posluffna manžela swého we wssedch wěcedh sluffných; ontě pánem twým a hlawau rodiny od Boha ustanowenau. Manžele! rozkazug laškawě a rozssafně; gsa pamětliw, že i ty máš Pána na nebi. — Křestanc! křestanko! bog se Boha, milug wlast, cti krále, poslaucheny du:

*) Co čistotu w stoletj našem nehtojce pobkopáwá, gest rozmařilé wychowánj, nedostatek lázně a porádku w rodinách; nemjrné baženj ho wyraženjch a společnostech; lehkowážné a přjzliš swobodné obcowánj obého pohlawj; čtenj nemravných knih. a oswěta bez Boha a bez swědomj, a i nawšstěwowánj diwadla, kde se za nyněgšjch dob málo poučitelného hwiďj a slyšj.

chownjch i swětšých wrchnostj. — Nehlauben w nařzenjch wrchnostenšých, aniž hled na lidšké wrchnosti nobřž na Boha, genž ge nad tebau ustanowil. — Přigjmen š uctiwým mlčenjm domluru, těšse se, že chyby své poznáš. Lepšjít gsau rány od maudrého nám zasazené, než lichotiwá pochwala posšetilcowa. — Eti zwláště kněze. (I. Tim. 5, 27.) »Kdo těmi pohrdá, Kristem pohrdá.« (Luk. 10, 16.)

We wšsedh wěcedh následug Pána Zejžisse, genž dj: »Gá gsem swětlo swěta, kdož nme následuge, nechodjt w temnostech.« (Jan 8, 12.) We wšselikých připadnostech sám sebe se taž: Co by byl Pán Zejžš zde smeyšlel, mluwil a činil? — Rozwážug tedy pilně swatý žiwot geho: »Ehodil, dobře čině.« (Sk. Up. 10, 38.) Následug šlepězi geho. Udělug rád chudým; gsaut audowé Kristowi. — »Co jednomu z bratrj neymenšjch učinjš, učinjš Kristu Pánu. — Nawšstěwug nemocné, těš trpjcej, přispěg ku pomoci potřebným, buď ke wšsem wšidný a ochotný. — »Láska přikřiwá množstwj hřjchů.« (Petr 4, 8.) Ungelšké gest to zaměstknánj djtky pěstowati a w bázni Boži wychowáwati.

Wynasnaž se sw. wjru wšsude rozššřowati dobrými knihami, chwálenjm dobrých kazatelů a zpowědnjčů. — Wnučug hřjšnjky cestě Páně, a slowem i příkladem k pokánj ge napomjney. — Pobožný žiwot gest tichým účinným kázanjm. — Běda wšsak tomu, kdož

pohoršsenj dáwá! — Wednohot gest potrebj, —
dussi swau zachowati k životu wěčnému.

Milý křesťane! chceš-li weliké toto djso
wykonati, buď přitelem modlitby. — Bůh do-
brého Ducha swého uděluje těm, kterjž ho zaň
prošj. — Modlitba a mrtwenj gsau dvě
křjďla duchownj, gestwo tě nad potupný swět
wznesau. Nabaď srdce! nebe bude twau odmě-
nau. — Obezmi sw. křjž; wiž umjragcjh
Pána Ježíše, gať hlavu swau k voljbenj po-
koge k tobě skloňuge. — O, té slasti, ó té
blaženosti! Pane! zde gest dobře býti! — Pane!
zde gest dobře býti; deň mi u tebe stránek ťi
udělati a u křjže twého odpočinutj naléztj! —

Odpočinutj naléztj? Zde nenj odpočinutj
dokonalého, nýbrž až wězdeme k odpočinutj
wěčnému. Žiwot náš gest bož, genž se gedno smrti
končj. Žiwot náš gest putowánj, gehož konec wěč-
nosti se dosahuje.

Milý křesťane! máš dalekau cestu před
sebau, cestu welmi nebezpečnau a temnau. Za-
tau přjčinau ťi wywol wěrného wůdce, mau-
drého duchownjho pastýře, dokonalého zpověd-
níka. Proš Boha o wnufnutj, by ti toho po-
ukázal, gehož ustanowil dussi twé. Tent musj
býti moudrý, pobožný a lastawý. — Nalezna
ho, wlož zcela dussi swau do rukau geho.
Powažug ho za angela Bohem tobě poslaného.
Měg k němu uctiwost, lásku a důwěru. Ukáž
mu wsecky srdce swého záhyby; bez rady geho nic

důležitého nebež před sebe; budiž ho poslušen, gakožto zastupitele Božjho. —

Chceš-li cestu pobožnosti nastaupiti, bude zpověď z celého žiwota twého, neli potřebna, předce welmi užitečna. Půst byl w rági prwnj ulohau: zpověď prwnj požádanau powinnostj: »Proč jsi gedi ze stromu?« — Přijmen častěgi sw. Swátosti; čiu to, možná-li každy měsíc, neb aš každého čtvtletj neb w hlawnj swátky. — Buď negen upřjmný w udání hřjchů swých, anobř i krausseně gich lituq. Bez ljtosti není hřjchůw odpustěnj. Polepšeni se, gěst ale nenlepšjím důkazem. — Growneš tedu častěgi nyněgšj staw dusse swé še stawem času předěšlého. Gakau wadu gš se sebe složil, gakau ctnostj gš prospěl? — Wjz: »kdo netrácj ku předu, gde zpět.« — Šled i swatých odpustkůw účasten býti. Š, gak potřebni gšme takowého časných trestu prominutj přjčinau slabosti našj. — Worani na přjsné kagjčj skutky za prwnj doby cirkwe našj. Gediné horliwě kagjčjmu odpustky mohau prospěti. Čině pokánj, š gakěž gš, důwěřug se pro Jezjše Krista, w milosřdenstwj Božj. — Nawšštěrug pilně nešwětěgšj Swátost oltářnj. Pogďme a modleme se; co nám může Bůh na trůnu milosti swé odepřjti? Wyleg srdce swé před Kristem Pánem, genž wolá: Pogďtež ke mně wšični, kteřjž pracujete a obtjzeni gšte, a gá wás občerstwjm. — Čti zwláště swatý křjž. Křjž gěst kazatelnau obrácenj se, ontě školau swátosti. R Matce

Boží progeroug vraucj nábožnost, aniž se styd
 k gegi učtē rúženec častēgi se modliti. Dna-tē
 zrcadlo sprawedlnosti, sstjt čistoty, útočiště
 hrjssnjkú, ona-tē Matka — Matka milosrden-
 stwj. — Wžýwen i Swaté a Swětice Božj,
 čjten žiwoty gegich, a wywol si gich několik
 stawu swému přiměřených za ochrance a za
 zwlássnj příklady k následowánj. — Swět
 welké Swátky se zwlássnj pobožnostj. W čas
 adwentnj a postnj rozumnož modlenj a mrtwenj
 swé. — W těch třech tať nazwaných suchých
 dnech každého čwrt léta, kdez nám cjrkw nasse
 přjssněgi se postiti přikazuje, modli se zwlássi za
 záležitosti křestanstwa, za nasseho swatého otce
 římského Wapeže, za biskupy a kněze; a žáden
 Boha, aby dobré a pilné dělňky na winnici
 swau wyslal; — nebť w suché dni býwali
 druhdy knězi obnčegně swěceni. — Welmi
 prospěssno by bylo, každoročně od starostj
 swětských po několik dnj se uchýliti, a w tichém
 samotenswj duchownjmi cwičenjmi se objrati.
 Urči si aspoň geden den každého měsice, kdezto
 byš s obzwlássnj bedliwostj o spasenj dusse swé
 a o poslednjch wěcech člowěka přemyslel.
 Čjm giným má pozemský žiwot náš býti, leč
 přjprawau k sstássné smrti? Wamatuť ustawič-
 ně na poslednj wěci, a nezhrěssjš. — Blaho-
 slawený ten, kdož se swatým Dawidem řci
 může: Přemyslel gsem o dnech starých, a léta
 wěčná na myslí mám.

Dusse milá! navykni z cela tomuto **swatodennjmu pořádku** a těmto pravidlům žiwota. Čti ge opět a opět, a zachowáwey ge! »Blahoslawenj, kteřž slyšj slowo Božj a ostrěhaji ho.« Příkázanj Božj negsaw težká: nebí láska přemáhá wšsecko. Slyš hlas pastýře dobrého, Jezjše Krista: »Gho mé gest sladké, a bříj mě mé lehké. Pokog wám! Pokog swúg dáwám wám, ne gaký swět dáwá wám.« — Pokog tobě čtenáři nábožný; žde w dobrém swědomj, a pak na wěčnosti w nebi! Amen.

D missi swaté.

Předkem o loběti wábec.

Mage Pán Jezš ono weliké djlo wykau-
penj nasseho dokonati, itolowal gessť naposledy
před smrtj se swými učedlnjky w Zerusalémě.
Poněwadž práwě weliká noc nastáwala, pa-
mátka wyswobozenj lidu Ziraelského z tuhé
poddanosti egyptské, při kteréz židům příkázáno
bylo gisti beránka, na upamatowánj gegich
otecům od Hospodina prokázané milosti, že
gegich prworozence w oné přehrozně noci za-
chowal, w kteréz wssěcko prworozenstwo Egypt-
ských zhynulo: gedl i Pán se swými učedlnjky
dle židowského obyčeje beránka welikonočnjo.
Powečeřew pak s nimi a wykonaw tento
náboženský obněg, ustanowil pro swé wyzna-
wače giný zákon. Dle wyspánj třj ewangelistů Páně,
wzaw do swých neyswětěgšjch rukau chléb: a
poněwadž při této slawnosti židé nekwasseného
užjwali, *) tedy nepochybně nekwassený chléb,
žehnal, dobrořečil, lámal, a podáwage swým
apostolům, řekl: Gezte, totoť gest tělo
mé. Podobně učinil s kalichem, wjnem napl-
něným, při čemž opět řekl: Pjte z toho
wssični, totoť gest krew má nowého zá-
kona, kteráž za wás a za mnohé wylita

*) 2. Mogg. 12, 24.

bude na odpuštění hříchů. *) Při tom doložil: To čiňte na mou památku. **) Z svatých Pável opakuge toto nařízení Páně. Pownučiw Korintské o večeři Páně, pravj: Kolikrátkoli budete gisti chléb tento, a z kalicha toho vjti, smrt Páně zvěšitowati budete, dokaw adž nepřigde. ***)

Toto nařízení Jezissowo vyplínugj wssični křesťané: katoljci i nekatoljci. Wssični uznáwagi wečeři Páně za částku služeb Božjch: ale nestegné magj o nj smeysslenj. Nekatoljci gi uznáwagi gen za swátost, za náboženstwj obyčej od Krista Pána ustanowenú, skrze kterýž naň křesťané upamatowáni, s njm aužegi spogeni a na dušsi posilněni býwagi. Ba i to gegich smeysslenj o wečeři Páně, gakožto o swátosti gest rozdjlné; gináf wěrej lutrian, a gináf katoljč. Katolická cirkew naproti tomu, gcuž gest nejstaršj, prwnj a půwodnj, od kteréž wssedny ostatnj gménem křesťanských cirkwj se honosjci odpadly, považowala a považuge we wssedch časech wečeři Páně netolifo za swátost, nýbrž jwolu i za obět, při kteréž obět Jezissowu na křížji dokonanau předstáwuge a obnowuge.

Mezi swátostí a obětí gestli rozdjil. W swátosti obdržugeme od Boha milost a wnitřnj poswěcenj; při oběti přinášjme my zase něco Bohu z dobrého ohledu za dar. Pokudž tedy

*) Mat. 26, 26—28. Grownny Mat. 14, 22—24. Łuf. 22, 19—20. **) Łuf. 22, 19. ***) 1. Kor. 11, 26.

katolícká cirkew večeri Páně za obět považuje, nazývajú gi mššj swata u, neboli obětj mšše swatě. A tato činj neyznamenitěgšj částku gegich služeb Božich, na kterěz neméne nežli na zvěstowánj slowa Božiho sobě zakládá, od kterěz nihdá neustaupj a ustaupiti nemůže, a kterauž co gen může slawnau činj. Ze večere Páně obět nowozákonnj gest, to wyswětliti a dokázati aučel gest tohoto pogednánj. — Nejprwé bude ale potřebj poukázati, co vlastně obět gest, a odkud swúg půwod má, což se w nastáwagjcjm §. stane.

§. I.

Obětowati wubec gest, z wážnosti, oddanosti, lásky a wděčnosti k některé osobě, aneb také z lásky k některé věci něco, gežto dle nasseho usudku gatausj cenu do sebe má, pro onu osobu neb wěc wynaložiti, aby se tym ona oddanost, wážnost a láska na gewo dala i dokázala. *) W tomto obššjrném smyslu záležj tedy obětowánj vlastně we wnitřnjm smeysslenj, gjuž se někdo z oddanosti a lásky k některé osobě neb věci zanásj, a we wyloženi negaké věci, gjž sobě wáží, k wygeweni téhož wnitřnjho smeysslenj. Tak wykonal u p. římský Meğulus obět, kdežto pro swau vlast

*) Takto wyměřuge obět Jakub Grint, w školnj knize pro posluchače filosofie, odkud i druhý wyměr oběti w užšjím smyslu wzat gest.

něco do sebe ceny majícího, totiž svou svobodu i život měnoval, aby jí svou vděčnost na jeho dal i dokázal. Tak ona chudá wdova Jerusalemská uvrhla dle svědectví Ježíšova všecko, což měla, dva štarty, do pokladnice, *) obět vykonala.

U zřímým pak smyslu gest obětovati, zřádati se nějaké vzácné věci a tak vynaládati jí, aby se tím náboženské známosti a city na jeho dalu. U tomto smyslu může se toliko Bohu obětovati. Oběti nalezáme u všech pohanství národů. Gaf vzdělaní Řekové, tak i bogovní Ířtmané obětovávali. Chrámové jejich bohů bývali dobrovolnými dary naplněni. — U čteme-li historii svatou o prvých lidech, nalezneme u nich známku takového obyčeje. Přestaupivše arcirodičové naši dobrovolně rozkaz Hospodinův, a z přerokostného přibytíu díjme jim vykázaného vypuzení byvše, byliť by se rádi znova nějaké zkauffce podrobili, aby svou oddanost k Nejvyššímu dokázali, než jejich žádost a toužení nebylo již vyplněno. Protož přinášeli dobrovolně Pánu všelité dary, gakých jim příroda poskytovala, aby sebě onoho rozhněvaného Pána opět naklonili. Tomu vyučili také dítky své; nebo o těch se již dočítáme, že dobrovolné dary své Hospodinu v zápalnou obět podávaly, **)

*) Mat. 12, 42—44. **) 1. Regž. 1, 3—4.

Takový obyčej přecházel od jednoho pokolení na druhé, a když Hospodin porušené pokolení lidské všeobecnou potopou vyhladil, jediného Noema s jeho rodinou dobrotivě zachovával, vstupoval znova libovonný dým s oltáře vzhůru k nebesům. *) Také arciolec vyvoleného lidu Božího, Abraham, na oběti gsa narýchlý, stávil Hospodinu oltáře; **) od něhož Pán i jeho jediného syna Izáka za obět požádal. Abraham byl hotov dáti to, což mu na světě nejmilejšího bylo; ale na pokynutí Boží obětował na místě syna svého skopce. ***) Obzvláště pak za sluhage onen dobrovolný dar krále Sálemského Melchisedecha, genž spolu knězem Boha nevyššího byl, považeni našeho. Abraham poraziv nepřátely na hlavu a odegmutv jim, kromě svého strýce Lota od nich již zagatého, vssecku kořist, navracoval se co wjtěz do vlasti své. Z wysšel Melchisedech wjtězi wstrjz, občerstvil ho pokrmem a nápojem, spolu ale také Hospodinu chléb a wjno obětował. ****) Obýčej dobrovolné dary přináseti swrchowanému Pánu, neboli gemu obětowani, gest tak starý jako pokolení lidské. Co otcové činjali, to i synové gegich w paměti své zachowawšse, činiti nepřestali. Ule potřeboval snad Zwůrce od swých

*) 1. Mogg. 8. 20—21. **) 1. Mogg. 12. 8. ***) 1. Mogg. 22, 1—13. ****) 1. Mogg. 14, 18.

tvorů čehoš takového? Nikoliv! — Korunovaný zpěvec prozpěvuje o něm ve svých žalomných písňích takto: Geho gest wšsecka zwěr lesnj, dobytek na horách i wolewé. Geho gest wšsecko ptactwo nebeské, geho gest okršleek země, i plnost geho. *) Smrteelný člověk nemohl tedu nic Bohu dáti, coby mu giž nenáleželo. Než, z gakého ohledu prwněgšj lidé oběti Bohu přinášeli, okáže š. následujc.

§. 2.

Člověk, přirozeným swětlem swého rozumu weden gsa, poznává i bez wyššjho přispěnj, že gen swým pečowanjm swüg žiwot a swé zdrawj nemůže zachowati, že gen swau pilnosti wšseho nezmuže. Wždyť pak se bez slunečnjho swětla a tepla, bez rosy a deště žádné obilj, žádné strom, ba ani ta neynepatruěgšj bylínka zdařiti nemůže. Člověk musj uznati, že gest přjliš mdlý, aby bez cizj ochrany wšelikerého nebezpečnstwj mu hrozjcjho usšel. Coš w něm se ozývá, gežto mu prawj, že od někoho wyššj moc sebe magjcjho záwisj. Když wúkol sebe nacházegjcj se, a i nad sebau klenaucj se prostrannosti wšselité předmět: spatruje a pilně pozoruje, táže se sám sebe: Odkud pak gest to

*) Žalm 49. 10—12,

wšedko? — Tak přichází aspoň poněkud k poznání Boha; kdežto není daleko od gednoho každého z nás; nebo w něm žijeme, a hýbáme se, i trváme. *) Zepřten se gen howad, a naučij tebe, anebo ptactwa nebeského, a oznámj tobě. Mluw zemi, a odpowj tobě; a wyprawowati budau tobě ryby morské: A dožnewj, že wšedko toruka Hospodinowa učinila? **) — Pak se ale člověk dále táže: Což pak gsem té swardhované bytosti, od nějž zároveň s ostatními věcmi dole i nahoře se nacházegjcmi swúg půwod mám, powinnowán? Aterak sobě aš gegjho zaljbenj zjšťám? — Gak gi mohu a mám ctjti? — Člowěk k ginému láskau zanjcený hledj genu swau náklonnost wšselikými dary wygewiti. Gij nemluwňátko, winauc se k swé rodičce, celuge ústa té swé pěstauuky. Wachole, potuluge se po zelených lučinách trhá pěkésté kwjtky a přinášj Dobrotiwému oci swému. Gestit to něco přirozeného, že se i prwnj lidé k swému newiditedlnému přjteli, k swému newyňššjmu Dobrodinci tak chowali. Snazilit se o to, aby mu na gewodali, co gegich srdce ctjlo, a to šice rozličnými Dobrowolnými dary. Uzuáwagjce newyňššj bytost, chtěli gi newprvé takowým zpúsobem uctiti. Přigimagjce pak každodenně z šštedrých

*) Škut. 17, 27—28. **) Job 12, 7—9.

rukau Hospodinových tak mnohá dobrodinj, nemohli býti beze všeho vohnutj. Spanj gegich zeměné audy vzdnyčň občerstwowalo, pokrma a nápoj ge sžil, zlatostkwaucj slunce gim plamenými paprsky swými swjtilo a zemi k wnda- wánj wšelikých plodin zahřjwalo, aurodnj stromové nesli lahodné ovoce k požjwánj zowaucj, pro ně přýssitili se čistj pramýnkové, pro ně wanuli wetřjkové, pro ně sstěbetali weselj ptáčkové, gak by- liny tak i zwjřata slaužili k gegich obžjwenj, aneb aspoň k wyrazenj gegich. Za takové nezaslaužené dary s pohnutým srdcem djky wzdáwali lidé newiditedlnému Dobrodinci swému, při čemž mu na důkaz swé wděčnosti oběti pálili. Několikow pak se pod mocnau ochranau Nenywššjho wšlecko na ně usmjwati zdálo, nebywali předce lidé wzdnyčny žjplna blaženi. Byliť li také weselé myslj, napadlo gim brzy, žeby gegich blaženost pominauti mohla, žeby se gim budaucně něčeho mohlo nedostáwati. Proto brali opět swé útočiště k tomu, genž gim giž tak mnoho dobrého prokázal, a kladauce na oltář swé dary prosili ho, aby i budaucně o ně se štaral, aby ge do swé mocné wzal ochrany a wšlecko nestěstj od nich milostiwě ráčil odwrátiti. Konečně pak dopustiwšse se zlého, co se té swrchowané swatosti ljbii nez- může, uznáwali také swau nehodnost. Gak pak se měli lidé od swých postwrn očistiti? Gak toho Nenywššjho sobě opět nakloniti, aby se geho zaljbenj a dobrodinj znowa hodnými učj-

nili? — Na smjřenj obětowali zase s tau žádostj, aby jim gegich proviněnj odpustil a nad nimi se smilował. *

Takowj byli tedy ohledowé prwnjch lidj Hospodinu obětugjch. Bůh nepotřebował jice gegich darů: ale ten úmysl, s kterýmž gemu obětowali, zaljbil se gemu. Než, gako býwá i té neyswětěgšj wěci někdy od bezbožnjch zlošnů k zlému užjwáno: tak i časem s obětmi se stalo. Zapomenuwse pozděgi lidé na Hospodina, klaněli se mjsto Tworci tworům, božskau uctiwost jim profazugjce. A nastogte! kdezto dřjwe bohobognj buď zabitá zwjřata, aneb aurodu polnj obětowali: wzťahowali napotom mnozj národowé i na obraz Božj, na lidi ruce swé, a lidskau krowj zprzněni gsauce, pálili ge k uctěnj swých němých model. Na takowau ohawnost nemohl ten Neyswětěgšj patriti. Tedy byloť gakěšj oprawy z ohledu oběťj třeba.

§. 3.

W ten čas, kdezto se z oběťj pohanských národů kaurilo, na gegichžto oltárjch nezřjdeka i lidská krew wyléwána byla, *) powolal Bůh

*) Z třetj knihy Mojšjšowj (18, 21. a 20, 1—5.) gessit pateno, že pohané gataus modlu Moloch ctili, gjž k uctě matky swé wlastnj děti páljwalj. Z židě, spustiwwse se Hospodina, w údolj syna Ennom swé syny a dcery ohněm zapalowali. (Serem. 7, 31.) Wylol pak toto údolj bljž města Jerusa-

Mogžjffe. Tento znamenitý muž wywedeu wywolený lid Izraelský z Egypta, ze země modloslužebné, chodil s ním čtyřicet let na poušti; neboť se hned židé v zemi Kananeystau usaditi nesměli. Tam pamatoval Mogžjš lid na Hospodina, na toho jediného pravého Boha. Z předepsal pro Izraelity na pokynutí Swrchowáného čisté služby Boží, kteréž také z wětšjho djlu w obětech záležely. K tomu cíli wyhotowen byl stánek oponau ozdobený, kteráž geg na dvě dělila. W jedné polowici ukrýwala se archa se dekami zákona a slaula Swatyně swatých; w druhé pak bylo místo pro obětowánj, slowauc Swatynj. *) Podlé tohoto stánku byl pak pozděgi i chrám Jerusalémský od židů do Kananeysté země přisědšjch a gi opanowawšjch wstawěn. **) Wšsecko to bylo na rozkaz Boží ***) zhotoweno, aby smyslň lid ze země modloslužebné přisědšj a samými po-

léno, genuž židé Gehenna žjkali. O takowých obětech, kteréž mnozi národové, jako n p. Kartháginšj, Fenikowé, Galowé, Shtotaurowé a ginj konáwali, také pohanzšj spisowatelé zwjnkudinj. Tak napsal D. Curtius Rufus w děgepisu gednaggeim o Alerandru Welfém, sňž odobýwánj města Tyru s wyprawuge: „Sacrum quoque, quod quidem Diis minime cordi esse crediderim, multis seculis intermissum repetendi auctores quidam crunt, ut ingenuus puer Saturno immolaretur: quod sacrilegium verius qnam sacrum Carthaginenses a conditoribus traditum, usque ad excidium urbis suae fecisse dicuntur, ac nisi Seniores obstitissent, quorum consilio cuncta agebantur, humanitatem dira superstitio vicisset.“ Lib. 4. cap. 4. N. 23.

*) 2. Mogž. 25, a 26. **) 3. Král. 6, 16—17. ***) 2. Mogž. 25, 1.

hanstými národy obkličeny něco měl viditelného, čím by před modloslužebností obhágen byl. Nebo Bůh, kterýž učinil svět, i všecko což jest na něm, ten gsa Pánem nebe i země, nebydlj w chrámjch rukau udělaných, aniž býwá ctěn lidstýma rukama, gakoby něčeho potřeboval, poněwadž on dáwá všedněm žiwot i dychánj, i všecko. *)

Dle zákona Mojžíšsowa měli židé nenpravé oběti krawavé, to jest, zabjželi zvjřata, gegichžto krowj oltár přede dweimi stánku stogicj od knězj pokropen býwal. **) Krom těchto měli oběti nekrawavé, kteréž se braly z všelikých rostlin, a takové slauly suché oběti. Záležely pak z mauky bělné, z chlebů, z přesných koláčů a z klasů gessťe zelených a ohněm upražených. ***) Připomenauti zde slussj, že mužowé z rodu Aronowa, totiž knězj, po suchých obětech, kdž mauku bělnau zapálili, ostatnj pozůstalau částku bez kwasu na místě swatém, to jest w sjni stánku gisťi musili. ****) K těmto suchým obětem užjwalo se také olege, který na darn, genž obětowány býti měly, wylit býwal. Byli-li darowé ohněm spáleni, slaula takowá obět zápalná. Podlé přjcin, z kterýchž židům obětowati nařjzeno bylo, měly opět gegich oběti rozličná gména. Kdž Hospodina ctjti,

*) Eust. 17, 24 — 25. **) 3. Mojž. 1, 5. ***) 3. Mojž. 2. ****) 3. Mojž. 6, 14—18.

gemu za dobrodinj děkować, aneb o budoucý potreby geg wzywati chtěli, slauy gegich oběti pokogné; obětugjce pak na smjřenj se s Bohem, nazýwali takowau obět: obět za hřjchy, ku kterěz se genom zwjrat, kteráž beze wssj poškwrny býti musila, *) užjwalo. Někdyť pak z gakehokolí ohledu obětowali, wyrozumjwali židé wzdnych oběti wúbec gakeš darowánj, wyrazoženj něgaké znamenité a wzácné věci k náboženskému, Bohu milému aučelu, aby se tjm náboženské smeysslenj a city wygewily. Předce wssak nebylo wolno každému židu dle ljbošti obět konati; k přijmánj wsselikých darů k obětowánj odhodlaných byliť gsau Lewité a Sněžj gakožto synové Aronowi z pokolenj Léwi **) pocházegjci určení.

Několiw tedy od samého Hospodina narižgené a sřze Moggjssje předepsané služby Božj welmi smyslne byly, newylučowaly předce duchownj uctěnj, genž se Bohu prokazowati má. Obětugjci židé nebyli od té powinnosti oswo-bozeni, gakoby se od zlého zdržowati nemusili, a dobré skutky konati neměli. Než, židé přinášjeli sice hogně darů na oltář; ale nastogte pozděgi welmi málo o čisté a ctnostné žiwobytj pečowali. Domnjwaliť se, že ů mohau přjzeň Božj kaupiti, a tedy hřjssného žiwota swého nelepšili. To gim sám oswjcený prorok gegich

*) 3. Moggj. 4, 3. a 23. a 23, 20. **) 3. Moggj. 3, 8. 4. Moggj. 1, 49—53.

we gménu Božim wyčítal, rka: »Proč wyprauugesš sprawedlnosti mé, a béreš smlaumou mau w ústa swá? Ty nenáwidjš kázně a zawrhł gšl řeči mé za hřbet. Widjš-li zloděge, běžjš s njm: a s cizoložnjky spolky máš. Usta swá pausstjš ke zlému, a gazyk twúg skládá lsti. Usadiv se s pomluwači, mluwjš proti bratru swému, a proti synu matky swé kladeš úraz. *) Maudrň pak Sirach widěw židy po wykonaných obětech znoma neprawosti páchati, řekl jim: Oběť spasitedlná gest pilnu býti příkázanj Božjch, a od staupiti od wšseliké neprawosti. **) U Hospodin wolal k zaslepeným: Medciť z domu twého telat, ani ze stád twých kozlů; ***) milosrdenstwj dci a ne oběi. ****)

Když se naplnil čas skrz proroky určený, slitowaw se Dtec nebeský, genž láska gest, †) nad lidstwem, poslal k naprawenj geho na swět Syna swého, aby uctěnj Božji, kterěz se má konati w duchu a prawdě, ††) uwecl.

§. 4.

Nynj to, co se we swatých knihách nowého zákona o rozumné službě Božji gakožto

*) Žalm 49. 16—20. **) Eklez. 35, 2. ***) Žalm 49, 9. ****) Džeáš 6, 6. †) 1. Jan 4, 16. ††) Jan 4, 24.

oběti živé, swaté a Bohu ljbé, *) o oběti
 chwály, dobročinnosti a zdjlnosti, gjž Bůh za-
 sluhován býwá, **) dočjtáme, s nassjm w
 prwnjm §. obmezeným wýměrem srowneyme,
 a musjme uzavřiti, že byl wšsecken život Jezi-
 ššuw gen uštawičné obětowánj. Slowa žalništy
 Páně řkauceho: Oběti a obětowánj nechtěl
 gfi: ale ušši otewřel gfi mi. Oběti zá-
 palné a oběti za hřjch nežádal gfi.
 Tehdy řekl gsem: My gduť. Gakož na
 počátku knihy psáno gest omně, abych
 činil wůli twau, kterauž Bože můg
 rád činjm, a zákon twůg gest u prostřed
 srdce mého, ***) obracuge swatý aposstol
 Pawel na Krista. ****) S něm platj to
 zúplna: gako on, neobětowal se Bohu
 žádný. — Gjž we swém mládenectwj řekl
 Marii, materi swé a pěstunowi swému w
 chrámu Jerusalémském: W tom, což gest
 Otce mého, musjm gá býti. †) W giné
 pak wřležitosti řekl: Nehledám wúle swé,
 ale wúli toho, kterýž mne poslal. ††)
 Sstaužil gsem s nebe, ne abych činil
 wúli swau, ale wúli toho, kterýž mne
 poslal. †††) Můgti pokrm gest, abych
 činil wúli toho, kterýž mne poslal,
 abych dokonal djlo geho. ††††)

*) Ějím. 12, 1. **) Žib. 13, 15—16. ***) Žalm, 39, 7—97.
 ****) Žib. 10). 5—9. †) Łuf. 2, 49. ††) Jan 5, 30. †††) Jan
 6, 38. ††††) Jan 4, 34.

Kuže, w čem pak záležela ta wule Otce nebeského, kterauž geho gednorozený Syn, Ježíš Kristus činiti měl? Gaké pak to bylo djlo, kteréž měl zde dokonati? Měl gméno Boží lidem oznámiti, *) králowstwj nebeské na zemi založiti, **) a lid swüg od hříchů gegich wyswoboditi. ***) Wssični lidé měli strz něho k tomu poznánj a přeswědčenj přigjti, že Bůh gegich gest Otec, že ge miluge a o ně pečuge, že nic giného nechce, nežli gegich dobré, a tedy že magj naň zcela zpoléhati, po geho wůli býti, a žiwot wěčný od něho důwěrně očekáwati. Ježíš měl wssěchy lidi gednau rodinau Boží učiniti, aby wssični audowé gsauce gedné společnosti w Boha se důwěřili, wespolek co bratrj a sestry se milowali, a gakožto synowé a dcery Boží zlého se warowali. A to učinil Ježíš skutečně. On newyhledáwal zemských statků, bohatstwj aneb cti lidské; nebo neměl, kdeby hlavu sklonil. ****) Židé ho chtěli králem učiniti; ale on prchnul, seznam gegich úmysl. †) Wnožjt ho také nenáwiděli a osočowali; ale on nepřestal dobročinně aučinkowati, učil ustawičně a dáwal wždy lidem neykrásněgšj příklad wsselikých ctnostj k následowánj. Na-proti tomu nedopustil se nikdy žádné nepravosti, tak že ho ani nepřátelé ze hřichu trestati

*) Jan 17, 6. **) Mat. 4, 17. ***) Mat. 1, 21, ****) Mat. 8, 20. †) Jan 6, 15.

nemohli. *) Konečně pak zmocniwše se ho, nakládali s tímto svým lékařem, kterýž přišel ge léčit, **) co s negalým zločincem. W kwe-
taucjm wěku geho přibili ho na potupné dřewo, na kterém bolestně umřel. Tak byl Ježíš Boha, swého Otce nebeského, poslussen až do smrti kříže. ***) Celý život geho byla tedy obět; ge-
ajžto nenznamenítejší částka geho smrt byla, w kteréž co beránek Boží krwácem hřích swěta sňal, ****) a s kteraui nasse smjřenj †) s Bohem dokonaj; nebo položil z wážnosti k Otci swému nebeskému dle wůle geho na wykaupenj lidstwa ††) swúg život dobrowolně. †††) Odřekl se tedy toho, což zde na zemi člowěku neymi-
legšjho býwá, a tím dokázal, že mu na plněnj wůle Otce nebeského wjce záleží, nežli na wlastnjm životě. Melzeť tedy zapřjti, že smrt Ježíšowa dokonánj prawé a skutečné oběti byla. Co se při židowských obětech stáwalo, wplnilo se také na Ježíšowi: byl násilně a krawě usmrcen, čemuž wšak se dobrowolně podrobil, aby sřze to nenwššj moc swého Otce nebeského, geho swatost a sprawedlnost na gewo dal, gakož i swau uctiwost, lásku, swé poslussenstwj a oddanost swau k němu potwrdil. A tak se to musilo státi, kdežto židow-

*) Jan 8, 46. **) Jer. 6. in Paras. 2 Noctur. Extract. San. Aug. super Psal. Lect. 5. ***) R. Filip. 2, 8. ****) Jan 1, 29. †) Mat. 26, 28. ††) Mat. 20, 28. Cowney. k Tit. 2, 14. †††) Jan 10, 18. Cowney Isaidě 53, 6.

sté oběti jen stjn *) toho byly, co někdy Mešias dokonati měl. — Že obzvláště svou smrt na kříži sám Pán, jakož i jeho apostoelé za obět a jice za obět smirugjicj vyhlá-
šovali, gestě z následugjicjho §. poznáme.

§. 5.

Mogzjš, krze něhož Hospodin lidu Izrael-
skému swá přikázanj oznámiti ráčil, vzdělav
oltář pod horau Sinai, kázal oběti zápalné a
pokogné vzdávati, sám pak wzal polowici krwe
ze zabitých telat a wlil do kofljků, djl pak
ostatnj wylil na oltář. Když ale poslauchajicj-
mu lidu knihy úmluwy přečetl, kterjž sljbil
wšedko činiti, cožkoli Hospodin nařjdl, nabraw
Mogzjš krwe z kofljků, pokropil lidu, a řekl,
že gest to krew úmluwy, kterauž Hospodin s
nimi učinil. **) — Ježjš, Syn Božj, uzavřel
swau smrtj nowau smlauwu, qeho krew, ga-
kožto krew nowého zákona, ***) gest tedy také
obět. A herliwý apostol národů nabjzj Efezské
we swém listu jim zašlaném: Chodte w
lásce, jakož i Kristus milowal nás, a
w ndal sebe samého za nás na smrt w
obětowanj a oběi Bohu u wüni roz-
koffnau. ****)

*) K Řjm. 10, 1. **) 2. Mogj. 24, 4—8. ***) Mat. 26, 28.
****) 5, 2.

W knihách nowozákonných nemluví se jen o smrti Ježíšově, jakožto oběti vůbec; vysvitá z nich také, že byla krvavá smrt jeho obět smírúgje. Sám Pán řekl, že bude jeho krev za mnohé [za všechny lidi,] *) wylita. **) A již dříve řekl svým učedníkům hádagcjm se o přednost w královstwj jeho: Syn člověka nepřisset, aby mu slauženo bylo, ale aby on slaužil, a aby dal dušsi swau na wykaupenj za mnohé. ***) A při jiné příležitosti řekl židům reptagcjm, že se chlebem živým, kterýž s nebe stauvil, býti prawj: Chléb, kterýž já dám, tělo mé jest, kterýž já dám za život swěta. ****)

Tak prohláswovali i swatj apóstolé obět Kristowu na kříži dokonau za smírúgje. Swatý Jan, miláček Páně, prawj: Krew Ježíše Krista, Syna Božjho, očistuje nás od wšelikého hřichu. †) Pakli by kdo i zhřessil, přijmúwce máme

*) Že se zde mnohými wlastně wšickni lidé wyrozumjwati musjgi, poznáwá se nejlépe z první epístoly swatého Jana 2, 2. Poučewadž ale člověk proto spascu nebude, kdž jen gměno Kristowo na gypku nosj. (Mat. 7, 21.) swými pak skutky ho zapjrá, kdežto uja bez skutku mrtwá jest (Jaf. 2, 26.): mohlcby se eno wyhátkenj „za mnohé“ i dle litery wjiti. Nebo ačkolitw Ježíš za všechny lidi umřel, nebudau předce wšickni spaseni; mehauf se tedy těmito mnohými wyrozumjwati ouino, jesto skutečně wěčného blahoslawnstwj dogdan. (Schnappinger über Mat. 20, 28.) **) Mat. 26, 28. Mar. 14, 24. Łuf. 25, 20. ***) Mar. 10, 45. ****) Jan 6, 52. †) 1; Jan 1, 7.

u Otce, Ježíše Krista spravedlivého. A onť gest obět slitovánj za hřichy nasse; a netoliko za nasse, ale i za hřichy wšseho swěta. *) A swatý Petr, toto knjze apostolské, napsal zaš: Ježíš hřichy nasse na swémú těle sám wnesl na dřewo. **) A wywolená nádoba swatý Pamel wolá zaš: Kristus na sblazenj hřicha sřze obětovánj sebe samého ukázal se. ***) Bůh byl zagisté w Kristu smiřuce swět s sebau, nepočítaje jim hřichů gegich, a složil w nás to slowo smjřenj. ****) Kdnyž gsmegcstě hřijšnji byli, podlé času Kristus umřel za nás. †) Konečně pak ukazuae týž apostol Páně, že pro nasse smjřenj s Bohem dosti učiněno bylo, kdnyž Kristus gednau umřel, tak že tato obět gcho pro wšsecky časy we swé plamnosti stogj: Takowéhoť zagisté nám slusselo mjti biskupa, swatého, newinného, neposřkwrněného, odděleného od hřijšnjiů, a genžby wyššj nad nebesa učiněn byl, kterýž nepotřebuae na každý den gako onino kněžj (dle řádu Aronowa) nepřwé za swé vlastnj hřichy oběti obětowati, potom za hřichy lidu; nebo to (poslednj) učinil gednau,

*) 1. Jan 2, 1—2. **) 1. Petr 2, 24. ***) K Žib. 9, 56. ****) 2. 1e Kor. 5, 19. †) K Řjm. 5, 8—9.

samého sebe obětowaw. *) Tento gednu obět obětowaw za hřích, na wěky sedj na pravici Boží. **)

Gať se ale Pán o to postaral, aby nikdý k zapomenutj nepřišlo, že dal z paubé lásky, gakožto dobrý pastýř život swúg za owce swé, ***) okáže §. následugjci.

§. 6.

Přjgemněgšj obět Bohu nemůže býti, než ta byla, kterauž geho gednorozemý Syn Ježš Kristus na kříži dokonal. Na tu neměli také wznawací Ježššowi nikdá zapomenauti. Protož mage Spasitel náš, tento newinný beránek, křwáceti, slawil tuto obět swau se swými učedlnjky giž napřed při swé poslednj wečeři; nebo proměnil swau wšsemohaucnošti chléb a wjno we swé newswětěgšj tělo a krew swau, což w způsobách chleba a wjna swým učedlnjkům k požíwánj podal. Wečeři Páně uznáwali také swatj apostolé za skutečnau obět. Swatý Pawel nazývá Krista knězem podle řádu Melchisedehowa. ****) Melchisedeh obětowal — gať gjme w prwnjm §. okázali — chléb a wjno. Totěz učinil i Ježš při poslednj wečeři swé, s tjm toliko rozdjem, že tyto částky we swé tělo a w krew swau proměnil. Swatý Cyprian prawj: »Kdož gest

*) Ř Žib. 7, 26--27. **) Lamž 10, 12. ***) Jan 10, 11. ****) Ř Žib. 6, 6.

wjce kněz Boha newyžššjho, nežli náš Pán Ježíš Kristus, genž obět Bohu Dci přinesl; přinesl pak tutěž, kterau Melchisedech obětował, to gest chléb a wjno, totíž swé tělo a krew swau.« *) Ano, wždyť pak se při wečeři Páně wšsecko nacházelo, čeho k oběti potřebj gest. Pán Ježíš položil nęgakau wzácnu wěc, sebe samého, swé tělo a krew swau w způsobách chleba a wjna giž napřed za žiwot swěta, **) aby škrze to swau uctiwost, lásku a poslussenštwj k Dci nebeskému okázal, a swé aposstoly tímto pokrmem a nápojem k žiwotu wěčnému nakrmil a napogil. Obětowan pak w způsobách chleba a wjna swé tělo a krew swau, doložil wýslovně: To čiňte na mau památku. ***) Wečeře Páně měla tedy se wztahowati na krawau obět Ježíšowu, gakož i na Boha, genuž se Pán obětował, a wždy trwajicj oběti nowého zákona býti. Za takowau bylat také po wšsech časy uznána. Giž o prwnjch wěřicjch se dočítáme, že trwali w učenj aposstolském a w zdjlnosti lámánj chleba. ****) Chléb dle příkladu Ježíšowa od těch, gimž to Pán poručil, lámání, býwal wždy w tělo Kristowo proměněn, w čemž podstatnost této oběti záleží. A swatý Pawel nazývá Krista beránkem welikonočnjm za nás obětowaným. †) Křesťané magj tedy od toho

*) Ep. 36. ad Caecilium. **) Jan 6, 51. ***) Łuf. 22, 19. ****) Łlut. ap. 2, 42. †) 1. kř. Kor. 5, 7.

času, co Kristus na križi umřel, wzdnych ta-
 kořka welikau noc, a poněwadž welikonočnj
 beránek giž w starém zákoně za obět považo-
 wán býwal, *) tedn i křesťané, slawjce dle
 poručenj Páně geho wečeři, konajj obět. Pať
 těšj tůž aposťtol na wjru obrácené židy, gessťo
 jobě stěžowali, že se co křesťané wsselikých obřa-
 dů, nemagjce žádných takowých obětj gako
 dřjwe, odřjci musěj, následugjcmi slowy:
 Máme i my oltář, z něhož nemagj
 moci gisti ti, kterjž stáňku slaužj. **)
 Oltář stoji zde mjsto oběti, kteráž nan wložena
 býwá, a giž se zde nic giněho wyrozumjwati
 nemůže, nežli wečeře Páně. Že gest tato
 skutečná obět, kterauž Kristus swým aposťtolům
 konati welel, toho swědkowé gsau nám i učitelé
 cirkewnj hned z prwnjch časů křesťanských.

Swatý Irenéus, kterýž w druhém
 stoletj po Kristowě narozenj žiw byl, napsal o
 Pánu takto: »Nowého zákona nowau podal
 obět, kterau cirkew přigawssj we wssem swětě
 Bohu obětuge.« ***)

A we čtvrtém stoletj napsal swatý Řehoř
 Nysenský: »On (Kristus) zabjaj sebe sa-
 mého za nás; gest kněz, i spolu onen beránek
 Boží, kterýž snjmá hřjch swěta.« ****)

Swatý Jan Zlatoustý, učitel cirkewnj
 z téhož wěku, prawj gá: »Na mjstě howad

*) 2. Mořj. 23, 18. a 34, 25. **) Ř Žib. 13, 10. ***) Lib.
 † adv. haeres. cap. 32. ****) Orat. 1. in Christi resur.

poručil, abychom geg samého zabjeli a obětowali.« *)

Swatý Ambrož, také z téhož století učitel, pravj: »Učkoliv se zdá, gakoby Kristus nynj wjce neobětowal; předce tomu tak nenj. On sám bñwá obětowán, fdnž se geho tělo obětuge.« **)

W pátém ale století napsal swatý Augustin: »Sám on wtělený Bůh ustanowil ze swého těla a krwe obět podle řádu Melchisedehoma.« ***)

Že wečeře Páně obět nowozákonnj gest, potwřzugj kromě wñsse uwezených wssiční ostatnj učitelé cirkewnj, ba i w pozdějššim wěku gedn učení protestant****) napsal takto: »Gisté gest, že Irenéus a wssični, kterýchž spisů máme, otcowé s apostoly buď sawěci aneb po nič nendřjwe nastupugij swátost ol-tárnj za nowého zákona obět uznáwali, a to že nebylo zwláštñj gednotliwé cirkwe neb gednoho učitele, nýbrž wsseobecné cirkwe wečegné učení a obyčeg, což tato od apostolů, aposto-lé od samého Krista wyučeni bywše, obdrželi.«

Wečeři Páně slawila také wždny cirkew katolická a s nj spolu i wýchodnj čili Řecká, gakožto obět; mšj swatau, neboli obětj

*) Hom. 24. in 1. Coriath. **) In Psalm. 38. ***) Conc. 2. in Psalm. 33. ****) Arnošt Grabe, křatel w Londýně, genž se až do swé smrti (1711) wybáwánjma spisů newstaršjch cirkewnjch učitelů zanášel. Annot. ad Libr. 4. Irenaei adversus haeres. cap. 57. nunc 17.

misse swaté gi nazýwajíc; což patrné gest z knih k wečerným službám Božjm určených a předepsaných. Protož wyřkla také všeobecná církev: »Swatau, žiwjci a nekrwawau w chránjch konáme obět.« *) Nekl-liby kdo, že se při missi Bohu prawá a zvláštňj obět nepřinášj, aneb že obětowati nic giného nenj, nežli dáwati nám Krista k požjwánj: zawržen bud! **)

Nynj gest třeba okázati, zdali za nassich časů misse swatá tak gako za starodáwna slawena býwá, s čjmž ale nowý § začneme.

§. 7.

Zapřjti owšem nemůžeme, že Pán stolarow na wečer před smrtj swau se swými učedlnjky gen obyčegného raucha užjwal, gakož i dhléb a wjno u obyčegného stolu we swé tělo a krew swau proměnil. Tak se nepochybně i swatj apostolé a prwnj náměstkowé gegich zachowáwali; ale gak mile se ona strassliwá bauře, na počátku proti církwí Kristowě žiwjci, utissila, nedala se tato co čistotná newěsta Kristowa, nemagjci poskwrny ani wrásky, ***) od židowské církwě zahanbiti. Sám Hospodin nařjčil pro Airona, gakožto newyššjho kněze staro: zákonnjho, též i pro geho syny co kněze, zvláštňj raucha wyhotowiti a oltář poswětiti. ****) Sdnyž

*) Conc. Ephes. I. in declar. 9. Annath. II. **) Conc. Trid. sess. 22. Canon. 1. ***) S Gfez. 5, 27. ****) 2. Mojš. 28, a 29.

medle celj národowé, ba i knížata a králowu geqid, odřeknuwše se pohanstwí, wjru Kristowu přigali, bylat cirkew Páně što i swé rozdawáče tagemstwí Božich *) na slusný způsob odjwati, chrámy a oltáře pro veřejné služby Boží stawěti a swětiti; to wšak tjm wjce, gessro od Pána splnomocněna byla, aby w náboženstých wěcech nařizowala. **) Protož neopominula také pro obětugjci kněžstwo wšeliké obrády předpisowati, aby tak důležitě konánj, pokud možná, co neyflawněgšj učinila.

Zatjm ale pozná každý upřímně powožugjci, že w těchto od cirkwe ustanowených obrádech wlastně oběti nezáležj. Co od samého Krista Pána ustanoweno a nařizeno bylo činiti, w tom cirkew Boží ničdá změnn nečinila. Swatj Ewangelistowé wypisugj nám, co Pán při poslednj wečeři swé gakožto oběti konal, následowně:

Swatý Matauš: Ježíš wzał chléb, a dobrořečil Bohu, i lámal, a dáwal učedlnjkům swým, a řekl: Wezměte a gezte: toto gest tělo mé. A wzał kalich díky činil, a dal jim, řka: Pijte z toho wšickni; neb to gest krew má nowého zákona, kteráž za mnohé wylita bude na odpustěnj hříchů. ***)

Swatý Marek: Ježíš wzał chléb, a dobrořečiw lámal, a dáwal jim

*) 1. fe Kor. 4, 1. **) Mat. 18, 18. ***) 26, 26—28.

(apostolům) řka: Wezměte: Toto gest tělo mé. A wzaw kalich, djky čině dal jim; a **pili z něho wšickni**. Z řekl jim: Tato gest krew má nowého zákona, kteráž za mnohé wylita bude. *)

Swatý Lukáš: Zejjsš wzaw chléb, djky činil, a lámal, a dáwal jim, řka: Totot gest tělo mé, kteréz se za wás dáwá. To čiňte na mau památku. Téz i kalich dal jim, když odwečeřel, řka: Tento gest kalich, nowý zákon w mé krwi, kteráž za wás bude wylita. **)

A swatý Pawel. Pán Zejjsš w tu noc, w kterauž zrazen byl, wzal chléb a djky čině lámal, a řekl: Wezměte a gezte: toto gest tělo mé, kteréz za wás na smrt wydáno bude. To čiňte na mau památku. Takž wzal i kalich, když powečeřel, řka: Tento kalich gest nowá smlauwa w mé krwi. To čiňte, kolikrátkoli piti budete, na mau památku. ***)

A oběti nowozákonnj od Zejjsse ustanowené a nařzené gest tedy třeba chleba a wjna. Tuto wěci musej se od biskupů a knězi, ga: kožto prawých náměstků swatých apostolů a ucedlnjků Páne s djkůčiněnjm odděliti a Bohu poručiti, aby se gich wjce co wšednjch pokr-
mů neužjwalo. Tito musej nad chlebem řkati:

*) 14, 22—24. **) 22, 19—20. ***) 1. fe Kor. 11, 13—25.

»Toto gest tělo mé,« a nad wjnem: »To gest krew má.« Pak gest třeba, aby způsobu chleba lámali a tělo i krew Páně w způsobách chleba a wjna požjwali. Konečně pak to wšsecko muselj na památku Ježíše Krista, genž se Bohu pro spasení lidského pokolenj obětował, činiti. A právě z těchto neyznamenitějšjch částek zálejj i podněš mše swatá. Šsaut pak: ewangelium obětowánj, podzwihowánj a přijmánj.

Ewangelium znamená ty řeči, které wedl Kristus Pán při poslední wečeři s učednjky swými; gež poznamenal sw. Ewangelista Páně Jan od 6té kapitoly a dále až do 14. werše.

Při obětowánj wezme kněz chléb a wjno, a oddělené tyto dary Bohu wěnuje.

Při podzwihowánj obnowuje to, co se při poslední wečeři Páně stalo, a co i Ježíš swým učednjkům konati naučidil. Pozemský dar proměňuje se w nebeský; co bylo chléb a wjno, stává se tělem a křwí Páně.

Před přijmánjm uznáwage kněz nehoďnost swau, aby Pán pod jeho střechu wejti ráčil, prosj, aby gen slowo řekl, a geho duše že uzdrawena bude. *) Pak přijmá tělo

*) „Quando sanctum cibum, illudque incorruptum accipis epulum, quando vitae pane, et poculo frueris, manducas et bibis corpus et sanguinem Domini, tunc Dominus sub tuum tectum ingreditur, et tu ergo humilians te ipsum imitare hunc Centurionem, et dicito: Domine non sum dignus, ut intres sub tectum meum &c.“ Origenes Hom. 6. in div. nov. Test. locos.

i krew w způsobách chleba a wjna, *) a s tím se vlastně obět dokoná.

Cožkoli se gesttě kromě těchto tří neznamenitěgšjch částek při missi swaté děge, předepsala cirkew swatá. Wssecko má ale krásné wýznamy, kteréž zde obšširně uwáděti není aučel poyednánj tohoto. Toliko nám gesttě zbýwá okázati, gaťá obět missi swatá gest.

§. 8.

Poněwadž Pán wsseckj židowské oběti zrušil, a místo nich tu obět ustanowil, kterauž sám Bohu wykonal, můžet se očekawati, že gest nisse swatá gaťožto wždy trwagjci památka krawé oběti Ježíšswy na kříži dokonané, obět dokonalá. Sám Hospodin dal giž napřed o nj swé zalíbenj na gewo. Od wýchodu slunce až na západ weliké gest gméno mé mezi národy, a na každém místě kady se a obětowána býwá gménu mému obět čistá. **) Musjt tedy w nj býti wssecko spogeno, co gindá oběti Bohu přjgemné činilo. Giž w druhém §. podali gsme přjčiny, z gakých prwněgšj lidé obětowáwali; z třetjho pak gsme §. poznali, že z týchž pohnutj také Wogzjš Hospodinu obětowati nařjdił. Nabražugjc nasse nowozákonnj obět wsselikeré starozá-

*) Cronney, co židowskij kněžj při suché oběti z mauky bělné žłezgicel činiti museli. 3. Wogž. 6, 14—18, **) Malach. 1, 11.

konj, *) ba i mnoho ge přewysshugjc, **) gest tedy nepřwé takowá, škrze kterau Boha ctjme a gemu se klanjme. Wždyť pak gest prawé a skutečné předstawenj oběti Jezisse Krista, genž byl Boha poslussen až do smrti kříže. ***) Při mssi swaté obnowuge se dle wenslowného nariizenj Jezissowa geho poslednj wečeře, a tau slawil Pán skutečně giž napřed smrt swau, kterauž z uctiwosti a z poslussenstwj k Bohu podstaupil. — Magjc se ale Pánu Bohu swému klaněti, a gemu samému slaužiti, ****) nesmjme tedy tuto oběť nikomu kromě Boha obětowati. »Několiw gest obyčeg w cirkwi, časem některé msse k uctěnj a upamatoránj Swatých weleslawiti: předce tomu toto neučj, zebj se jim měla oběť wzďawati, nýbrž gen Bohu, kterýž ge korunowal.« †)

Msse swatá gest pak takowá oběť, kterauž Bohu na poděkowánj za obdržená od něho

*) Dom. 7. post Jer. Pent. in Secr. **) Jer. 2. post Dom. ss. Trim. in Secr. ***) K Filip, 2. 8. ****) Mat. 4, 10. †) Conc. Trid. sess. 22. cap. 3, de mis. in non. Sanc.

Wozorugme, že msse sw. gest oběť nepřetržená, wěčná. Gest země co kause, tak widjme katolické kněze celj den a celau noc u ostáče oběť msse sw konati. Neb když my máme poledue, a přestáwáme, w Paríži, magj ráno, a mssi tak začjnaj. Když w Paríži přestáwaj i tak w Americe začj-
 uaj. — Když w Americe přestáwaj: w Ghyně začj-
 uaj. Když tam přestáwaj: w Rusku a Turecku začj-
 uaj. Na Asiatsko - Europejských hranicích přestáwaj: tu nás w
 našich zemích kletánj budj a knězi ke mssi wcházegj. —
 Tak se proroctwj Malachiassewo vyplnuge. od wchodu
 až do západu w oběti čisté, a nepřetržené. Která cirkew
 mimo katolickau může se wykázati, že dle Malachiasse, oběť
 dle řádu Melchisedechowa se wykonává? —

dobrodinjí přinášíme; poněwadž i Kristus swau poslednj wečeři s djúčinněnjm slawil, a gi práwě tak slawiti nařídil. Swatý Augustin prawj: »Poznals w které oběti se říká: Džky wzdáwemne Pánu Bohu swému.« *) Také gi konáme proto, abychom strze zásluh Ježíše Krista wšsecky tělesné i duchownj potřeby od Boha wyprosili. Sám Pán řekl, abychom o wšsecko we gměnu geho prosili. **) Giž w starém zákoně obětował Dawid Hospodinu s tau prosbou, aby morowau ránu z geho řisse milostiwě odwrátil; a hle byl wyslyšán. ***) Nápodobně učinil Dniáš, neynyššj kněz, za uzdrawenj Heliadora, a Pán darował tomu život. ****) Mělaby snad nasse obět nowozákonnj mensšj moc do sebe mjeti? — Odstupiz od nás tak utrhačné pomyslenj. Swatý apostol Pawel napsal Řimanům: Bůh ani vlastnjho Syna swého neshanował, ale za nás za wšsecky wydal geg; i kterať by také s njm nedal nám wšsedy wěc j? †) A swatý otec Augustin dáwá nám swědectwj, s gakiým prospěchem za geho časů prosby w nowozákonnj oběti přednášeny býwaly. ††)

Z té přjčiny může i za mrtwé obětowána býti; nebo neumřel Pán gen za nás, ale za wšsecky lidi a proto i za nasse zemřelé, na

*) Ep. 57 — ad Dardanum. **) Jan 14, 13—14. ***) 2. Král. 24, 25. ****) 2. Macha. 3, 32—33. †) Řim. 8, 32. ††) D měsíče Božjm. lib. 22. c. 8.

wěčnosti ale žiwauci — spolubratry, kteréž při mši swaté geho milosrdenstwj odowzdáváme. Právě tjmto orodowánjm vyplňugeme ono weliké přikázanj nídy newypadajci lásky, *) k gehožto plněnj Pán swé ucedlnjky právě před ustanowenjm této oběti tak důtklivě nabjel. **)

Swatý Cyrill Jerusalémstý prawj: »Potom wzpomjáme také na ty, kteříž zesnuli, nejprvé na patriarchy, proroky, mučedlnjky, aby Bůh na gegich prosbu nassi modlitbu přigal. Pať se za zemřelé swaté otce a biskupy a wsecky wůbec, gestto mezi námi živi byli, modljme.« ***) Také rozhodla wseobecná cjrkw: »Netoliko za hřjchy, tresty, zadosučiněnj a jiné potřeby wěřjcyh živých: ale i za mrtvé w Kristu gesttě úplna neocistěné dle aposstolského podánj řádně obětuge se. ****)

Konečně pať se mše swatá i pro smjřenj nás konává; nebo předstawuge obět Ježíšowu na kříži, a ta byla smiřugjci. Sám Ježíš řekl při poslednj wečeři swé, kteráž se při mši swaté obnowuge: Tento kalich gest nowý zákon w mé krwi, kteráž za wás bude wylita. †)

»W cjrkwí Boží — prawj sw. Leo — nebylo by ani prawého kněžstwj, ani prawé

*) 1 Fe Kor. 13, 8. **) Jan 13, 34. a 15, 12. a 17.
) Catech 23. mystag. 5. *) Conc. Trid. sess. 22. cap. 2.
 †) Łuf. 22, 20.

oběti, kdyby w nj krew neposskwrněného beránka za hřích podstatně obětována nebyla.« *)

A swatý Tomáš Akwinský, genž pro swůg newinný způsob u wyučování, angelským učitelem slowe, prawj zaš: »Nekrwawá obět mšse swaté přináší to samé dobré a spasení, gež krawawá obět na kříži wesskerému pokolenj lidskému přinesla.« **)

Nekatoljci nám ale namjtají, uwozujice slowa apóstola Páně, že se Kristus gen gednau za hřichy lidu obětował, ***) že gednu obět za hřichy obětował, na wěky na prawici Boží sedj. ****) — My neupjráme, že se Jezš gen gednau krawawě na kříži za hřichy obětował; ale to gístjme, že to neučinil co kněz dle řádu Melchisedechowa. Melchisedech newykonal žádnau krawawau obět; nebo obětował gen chléb a wjno. Poněwadž gest ale náš milý Pán dle slow toho samého apóstola Páně kněz u a wěky podle řádu Melchisedechowa †): musjí se tedy gakožto takowý gestě ustawičně obětowati; a to činj při mšsi swaté. Z té přjčiny neprawj také kněz při pozdwihowánj: »Toto gest tělo Kristowo«; ale vlastnjch slow Krista obětugjicjho sebe samého užjwá, řka: Toto gest tělo mé.

* * *

*) Ep. 6. c. 2. **) In cap. 6. de Isa. Lect. 6. ***) Ř Žib. 7, 27. ****) Tamž 10, 12. †) Ř Žib. 5, 6. Crowney: Psalm 109, 4.

O, gať potěšitelné musí to tedy pro
 náš katolické křesťany býti, když se tentýž Spa-
 šitel náš, genž pro vykupenij lidského pokolenij
 křowawau smrti na kříži umřel, gessťe každodenně
 nekřowawým způsobem, ačkolim newiditedlně,
 skřz kněžské ruce při missi swaté obětuqe, nepřes-
 táwage tať nassim prostřednjkem *) u swého
 Otce nebeského býti. Gaťa to útěcha pro náš
 stogicj tať blizko u toho, kterýž gest blest
 sláwy Božji, a obraz podstaty geho, **)
 obraz Boha newiditedlného; ***)
 gemuž wšseliká moc dána gest na nebi i
 na zemi; ****) genž gest sám mocný,
 Král, nad králi, a Pán nad pány, †)
 hlawa wšseho knížetstwa i mocnosti! ††)
 — O swatá, drahocenná oběti oltárni! neměli-
 libychom si tebe wážiti, powážjce, že se sám
 wtělenj Syn Božji w přítomnosti swých an-
 gelů obětuqe? — O kých by wšsickni nowo-
 zákonnj, práwě zřizenj knězi, kdežto geqid
 důstojenstwj mnohem přednějšj gest králowského, †††)
 přistaupiwšse k oltáři Páně, wždyčy tuto
 wznessenau obět k oslawenij gména Božjho, k
 obnowenij památky Ježíše Krista, k wzdělánj
 a spasenij gať lidu, tať i k swému užitku s prawau
 wraucnostj a nábožnostj konali! Kýchby pamět-
 liwi byli slow apóstola Páně, Wšsecko
 poctiwě a podle řádu ať seděge. ††††)!

*) K Žib. 9, 15. **) K Žib. 1, 3. ***) K Kolos. 1, 15.
 ****) Mat. 28, 18. †) 1. K Tim, 6, 15. ††) K Kolos. 2, 10.
 †††) Sw. Jan Blatoušš Hom. 5. in Is. ††††) 1 K Kor. 14, 40.

Uzké spogení hlawních částek mšse swaté wespolek.

Mšse swatá, totiž obradů gistých s neny-swětěgšj obětj nowého zákona slaučených celek, gestí nenywýtečněgšj část a welebný prostředek wšsedněch poswátných služebnostj w katolické cirkwi, tak jice, žeby vlastně, gako před časj wšsickni obradowé swatj, dokudž tomu powahau gegich domoleno, mezi nj měli wykonáwání býti. Za tau přjčinau zaslubugeť owšsem, by od katoljků, zwláště pak od kněžj, gegichžto důstogného auřadowání gest slawný wrch, bedlivě považowána a zewrub znána byla.

Mšse swatá, ač w hlawnj věci, takorča w gádře swěni, ustawně tatěž, nicméně w obradech swých přjpadných často w roce a po swětě sem tam neqednjm obyčegem se provozuge, gestto rozličných druhů gegich stáwá, a cirkew katolická nenywětšj rozmanitost w poswátných obradech trpj a schwaluge, nahljžj-li gen, že tudj nehyne ni čistota ni gednota wjry; mšse swatá, ač nyněgšj obsah gegi s obsahem gegjm dřewnjm podstatně stegný gest, nicméně poslaupnostj časů wšseligakých a gednať znamenitých proměn zkusila; mšse swatá, zwláště nazwána gsauc liturgie katolické cirkwe wšsedh nasřze stoletj, hogný sřlad náuf náboženských, nazwjc doqmatických, do sebe zawjrá, a protož gi po mnohých stranách, anebo wzhledem wyřkonného swatoobradnictwj, anebo wzhledem dě-

gepřntu poswátnosti starobylých, anebo wzhledem skumné theologie považowati lze.

Každému do očí bige, kterak gedinké toto gednání swaté přehogné přiležitosti posřntuge, by učencowé, skaumánjm geho se objragjce, nálezj swé gak na důwoděnj wědecké w bohoslowj, tak na wzdělánj duchownj obecné wěřicjho lidu obraceli.

Na těchto listech se odkryge toliko úzké spogenj hlawnjch částek msse swaté wespolek. Tjm bohdá wzegde přeswědčenj to, že msse swatá, spatřowaná w celosti aučelnjch obřadů swých, na nichž, gako na slaupech, stojj welebný gegj stan, nenj směšice gakž takž následugj: cjh sebe děgu, alebrž ku podiwu dokonalá sawstawa wšseho, čjmž dle katolické wjry koli dussi powázliwau ke ctnostným pomyslům, citům a předsewzetjm mocně powzbuditi a s Bohem sgednotiti gest.

K nástinu úzkého spogenj hlawnjch částek msse swaté wespolek bude onde i onde potřebj k minulosti ohlédnauti se, gakým způsobem před dáwnými wěky zewnitřnjch, weřegných, obecných služeb Božjch w katolické cirkwi konáno bylo. Neboť nyněgšj msse swatá gesti gednak zůwlna slawnost wečeře Páně za časů apostolských, gednak alespon přiwodj w paměť negeden obyčeg, gjmž wečeře Páně druhdy býwala slawena. Uč ale, gak wjm, wšselico w dnešnjch službách Božjch messnjch nenj leč upamatowánj na obřady swaté gjž pomínulé: nicméně, tussjm, dolegi patrnó bude, že se podnes gestě welmi dobře gich užiti dá ku wzdělánj náboženškému.

1. Sned to nenprwněgššj kněze u oltáře gednánj narážj na obyčeg starobylý. Když se totiž biskup prowodjn žákowstwem swým, a suad i ginými wěřjcjmí z lidu obecného, z domowa ubjral do chrámu Páně ke službám Božjim: slussně wššicni wespolek giž na cestě rozgjmánj činili a modlitby řjkali takowé, gi-
 mižby se mysl gegich připrawiti dala k nastá-
 wagjci pobožnosti; tu zagisté slussně a práwě biskup prowážegjcm bo wuznal, kterak se cjtj naprosto nehodným býti, aby u prostřed zboru křesťanského předstawowal welebnau osobu Spa-
 šitelowu při nenšwětěgššjch geho hodech; a ne-
 méně slussně a práwě prowážegjci biskupa se winnými dáwali před njm z nehodnosti swé, přistaupiti před obličeg Swatoswateho, a sú-
 častniti se nenwýtečněgššjho tagemstwj wjry Kristownj. Rozgjmánj a modlenj kněze za nassich dnů při misi swaté na nejnižššjm stupni oltáře, pogmeš-li k nim 42. žalm a konfiteor, měg za pozústatek onoho wážného, chwálného obyčeg. Dwissemě dēg se tato rozgjmánj a modlenj toliko knězem a obřadnjm sluhau geho *) bez aučinného aučastenstwj oštatnjho šhromáž-
 děnj: ale co stogj na odpor, aby každný přj-
 tomný tjm též se objral, čjmž kněze a sluhu geho objrati se wědomost má? **) což nemůže

*) Tak nazwaným ministrantem. **) Má lid písne messnj a modlitebnj kuzžty, a těmi ge spogem s knězem w gedno oběc-
 wánj, a tjm zpřjnobem wj, co se dēg.

každý zpytowati svědomí své, a z wad a mdlob, z poklésků a hříchů svých Bohu skrausšeně se wyznáwati? Ano, což k tomu není powinně zawázán, gelikožt wí, že zarputilý hříšník nezasluhuje, býti skutečně aneb alespoň žádostně hostem při stolu Páně, od něhož nehodný genom k zátratě duše své gj? Cožby nás nemělo gjž paubé pomyslěnj to: »Bůh, k gehožto úctě sem přicházjš, gestí nerwenš dokonaly; onť i slabý stín pohřššeni sobě w nenáwist béře,« mocně popuditi ku powáženi hříšnosti nassj, k obžalowaní sebe samých před Bohem a k litowaní wšelikých přecíněni nassich?

2. Bizme nynj, co se w minulých dobách cirkwe křesťanské při službách Božjch wjce dalo, a na památku toho při mši swaté wosud děje. Biskup, přišed do chrámu Páně, wstoupil po stupnjch k oltáři wzhůru, an zatím lid wěřicj obecný w prostraustwíj chrámu wcházel. Prw ale, než se auplně shromáždil zbor křesťanů, slusně owšsem gjž přítomní gsancj pěli wjné swaté, aby bezě wšeho zbožného zaměštaníj netrwalí; a poněwadž prwnj obec křesťanské na neywětšjím djle šestáwaly ze židů, wjru Kristowu přigawššjch, zagísté neméně důmyslně se tu zpjwalo žalmů, známých téměř wšškerému shromážděni, těchto wylewů utěšěných a wewěwážných ducha planaucjho pobožnosti tau neyautlegšj, neyhlubšj a neywelebněgšj. Různá powěd žalmowá (psalmellus), kterauž kněz za nassich dnu w prawo na swrchowaněni stupni

oltáře čte (introitus), slabá gen památka gešštē gešt onoho obnčege, protož i antifona sluge. Wššak i wauhá tato památka i dneš gešštē gešt užitečna. Přitomnj totiž mezi čtenjm introitu we slawnost mešsnj uwáděgjcjho nabýwajj přjhodné chwjle zpamatowati se, a wššeho myššlenj k službám božjm nenáležjcjho wyhostiti ž duffj swých.

3. Nynj teprw powažug, gafoby obec byla cele shromážděna; nynj teprw takměř počíná mšše swaté konánj. Počjnát tjm, že kněz u prostřed oltáře a geho sluha (tento we swém a we gméno wššeho lidu wěrcjho obecného) strjdmu a opácně (w kyrie) za milost Hospodinu žádá a prosj. A zdaližt pak přiměreněgšjho početj wěregných swolečných služeb Božjch wymysliti lze? Dogista nic! Kněz a křestanů zbožný zbor stogj we swatyni Wššemohaucjho a Wššedobrého. S gak mnoho potřeb ge obtežuge! gak mnoho žádostj chowá gegich srdce! za gak mnohá dobrodinj negsau Swrchowanému k djkam powinnowáni! Aterakž pak magj, naskrz slabj, naskrz hrjssnjci gsauce, Newnwěššjho, Nedydokonalegššjho rádně a důstogně dosti chwáliti a welebiti? Ach! gegich duffi gešti těšno, gegich pocitum nenj wolno, leč wyprauditi se těmi slowy: »Hospodine, smilug se nad námi! Ukaz nám, lidu swému wywolenému, gako giž prwé wždy gindn, tak i délegi gešštē milost swau a smilowánj swé!«

4. Ano, Hospodin nesčislně giž nesmjrnau milost swau nám, a neskončené smilowánj swé nad námi ukázati ráčil zvláště Kristem Zejsssem. Zejss Kristus snížil se k přigetj přirozenosti nassj; on učil cestám k životu wěčnému přimo wedaucjm; on stkwěl se co wzor gasný nehusslechtilegssjho smýslenj a gednánj; on zřídil ústaw ku pěstowánj prawdy a ctnosti, swatau totiž swau cirkew; on pro náš, potomky Adamowy, kletbau Božj obtižené, smjřenj zwúsobil s Bohem a podnikl smrt kříže; on posléze w nebesjch, kdezto nynj w nepřistupném swětle a blesku sláwy božské trúnj, a po wěky trüniti bude, wěrným wyznawatelům a následownjkům swým opatřil a připravil sjdla newýmšlowné, nepřetržené slasti. S gestit, gakoby tito obdiwu a djku hodnj důkazowé milosti a smilowánj Božjho knězi w tu práwě chwjli napadali. Protož mu ze srdce w ústa plyne wělé chwálopěnj (Gloria), začínagjej slowy těmi, gimíž swatj kúrowé angelssjtj w blahodatné noci narozenj Wykupitelowa vznik lepsšjho, Zejsssem zwúsobeného stawu člowěčenstwa zwěstowali, prozpěwugje: »Sláwa Bohu na wýsostech, a pokog lidem na zemi dobré wúle.« Luk. 2, 14.

5. Powinná služba chwálenj a welebenj za dobrodinj z rukau Božjch giž obdržena. Nynj teprw odwažuge se kněz (we swém a we gměnu wessškeré obce) w modlitbě hlawnj toho dne, kterýž práwě gest, (oratio) prositi za nowé milosti. A wssak se toho s důwěrau tjm sil:

nějsí osměluje, poněwadž chwalozpěvem před
 chwjli gessťe w sobě utužil přesvědčenj to, že
 nad mjru dobrotiwů Bůh neoflssj upřjmé wo-
 lánj k němu a lkánj. Wděčnosť se zaslubuje
 budaucjch dobrodinj, a kdož na myslj přemjta,
 mnoho-li nám Bůh dobrého gjž profázati
 ráčil: i kterakbn ten mohl pochybować, že nám
 pomáhati bude i budaucně.

6. Posawáde zaměstnan i kněz i lid roz-
 ličného drubu modlitbami. Nynj slyssjš wvu-
 čowati, wnučowati prawdám křesťanské wjry,
 pravidlům křesťanské spravedlnosti. A cožť
 modlenj nepřiprawuje nehlépe duffi k wolnému
 a plodnému přjactj slowa Božjho? Mysl od
 Boha odwráčená a vzdálená nechápá, co s
 hůry gest. Wnučowánj pak, mezi nussj swatau
 mjsta magjci, stává se čtenjm wygimků; obau
 zákonů, se kterýmžto čtenjm cirkew nasse aušňj
 cwičenj w náboženstwj prostředkem kázanj spo-
 gowati wůslowně welj. Mát totiž to neh-
 blavnějsj z toho, co w starém zákoně na zge-
 wenj wěčné prawdy Kristem Ježíšem se wzta-
 huje, co Duchem swatým nadšfeni mistrówé
 o Spasiteli swěta předpowj dali, co poslowé
 swatého ewangelium w vsanj swá přjlezitě slo-
 žili, co nám w čtyřech popisech žiwota Pána
 nasseho o geho řečech, skutečjch a utrpenj žusta-
 weno: to wšsecko má lidu náboženstwy wespoleť
 šbromážděnému poslaupně nežen oznámeno, šic
 wyswětleno, žiwaucjm, ustawně čistým a nepo-
 russeným učenjm cirkewnjm rozhoğněno, w užj

tečnosti své ulázano a srdci zpřijemněno býti. Gal krásně již pauhým pořádkem čtení tak nazvané epístoly (kteráz nazývce evanginet z knih prorockých anebo z popsání příběhů, anebo z dopisu apoštolských gest) a čtení swatého ewangeliium, oběma pak těmto čtením připojeného kázání držení se wyznačuje způsob ten, gjmžto katolík w známost wdáží tobo, což ke spasení slauží! Katolická cirkew totiž wšijlá sluby své hlásat slowa Božjho, otewřewšsi gjm prw knihy proroků, apoštolů a ewangelistů, a k tomu gestě poklad tradicij své; ona poručí tolikéž, oznamowati obecnému lidu prorocké, apoštolské a ewangelické spisy, aby každý slýšel a přesvědčil se o tom, že se wšeliké učení cirkewny srownáwá na wlas se slowem Božjim psaným, a že druhé druhým se stanoví a doplňuje.

7. Čtení psaného slowa Božjho a auštní poučování té neb jiné části katolického náboženství dokončeno. Z cožby nábožně shromážděných křestanů zbor byl nepoznal, aneb pewněgi se nepřesvědčil o tom, že prawá wjra Ježíše Krista klénot gest wšij ceny dražšij? Což tedy diwu, že se celé to shromáždění cítí puzeným býti k tomu, aby zewnitřnjm wygádkením na gewo dalo, co u wnitř za prawé drží? Je sobě strogj uslechlau radost tu, nehlawněgšij prawdy katolického náboženství společným wyznáním ducha swému w nowě předešliti, že tedy we mšsi hned po ewangeliium Kredo se říká?

8. Tjnto wjry wyznánijm we wěřicjch
 (hromážděných) ustaweno přesvědčenj o prawdi-
 wosti Bohem zgeivených náuf i takowých, genž
 se obmezenému rozumu lidskému pochopiti ne-
 dagj. Za tau příčinau giž wolno přistaupiti k
 přípravám slawenj taqemstwj toho, genž we-
 sskeré mše swaté prostředek gest. Děje se totiž
 obětowánj chleba a wjna, z nichž tělu a krwi
 Ježíše Krista powstati bude. Dwosemť dnešnj
 řád obětowánj we mši swaté daleko se lišj od
 starobylého tohotěž obětowánj obyčjege. Před
 časj přistupowali wěřicj k biskupowi, předsta-
 wugjcjm u při poswátných hodech Páně osobu
 Spasitelowu, přinášeajce zbožné darn, geden-
 každý dle možnosti swé a pudu srdce swého,
 a položili ge k nohám welebného pastýře,
 an zatjm ostatnj lid, aby slušjně zaměstnán
 byl, píšeň pěl ku wzdělánj swému, kteréhož swa-
 tého obrádu památka w dnešnj mši swaté gen
 gestě se ozjwá částkau gakéhoš žalmu, w
 římském misjálu offertorium nazwanau. Tjnto
 darn slaužily nazwjce k wýživě a podpore
 chudých a nuzných w obci; co potom zbylo,
 na chrám Páně, na slawenj služeb Božjch
 obráceno a duchowenstwu dáno býwalo. Prw,
 než se těchto darů přinášenj skončilo, wybralo
 se z nich něco chleba a wjna; biskup ge zbožně
 žebnal, na oltár položil a tu k swátostnému
 proměněnj uchnstal. Za našich časů lid nepří-
 nášj wjce obětj strawných, an málo w který
 gen gestě swátek, kdž wěřicj se bljžj k oltári

8 obětmi peněžitými, viděti jest skromný požů-
statek onoho obhčega: nic wšak méně žádného
poněkud wycwičeného katolika není tažno, že
při části misse swaté, o kteréž nyní rozprávíme,
w prjich swých mu jest wzbuditi lásku tako-
wau, gižto první křesťané w jednu gako ro-
dinu slaučeni, gegich ale statkové společným
gměnjm a zbožjm gsau učiněni byli.

9. Powinnost aučinné lásky k bližnjmu
při obětowánj w dřewnjch dobách cirkwe wěrj-
cjmí skutečně provozowána byla; a za nassich
časů alespoň w pamět se uwádj. Dobroděgstwj
ale činj člověka hodna, by geho prošby za
wlastnj osobu geho wyslyšány byly. Protož
následuge na obětowánj we missi modlitba tichá
(secreta scil. oratio), anebo páteř modliteb
tichých, proto tak řečených, že ticho, w němž
kněz gid řjká, přjtomným wěrjcjm naprosto
nemá přefázeti, aby gedenkáždý we zwláštjných
swých potřebách modlitby k Bohu zasjal wzhůru.

10. Chlěb a wjno obětowáno. Gižt ná-
stává ofamženj to, kde wěrjcjm za dar ten
časný tagemným kněze wůrokem dán býti má
newýslowně skwostněgšj dar, totiž Bůhčlowěk
sám pod způsobama poswátného chleba a wjna.
Z cožby nyní giž neměl se wzněsti duch
k wyššj pobožnosti; cožby se nemělo připome-
nauti nedostjhlé welebnosti Toho, genž z lásky
a milosrdenstwj we zbor wznawatelů swých
widomě festaupiti wolj? Cožby wraucjch djků
činěnj a chwálenj nemělo ze srdce wyljti se

usty? Protož se vznáší kněz duchem (w praefaci) až do nebes vysostj, miji slabý swúg hlas w hlasy kúrú angelských, obstupugicich stolec sláwy Hospodinowy, a pronáší, pohřížen w pocitech té neyhlubšší zbožnosti slova: Swatý! Swatý! Swatý! (Sanctus).

11. Nynj se blížj mše swaté neyflawnějšší, neywelebnějšší chwile, chwile ta, kde se činj proměna chleba a wjna w tělo a krew Krista Pána, čistá, nepostworněná obět nowého zákona, nepřestávajicj památka oběti smjrné, kterauž Wytupitel swěta na dřewě kříže byl wykonal, obět Dci nebeskému tak oblíbená, že nám pro ni, pravě-li pokánj činjme, prominutj a odpustěni wšech hříchů se stává. Toto neywzněššnějšší ze wšech bohoslužebných gednánj děje se podnes, co gen možná, týmž řádem, kterak se při poslednj wečeři Páně bylo dálo. Messnj kněz předstawuge totiž neyswětějšší osobu Božského místra; přítomným wěřicjm gest se myslj swau postawiti na místo učedlnjků Ježíšowých, a ta sama slova diwomocná, kteráž tehdáž P. Ježíš nad chlebem a wjnem proneš, pronáší i kněz nad těmito wěcmi, — a zážrať úžasuplodný ukazuge se oku wjry. Wjšeť negsau chléb požehnaný a wjno požehnané wjce chlebem a wjnem, toliko způsobi gich gestě žjš; pod nimi pak, w smyslu slova neywlastnějššim a neyodwážlivějššim, žige ten, w gehož gměnu každé kleká koleno, dle těla náš bratr, wšak i náš Bůh, welebený po wěky wěků, Ježíš Kristus.

12. Boháčlowěka swatoswaté tělo nebýwá hned po pozdwihowánj přigjmáno. Mát se wě-
řicj lid něgaký gessťe čas z přítomnosti geho
na oltári těssiti; a an Zejžš Kristus mezi těmi,
genž geho gsau, widitedlně dlj, a tudy plápol
pobožnosti mocně zjmá, řká se několik těch
nendůležitěgssich a nengádrněgssich modliteb, a
posléze ta ze wssch neywýborněgssj modlitba,
kterěž on sám nás naučil. Tato modlitba
(Pater noster) konala se giž od počátku cirkwe při
slawnosti messnj, a udržela se tu, gakož i při
giných poswátných služebnostech až podnes.
Žeť se pak we misi, a sice tenkráté koná mo-
dlitba Páně, an přítomen gestí, genž gj naučil
nás, wssj pochwalu hodno. Neboť tudy božský
mistr žregmým swědkem se stáwá, kterať bedli-
wě křestané provozugi učenj geho; modlicjm
ale patrnuw geho přítomnosti gako rukogemstrow
dáno, že oslyssáno nebude modlenj gegich.

13. Rozličným modlenjm připravilo se
srdce nábožné k okamženj wraucně žádanému,
když swatý pokrm dussj má býti podán těm,
kdož se dowěřugi, že jim bude lze hodně geg
pojiti. I. Kor. 11, 27 — 30. W prwnjch
časch cirkewnjch každodenně, buď wjce buď
méně křestanů hned, co bissup tělo a krew
Zejssie Krista byl přigal, tělesně stolu Páně
účastných se stalo. Zatjm se zjwala přjhodná
pjsen, gegjžto památka, ač dosti malá, gakž
tomu chtj, gest několik werssů z pjsem swatých,
kterjž w Řjmském mišsále pod nadpisem:

Communio stogj, a i antiphona, neb ad communionem slowau.

14. Wěřicj přjtomnj, genž tělesně neokusili s stolu Páně, nicméně, srdce-li gegich gen prosto hřjchů, alespoň poněkud, totiž duchowně, milostj geho účastnými učiněni gsau; (Concil. Tridentin. Sess. XXII. de Missae Sacrific. Cap. VI.) obec křesťanská ale drabým slowem Božjm poučená a modlenjm potěšená nad to owšsem i tau blahau naděgj se kogiti může, že přjmluwami, neywjce pak neyřwětěgšj obětj mnohé milené dussi žde na swětě i tam na wěčnosti přispěno. Weliká, důležitá a mnoho-
twárná gsau tedy dobrodinj, gichžto milostiwý Bůh při této úctě, gemu wzdané, a přjčinau této úcty žbožným ctitelům swým prokázati ráčil. S cožby wěřicj nezastlaužili domluwy a hany; cožby buaucjch darů ž rukau Božjch hodnými býti se dowodili, kdnyby po skončených poswátných hodech ž chrámu odesšli, negsauce pohnuti citem wděčnosti wřelé? Žagisté nic; a protož kněz, kdnyž Pán byl posílnil swého lidu tělem swým a krowj swau k životu wěčnému, řjká modlitbu neywraucněgšjho djkůčiněnj (Post-communio), kterauž wlastně celá messnj slawnost konec swüg béře, protož tato modlitba také oratio ad complendum, complenda sluge.

Přj p o m e n u t j. Mše swaté částky, tjmto pagednánjm w úzkém swém wespolek spogenj ukázané a wyswětlené, gsau gediné hlawnj částky a gako podporné slaupy welebného gegj

ho stanu. Tjmito tedy pagednánjm níkoliv
geštĕ wywážen není ku podiwu hogný pramen
swatých náuf a prawd w mešsnjch službách
Božjch na posilu zbožných wěrných dušj k ži-
wotu wěčnému teřaucj.

Giný wýklad mŕše swatě.

Člowěk — gako i kažďý giný twor — uspořáďán gest tak, že mu gest Boha na neyweyš potřebj. Nepotřebuget ani pokrmu, ani nápoje, ani swětla, ani tepla, aniž gakekolim giné wěci w té mjře, gako Duchu swatěho.

Toho následek gest neywyššj blaho, gestliže se tato geho potřeba ukogj, gestliže se s Bohem auplně spogj; anebo neywětšj strast, gestliže se od Boha odlaučj. Geho nemůže neywětšj hlad a žjzeň, nemůže ho mráz a horko, nemůže ho temnost a wězenj, nemůže ho neukogenj gakekolim potřeb tělesných a duffewnjch tak trápitj, gako zawrzenj od Boha. A nemůže ho nasycenj po neykrutěššjm hladu, nemůže ho ukogenj gakekolim zwiššené žádosti a potreby tak oblažitj, gako auplně spogenj s Bohem. Pro něho nenj wětšjho nestěstj, než hřjch; a nenj wětšjho štěstj, než posluffnost Boha.

Kdyby byl člowěk z počátku posluffnost k Bohu zachowal, byl by na wždy ostal s Bohem spogen, na duffi a na těle blažen a oslawen, smrti a wšselikých nátišků zbawen, dle duffe nebeským angelům, dle těla oslawenému tělu Kristowu na hoře Táboršské podoben, a mino to byla by i zemnitěnj přjroda w geho sláwě a blaženosti měla podjlu, a wšsechen tento slaw by se byl na celé geho potomstwo zdědil.

Antí ale zhřěšil, byl by měl hned w o-
kamženj hřjchu dle těla umřiti, *) tak že by z
něho žádné pokolenj nebylo mohlo powstati, a
geho — od těla oddělený — duch by byl měl
gako dábel, na wěky od Boha odlaučen a na
neyweyš neschasten býti.

A wšak to se tak nestalo, nýbrž Bůh
ustanowil mu Wykupitele dáti, čímž u něho a
geho potomstwa docela giný a obzwláštnj staw
nastal. Tu totiž panuge na čas záhuba ne-
posluffnosti a spolu wýhoda posluffnosti, gedna
druhau zginacená a zmjrněná, a někdy tu má
panowati přeplywagjci wýhoda posluffnosti sama,
a trwati na wěky. Nebo Adam hned po hřjchu
nezahynul, nýbrž tak dlaho stál na živě, aby
se z něho lidské pokolenj rozwinauti mohlo;
pak w tomto pokolenj přichází sice gedn každý
s dědičnau winau a w odlaučenj od Boha na
swět, a wšak gemu může tato dědičná gako i
každá osobnj wina, odpustěna, a on opět s
Bohem spocen býti; tu ge každý mnohonásob-
né bjde a strasti podroben, ale ta mu nemusj
platiti za trest, nýbrž může mu slaužiti za wřj-
ležitost k wětšj zásluze a odměně; tu pokaussjegj
každého zlé žádosti k hřjchu, ale on gim může
odolati, poněwadž se mu wššj pomoci posky-
tuje; tu panuge nade wšsemi neuprofitelná smrt,

*) „S dřewa pak wědenj dobrého a zléhc, af negjš; nebo w
kterýkoliw den z něho ejsti budeš, smrtj umřeš.“ I. Wlogj.
2, 17.

a wšak tu přigde pro wšecky také z mrtwých wstánj, a pak negen budau žiti na wěky, ale gest gim napotom mnohem wětšj blaženost a sláwa připrawena, než by se byla Adamowi a geho potomkům za odměnu geho poslussnosti dostala, ač kdyby gi byl půwodně zachowal.

Toto zmjrněnj nyněššj bjdy a přehogná njra budaucj sláwy a blaženosti se musj přičítati gediné poslussnosti Kristowě, kteráž wšsem tjm těžšj byla, tjm wjce se Bohu ljbiti, tjm wětšj odplatu nám zgednati musela.

My o též poslussnosti Kristowě nemůžeme ani dost chwálibežného powěditi: nebo negen že gi za zmjrněnj nyněššj bjdy a za hogné zwýšsenj budaucj blaženosti a sláwy děkugeme: ale pro ni také má wěškeré člowěčenstwo swau gsaučnost a wšecky wýhody té gsaučnosti; ano ona má také pro wšecky nebesťany swau welikau cenu, tak že nepřestáwagi pro ni wěčného Boha welebiti; a nebesťý Dtec sám má nad nj u wěškerém swětě swé neywětšj zaljbenj. Smjme tedy o této poslussnosti směle říci, že na zemi po hřichu gen pro ni wšecken život a pořádek trwá; smjme říci, že wšecko, což tu dobrého od gadžíwa bylo, gest a bude, že gest aučinkem a požehnánjím též poslussnosti; smjme o nj říci, že ona ge přewelebným diwadlem, na kterěz Bůh s welikým zaljbenjím a wšickni nebesťané s welikau rozkossj patřj.

Tuť slussno, aby k nj také celé člowěčenstwo s welikau uctiwostj a radostj swúg žřetel

obracelo, a po wšechy časy horliwě gegi památku slawilo.

To se také skutečně stalo a stává. A sice od počátku až k přístjí Kristowě geho poslušnost čili geho smrt negen proroctwjmi byla připomínána, ale i rozličnými obětmi slawena a wypodobňowána, ač toto wypodobněnj u mnohých lidj a národů po hřichu bez gegich slastného wědomj se dělo. Od přístjí Kristowa připomínáme si geho obět na kříži tu stálým zwěstowánjm w cirkwi, tu wystawowánjm křížů w kostelch, w přjbytcjch a w šjřém poli, tu zřizenjm auplně křížowé cešty, tu částjm se žehnánjm a znamenánjm kříže, tu zwoněnjm w každý pátek o třetj hodině, tu čtyrydcetidennjm postem, welikým týdnem před welkonoci, tu každým pátkem, tu modlenjm se w paterém počtu k úctě pěti ran Krista Pána; neywjce ale gegi památku slawjme mšsi swata u.

Mše swatá gest tedy předewšjm památka oběti Páně na kříži — a to sice památka welmi přjhodná, kterauž se ona obět welmi zdařile wypodobňuje, poněwadž gako tam krew wycezena a od těla Kristowa odlaučena byla, tak i tu podoby chleba a wjna od sebe odděleny gsau.

Mše swatá wšak gest gessťe wjce, než pauhau památkau a pauhým wypodobněnjm, gest i těže poslušnosti skutečným obnowenjm a opakowánjm. Nebo dotčené podoby negsaw gen znamenjm těla a kwe Páně, ony gsaw skuteč-

ně tělo a krev jeho; Kristus Pán gest tedy w nich skutečně přítomen, a to owšem se swau věčnau poslušnostj a podrobenostj pod wůli Otce nebeského; kdykoliw on se tedy w těchto podobách zgemj: zgemj a obnovj se tu také jeho poslušnost a až k smrti ochotnost.

Podstata misse swaté tedy záleží w tom, že ona gest oběti Kristowj na křížj památkau a spolu obnowenjm.

Rozeznává se toliko dle zewnitřnj formy od oběti Kristowj na křížj; nebo tam byl Kristus Pán w podobě lidské přítomen, tu ale gest přítomen pod podobau chleba a wjna. *) Ale dle wnitřnj podstaty gest misse swatá s obětj na křížj dokonale stegná, poněwadž gako tam se za nás obětowal, tak se za nás obětuge i zde; gako tam swau poslušnostj, oroduge za nás i tuto.

*) Gestlže přisněgi k věci přihlédneme, ukáže se mezi poslušnostj Kristowau na křížj a mezi jeho poslušnostj u misi sw. gestě následugcjj rozdl. Poslušnost u křížj gest rozhodnutjm: poslušnost u misi sw. ge rozhodnutějšj; ona gest pomjgegicjm a pominuwwšjm skutem swobodně wúle: tato stálým stawem gegjm; ona gest poslechnutjm až k smrti, genž se za nás stalo čili obětowale: tato gest poslušnostj a ochotnostj až k smrti, kteráz se za nás opět a opět obětuge; ona gest proto krawawau obětj: tato nekrawawau; a proto ona se w této takowým spúsekem neopafuge na neobnowuge, aby se tu tentíž děg — co děg a úfon (actus) — gestě gednau wykonal: wšbrž spúsobem takowým, že se tu tentíž děg se wšj swau reálněstj — co stálý směr wúle (habitus) — obsahuge; immo to byla obět na křížj w rukau Krista Pána: tuto pak ge w rukau kněže, genž gi co dar celému pokelenj odemzdaný Bohu přinášj; tam se peklad milostj Kristowých pro celé lidské pokelenj wydobyl: tuto se z toho pekladu i pogetiným wěkům a osobám zwlášť uděluge.

Misse swatá se proto dle důstognosti a důležitosti docela oběti Kristowě na kříži wyrownává. Smjme i o nj říci, že ona ge wzácným divadlem pro Boha a pro wšsecky nebesstann, že wšseliké dobré, co na zemi bylo, gest a bude, gest spolu i gegjm aučinkem a požehánjmi. Nebo negen na hoře Kalwarii lotr po boku Kristowě k litošti obrácen, i u misse swaté mnohý lotr týmž Kristem Pánem k pokánj giž byl přiweden; negen tamtéž pod křížem Mařj Magdaléna gesttě k horliwěgšj lásce roznjcena: ale i u misse swaté nescjšlnj wěrnj služebnjci Páně též k wěššj horliwosti byli giž probuzeni; negen orodugjci hlas geho křowawé oběti byl dostatečnj, aby nebeského Duce k udělenj nám wšselikého wěčného i časného požehánj naklonil: nýbrž tutéž sřlu musj nřiti tentýž hlas geho we misšj swaté; a tak zagistě bylo giž nescjšlným misšj swaté na duššj a na těle pomoženo a uléčeno, nescjšlné pohromy od lidj odwráceny a nescjšlné milosti gim uděleny.

Pro takowau důstognost a důležitost misse swaté slusšj, abychom k nj neyhlubššj uctiwost měli a na gewo dáwali. Námí má býti při misšj swaté tak, gakobychom na hoře Kalwarii stáli a gakoby se před námi a za nás Kristus Pán gesttě gednau na surt wydáwal; námí má při misšj swaté býti, gakobychom do samého nebe přeneseni byli, a gakoby se u nassj přítomnosti Kristus Pán Bohu Dci za nás oběwal, a gakoby wššickni nebesstj sborowé před

taťowým důkazem lásky hluboce se klaněli a nás k podobnému klanění svým příkladem wyžíwali.

Žádáť pak tato naše slušná uctivost, jako i veliká důstojnost a důležitost naše swaté, aby se ta obět — ne snad, gakžkoliv komu napadne, odbýwala: — nýbrž aby se určitým a náležitým způsobem wykonáwala.

Tento náležitý způsob gest w církwi skutečně zákonem předepsán, a — jako wšedko, co se tu zákonem ustanowuge, — pod správau Ducha swatého uведен.

Podlé toho dá se owssem očekáwati, že wšedko, co tu předepsáno, bude k věci velmi přiměřeno. A wšak my nesmjme na tom očekáwání přestáwati, nýbrž my se musjme také zřegně uwědomiti, zdali tomu skutečně tak gest.

K tomu cíli a konci bude třeba, — jako jsme již dosawáde poznali, čím vlastně naše swatá gest, čili w čem gegj podstata záležj; — abychom gestě wyškaumali, zdali se s tauto podstatau wšedky wětšj části, gaké se při zákonném odbýwání naše swaté wyškutugj, dobře srownáwagj; pak co zas u těchto gest hlawnj věci, a gak se zas s tau hlawnj věcj wšedchno gednotlivé srownáwá, a gaký tu má wšedko smysl. —

Naše swatá rozpadá na čtyry wětšj částky, ewangelium, obětování, pozdwihowání a přijímání. Mezi těmi gest pozdwihowání tím, co jsme podstatau naše swaté nazwali. Tu tedy powstává otázka, gak se k němu ostatnj částky

nisse swaté magj, poněwadž se tjm spolu ukáže, gať se š podstatau nisse swaté gegj hlawnj částky srownáwagj. Dny se k němu magj, gako wýstrelky k swěmu gádru; gako tyto nutně se ze swěho gádra fljčj, tať ž pozdwihowánj ostatnj částky nisse swaté přirozeně powstáwagj a nutně se k němu pogj. Tu giž se musj wyskntowati ewangelium, čili zvěstowánj, k obnowenj té poslussnosti: poněwadž nisse swatá má býti negen opakowánjm Kristowy oběti, ale i gegj památkau. *) Pať se tu musj wyskntowati obětowánj, čili k oběti Kristowě, — giž on při pozdwihowánj sřze ruce lidské wykonáwá, nebo kterauž člowěčenstwo gako odowzdánj mu dar Bohu přinássi; — musj přigjti tať obět člowěčenstwa, musj přigjti obětowánj, poněwadž se nesslerj, aby člowěčenstwo před Boha š obětj Kristowau předstaupilo a swau wlastnj dlužnau obět nepřineslo. **) Konečně musj k pozdwihowánj přigjti tať přigjmánj, poněwadž Kristus Pán proto se w podobě chleba a wjna mezi námi zaewuge, aby se nám za pokrín a nápoj k wěčnému životu darowal. — U tať se owšsem wětšj částky nisse swaté š gegj pod:

*) Nisse sw. gest arci tať památkau oběti Kristowy, pokub se tu násltná surt geho zewnitřnjm znamenjm — oddělenjmi podobami chleba wjna — wypodobňuge, a wšak aby byla památkau, co wožná dokonalau a žiwau, musj wšlowně zwestowánj k zewnitřnjmu znamenj přigjti, ano i ge předcházeti. **) Proč se dějwe obět lidská, a pať teprto obět Kristowa přinesli musj, ukáže se pozděgi, ať se učinj řeč o powěru gebné k druhé.

statau dobře srownáwagi, onyť negsau než též podstaty nutným rozwinutjm a přirozeným rozústrogenjm. —

Přistupme nynj k zvláštjnmu rozbjránj každé wětšj této částky.

Prwnj wětšj částka mšse swaté gest ewangelium w šsirššjm smyslu tak ge to zwané. Tu hlawnj wěcj ewangelium, gež w užššjm smyslu tak gmenugeme; nebo ono gest to wýslowné zwěstowánj poslussnosti Kristowj, o kterémž gsme práwě řeč učinili. Co takowé by mělo arci obsahowati wždy gen wyprawowánj o smrti Pána Krista. Ale poslussnost Kristowa neokázala se gen při geho smrti: nýbrž wesskeren život geho byl poslussnostj, kteráž se w geho smrti gen doplnila čili dowrššila a gakoby na gedno místo shrnula. Může tedy ewangelium při mšši swaté obsahowati také wyprawowánj o gných událostech z života Páně, aniž proto přestane býti, čjm býti má, zwěstowánjm poslussnosti geho.

Ano i musj wyprawowati wšseliké giné přjběhy z života Kristowa. Abychom se w této prawdě přeswědčili, musjme napřed powěděti, o gakém poměru gest mšse swatá k cjrkwjnmu roku a ke každoročnjm slawnostem swatých a swětic Božjch. Cjrkwjným rokem stawj cjrkw wěřicjm před oči wesskeren život Páně, a slawnostni Swatých nežen těchto život a přičiněnj, ale i weliké w nich působěnj Kristowo. Dna slawj wššečy tyto památky

Krista Pána a Svätých mŕŕi ŕwatau, a we mŕŕi ŕwate Krista Pána s geho obětj ŕkutečně a podŕtatně mezi nás uwádj. Ona tedy chce, abyhom we ŕwé mŕŕi na gakaŕŕi událost z pozemŕŕského žiwota Kristowa a z geho pozděgŕŕŕiho půŕsobenj pamatowali; ale ona také chce, abyhom Krista Pána w ŕkutku mezi ŕebau měli. Ona nechce památku oné události, onoho půŕsobenj bez ŕwátostnj přjtomnosti Kristowj; a ona nechce tuto přjtomnost bez oné pomyslňj památky. Ona tedy chce, aby přjtomnostj Kristowau při mŕŕi ŕwate onano pauhá pomyslňj čili formálnj památka plné ŕkutečnosti nabyla, a aby přjtomnost Kristowa při mŕŕi ŕwate tauto památkau zvláŕŕŕnj ráz, zvláŕŕŕnj žewnitřnj podobu na ŕebe přjgala. Ona mezi nás chce u mŕŕe ŕwate Krista Pána w gakeŕŕi zvláŕŕŕnj době geho žiwota a geho pozděgŕŕŕiho půŕsobenj uwěŕŕi, k. p. gako nowě zrozené dítě, nebo gako z mŕtwých wŕstawŕŕŕiho, na nebe wŕŕaupiwŕŕŕiho, Duchu ŕwateho posjlagjčjho, gako ŕilného pomocnjka toho neb girého Swateho; a ona chce každau wýročňj památku a ŕlawnost osobnj přjtomnostj Krista Pána při mŕŕi ŕwate wjplniti, žaswětiti a žwelebiti. Takowý gěŕ poměr mŕŕe ŕwate k cirkewňjmu roku a k ŕlawnostem Swatých. Dle toho gěŕ mŕŕe ŕwata wěčná ŕránka wŕŕelike cirkewňj památky a ŕlawnosti, a tato gěŕ zase formálnj ŕránka mŕŕe ŕwate. Gědno gěŕ podŕtata, druhé gěŕ gegj forma; a gědno s druhým tak úzce

spogeno, že gedno bez druhého nemůže býti. A proto při mšši swaté — má-li ona zewnitřnj twárnost připadagjcj slawnosti na sebe wzjti — musí negen ewangelium takowé události z žiwota Kristowa obsahowati, kteréž gsau předmětem též slawnosti aneb něgak na ni připomjngj, ale hlawnj mysslénka té slawnosti musí se i w giných částkách ozýwati.

A wssak toto zwěstowánj poslussnosti Kristowny gessťe není celá prwnj částka mšše swaté, giž w ssiršjim smyslu ewangelium nazýwáme, nýbrž k této patřj gessťe mnoho giného. Gak pak to wssedko sem přicházj, a gak pak se to s tímž zwěstowánjm šrownává? — Při zwěstowánj poslussnosti Kristowny má si shromážděný lid předstawowati, gakoby Kristus Pán sám před něj předstaupil a radostnau zpráwu o geho wykaupení mu zwěstowal; a dle toho má také swau pobožnost žjrditi, tedy i znamez nitě zwýssiti. Žeby takowé předstawowánj a lidských myslj uspořádánj leželo w aumyslu cjrkwě, widěti gest z toho, že ona chce mšši swatau Krista Pána osobně uwěsti w celau slawnost, kteráž se toho dne děge; gak pak nebude chtjti Krista Pána osobně uwěsti mezi wěřjcj lid při ewangelium, genž se mšši swatau gessťe w užššim swazku stogj, než ostatnj připadagjcj slawnost. Aby pak se křestanstwo k tomu pomysllenj, k té pobožnosti powzneslo, třebatě, aby se dřjwe, než se ke skutečnému přednášsenj slowa božjho přikročj, gessťe roz-

ličné modlitby konaly, po nichžby se mysl lidská jako po staupních k oné vznesené myšlence a pobožnosti, a takorča do blízkosti Pána Krista, přivedla. Tedy všedky ty menšij částky, kteréž ewangelium (w užšim smyslu tak nazwané) předcházegj: gsau, slusná k němu přjprawa, gsau potřebné schody pro mysl lidskou k wznesené důstognosti swatého ewangelium. Toť těch menšijch částek půwod, toť spolu gegich k swatému ewangelium poměr, to spolu gegich wšseobecný wýznam.

Tyto menšij částky gsau: modlenj před oltářem, Introitus, Kyrie eleison, Gloria, Kollekt a Epistola s Gradualem. Gegich obsah gest stálé střídánj se žalostí a radosti; žalosti pro naši winu a bjdu; radosti pro nabyté Kristem Pánem spasenj. A tato žalost a radost negen se tu neustále střídá, ale i wždy wjce a wjce gedna druhau rozněcuge, tak že, když se na nenwenš roznjtila žalost a po spasenj tauha, lidská mysl k slyssenj zgednané spásy, k slyssenj swatého ewangelium se pokládá teprw za náležitě připrawenau.

Zegména se obsahuge o modlenj před oltářem přewládajcuj žalost, ljstost a po spasenj tauha. Zwlasttě tomu tak gest we wšseobecném wyznánj wjry ano i w následujcujch přjdawcujch a w předcházegjcm žalnu, ač w tointo obogjm přjsslussenstwuj giž radost se ozývá, ale gen welmi slabě, gakoby gegj hlas ze vzdálené budoucnosti do nyněšsfa padal.

Za to vládně w Introitus genom radost, anoi se tu spaseni Kristowo se wšij určitosti oblassuge, připomjnanjm onoho zvláštnjho děge z lidského wykaupeni, genž se právě na tento den slawj.

Po Introitus nawracuge se lidská mysl, gjžto se w této odbyté částce nebeská sláwa gako zdaleka zgewila, gessťe k wěššij testnosti a k wěššijmu smutku, žet gessťe oné sláwy aučast- na neni, ano že poráde trwá w nebezpečenstwj, aby gj nawždy zbařena nebyla; a z hluboko- sti toho zármutku a strachu wolá w Kyrie elei- son celé shromážděnj s knězem dewětkráte k trogosobnému Bohu o smilowánj a pomoc.

Na to se stjsněné srdce opět rozšširuge k radosti, a to k radosti tmj wěššij, čjm wěššij byla tjeň; ano ono se nynj powznáššij w Gloria až k plesu angelských sborů, gakým oni plěsali při narozenj Páně a geho spásy na tomto pozemském obydlj.

A wšak i tato neywněššij radost přegde gessťe gednau w žalost, nynj též neywněššij, gjžto wýrazem gest modlitba tař nazwaná kol- lektá. Tu se obracj kněz we gměnu swém i ostatnjch k Bohu, a přednáššij mu bjdu a po- třebu wšech w takowém spůsobu, w gakém mu gi právě připadagcej slawnost na mysl přiwádj.

Nynj by se dalo očekáwati, žebn byla mysl lidská po spaseni Kristowě dostatečně roz- taužena a na geho zvěštwánj čili k slyšsenj swatého ewangelium náležitě připrawena. Me

weliká uctiwost k tomuto skutečnému stavu Páně gest přičinou, že se po kolektě křesťanské myslj gestě zvláštnj příprawa na swaté ewangelium ukládá. Tato zvláštnj příprawa gest epistola a graduale. Ona gest gako by předšjň, do njžto giž swětlo swatého ewangelium zárážj; a toto (graduale) gest gako hlawnj ohnjško, w kterém se wesskerá swětlost té předšjně srážj; obogijn má křesťanská mysl swúg zrak na au-
plnau žár Kristem Pánem zvěstowané prawdy obracet.

Teprw kdž i tato zvláštnj a poslednj příprawa k předššlým přidána a kdž po wšech, co po stupnjch, takorča bljže k nebesům poštaupeno, pak teprw uznáwagj se přjstogicj za hodné, aby se jim nebes Pán zgewil a swá slowa k nim mluwil, swau smrt a swau poslussnost po wesskerý žiwot, gegich to spasenj jim zvěstowal, čili aby se sw. ewangelium četlo.

To zvěstowánj se děge owšem náměštnj-
kem Páně, kněžem, gako wšedko působenj Pána Krista w cirkwi; ale proto předce za skutečné zvěstowánj Pána Krista se pokládá. Co takowé gest mnohými přjsslussnými obrady a prostředky ke wzbuzenj wěššj uctiwosti opatřeno. Tyto prostředky a obrady gsau následugcj. Napřed prosj kněz o milost, aby byl s to, Krista Pána w tomto okamženi dobře zastáwa-
ti a geho swatá slowa důstoaně přednášseti. Pak žádá i lidu, aby s njm Pán býti ráčil

a k náležitému poslechnutí svého slova mu dopomohl.

Potom dělá kříž nad knihou a žehná tímž znamením i sebe, prose v požehnání Trojice Boží, a dává na gewo, že wšedko požehnání nám přichází skrze Pána Krista a jeho smrt na kříži. Při tom wšickni, též se žehnajíce, wstanou, na důkaz své uctivosti k slovu Páně a ochotnosti k jeho slyšení a plnění. Někdy se i swětla k sw. ewangelium drží, na znamení, že se nám tuto zgewuge Kristus Pán, genž ge gediné prawé swětlo swěta; a při tom kadidlem se kaurí, na wyrozuměnou, *) že mu neyhlubší učta přináleží; pak i obsah sw. ewangelium zpěwem se přednáší, t. g. spůsobem takowým, gehož gen u welikém nadšení a radostném rozčilení užjwáme. Mimo to se sw. ewangelium čte na jiné straně, než epistola, na památku starobylého obyčeje, kdež ono pro wětší uctivost na powyšněgším a důstojněgším místě přednášeno býwalo. **) Ko- nečně kněz začátek přednesených slow Kristových libá, čímž swau a ostatních dílem uctivost, a dílem taubu po auplněgším spogení s Kristem Pánem oswědčuje, čili po aučastenstwj Kristových zásluh a milostí, čili po takowém zúrodnění zvěstowaného slova božjho, aby --

*) Že ewangelium nám ge tím neyprávěněgším a ney-
 stitelněgším přednášením a zvěstováním. **) Pak také, by se
 nastjnilo přenesení a přegití wjry Kristovy od židů k pohaním.
 Red.

gak při poljbenj knihy prawj, — slyšsij při-
wedlo k odpusttění hříchů.

Při té příležitosti buď podotknuto, že se podobné a jiné obrady giž u předessých částek, gako i při pozděšsich oddjlech misse sw. co wýraz a podnět pobožnosti wykonáwagj. Tak se dělá znamenj kříže při modlenj před oltářem, při Introitus, při Gloria, a pozděgi neššisněkrát, aby se tjm nasse nedostatečnost a potřeba požehnanj Božjho a Kristowa na gewo dala. *) Tak se wzájemná prosba o přítomnost a pomoc Páně mezi knězem a ostatnjm shromážděnjm opakuge při každé důležitěšsij příležitosti. Pak se častěgi ljbá — gako při ewangelium kniha, tak gindj oltář, gakožto mjsto přítomnosti Krista Pána a Swatých zaswěcené, ua důkaz ucty a tauhy po gich auplném spojenj. Též se mimo ewangelium gessťe mnoho jiného u misse sw. zpěwem přednášj, na ošwědčenj a rozjncenj příslušného tu zápalu. **) Mimo to koná kněz hned z počátku své modlenj dole před oltářem, na ošwědčenj své nehodnosti, aby se k oltáři Páně přibljžil. Pak

*) Žehnanj křížem znamená negen prosbu kažje, aby Bůh te, což se žehná, pro zásluhy Krista Pána požehnatj, t. g. k wyššjmu a defonaleššjmu žiwotu přiwesti ráčil: nýbrž někdy ge také žehnanj znamenjm, že žehnané oběinj dary gšau s obětj Pána Krista ua kříži geduo a totěž. **) Někdy se modlj kněz nahlas, někdy potichu; nahlas totjž, kdež přewládá myšlénka a slowo; potichu, kdež přewládá poswátnj wškon a slowo geg gen co hlumočnjš přewázzj; anebo kdež to, což se modlj, gedine geho se thá. — Co gadrem misse sw. sluge, — wšse od Sanctus až k sw. přigimánj — po celh ref, gen tšse se modlj. Med.

buď pozdwihuge neb spjná ruce, pozdwihuge neb klopi oči, slogj přjmo neb se sklánj ano i kleká, gať buď důvěra a radost, nebo pokora a ljtost, a hluboká uctiwost mu činiti welj.

Na ewangelium následuge co druhá wětšj částka mšse sw. obětowánj, a to welmi přiroženě; nebo gest to docela sluffný pořádek, abychom prawdu přiwé poznali a pak i wyznali. A poněwadž wyznánj gest dwogj: prwnj, co se děge slowem, a druhé, co se děge skutkem: sluffnoť též, že mezi ewangelium, co poznánjm a mezi obětowánjm, co wyznánjm wykonným stogj začasté »Credo« co wyznánj slownj. Toto zwláště tenkráte se newynedává, kdž se slawj něgaká událost z žiwota Krista Pána, kteráž gest spolu předmětem nassj wjry, aneb kdž se slawj památka něgakého swatého, kterž znamenitě k rozššřenj a upewněnj wjry přispěl.

Kdž mšse sw. až k ewangelium w užššjm smyslu postaupla, postaupla i mysl lidská na wsofý stupeň pobožnosti. A wšak při obětowánj se mysl lidská gessťe wšse powznášj. Při ewangelium byla pobožnost toliko myššlenjm, při obětowánj ge skutkem; tamto pozdwihl se člowěk ku Kristu Pánu a k Bohu gen swau myselnj částkau: tuto se pozdwihuge celý.

Unoť gsme k této druhé částce mšse sw. přifročili, powstává otázka, co tu hlavnj wěcj gest, a gať se s nj wšsečo gednotliwé srownáwá? Pro odpowěd na tyto otážky musjme si drobět dále zagjti.

Člověk má od všeho počátku to povolání, aby Bohu obětoval. On má obětovati sebe a zevnitřní přírodu. On má Bohu obětovati sebe: poněvadž jest tvorem, a to takový vřecen Bohu náležj. On má Bohu obětovati zevnitřní přírodu: poněvadž mezi nj a mezi Bohem přirozeným prostřednjkem a kněžem jest. Ona gsau nesvědoma sebe, k Bohu se še swau chwálatu a službau powzněsti nemůže; proto musj člověk, genž dle svého těla jest gegjm nejvyššjím členem a všeobsáhlym auhrnkem a tak i přirozeným zástupcem, we gměnu gegjm tuto povinnost wykonáwati a zase z ruky Božj všeliké požehnánj pro nj přijmati a na ni přenášseti. On gj mimo to musj obětovati i proto, poněvadž ona jest geho gměnjm a přjsslustwjm, a poněvadž on musj Bohu obětovati sebe celého še všjm, což mu patřj. Toto povolánj (aby t. negen sebe, ale i zevnitřní přírodu obětoval) má člověk, poněvadž jest člověkem, a gemu sluselo, dle něho činiti gj před hřichem w rági, a on by se byl musel dle něho zachowati, i kdyby byl nídnj nezhrěšil.

Toto povolánj také nepřestalo, kdž mu byla po hřichu obět Kristowa do rukau odewzdána. Tuť k gedné přjsslustné oběti genom druhá newyhnutelně potřebná přidána. A s prwnj na newyš ta změna se stala, že k druhé w gakhšj zvláštnj poměr wstoupila, a proto také zvláštnj určitosti nabyla. Duen

poměr gest ten, že prwnj obět, obět lidská Bohu je ljbj a platnost má gen pro obět Kristowu a w oběti Kristowě, gen pokud gi Kristus Pán swau obětj zasmětj a zusslechtj, t. g. pokud negen f nj swau obět zewnitřně přidá, ale gi i skutečně we swau obět proměnj a co swau obět Bohu přinese. A tato určitost gest ta, že obět lidská musj — alespoň z části, pokud t. člověk mimo sebe gessťe něco giného obětuge — býti takowá, aby gi Kristus Pán we swau obět proměniti mohl; t. g. člověk musj we své oběti obětowati přírodu pod způsobau chleba a wjna; tato obogj způsobu může dobře zastupowati místo přírody, poněwadž wesskerá příroda vlastně gest darem pro potřebu člověka, gako chléb a wjno wýhradně gsau darem pro něho: a gestliže obět lidská w této podobě se koná, může gi Kristus Pán we swau obět proměniti a co swau Bohu přinesti. Takowá tedy musj po spáchaném hřichu a zaednaném spasenj býti obět lidská.

Z toho giž gasně wyswjtá, že při obětowánj, gakožto lidské oběti, hlawnj wěcj gsau ony děge, kdež shromážděný lid sřze kněze obětuge chléb, wjno a sebe, čili kdež kněz pozdwiha hostii prawj: Přigmiž swatý Otče tuto neposskwrněnau obět pak pozdwiha kalich řjká: Přinássjme tobě Pane kalich spasenj a skloniw se sepiatýma rukama se modlj: W duchu poznjzenosti a w myslí sřraussené přigmiž nás, o Pane.

A nyní se dá také snadno poznati, jaká jest tu všech jednotlivých částek přiměřenost, jak příslušný smysl.

Nejprve vyzývá kněz všechny shromážděné, aby vzali náležitě účastenství na nastávajícímu posvátném výkonu, anť praví: „Dominus vobiscum“, a: „Oremus“ t. g. modleme se.

Pak následuje v tak zvaném Offertorium krátké připomenutí onoho dobrodiní Božského, kteráž se právě na ten den slaví, aby takovým dobrodiním ve všech věšší ochotnost k obětování se povzbudila. Tato krátká průpověď jest tu jako hlasem Božím, jímž Bůh sám shromážděné k ochotnému obětování vyzývá, když je byl právě kněz k témuž skutku vyzval.

Nyní se začíná dítí dle toho dvogjho vyzvání: kněz obětuje Bohu Dcti chléb na místě celé přírody, chtěje tím říci, že jest s ostatním lidem hotov, k vůli nebeskému Dcti všeho nábytku se zbarviti anebo ho alespoň — nikoliv dle své — nýbrž podle vůle Boží, užívati; a však spolu hned naráží a odvolává se na obět Kristovu, bez kteréž by jeho obět lidská nikterak nebyla možná a platná.

Na to připravuje k obětování víno, přidaje při nalévání několik kapek vody, aby tím smíšením gdnau spogení božské a lidské podstaty v osobě Spasitelově obrazně na-

značil, a gednau nastáwagjci spogenj obětugjckj s Kristem Pánem wywodbnil. *)

Potom obětuge, we gménu wšsech, Bohu Synu wjno, s tjmže aumyslem a podobným způsobem, gako se stalo obětowanj chleba.

Pať w modlitbě: „In spiritu humilitatis“ — obětuge Duchu swatému sebe a ostatnj aučastnjky misse sw., t. g. on přinášj mimo wšsecken swúg a ostatnjch nábytel, také sebe s ostatnjmi Bohu w dar, a ošwědčuje, že nedytěgj patřiti a žiti sobě, nýbrž docela Bohu a geho swaté vůli.

Toť obět owšsem weliká, k njž by člowěť sám že sebe nebyl dostatečen. Proto hned na to w modlitbě: „Veni sanctificator omnipotens aeternae Deus“ — — prosj kněz Ducha sw., aby swým požehnánjm nedostatečnost lidskau nahradil a tuto obět doplnil.

A wšsak i hned důrazně za sebe a za ostatnj slibuge, že též oni čtěgj že wšj sly a dokonalosti swé oběti přispěti, že čtěgj čistě a newinně před Bohem obcowati, čili, gemu k celým swým životem patřiti. Toho slibu důraznost spatřuge se w tom, že na pauhých slowech nepřestáwá, nýbrž symboličkým wýkonem, mytjm rukau se děge.

Nynj pogjmá kněz wšsecky tři částky wykonané oběti w gedno, a gestě gednau celau

*) Tradicj nám prawj, že za času Krista Pána ten způsob w swaté zemi panowal, že se k wjnu wždy něco málo wody přiléwalo. — A sw. písmo gisť, že z boku Kristowa těla krew a woda. Řed.

tu obět neysvětěgšj Trogici Božj přinášj, při tom wšak i swau wraucnost takorča ztrognásobňuje, gessito neysvětěgšj Trogici pro wylauspenj Krista Pána, pro zásluhy wšech swatých prosj, aby geho obět milostiwě přigata byla. Toto se děje, kdž se kněz modlj: „Suscipe sancta Trinitas hanc oblationem“ — — —

Pať se obracj k shromážděným a napomjná gich, aby i oni se o přjznowé přigetj wykonané oběti k Bohu modlili, řka: „Orate fratres, ut meum ac vestrum sacrificium“ — —

Tato napomenutj se také skutečně od lidu plnj. U wšak kněz pokračuge w tom modlenj lidu dále, a prosj w tak zwaných sekretách we gměnu ostatnjch Boha s neumdlenau wotrwalostj, aby na přinessenau obět milostiwě wzhlednauti a pro nj a pro geho dobročinnost tjmto dnem slawenau k udělenj potřebných darů se nachýliti ráčil.

Konečně gako by po tak herliwých prosbách gist byl, že gich Bůh neoslyšj, a že geho obět s tau přjznoj a milostj přigme, gako wěčnau obět a chwálu nebeských sborů přigjmá: zaplěšá mohútnau radostj, a gakoby se chtěl k těmto sborům přimjšiti, gme se w přěsacj s nebesťtany Bohu díky činiti a dobrořečiti, čili gemu gakoby obět nebeských geho ctitelů obětowati. Tuť tedj obět lidská až w obět nebesťtanů přecházj. Wyššjho stupně není, na nějž by se mohla lidskau silau powzněsti. Tuť přirozený konec gegj.

Třetí většij částka misse sw. gest pozdwi-
howánj, o němžto již nám powědomo, že
tu hlavní wěc gest zgewenj se Pána Krista
pod způsobau chleba a wjna i že swau poslu-
šnostj, čili obnomenj geho křowawé oběti w náš
weliký prospěch.

Gestliže misse sw. na wysoký stupeň do-
staupila obětowanjm: powznássi se tuto gessně
na wyššij stupeň. Tam nabyla pobožnost
lidská newětšij mjry, tuto pak k ni přicházi i
pobožnost Krista Pána, a to sice ne snad gen-
takowá pobožnost, w nižto by on paubými
slowy za nás prošil, nýbrž pobožnost takowá,
w nižto on zásluhau swé hluboké poslušnosti
za nás oroduge. Tuť nebes Pán mezi nás
wstupuge a k pobožnosti nassj připoguge po-
božnost swau, ano obět nassj proměňuje w obět
swau, a nedokonalost nassj pobožnosti a oběti
doplňuje dokonalostj swé pobožnosti a oběti,
abychom desť slusně před twářj Boží státi
mohli. Tuť co se dějwe dělo pozemského na-
gednau swau nižšij powahu tratj a nabývá
powahy wyššij, a pozemské dějssně takowka w
nebeské dějssně s nebeskými konateli a diwáký
se proměňuje.

Gať přirozeně a nutně w pozdwihowánj
obět Kristowa následuge na obět nassj lidškau,
netřeba nám obššjrně ukazowati, gelikož na obět,
kteráž se má w druhau proměnit, nemůže ná-
sledowati než tato. Přicházjme tedy hned k
otázce, gať se s tím, co u pozdwihowánj gest

hlavnj věcj, wšedko gednotlivé srownáwá, w gakém poměru k též hlavnj věci stogj, a gakého smyslu w tom poměru nabýwá.

Přede wšim musjme připomenauti, že Kristus Pán zde obnowuge swau poslussnošť sřzce swého náměštka, sřzce kněze, a že kněz tuto we gměnu a s přispěnjm Pána Krista gedná. Z toho náměstnjho gednánj kněze a špolupůsobenj Kristowa w swúg čas a na swém místě skládaj se wšedky menšj částky u pozdwihowánj. Gednánj Kristowa náměštka musj býti owšsem přiměrené; předně: podstatě, a za druhé: důstognosti oběti Kristownj. Aby bylo přiměrené podstatě Kristownj oběti, musj býti djlem úctau a djlem žehnánjm člowěčenstwa a geho wěškerého přjsslussenstwj a nábytku; nebo i obět Kristowa gest neywněššj oslawau Božj, a špolu welikým prospěchem pro člowěka a pro celau přjrodu. Aby pak bylo gednánj kněze přiměrené weliké důstognosti oběti Kristownj, nesjnj snad se toliko proměnaui dyleba a wjna w tělo a krew Páně, toliko gednoduchým obnowenj gměnu oběti odbýti, nybrž gest třeba, — gako někdy we jnu patriarchy Jakuba swatj angelé po mnohých stupnjch k Bohu wystupowali, a od něho šestupowali: — aby také kněz po několik stupnjch přjsslusného žehnánj se kořenj k swému přeswatému djlu postupowal, a též po několik takowých stupnjch od něho šestupowal. Takowým wystupowánjm a šestupowánjm gsau skutečně gednotlivé částky

u swatého pozdwihowánj. Toť wlastně wšse-
obecnú a welni přiměřený gegich smysl.

A ťice hned w prwnj částce, genž se za-
čjná slowy: „Te igitur clementissime Pater“
— — — prosj kněz o požehnánj božské pro
celau cirkew, pro gegj znamenitěgšj členn, pro
papeže, pro biskupa též diécese, a pro zeměpána.

W modlitbě: „Memento Domine famulo-
rum famularumque tuarum“ — — — prosj
o Božské požehnánj pro sebe a ony, genž š
njm gšau gakýmš swazkem spogeni, gako i pro
wšsedky přítomné a gegich přibuzné a přátely.

Tak postaupj še swým žehnánjm gessně
na wššj stupeň, gelikož w modlitbě: „Com-
municantes et memoriam venerantes“ — — —
swau dosawádnj prosbu také přijmowau a zá-
sluhami panny Marie a wšsedch swatých podpo-
ruge a šesiluge.

Nynj přecházi od trogjhо žehnánj k tro-
gjmú se kořenj před Bohem, kdez toto alespoň
přewládá. Tak se před Bohem klanj w mod-
litbě: „Hanc igitur oblationem servitutis
nostrae“ — — — a ťice nepřestává zde na
swé úctě a na úctě šhromážděného lidu, wšbrž
přenášj tuto lidskau úctu — wzkładage rukau
nad chléb a wjno — také na celau přjrodu,
těmi způsobami předstawenau, gakoby chtě swau
a ostatnjch uctiwost přidánjm uctiwosti celopřj-
rodnj zmnohonásobniti.

W následugjčj modlitbě pokročj we swé
úctě gessně wšše. Dn se modlj a prosj, aby

k této lidské a přírodní úctě také úcta Krista Pána připogena byla. Nebo jako rozkládání rukau bylo znamením, že se úcta lidská na přírodu přenášjí a gedna k druhé připoguge: tak gest nynějšjí žehnání křížemi znamením, že má nad to wsse gestě připogena býti úcta Páně. Žebn to byl hlavní obsah a smysl modlitby: „Quam oblationem tu Deus in omnibus quaesumus benedictam“ — — — dáwá se na gewo mimo to tjm, že kněz naposled wšflowně prawj: „ut nobis corpus et sanguis fiat dilectissimi Filii tui.“ Proměň-li se chléb a wjno w tělo a krew Páně, pak se tu i skutečně geho úcta neb poslušnost wyšlytuge a k ostatnj úctě giž dřjwe tu obsažené přidáwá. To, oč kněz těmito slowy prosj ostáwá na tomto místě gen pauhau žádostj, gegjžto wyslyšsenj až na pozdějšjí místo patřj: a wssak i gakožto pauhá a gestě newyslyšsená žádost gest žwýšsenjm předěšlé lidské a celopřjrodnoj úcty, poněwadž, kdož swau úctu gestě zmnohonásobniti žádá, tjm samým giž gi žwýššuge.

Nynj zbýwá gestě takowé gegj dálšjí powššsenj, aby k předěšlé lidské a přjrodnoj úctě úcta Krista Pána skutečně přidána byla, aby se Kristus Pán se swau úctau a poslušnostj skutečně pod způsobami chleba a wjna zgeril, aby tyto způsobn w své tělo a w swau krew skutečně proměnil. To se děge, an kněz docela tak gako Kristus Pán při prwnj té proměně

činil a mluwil, a aby se budaucně řáwalo nařjdl, na mjstě geho činj a mluwj; nebo wlastněgi an Kristus Pán swé tehdegšj počj-
nánj a swau tehdegšj řeč tuto strže swého ná-
městka opakuge. Což se tedj w tomto oka-
mženi děge, gest spolu konánjm kněze a spolu
působenjm Krista Pána, a má ten dwogj
wýznam, že ge to gednau dowršenjm desa-
wádnj úcty, a gednau obnowenjm oběti Kristowj.

Od toho okamženi kněz před Bohem ne-
stogj gen s úctau lidškau, nýbrž s úctau Krista
Pána, s obětj to newzácněšj, genž nade
wššecky, Bohu sebe milegšj oběti, nad každau
úctu od nebesých angelů mu profázanau, da-
leko předčj, a genž gest s to, gež k udělenj
newhogněšjch milostj nakloniti. Podlé toho
gest také wšškeré se korenj a žehnánj kněze
uspořááno, gakónž on nynj z wššce swého
náměstnjho djla sestupuge. Geho úcta záležj
od nyněšška gen w tom, že Boha ctj s přj-
tomnau obětj Kristowau, a geho žehnánj gest
důwěrněšj, smělegšj, obšáhlegšj.

W modlitbě: „Unde et memores Domi-
ne nos servi tui“ . . . Kořj se Bohu a ctj ho
Kristowau obětj, wynášsege gi co »obět čistau,
řwatau a newšškwrněnanau, co chléb wěčného
žiwota a kalich wěčného spasenj.«

W modlitbě: „Supra quae propitio ac
sereno vultu respicere digneris“ — kořj se
Bohu a ctj ho obětj Kristowau, wynášsege gi
co Bohu nade wššekfo ljbeznanau, pro niž gediné

se mu w oběti Abelowě, Abrahamowě a Melchisedechowě gakožto w gegjm předwypodobněnj — tať welice zaljbiło.

W modlitbě: „Supplices te rogamus omnipotens Deus“ . . . koťj se Bohu a ctj ho oběti Kristowau, p̄kivomjnage gegj totožnost s oběti, kterauž Kristus Pán před geho twáři na nebesjch wěčně za náš přinášj.

Na to se obracj še swým žehnánjm — s přehognym to požehnánjm přítomné oběti Kristowj — na wšsedj strany, kamž se gen dostati může. On se modlj w modlitbě: „Memento etiam Domine famulorum famularumque tuarum“ — aby se wšsem w Pánu odpočiwagjcjm za podjil dostalo.

On prosj Boha w modlitbě: „Nobis quoque peccatoribus“ — — — aby wšsem gessťe zde putugjcjm popřál w témž požehnánj, a w sláwě a radosti wšsedj swatých w nebi.

A modle se: „Per quem haec omnia, Domine, semper bona creas, sanctificas“ — — a žehnage proměněné způsobj chleba a wjna znamenjm křjže, — žádá Boha, aby z přítomné oběti požehnánj i na wšskerau přjrodu přesslo, gižto tělo a krew Páně předstawowati nepřestáwá, pokud způsobu přjrodnj, způsobu chleba a wjna, na sobě nese.

Když kněz až na tento neydolegšj stupeň swého žehnánj sestaupil, končj swé zástupnické djlo s welikým plesem, wzdáwage slowy: „Per ipsum et cum ipso et in ipso“ — — —

Bohu Otci a Duchu sw. wšecku slávu, galáž mu gen Kristem Pánem zgednána býti může. Tu se končí třetí wětšj část mšse sw.

Nynj gessťe zbýwá poslednj část, zbýwá swaté přigjmánj. Gestliže se dosawáde u mšse sw. weliké wěci dály, tuto teprwa neywětšj se děge.

We sw. ewangelium byla nasse mysl k Bohu a k Pánu Kristu powznessena, při obětowánj byla k Bohu powznessena i nasse wúle a nasse celá podstata: při pozdwihowánj se s nassj pobožnostj spogila i přewzácná pobožnost Kristowa; tuto pak se spoguge s námi Kristus Pán sám a uděluje nám hognosti swých milostj. *) Je toto spasitelné spogenj Krista Pána gest hlawnj wěci u této části mšse swaté, sotwa gest potřebj wýslovně podotknauti.

Tak weliký děg nesnj se owšsem gen zkrátka a wšseligať odbýwati; nýbrž gest třeba, aby ho přjsslusná pobožnost předcházela, a přj-

*) Spogiw totiž své oslawené tělo s nassj mlem neoslaweným wytrhugue nás pouěkud z nassj tělesné potupy a bjdy, powznánj nás — pokud toho na ten čas gime schopni — do swého oslaweného slawu, t. g. on mjruj glé náklonnosti, galž mi nasse tělo proti duchu žáwá; a tjm i seřluge ducha k milowánj Boha a wšeho dobrého; roznjtjw w nás lásku k Bohu, tžj schopné nás činj k odpustičnj wšednjch hřjchů a tyto nám skutečně odpauřtj; on nás tuto wřazuje co winné ratoletk do sebe co winného leie, činj nás audy swého tagemného těla, w kterémž gest ožiwugjcjm řludcem, a řwug oslawený žiwot na wšednj strany rozejřlá; on nám w tomto částečném podjlu na geho oslaweném a nesmrtelném žiwotě dáwá pewné rukogemřwí, že ho námu popřege w plne mjře, až k tomu čas přjgde, čili že nás někdy z mrtwých wžřjřj a sobě podobnýmj učinj.

slušná pobožnost následovala, jakož i skutečně předchází a následuje. A to vlastně jest význam všech jednotlivých částí u sv. přijímání a jeho poměr k hlavnímu ději, že t. jsau příslušnou předcházející a následující pobožností.

Pobožnost předcházející se skládá ze vzdálenější bližší a nejbližší přípravy k spolení se s Kristem Pánem.

Vzdálenější příprava jest modlitba Páně, kteráž se má rozjíti taucha po Spasiteli a jeho darých, kdyžto se tu sedm, předmětem naší prosby a žádosti, činí.

A této vzdálenější přípravě patří také modlitba: „Libera nos, quaesumus Domine, ab omnibus malis,“ — — — kdež se též taucha po Kristu Pánu, co sprostiteli veliké strasti naší, rozněcuje.

Gako ale vzdálenější příprava v rozjícení tauchy po Kristu Pánu záleží, tak záleží bližší příprava v povzbuzení důvěry v Krista Pána. Toto povzbuzení se stává hlavně symbolickým dějem, lámáním t. svaté hostie a spolením jedné částky její s přepodstatněným vínem, kterážto děj jest vypodobněním násilné smrti Páně a jeho z mrtvých vstání, *) čili vypodobněním vykonaného spasení lidského.

*) Násilná smrt Páně se vypodobňuje jednou lámáním sv. hostie a jednou oblačením se chleba do zrůsky vína. Gestliže toto oblačení jest příslušným vypodobněním smrti Páně, bude obou slaučení též příslušným vypodobněním jeho vzkříšení.

My si takovým vyobrazením skutečně zjednanou pomoc z veselé bdy lidské na oči stavíme a tak důvěru v Krista Pána v sobě budíme. Tuto probuzující se důvěru osvědčuji dosti gasně pronášená při témž symbolickém výkonu slova: „Per eundem Dominum nostrum“ — — — a: „Pax Domini sit semper vobiscum.“

U této bližší přípravy, k tomuto povzbuzení důvěry v Krista Pána patří také modlení: „Haec commixtio et consecratio corporis et sanguinis“ — — — a: „Agnus Dei, qui tollis peccata mundi.“ — — — Dotčeným symbolickým dějem, nám t. objektivně, zjednané spasení lidské na oči bylo postaveno, tuto pak i naše subjektivní vykaupení, čili vykaupení na naší osobě vykonané, ve formě vraucí modlitby na paměť se nám uvádí a tak ještě větší důvěra v Krista Pána v nás se budí.

Gestliže kněz již povzbuzením tauby po Kristu Pánu k němu se již poněkud přiblížil, gestliže povzbuzením důvěry ještě o krok blíže k němu přistoupil, přistupuje k němu v nejbližší přípravě ještě o jeden krok blíže. On v této přípravě vzbuzuje v sobě takové smýšlení, jako Pánu Kristu vlastně přináležej, aby, než se s ním spojí, dle těla, s ním jedno byl v duchu. On se t. v modlitbě: « Domine Jesu Christe, qui dixisti apostolis tuis: Pacem relinquo vobis — — — cvičí v

lásce k bližnímu v modlitbě: »Domine Jesu Christe, Fili Dei vivi, qui ex voluntate Patris« — — — prosí o poslušnost k Božským příkázáním; v modlitbě: »Perceptio corporis tui Domine Jesu Christe, quod ego indignus sumere praesumo« — — — rozněcuje v sobě pokoru — kterauž se povaha Pána Krista obzvláště významává.

Po takové přípravě teprve se kněz osměluje na myšlku všech shromážděných *) tělo a krev Páně přijmáti; což kdýž činí, připomíná si gestě gednau wznessenost přítomného pokrmu a nápoje, swau vlastnj nehodnost a přehogný prospěch požjvaných darů, aní praví: »Panem coelestem accipiam« a: »Quid retribuam Domino pro omnibus« — což s předesslým

*) Gako kněz při obětování obětuge ve gměnu všech přítomných, tak také při přijímání přijímá ve gměru všech přítomných a giných aučastnjku wykonané messnj oběti. A gako těmto v prospěch slaužilo wykonání Kristovy oběti při pozdwihowání, tak gim může a má v prospěch slaužiti i náměstnj přijímání kněze, a oni se mohou a mají státi aučastnj aleipon z části velikých wňhod swatěho přijímání, zwlášt gestlize s knězem přijímání duchownjm způsobem, t. g. gestlize z celého srdce gšau oněch wýhed žádostiwí a rádi by Krista Pána přijali, kdyby gim v tom pokora nepřekážela. Ano přijímání kněze gest wlastně k tomu ustanoweno, aby i ostatnjm v prospěch slaužilo. Preto se také wšicni k duchownjmu přijímání wyžyragj, aní gim kněz nahlas dronešenými slovy: „Domino non sum Dignus“ — — — gež oni po něm řjlagi, mimo pokoru také tauku po Kristu Pánu do úst a do srdce hlade. — S toho widěti, že wšic sw. nenj gen k tomu, abyhom se tu pomodlili a k pobožnosti powzbutili: nýkrž i k tomu, aby tu wšicni gegj aučastnjci od Pána Krista mnohonásebné pomoci a jllh nabylt.

připomenutím stegného smyslu gest; pat *»Domine non sum dignus«* — — — a konečně *»Corpus Domini nostri Jesu Christi custodiat«* — — — a: *»Sanguis Domini nostri Jesu Christi custodiat animam meam in vitam aeternam.«*

Ř doplnění toho svato-svatého děje patří také čistění kalicha a prstů kněze, kteráž se od něho koná s tou příslušnou žádostí, aby on se též čistau nádobau stal pozjwaného těla a krve Páně. On dává tu žádost na gewo modlitbau: *„Quod ore sumsimus, Domine, pura mente capiamus,“* — — — a modlitbau: *„Corpus tuum Domine, quod sumsi“* — — —

Po přijmání těla a krve Pána následuje gestě příslušná pobožnost, genž slowe *Communio* a *Postcommunio*. *Communio* gest dějčinění za milost právě přigatau, a *Postcommunio* gest prosba o dalsší geho dobrodiní. Tamto obgewuge kněz za sebe a za ostatní dlužnau wděčnost: tuto silnau naděgi, že nám s Kristem Pánem Bůh wšedko ostatní popřege. Dbogj pak tento slusný cit dává na gewo s odwoláwáním se na weliké dobrodiní božské, kteráž se právě tímto dnem slawj, aby tou památkau i swau wděčnost i swau důwěru seslil.

Tím se končí pobožnost, genž na swaté přijmání následuje, a spolu i mše sw. gest ku konci přivedená. Nynj se genom gestě toto skončení mše sw. wšlowně a radostně ohláší,

ani kněz řekne: „Ite missa est“ aneb za času kagjcyho» *Benedicamus Domine.**)

Přidavek, genž se nynj gessťe připoguge, gest gako opakowánj celé mšse sw., kdez se alespoň w mysli opakuge, co tamto skutkem se wykonalo. W modlitbě: »Placeat tibi, sancta Trinitas, obsequium servitatis meae« — — — přinásj se w mysli Bohu taťořka gessťe gednau obět gaf lidská, tať Kristowa. Se slowy: »Benedicat vos omnipotens Deus Pater« udělugc se we gměnu trojosobného Boha lidu požehná- nj, a tjm w pamět se uwádj přehogné pože- hnánj, genž we swatém přigjmánj obřaženo bylo. A w poslednjm ewangelium se zvěstuge gessťe gednau, což giž w prwnjím ewangelium zvěsto- wáno bylo, weliké t. djlo nasseho wykaupenj; a to siće připomjnanjm hned prwnjho děge z téhož wykupitelského djla, připomjnanjm wtělenj Božjho, kterěz w sobě co w zárodku wsseden ostatnj běh života Kristowa, celau geho spaš- telnau poslušnost, wesskeré nasse wykaupenj ob- řahuge.***) — Když gakaus wzácnau wěc opau-

*) Tato slowa w čas kagjcy za přjhodněgšj se pokládaj, porěwadž w ten čas gest ráhodno, aby lid po mši sw. hned neodessel, nřbřž gessťe w modlenj setrwal. Wřed časy skutečně w čas postnj a adventuj gessťe rozličné modlenj bylo konáno, a proto wjšto: „Ite missa est“ uwedeno: „Benedicamus Domine.“

**) Genom na takowé dni, na kterěz dwogj znamenitá slawnost připadá, zvěstuge se při poslednjm ewangelium z lidského wy- kaupenj takowý děg, genž na drubau slawnosti toho dne připo- mjná. Ano na takowé dni se gessťe wjckráté při mši sw. činj zmjnfka druhé slawnosti, ze gměna připogenjím zwláštjně kóšlety, sekrety a modlitby, genž slowe: Postcommunio.

stjme, nesnadno se nasse mysl od nj odtrhug
nýbrž i při odcházení gessťe se k nj taužebně
ohlýžjme. Podobným ohlýžením k nejwžácnějšj
wccí na swětě, — ke mšsi swatě, — gest náš
dotčený přjdawek. — —

Totoť gest náš wýklad o mšsi sw., w
kterémž gsme se snažili — owšem gen zkrátka *) —
ukázati, předně w čem vlastně gegj podsta
záleži, potom gať se gegj wěššj částí s tau
podstatau srownáwagi, co u každé z nich ge
hlawnj wěcj, a gať se s tau wšsecko gednotli
wé srownáwá, a gať tu wšsecko má smysl.
Gestií tjmto wýkladem arcí weliká wnitřnj cena
mše sw. poněkud na swětlo wstawena a gegj
zpanilý zewnitřnj pořádek obgwen, gelikož se tu
ukazuje, negen gať weliký děg se we mšsi sw.
obnowuge, ale i gať wěššj částky gegj negsau
než přirozené rozústrogenj téhož děge, a gať při
wěššjch částkách wšsecko gednotliwé není giného,
než přirozené rozwinutj toho, což tu za hlawnj
wěc platj. Zatjm se předce práce ta swému

*) Kdo by byl auplnějšjho wýkladu o mšsi sw. žádošiw,
tomu radjme, aby čel wýborný spis: „Liturgische Vorlesungen
über die heil. Messe von Köfing. Billingen 1843.“ Tam se
nimo giné — co tuto pro obmezenost ništa muselo mlčenjm
pominuto býti — může poučiti i o tom, gať se s našjm ideal
njm wýkladem historický půwod toho, což zde wloženo, dobře
srownáwá. — Též 20 kázanj o mšsi sw. od c. k. dworského faráře
we Wjdni, Ignace Fehgerle.

wznessenému předmětu daleko newyrowná. Křž
milý Spasitel a Pán náš — genž při mssi
sw. doplnjwá nedostatečnost oběti lidské swau
dofonalau obětj — doplnj také nedostatečnost
tohoto wyswětlenj swým dofonalým swětlem;
křž náš swau milostj naučj mssi sw. wždy lépe
a lépe rozuměti, gi wždy wjce a wjce ctjti, a
při ni wždy wraucněgi a wraucněgi přítomnu býti!

Učeni cirkve katolícké

o neysvětégšij oběti misse swaté.

§. 1. Jezjś Kristus se až posud za lidi obětuge při misse swaté.

Mluvíli jsme w těchto listech o tom, že Jezjś Kristus, Syn Boží a pravý Bůh, z lásky k lidem se wtělil, pravým stal se člověkem, a že lidi pro hřích od Boha zavržené vykoupil, obětowaw se za ně na dřevě kříže Dci swému nebeskému. On přišel na tento bjdny a hřjssny swět, přigal na sebe přirozenost lidskou, a gakž swým učením a příkladem, takž i swým utrpením a přeherčkau smrti swau od bludu a newěry, od hřichu, kletby Boží a wěčných zaslaužených trestů ráčil nás oswoboditi. On hřichy naše wzaw na sebe, a za nás se dobrowolně obětowaw Dci swému nebeskému, přetrpěl wšse to, což jsme my sami měli trpěti. Tím zaplatil wšsecken dluh náš, a wngednal nám opět milost a lásku Boží. A wšsak ten předrahý a předobrotivý Spasitel a slitownjś náš nepřestal až posud dobročiniti nám. Jeho láska, jeho milosrdenstwj gest tak weliké, že se posawáde za nás Dci swému za obět wydáwá. Činj pak to

každého dne, a na všech tohoto světa místech, an se na oltáři při mši svaté za nás obětuge.

O, gaťá to útěcha! Ten drahodrahý Pán, kterýž pro vykaupenj lidského pokolenj krvawau smrtj na křížj umřel, gessně posawáde den co den při mši swaté za nás se obětuge, nepřestáwage nassim prostřednjkem býti u swého nebeského Otce. Ten neskončený slitownjř až posud tu předrahau obět na oltářjch nassich koná, kterauž druhdy na hoře Kalwaršské pro spasenj nasse wykonati ráčil. Gať wysoko měli bychom tedy sobě wážiti této předrahé messnj oběti! O swatá, drahocenná oběti oltářnj! ty gsyn wěčným, wždy trwagjcjm důkazem lásky Kristownj. Tyš tau drahau obětj, we kterěz se sám gedno:rozený Syn Božj za nás hříšně lidi Otci swému obětuge.

§. 2. Co gest mše swatá.

Giž gaťěš wnitřnj srdce puzenj má každeho člověka k tomu, by Boha, Stwořitele swého, i zewnitřnjmi skutky za neywyššjho Pána a dárce wšeho dobrého wyhlassowal. Z tohoto přistwořeného citu člověť částku těch wěcj, kteréž od Boha obdržel, Bohu zase mile a rád na důkaz swé poddanosti a wděčnosti dáwá, čili obětuge. Tau přjčinau žádné náboženskwj nebylo bez obětj. Co swět swětem stogj, wždy dobřj a nábožnj lidé powažowali to za

nepředněgšij powinnost swau, konánjm něgafých
 obětj Pánu Bohu swau poddanost, wděčnost a
 lásku na gewo dáwati. Giž prarodičowé poko-
 lenj lidského přinášeli Pánu Bohu w obět wsse-
 ligafé dary, gafýchž gim příroda poskytowala.
 Tomu wyučili také dítka swé; nebo čteme w písme
 swatém o nich, že také Bohu oběti přinášeli.
 Zento obyčeg přecházal od gednoho pokolenj na
 druhé; neboť máme z písma swatého, že Abel,
 Noe, Abraham, Isák a Jakub oběti konali Bohu.
 Pozděgi pak Bůh sám zákonem Moggššowým
 obětj konánj wšslowně přikázal, ano i vlastnjmi
 zákony wyměřil způsob, gafž by se mu obětowati
 mělo. Zed giž nebylo člowěku na wůli, alebrž
 powinnostj, obětj konati. Než wšsecky tyto
 w starém zákoně předepsané oběti libily se Men-
 wyšššimu gen proto, poněwadž předobrazowaly
 onu nendůstogněgšij a Bohu nymilegšij obět,
 kterauž po čase gednorozený Syn geho na dřewě
 kříže obětowati měl. Zuto obět, kdž přišla
 plnost času, wykonal w skutku wtělení Syn
 Boží; on »dal sebe samého za náš, a by
 náš wykaučil od wššeliké neprawosti.«
 (Tit. 2, 14.) Abychom ale na to nikdň neza-
 pomjnali, což pro spasenj nasse učinil, a měli
 netoliko wždň trwagicj památku lásky a pře-
 bořké smrti geho, něbrž i aučastenšiwj wšsed
 těch zásluh, gichžto swau smrti na kříži nám
 wyžiskal, ustanowil Pán Zežíš z nestihlé lásky
 swé při poslednj wečeři obět nekrmawau. Pro-
 měnirw totiž chléb a wjno w tělo a krew swau,

přikázal uředlníkům svým, aby totéž na jeho památku činili. (Luk. 22, 19.)

Podlé toho rozkazu činili svatj Aposstolowé, a činj posud knězi w cirkwi katolické totéž při mši swaté, což Pán a Spasitel při poslednj činil wečeři. Dni berau tak gako Pán Zejjs chléb a wjno do rukau, obé slown Páně w tělo a krew geho proměňugj, a na oltári Bohu Dci w obět přinássegj. Je wšak obět tato w skutku tauže gest obětj, kterauž Pán Zejjs na dřewě kříže gest wykonal, průwodnoť gest z toho, že gaf při oběti na kříži, tak i při oběti messnj tentůž gest kněz Zejjs Kristus, kterýž se obětuge, a že na oltári se totéž děge, což Syn Božj na hoře Kalwarské gest učinil, gestto se zde tak, gakož tam, za lidi Bohu obětuge. Wšedek rozdjl záležj toliko w tom, že zde newiditelně: tam widitelně; zde strze ruce kněze: tam wlastnjma rukama; zde bez bolesti a krowe: tam s bolestj a krowj se Pán obětowal. Protož dobře a prawě učj cirkew katolická,, anať prawj: »že mše swatá gest nekrowawá obět nowého zákona, wždy trwagjej památka krowawé oběti, kterauž Zejjs Kristus na kříži dokonal.«

(Kdybychom byli mohli Pána Zejisse widěti, an na kříži pněl, za nás ty nenkrutěgšj bolesti trpěl a umřel, gisté že bychom gako pod křížem stogjej matka a miláček geho swatý Jan

byli splakali a hořké slzy wyléwali nad hřichy swými, kteříž ne gináče než za tak předrahou cenu mušeli býti smazáni. Giziť ale to posud můžeme; neb co se dalo na hoře Kalwarské, to se děje každý den při oběti misse swaté způsobem nekřowawým. Gsauce tedy přítomni při oběti misse swaté, stogjme i my takořka pod křížem geho, a očima ducha swého widjme Ježíše, an se zde rovně tak gako druhdy za náš obětuge. Plačme tedy a kwělnme nad hřichy swými, kteříž netoliko ondy Pána Ježíše na kříž přiwedli, nobrž gaf Aposstol dj, kterýmiž »*gnowu křížugeme Syna Božjho, a w posměch wydáwáme.*«) Žid. 6, 6.) Aneb negsmeli my to, genž ho lehkomyslnostj swau posud zražugeme, newěrau zapjráme, a lakomstwjm swým prodáwáme? My ho zlostj swau, swým utrhanjm, swau mstiwostj a zlogagicnostj poličkugeme, a nečistým myšlenjm, w kterémžto zaljbenj máme, a nestaudním gednánjm swým obnažugeme. My mu hořký kalich připrawugeme i podáwáme, dopausstěgje se newděčností, obžerstwj a opilstwj. My geho swaté ruce a nohy prorážjme hřeby záwisti, pňdny, zlosti a nesprawedlnosti; a nenhoršj bolest, kterauž mu děláme, gest ta, že na poslednj věci, smrt. wěčnost a saud nepamatugeme, a w nekagicnosti trwáme. Zpomj námeli tedy s hrůzau a oškliwostj na ukrutné katanú s njm nakládánj: zpomjneyme též, kdyskoli při oběti messnj přítomni gšme, i na swau zároweň welikau newděčnost a zaslepenost.

§. 3. Byla-li oběť mše svaté předukázána a předoznámena v starém zákoně.

Podlé prorockých předpovědí měl Spasitel světa dvoji oběť vykonati, oběť totiž krvavou a nekrevavou. Obě pak tyto oběti byly předobrazněny a předoznámeny v starém zákoně. Gako Izák, na ramenau svých držwj k oběti na horu Moria nesaucj, vyobrazil krvavou Syna Božjho obět: rovně tak zase Melchisedech, král Sálemský a spolu kněz Boha nenyněššjho, předukázal nekrevavou obět Kristowu. Abraham porazim nepřjtele, a odňaw mu wsecku kořist, nawracowal se co wjtěz do vlasti swé. S wyssel Melchisedech wjtězi wstějc, a gsa kněz Boha nenyněššjho, Hospodinu chléb a wjno obětowal. (1. Mozj. 14, 18.) Tato obět Melchisedehowa owsem wyobrazowala obět Kristowu; neb sic pročby gináf Duchem Božjim nadšsený, korunowaný prorok Dawid nazýwal Zejjsse knězem podlé řádu Melchisedehowa? (Zalm 109, 4.) S aposstol swatý Pawel dokazuje, že gakož ona obět Melchisedehowa, takž i proctwj Dawidowo toliko o Kristu Pánu dá se slyseti. (Žid. 5, 10—11.) Podlé proctwj Dawidowa má Pán Zejjsš knězem býti na wěky. Kterak by ale to wěčné kněžstwí Syna Božjho obstálo, kdyby giž žádné wjce oběti nebylo? Syn Boží má též býti knězem podlé řádu Melchisedehowa. Zda tedy nemusí se také geho obět podobati oběti Melchisedehowě? Giž ale

Melchisedech) chléb a wjno obětował: a protož také obět Syna Božího způsobu chleba a wjna mjtí musj.

Gakož ale obět Kristowa, gať krwawá tať i nekrwawá, předobrazněna byla w starém záfoně: rovně tať i ta obogj obět byla předoznámena. Krwawau obět zvěstuge Dawid, mluwě w osobě budaucjho Mešsiasse: »Oběti zápalné a oběti za hřjch (záfonem Mojžissowým předepsané) nežádal gsi, ale tělo způsobil gsi mi. Tedy řekl gsem: Uygduť (totiž sám sebe obětowati), a bych činil ó Bože wůli twau.« (Žalm 39, 7—9.) U prorok Isaiáš dj o Mešsiasowí: »Obětowan gest, proto že sám chtěl.« (Isai. 53, 7.) Nekrwawau ale obět, kterauž Wnkupitel swěta spolu a zároveň měl obětowati, předpowjdá prorok Malachiáš. Podlé geho slow měla po wyzdwiženj oběti starozáfonnjch nowá obět, a šice na každém mjtě, Bohu obětowána býti. Mluwj totiž sřzce ústa geho sám Bůh takto: »Nenj mně wůle we wáš, a darů nepřigmu z ruky wassj. Nebo od wůchodu slunce až do západu weliké gest gméno mé w národěch; a na každém mjtě poswěcená a obětowaná býwá gménu mému obět čistá, nebo weliké gest gméno mé w národěch.« (Malach. 1, 10—11.) Tato slowa pozorně wážená, zřegmē nám kladau na rozum, že zde Bůh sřzce proroka předpowjdá skončenj starozáfonnjch, a po-

četj oběti nowé a čisté, kteráž se mu na každém místě ude obětowati. Poněwadž ale ta obět, kteráž Pán Jezžš na dřewě kříže dokonal, toliko na gednom místě, a gen gednau se štala, tau přjčinau nemůž toto proroctwj k oněno krawé oběti směřowati, nobrž máli mji platnost, musí až do dnešního dne giná gestě obět býti, kterážby se Bohu na každém místě obětowala. A že to obět mše swaté gest, učj a došwědčuge swatá a neomylná cirkew katolická, Duchem Božjm šprawovaná, anto dj: »To gest ta čistá obět, o kteréž předpowědel Bůh škrze Malachiásse, že gměnu geho, kteréž weliké bude w národch, na každém místě obětowána bude.«*)

a) Welemaudře učinil Bůh, že giž mnoho set let napřed předobrazil a předoznánil škrze ústa swých proroků tuto předrahau obět; neb týmž způsobem učinil swět na ni pozoren, a zwyżšil gegj důstognost a wznessenost.

b) Ž těchto pať dotčených přjpraw, kteréž Bůh učinil, wyswjtá tolikěž, že welmi milá a drahá musí býti obět tato před obličegem Božjm. A kterať by nebyla? Můžli co swětěgšjho a Bohu milegšjho pomysšleno býti nad tuto obět, w kteréžto se sám předrahý a negmilegšj Syn geho způsobem nekrawým obětuge? Glusno tedy bylo a whodno, by tato neswětěgšj obět i neobychěgným během byla swětu napřed oznámena a ohlášena.

*) Concil. Trident. sess. 22. c. 1.

**§. 4. Zdali podle písma Kristus sám obět mše
svatě ustanovil.**

Chtěge Pán Jezš ono veliké djlo wykau-
penj nasseho dokonati, stolowal gessť naposledy
před smrtj swau s učedlnjky swými w Zerusas-
lemě. Poněwadž ale práwě veliká noc nastá-
wala, při kteréz židům přikázáno bylo, gisti be-
ránka na památku gegich otcům od Hospodina
prokázané milosti, že totiž gegich prworozence
w oné přehrozné noci zachowal, gesso wssedko
prworozenstwo Egyptských zhynulo: gedl i Pán
še swými učedlnjky dle tohoto obyčege beránka
welikonočnjho. Powečeřew pak a wykonaw
tento náboženstký obyčeg, wzał chléb do swých
neyswětěgšjch rukau, a poněwadž židé při slaw-
nosti welikonočnj nekwasšeného užjwali, tedy ne-
pochybně wzał Pán Jezš do rukau swých chléb
nekwasšený, zehnal, dobrořecil, lámal, a podá-
wage swým učedlnjkům, řekl, aby gedli, že to
gest tělo geho. Podobně učinil s kalichem, wj-
nem naplněným, kterýž tolikéz gim podal s těmi
slowy, aby z něho pili, že gest w něm krew
geho. Swatý Lukáš ustanoweni a zřizeni této
předrahé oběti takto wypisuge: **2A** wzał
chléb, djky činil, a lámal, a dáwal
gim, řka: **Totoi** gest tělo mé, kteréz se
za wás dáwá: to čiňte na mau pamá-
tku. **Téz** i kalich, kdnyž odwečeřel, řka:

Tento gest kalich nový zákon w mé krvi, kteráž za wás bude wylita.« (Luk. 22, 19—20.)

Pán Ježíš řekl: »Toto gest tělo mé, kteréž se za wás dáwá.« Slovíčko »dáwá« znj, w přítomném čase a tím poučení býwáme, že Kristus swaté tělo své nejen dal, nibrž až posud na oltáři dáwá, aneb w přewelebnau obět přinášj. Řekl dále: »To činte na mau památku.« Těmito slowy přikázal Pán Ježíš učedlníkům svým, by netoliko těla a krwe geho požjwali, nébrž totěž činili, což on teš práwě činil, to gest, by tělo a krew geho obětowali. A že slowům geho dobře porozuměli, pozděgi se přeswědčjme, až totiž o tom řeč bude, že w skutku tuto obět gsau konali.

(Poněwadž giž na gewě ležj, že Kristus Pán, náš Bůh a Spasitel, sám tuto obět ustanowil, a w nj pod způsobau chleba a wjna tělo a krew swau podává a obětuge: tau přjčinau »wzdey me gemu čest, a klaněgme se tomu, kterýž učinil nebe a zemj, i moře, i studnici wod.« (Zgew. 14, 7.) Dnen beránek, kterýž byl miláčku swatému Zawnowi okázán na hoře Sinai, okazuje se i nám na oltáři, a gestit to ten samý beránek, kterýž snjmá hřjchy swěta, »kterýž gest zabít, a hoden wzjti moc, a božstwj, i maudrost, i silu, i čest, i sláwu, i požehnánj.« (Zgew. 5, 12.) Gestit to ten beránek, kterýž na slowo kněze šstupuge š nebe dolů na zem,

staneš sobě činj na oltáři, a za hříchů lidské tělo a krev svou Bohu Otci svému nebeskému obětuje.

„Tu si mezi námi stánek
 Rozbil Ježíš náš milý,
 A hle tu tentýž beránek,
 Segj na kříži mčiči,
 Gať na oné swaté hoře
 Za lid svůj krev vycedil:
 Tak hle též zde dítvy tvoře
 Dnu obět obnovil.“)

§. 5. Zdali obět mšše swatě od Apoštolů byla konána.

Je swatj apoštolowé tuto neudražšj obět gsau konali, důkazem geho gest již gegich úplné poslussenstwj, kteréž Pánu Ježíšsi wždy prokazovali. Nad to wýsse došwědčuje i písma samo, že ta slowa Páně: »To činite na mau památku« nebyla k nim nadarmo řečena. Wyprawuge se totiž o nich: »že trwali w zdjlnosti lámánj chleba a w modlitbách.« (Skut. Apošt. 2, 42.) Před lámánjm chleba ale, gaťž widjme z příkladu Ježíšowa, učiniti se musilo přiwé poswěcenj, na němž to gádro a podstata oběti záležj; neboť Kristus Pán dřjwe dřjy činil, aneb gať swatj Mataus (Mat. 26, 26.) a swatj Marek (Mark. 14, 22.) swědčj, dobrořečil, než chléb lámal. Wyprawuge též o Apoštoljch písma swatě: »že gsau Pánu slaužili.« (Skut. Apošt. 13, 2.) Slow těchto ale žádný giný smysl není,

než že Pánu obětowali. Posléz wece apóstol swatý Pawel w ta slowa: »Máme oltář, s něhož nemagj moci gisti ti, kterjž stánku slaužj.« (Žid. 13, 10.) Gaký ale medle byl to oltář, s něhož neměli moci gisti ti, genž se drželi stánku čili zákona Mogžjssowa? Gaký to byl oltář, s něhož toliko křesťané gedli? Byltě to ten oltář, na kterémž swatj Apóstolowé obětowali, aneb gak Skutkowé Apóstolstj na mjstě giž wýsse dotčením prawj, na kterémž »gsau Pánu slaužili.« Měli-li oltář, měli zagisté také obět. Neb oltář, gak wúbec známo gest, wyznaumenává mjsto, kdežto se oběti konagj, a protož kde oltář, tam i obět gest. Ddtud žřetelně wyswjtá, že těmi nadřčenými slowy nechťel Apóstol nic giného říci, než toto: »Máme mjsto, na kterémž drachau obět těla a křwe Páně obětugeme, a s něhož nemagj práwa gisti ti, kterjž neuwěřiwosse w Krista, se posud zákona Mogžjssowa držj.« A že tomu tak gest, wyswětluje tentjž Apóstol na giném mjstě, když prawj: »Kalich požehnánj, kterémuž dobrořečjme, ždali není společnost křwe Kristowj? a chléb, kterjž lámeme, ždaliž není aučastenstwj těla Páně?« (1. Kor. 10, 16.)

Nenstarssj a nenywěrohodněgssj swědectwj gest to, kteréz dáwá swatý Klément w listech swých. Znto geho listy magj swatj Dtcowé téměř w té samé wážnosli, w kteréz slussj mjtj listy swatých Apóstolů. Nebo swatý Klément

byl rovně jako Titus a Timoteus společníkem svatého Pavla na jeho cestách, putoval s ním do Říma, a následoval léta P. 89. svatého Petra v hodnosti papežské co hlava celé církve. Tak věrohodně jest i svatý Zgnác, učedník svatých apoštolů, Petra a Jana. On Spasitele po jeho slavném z mrtvých vstání viděl, a byl roku 107. v Římě za času císaře Trajana usmrčen. Gíž ale oba tyto učedníci apoštolští výslovně dokládají, že svatý Apoštolové obět mše svaté konali. Můžli tedy nad svědectví těchto mužů býti něco věrohodnějšího? — Dále až posaváde se v Římě nalzá onen dřevěný oltář, na němžto, gaž letopisy prokázáno jest, svatý Petr a nástupníci jeho, Římský biskupové, až do času svatého Silvestra obět mše svaté slaužili. Wjme také, že apoštol svatý Mataus právě byl kopím prohnán, an obět mše svaté konal. Není tedy žádná pochybnost, že Apoštolové obět mše svaté konali. Gestit to tolikerým nezvratným svědectvím dokázáno.

a) (Kdybychom byli viděli svaté Apoštoly nendražší tuto obět konagciji, gisté bychom byli Spasiteli svému za tu přewelíkau milost s celau dušji děkowali. Poněwadž ale ona slowa: »To čiňte na mau památku« netoliko k Apoštolům byla řečena, nobrž i ke všem gegich řádným nástupníkům, a poněwadž se tato nendůstogněšší obět až posud w církwi katolické koná: zda tedy tau samau měrau posaváde za

tu přewelikau milost Spasiteli swému děkowati nemáme? Bděčni budme tedy této nestjhlé milosti!

b) Poněwadž dále až posud knězi rovně tak gako swatj Aposstolowé chléb a wjno w tělo a krew Krista Zejssie proměnuj, a tuto ney: swětěgšj obět den co den konaj, zdali se tedy nemáme často utjkati k tomuto newywážnému pramenu tak přehogných milostj Božjch? Zdaž bychom neměli, kdjkoli nám možno gest, pospj: chati do chrámu P., bychom tam přítomni byli, an se tato ney:swětěgšj, ney:dražšj, ney:welebněgšj a ney:důstogněgšj obět koná? D, nezamesskeyme tedy nikdy, kdy nám koli k tomu příležitosti stáwá, této drahodrahé oběti messnj. Swatý Ludwjk, král Francouzský, slyssel každj den ney: méně dvě neb tři misse swaté. Z geho dwo: řenjnové museli wždy s njm do kostela giti. Jednoho dne ale zaslechl, že někteřj z nich to nerádi činj, a že jim to gest s obtiženjm. Obrátiw se tedy k těm a takým, řekl: »Kdy: bych s wámi třeba celý den tráwil na lowu, we hře a giných weselostech, nezdálby se wám čas býti dlahým. Slaužice ale se mnau při oběti misse swaté ney:wyššjmu swému Pánu, tjm mensšj máte přčinu, na dlahau dwojli sobě stěžowati.« — Tomáš More, ačkoliw co prawá ruka krále Gindřicha VIII. náramnau pracj úřadnj i dwornj zanessen byl, nic méně i při ney:důležitěgšjch zaměstknánjch žádného dne neopominul služby Božj. On swé práce tak spo:

řádal, že mu každý den dosti času zbylo, by mohl Bohu při oběti mše svaté dýval a díky své vzdáti. On se nikdy dřjve ku práci své neodebral, pokud této pobožnosti newykoual, ano i ke králi gsa wolán, dřjve mši swatau slyšeti neopominul. Dbeslán-li byl od krále, by hned bez odkladu k němu se dostawil, od: powěděl poslům geho, že dřjve musj wěššjho Pána poslauchati a genu slaužiti. Pokládal ťi to za čest, kdž knězi při oběti mše swaté přísluhowati mohl, a ač newyššj zemskau dů: stoznostj ozdoben byl, za službu kostelnickau se nehanbil. Wednoho dne spatřil bo wéwoda z Norfolku w kostele komžj neb oděwem kostel: nickým přioděného, an zpjwá, a při oltáři pos: sluhuge. »Pro Bůh! co to má znamenati?« zvolal po skončených službách Božjch úžasnutý wéwoda. »Milost Pán kanclér kostelnjkem? Wy zneuctjwáte krále a geho auřad!« — More se usmál, a odpowěděl: »Nikoli; neboť králi, mému a wassemu pánu, nemůže se to neljbiti, což z uctivosti k Bohu, Pánu mého krále, činjmi, anjž se tjm auřad geho snjžuge.« *)

§. 6. Takéž křesťané wšech předešlých wěků, mši swatau za prawau oběť uowého žasoua pokládali.

Gako učili swatj Aposstolé, rowně tak učili swatj Dtcowé a wšickni cjrkeruj učitelowé hned od těch newprwněgšjch časůw. Wšickni

*) Časopis pro katolické duchowenstwo 13. bčh Swazet bruhý, str. 369.

gednosworně prawj: »že oběť Melchisedechowa předobrazowala oběť nowého zákona, a že proctwj Malachiášswow se teprw ustanowenjm této oběti naplnilo.« Swědkowé toho gsau: Klément, Zrenéuš, Justin, Polnkarp, Tertulian, Cyprian, Divoš, Athanáš, Basiliuš, Cyrill, Řehoř, Ambrož a Auğustin, kterjžto wšsicni o oběti na oltári a o křesťanských kněžjch mluwj. Nebude od mjsta, gedneho neb druhého wýslowně uwěsti.

Swatý Zrenéuš, učednjš swatého Polnkarpa, kterýž zase učednjšem byl miláčka Páně swatého Jana, pjše w tato slowa: »Křistuš náš naučil nowé oběti nowého zákona, kterauž cirkew swatá od Apostolů přigala, a po wšem swětě Pánu Bohu obětuge.« *) A na giném mjstě dj: »Protož gmjna byla oběť cirkew, kterauž Bůh i ssudy na zemi obětowati učil, za oběť čistau a Bohu milau.« **) Tento swatý otec čerpal z pramene apostolského, a protož slowa geho nezwratnau magj wáha a platnost swrchowanau.

Swatý Řehoř Damascenský takto se wygádiril: »To gest ta čistá a nekrwawá oběť, o kteréž Pán prorokem Malachiášsem předpowěděl, že od wýchodu slunce až na západ obětowána bude.« ***) Swatý Cyprian, genž léta Páně 248., tedy w polowici třetjho stoletj žiw

*) Lib. 4. c. 32 **) Advers. haeres. 4, 34. ***) Lib. 4. fid. orthodox. 14.

byl, w listu Ceciliowi připsaném, takto se wygádlil: »Boněwadž Pán a Spasitel náš Zěžjš Kristus, neywyššj kněz Boha, Otce swěho, obět Bohu. Otci swému, neyprwě obětował, a to na swau památku činiti rozkázal: bez pochyby takowý auřad na místě geho kněz zastává, čině to, což činil sám Kristus, a tak w cirkwi Bohu Otci obět prawdivau a dofonalau, w gakowauž sám Kristus sebe obětowati ráčil, obětuge.« *) A opět na giném místě wece tentýž swatý otec: »Wiy kněžj každeho dne obětugeme.« **) Swatý Jan Zlatoušty, učitel ze 4. stoletj, prawj: »Na místě howad poručil, bychom geg samého zabjgeli a obětowali.« ***) Podobně swatý Ambrož z téhož stoletj pišse: »Ačkoliw se zdá, gakoby Kristus giž wjce nez obětował, předc tomu tak není, On sám býwá obětowán, když se tělo geho obětuge.« †) Koněčně napsal swatý Aujustin, genž w pátém stoletj žiw byl, takto: »Sám wtělený Bůh ustanowil ze swěho těla a krwe swé obět podle řádu Melchisedchowa.« ††) A w 22 knize swé »o městě Božjme« wyprawuge tento weliký učitel cirkwe, že za geho časů byl gistý dům od zlych duchů welmi znepokogowan, že ale škrze obět misse swaté, kteráž se w tomže domě wykonala, dům ten byl očistěn, a od toho trápenj oswobozen. †††)

*) Lib. 2. Epist. 3. **) Epist. 35. ***) Hom. 24. in 1 Corinth. †) *n psalm. 38. ††) Conc. 2, in psalm. 33. †††) Ani Protestanti nemohau zapřiti, že swatý Aujustin

Nechtěge pak o tom wjce sjiřiti slow, uvedu zde toliko gessťe gedno welmi nestranné swědectwj, kteréž prawdě této dal geden muž k straně odporné náležejc. Byltě to Euseb Altkircher, přjwrženec Kalwjnůw, kterýž w létu 1584 wydal knjzku, w njž se takto wyznává: »Wzdychy a gednosworně wssickni stařj otcowé cirkewnj učili, že památkau utrpenj a smrtj Kristown,

nisse swatě konal. Na tútož tobe, a obzwláště k oslawenj učenj katolického přjčínau nisse swatě sľug zde nástlekwgicj přjběh. Hrabě Stafford, geden z neznamenítejšjch a nenbohatsjch wánu anglickjch, měl panj, kteráž tak horlitau byla protestantkau, gakož on sám herlitau byl katoljsem. Obýwal hrabě s četi swau za nęgahy čas w Abbévilla we Francouzsku. Gebnau ge nauššiwil biskup Amienský van de la Motte, Hraběnka se s njm seznámila, a geho wyučowánj čašo poslouchala. Tjm a zwláště milostj Božj se stalo, že gedno bludné beučenj po druhém gi opauštelo, a že až na některé články úplně se o prawdě wjry katolické přeswědčila. Dětýkaly se ale ty pochybnosti, kteréž neydele gi tráwili, zwláště nisse swatě, ecistce a modlitby za mrtwé. Gebnoho dne, když hraběnka sama o věcech těchto řeč zapečala, ušlowal biskup tyto gegj rozpaťn zapubiti. Wiba ale, že hraběnka na swém stoji, a nechce se dáti poučiti, řekl: „Hraběnko, znáte protestantského biskupa Londýnského, a gjž několikráte gše s welikan uctiwostj o něm rozprávěla. Nuže tedy, pište mu, oneb sama se k němu odeberěte, a přeblože mu tato slowa: Biskup Amienský mi řekl, že se chce dát na protestantskan wjru, gestlize wj pane gše s to, dokázati, že swatý Augustin, težebož i wy rovněž gako katoljci, za gedno z těch neygasučejšjch swětcl cirkwe pokládáte, ebět nisse swatě rekonal, a za mrtwé, zegmėna ale za swau matku se newoblil.“ Hraběnka swelila a poprošila hraběte, by se sám do Londýna s tímto poselstwjem odebral. Hrabě, gehož biskup protestantský neznal, odewzkal mu list hraběnkj manželky swé, a čtěl njji odpowěd. Biskup ale Londýnský odpowěděl aušluč teliko „Tato panj přišla do zlé spolecnosti; to cežbych gj mohl za odywěd dáti, bez pochyby nic by neaučinkowalo, a můg list by třeba ginj lidé na zlaw stránku wyládaly. Nebám tedy žádně odpowěti.“ Hraběnka užasla nad tauto pčlowičnj odpowěti, a z tobe, že gj biskup žádně odpowědi nebal, uzawřela, že gi dáti nemohl. Z stala se brzy na to katolickau.

ķteráz při poslednj wečeři od něho ustanowena byla, spolu obět zřizena byla.« *)

A wšak že misse swatá w skutku gest oběti nowozákonnj, potwrdili netoliko gednotliwj otcowé a učitelowé swatj, nobrž i shromážděni gsauce w gednotu na sněmjch cirkewnjch. Sem náležj ona wýpowěd cirkwe na prwnjm sněmu Efešském: »Swatáu, žiwjci a nekrwawau obět w chrámjch konáme.« **) Sem náležj i ono wyrčenj cirkwe swaté na sněmú Tridentském shromážděné: »Řekl-liby kdo, že se při missi Bohu prawá a zvláštňj obět nepřinášj, aneb že obětowati nic gineho není, nežli dáwati nám Krista ku požjwánj, wyobcowán budiž.« ***)

(Wjmeli giž, že křesťané wšech předěslých wěkůw missi swatáu pokládali za prawau, nowozákonnj obět; wjmeli, že tak a ne gináče o nj smýšleli i ti swatj otcowé, genž buď s Apóstoly, aneb brzo po nich žiwí gsau byli; wjmeli, že hned na uswitě swaté cirkwe křesťanské katolické i ti swatj mužowé, genž od samých Apóstolů wnučeni byli, missi swatáu za prawau obět nowého zákona gsau pokládali: nemusjmeli se tedy diwiti, kdž slyšjme, že teď teprw mnozj tomu učenj chtj odpjratí Zda ti

*) De myst. et incruento Ecclēt. sacrific. **) Concil. Ephes. I. in declarat. 9. Anath. Sněm tento konal se lěta P. 431., a gest geděn z těch čtyř obecných sněmů, o nichžto se prohlásil geděn osajcený swatý muž z předěslých wěkůw že tu samu wážnost a platnost magj, ķterauž do sebe má čtvero Ewangelium. ***) Sess. 22. can. 1.

a tacy lépe to widěti mohau, než ti wssični, genž učenj Božj takorča z úst Kristowých a swatých geho Aposstolů gsau přigali? Gak nepravě tedy a nerozumně gednagj ti, gessro wečeři Páně swátostj toliko býti prawj, nikoli ale obětj. Dui nechťj ptiložiti wjry k tomu, což předobrazeno bylo giž w starém zákoně, předoznámeno skrze proroků, a což křesťané wssični po wssedny wěky za newratnau prawdu Božj gsau drželi. Než wsse, což proti tomu swátému učenj nawrbujj, malé gest wáhy, a tak postaweno, že se snadno dá wywrátiti. Slyšme giž, co namjtajj.

§. 7. Co se proti té nehdražšj oběti od některých zwrcených hlaw namjtá.

Námjtky, kteréž se dělajj proti této neydůstogněgšjch oběti, gsau následujjcy:

1) Prawj, že se tauto obětj u gma činj předrahé oběti krawavé, té totiž, kterau Pán Jezjš na dřewě kříže wykonal, gakeby nebyla dostatečna k zhlazenj hřjchů lidských. Na to zkrátka odpowjdáme, že sám Pán Jezjš dwogj obět wykonal, krawawau a nekrawawau, a že giž tauže přjčinau nemůže gedna druhé býti na ugmu. Skrze obět na kříži wykonanau úplně gšme byli s Bohem smjreni; obětj messnj ale wssedch těch zásluh a milostj aučastni učiněni býwáme, kterýchž nám Pán Jezjš swau smrtj na kříži wyžiskal. Kdyby obět mšse swaté byla krawavé

oběti Kristově w skutku na ugmu: tedubý gi podobným způsobem musely i swátosti, gakož i wjra a láska ugmu činiti, a gi zatemňowati. To ale odstúp od nás; neb wjme, že, ač Kristus úplně náš s Bohem Otcem swým smjřil, nicméně swátosti i wjry a lásky k spasení nám gest potřeby; a že gako křest a jiné swátosti dosti učiněny Kristowu uždáné ugmny nečinj: rovně tak, že tato nekrawá obět oněno krawé ničeho neugjmá, a sily a ceny gegi nikoli nezkracuje, alebrž že k tomu slauží, by přehogné owoce krawé oběti k nám dostlo. Tau přjčinau wygádrila se swatá cirkew na sněmu Tridentiském: »Wyhostěn budiž ten, kdožby řekl, že se křze obět misse swaté ugmna činj oběti krawé, kterauž Pán Jezjś na kříži wykonal.«*)

2) Nawrhuj dále, že žádné oběti není giž wjce třeba, gesto »Kristus ged nau gest obětowan k zhlazení hříchů (Žid. 9, 28.), a ged nau oběti dokonale učinil na wěky ty, kterjž poswěceni gsau.« (Žid. 10, 15.) My neupjráme, že se Jezjś gen ged nau krawě na kříži obětował k zhlazení hříchů, a wjme w gistotě, že není potřeby, by se tato obět, kteráž se na kříži stala, gestě ged nau tjmže způsobem opětowala. Nic wssak méně wjme tolikěž, že Pán Jezjś podlé slow toho samého Apóstola gest »kněz na wěky

*) Sess. 22.

podlé řádu Melchisedechowa« (Žid. 5, 9.), a že jakož takový musí gestě ustavičně auřad kněžský konati. To wšak w skutku činj při mssi swaté, kdezto podlé řádu Melchisedechowa chléb a wjno obětowawšsijho, pod tēmato zpūsobania se sám Bohu obětuge. Z čehož průwodnoš gest, že w onom dotčeném místě mluwj Apóstol toliko o opakowánj oběti kříže či oběti krawé, kteráž owšem gednau wykonaná, dostatečná byla dokonalé učiniti náš na wěky. Nemluwj tam ale o oběti podlé řádu Melchisedechowa od Pána Jezisse ustanowené, kterážto obět gest swatau a wždy trwagij té krawé oběti památkau, gačož i bezpečným prostředkem, by se náni owoce té gediné krawé oběti přiwlastnilo. Konečně gestliže krawá obět nasseho Pána a Spasitele té gest wlastnosti, že ničeho wjce k osprawedlnění a poswěcenj swému potřebni nejsme, proč medle, opět a opět se tážeme, gestě křest a giné swátosti ráčil Pán Jezš ustanowiti?

3) Zapjragj, že by Melchisedech w skutku byl Bohu chléb a wjno obětowal; nobrž že přj toliko chléb a wjno přinesl, by Abrahamu a lidu geho pohostinstwj swého dokázal. A wšak i zde wclmi neprawě š počjnagj. Neboť pjsmo žretelně a wšslowně dokládá, že to proto od něho učiněno bylo, poněwadž byl knězem Boha newynšsijho, knězem od Boha k tomu zwláště powolaným, řkauc: »Wzal chléb a wjno, neboť byl

kněz em Boha ne wyššjho.« (1. Mogž. 14, 18.) U gestliže Melchisedech žádně oběti ne wyko-
nal, proč tedn prawj aposttol swatý Pawel, že
Syn Božj gest kněz podlé řádu Melchisedechowa?

4) Protestanti, nemožauce toho slova
zoběti« z biblij a z pjssem neystaršjch otců a
učitelů cirkewnjch wymýtiti, na duchownj oběti
ge potahujj, prawjce, že giné oběti ueni, kromě
duchownjho obětowanj, totiž sebe samého k službě
Božj gať tělem tať i dušj. Než ale pjsmo
swaté a swatj otcowé, gaťož i wesšera cirkew,
genž gest neomylná božšké prawdy učitelkyně,
netoliko o duchownj, nobrž i o nekrwawé oběti
oltárnj žřetelně mluwj. Tomu dáwá swědectwj
Arnostt Grabe, učený Protestant, an pišse:
„Gistoi gest, že Irenéus a wšickni otcowé
aposttolškého a hued potom následujicjho wěku,
oltárnj tagemštwj za obět nowého zákona po-
kládali. To samé wěřila a učila celá wšseobecná
cirkew, kterěžto učenj od Krista Aposttolowé
přigali, cirkew pať od Aposttolů dostala.“ *)
Dokládá pať týž učený Protestant, že mnozi
a učenj mužowé mezi Lutherány i Helwety
blud swůg, čelcuj proti prawému aposttolškému
učenj, dobře giž poznáwagj. My zde mjsto
něho několik takowých protestantů uwedeme, genž
se giž prohlásili, že učenj cirkwe katolické o
messnj oběti prawdivé gest. Zeidler, doktor a

*) Annot. ad lib. IV. Irenaei contra haeres. c. 32.

znamenityj protestantský spisowatel, píše takto: „Nemůž zapřeno býti, že mše podle svého způsobu oběti jest.“*) Leibniz, slowutný mu: drc a hluboký prawdy zpytatel, dj w ta slova: „W swátosti oltárnj kněz obětuge, a jice ney: wyššj kněz, sám Kristus Jezš, kterůž až do skonánj swěta swůj kněžský auřad konati bude.“**) Wheatley, anĝlický protestant a spisowatel, prawj: „Neyswětějšj swátost oltárnj byla hned na počátku za prawau obět považowána; a obětowána Bohu na oltáři, prvé než od wě: řjch přijímána a požjwána byla.“***)

5) Přikaj také, že při se mše swatá čast o obětuge Swatým. — Obět mše swaté může toliko Bohu samému obětowána býti, a w skutku se také vždy jen Bohu obětuge. Mluwili se ale o mšjch ke cti blahoslawené panny Marie, aneb ke cti jiných Swatých: to nikoliw newyznamenává, žeby se ty mše těm Swatým obětowaly; noprž tím se toliko prawj, že se při oběti mše swaté, kteráž toliko k Bohu žj, stala spolu také památka toho neb onoho Swatého; že se vzdalo Bohu poděkowánj za ty tomu Swatému prokázané milosti; že k Bohu poslána byla ta prosba, by se strže neskončené zásluby Jezšse Krista k přjmluwě a orodowánj téhož Swatého milo:

*) In colloq. Controv. lib. 3. t. 3. **) System theol. p. 221. ***) Gründliche Erläuterung, London 1798. Al se nám w mši ukáže gedba modlitba, která by nesla zrowna na Boho, ale jen na Swatého. Deb.

stivě skloniti ráčil, bychom i my swatými se stali, a gednau do věčného života přigati byli. *)

6) Předstírají posléz, že se misse swatá za peníze prodává. — Ten plat, kterýž kdo knězi zcela swobodně dává by na geho úmysl slaužil misse swatau, nic není nesuslného, nobrž gest tolika důkazem, že ten a takový sšlechtně smeysslí, an mile a ochotně k obživě kněžstíwa dle své možnosti přispívá. Obět misse swaté tjm se ale nikoli neprodává, neb ta se wšsmi zlatem a stříbrem zaplatiti nemůže. Ten auplatek gest toliko upřímný dar, knězi na ten cíl a konec daný, by při oběti zvláště náš byl pamětliv, za náš se modlil, a potřeby naše Bohu přednesl. Wděčnost i spravedlnost toho požaduj, aby ti, »kteřjž Ewangelium zvěstujj, z Ewangelium živi byli.« (1 Kor. 9, 14.) Sám duch Boží to skrze ústa Pawlo: wa tak nařídil, by ti, »genž wěřjcm duchownj věci rozsławajj, gegich tělesné žali.« (1. Kor. 9, 11.) A protož taképra wj dále tentýž swatý Aposstol: »Zdaliž newjste, že ti, kteřjž w chrámu pracujj, které věci gsau w chrámu, gedj? a kdo oltáři slaužj, s oltářem djl magj?« **) (1. Kor. 9, 13) Z protestantšj duchownj za kázanj a služby své plat přigjmagj.

*) Což wšech misij modlitby takového dne důkazuj. Cirkew to nišde nepřikazuje; a plat ten samé země řízenj wýměřile. Red.

**) Plat tento také kněze zavazuje, že w ten ten misse sw. swau za giného druhého wjce obětowati nemůže. Gest prawá zavazujšj smlauwa. Do — ut facias. Red.

Ly a takové námjtky činj nyněgšj Protestanti proti předrahé oběti mšse swaté. Měž ale měliby obrátiti zrakj swoge na předěšlé časj, totiž na ty časj, we kterýchž oni sami počátek gsau wzali. Tehdáž se gessťe prawě a náležitě wěřilo přjčinau této předústogné oběti; neboť Konfessj aužsburgšská, na kteraužto přísáhali, sama wyznáwá takto: »Křiwdu welikau nassim cirkwjm protivnjci w tom činj, pomlanwagjce uás, gako bychom mšsi složiti, aneb hued wykořeniti měli, gessťo oua až wosawad u nás se čjtá, a s wážnostj a s nábožnostj welikau se wykonáwá. Zachowáwagj se také i zwněklé při nj ceremonie.«*) Gináče owšsem smeyššlegj nyněgšj Protestanti, wzdalugjce se den ke dni pořad wjc a wjc od prawdy křestanské.

a) My wšak z toho se naučme, že, kdo z prawdy wypadl, vadá pořad hlauw, newěda, kde se zastawj. Geden blud plodj druhj, rovně tak gako geden hřjch otcem býwá druhého. Protož chraňme se, bychom nikdň z prawdy newypadli, nobřž držme se pewně té swaté a neomylné matkn cirkwe katolické, kterauž nám Bůh dal za učitelkyni Božjho zjemenj swého, a škrze gegjžto ústa on sám Božj swau prawdu hlásá a zvěštuge.

b) Námjtkami schytralých lidj, čeljcjmj proti prawému apostolskému učenj cirkwe, nikdo se nedey swěsti. Šlysseli gsme, což protivnjci cirkwe katolické proti mšsi swaté nawrhugj.

*) Konfessj aužsburgšská bjł 1. člán. 2.

Slyšeli jsme ale také, že marné jsou námítky
gegich. Tím nejen budí každé věrné srdce ka-
toličské potěšeno, noprž nechcešli, byš sám w blud
uveden byl, chraň se každý takových lidí,
kteřížto by rádi i u příčině jiných článků kato-
lické wjry námítkami swými pevnost twau zwi-
klali. A stalo-li by se, že byš předc coš tako-
vého někdy slyšeti musil, seč by nebyl rozum
twůg, gdi ku knězi a pastýři swému a on ti
rozum oswjtj, pravdu obgasnj a námítky ta-
kové wyvrátj.

§. 8. Proč církev katoličká oběť mše swaté koná.

Církev křesťanská katoličká koná oběť mše
swaté netoliko na wždy trwající památku pře-
hořké smrti Páně, noprž i proto, by Boha,
šwrchowaného Pána nebe i země slussně a do-
stogně poctila, udobřila a smjřila, potřebných
dobrodinj a milostj swým djkám wyprosila, a
posléz za obdržené dary a milostj se slussně po-
děkowala. Z toho již gde, že čtwerý hlavně
má úmysl, konájc tuto nejsvětější nowého
zákona oběť.

1) Koná tu oběť proto, a by slussnau
a dostognau poctu a poklonu Bohu
wzdala. Bohu náležj neuyvyššj čest a sláwa.
Čjm ale člověk má Boha swého poctiti a
oslawiti? Nechaj ho w prachu swém wzíwá,
a hluboko se před ním pokoruge! Než wšedco
toto bjdného zemského čerwa ponizowánj není
š to, Boha tak nesmjrně welikého oslawiti.

Nechat tedy mu jako Abel, Noe a jiní bohatí bogní lidé obětuje zvěřátka a plodiny země! Než tímž způsobem tím méně Boha oslaví, a Bůh se již sám vygádlil, že nemá žádného více zalíbení na obětech těchto. Boha tedy nemůže slusně, tak jak hoden jest toho poctiti nikdo, leč opět Bůh. U takowau svrchowanau poctu, takowau neydostogněgšj poklonu vzdává mu swatá cirkew w osobě Ježíše Krista, Syna geho gednorozeného. Neboť při oběti mše swaté stává on se sám tau wznessenau a předústognau obětj, kteraužto se Bohu svrchowaná a neyslusněgšj čest vzdává. Bůh ničim nemůž býti tak poctěn, oslaven a zweleben, jako obětj těla a krwe Syna swého. Obět tato přewyšuge wšedny služby a oběti, a jest tedy skutek, kterýmž se neywěššj čest a sláva Bohu vzdává.

2) Swatá cirkew katolická koná obět mše swaté proto, aby Boha přjčinau lid stých hřjchů rozhněwaného udobřila a smjřila. Z zde se táženie, čím medle člowěk Boha sobě naklonj, udobřj a s ním se smjřj, jestliže privé hřjchy swými bo urazil? Ať napravj žiwota swého! Tak owšem z ohledu budaucnosti učinj dosti, a ugde trestůw Božjch; než ale za skutky minulé zůstane předc dlužnjkem. Nechat tedy k upokogenj Božjho hněwu a na smjrenj se s Bohem ze statku swého obětuje mu to, což mu jest neymilegšjho a nendražšjho! U wšak to wšedko jest před obličegem Božjim chudé, swosté a chatrné; gšau to wěci, kteréž již bez

toho Bohu náležej, a kterěz Bůh člověku vzíti může, kdy se mu koli líbí. Z protož gako nemožno gest, aby skrže krew bůků a kozlů sblazeni byli hřichové nassi (Žid. 10, 4.): rovně tak bychom nemohli sbladiti hřichů swých, byť bychom třeba swau vlastnj krew w obět Bohu přinesli. To mohl za nás gediné Syn Božj učiniti. A to w skutku učinil, a činj to posawáde při oběti mšse swaté, podávage se za nás Otci swému nebeskému. A protož swatá cjrkev den co den obětuge Bohu toho neyswětěgšjho Beránka Božjho za hřichy nasse, prosje ho úpěnlivě, by Bůh skrže geho nestihlé zásluhy, utrpenj a smrt, nám hřjssným a trestu hodným milostiw býti a odpustiti ráčil. A gestliže by byl Bůh na prosbu a přjmluwu Abrahamowu nezahladil Sodomy pro deset lidj spravedliwých: gak mocné a prospěšné nám hřjssným lidem mussj býti teprw prostřednictwj Syna Božjho u Otce nebeského, gemužto on sám se za nás w obět přinássj!

3) Swatá cjrkev katolická koná obět mšse swaté i proto, by potřebných dobrodinj a milostj djetkám swým na Bohu wyprosila. Powož každh, že mnoho gest těch wěcj, gichžto k zachowánj gak tělesného, tak i duchownjho žiwota nám gest potřebj. Bůh sám gedinh gest ten přehognh pramen, z něhož se nám ustawičně wsse dobré přjssstj. Než ale nenjsi to opowážliwost, prositi ho o nowé milosti, gestto newděčni gsme těch darů a dobro-

Dinj, kterýchž nám giž uděliti ráčil? Mámeli se osměliti, s prosbami swými k němu přistoupiti, wědauce, že gsme tak častokráte propugčenných milostj geho zle a newděčně užjwali? Coby tedy bylo z nás, kdybychom neměli prostřednjka a přjmluwějho u Boha? Blaze nám, že Jezš Kristus sám při oběti misse swaté se za nás u Otce swého přimlawá! Kdybychom wěděl, že některý engel prosbu nassi donássi před trún Božj, a za nás tam eroduce, o gakáby to byla radost pro nás, a gakby se hned daufánj nasse pozdwišlo, že oslyssáni nebudeme! Giž ale zde prosj a přimlawá se za nás sám gednorozený Syn Božj, ten milý Syn, w němžto se Bohu zaljbiło: o gaká nám tedy odsud wyplýwá naděge, ba i gistota, že wyslyssáni budeme! A protož swatá cirkew den co den koná obět tuto, aby wšsedch potřebných darů a milostj nám wyprosila; koná gi, aby w obecnych i zwlásstnjch potřebách bylo nám spomožjno; koná gi netoliko za žiwé, nobrž i za mrtwé, aby i těm, pokudž sic w milosti Božj gsau zemřeli, k požjwánj ale wěčné blaženosti posud připusstěni nebyli, Bůh ráčil dobrotiwým a milostiwým Otcem býti. A Bůh slyssi ty prosby, neb se děgi šrže Syna geho, kterýž ge podporuge, a donássi wzbhuru před trún lastawého Otce swého. Tak se štěstj, blaho a požehnánj přýsstj z oběti té na žiwé i na mrtwé. Doswědčuge to i Pawel swatý, že šrže Krista wšsedch darů a milostj dosjci lze, an pisse: »Kterýž ani wlast-

njmu Synu svému neodpustil, ale za nás vssecky wydal ho: kterakž také s ním nedaroval nám vssech věcj?« (Kjm. 8, 32.)

4) Swatá cirkew katolická koná posléz tuto neydražšj obět na poděkowánj Bohu za vssecka obdržená dobrodinj. Kdo secte vssecky ty dary a milosti, kteréž nám Bůh giž podle těla prokázati ráčil? A gak daleko wětšj a četněgšj gsau ty milosti, kterýchž nesmrtná dusse nasse od Boha dosáhla? Laska: wěgšj a dobrotiwěgšj nemohl se k nám Pán Bůh prokázati, než se w skutku k nám giž prokázal. Každý z nás může radostně zwolati: »Beliké věci učinil mi ten, aenz mocný gest, a swaté gméno geho.« (Luk. 1, 49.) A co teprw nás očekává? Co nám teprw dce gestě dáti? O, by nám možno a popřáno bylo, tjmto okem tělesným proniknauti sjdla a wšse nebeské, a až do nebe, do stánku toho přeblaženého vssech Swatých se dostati, co bychom tam medle spatřili? Kdo wyslowj ty radosti, kteréž tam ten laskawý a dobrotiwý Otec ráčil nám připrawiti? Z nezaslubugeli taká láska a dobrota opět lásky a wděčnosti nassj? Ale čím můžeme my chudj, hřjssnj lidé wděčnost swau Bohu na gewo dáti? Čjm a kterak se můžeme Bohu slusně a dostogně poděkowati? My sami z sebe nic nemůžeme. Blaze tedy nám, že i w této přjcině obět Kristowa nám slabým lidem ku pomoci přjspjvá! Ježš Krist-

stus, gednorozený Syn Boží, se sám za nás obětuge při mssi swaté Dci swému nebeskému; a tato obět přemysšuge wšsedn dary, kteréž gsme kdy z ruky Boží obdrželi, a gest tedy nedostogněssjim djkúčiněnjm za wšsedo to, čehož nám kdy štědrá ruka Boží ráčila uděliti.

(O gak weliká, gak swatá a milostj plná gest tedy tato obět! A s gaku uctivosti měli bychom wždycky přítomni býti, an se od kněze na oltáři koná. Když se toto neswětěgssj tagemstwí na kříži konalo, zatmělo se slunce, země se trásla, skály se pučaly, hrobowé se otwíraly. Přirozenost sama trnula, a s užasem se wznesšené této oběti djwala. A lidé, kteříž wědj, že s oběti msse swaté takowé gim nestjhlé milosti wyplhwagj; lidé, kteříž wědj, že se ta obět, na wyznánj božské nenyšssj moci, chwály a sláwn, za dosaženj od Boha odpusttění hřichů, za wyprossenj od Boha wšsedh potřebných milostj, a na poděkowánj Bohu za wšsedo od něho obdržená dobrodinj koná; ti lidé prawjm, ady gak časlo býwagj prázdni wšsj uctivosti, an se právě u gegich přítomnosti na oltáři koná. Mnozi sotwa kleknau, sotwa k myslí si připustj, že se i za ně tato předrahá obět koná, by se gim zásluhy, od Ježísse Krista na kříži nabyté, udělily a přiwlastnily. Salomaun, mau=drý, weliký a mocný král, na obě kolena klekl před oltářem, na kterémž beránkowé a zwjrátká obětowána byla. (3. Král. 8, 54.) A mnozi z nyněgssjch křstanů stogj před oltářem, na kte-

rémž Beránek Boží, Syn Boha živého se obě-
tuge, nechťje kolena ohýbati, a Bohu a Pánu
svému se skláněti. Tři swatj králowé padli
před Ježíšem na kolena, a klaněli se genu, anť
byl gestě dítě slabé, křehké, plénkami obwinuté
a w gesledy položené: a my bychom nechťell ko-
lena ohýbati, hlavy skláněti, a ruce sepjnati
před Ježíšem giž oslaweným, před Ježíšem na
pravici Boha Otce swého sedjcjm, a zásluhy
a owoce swého vykauptenj křze obět mšse swaté
nám přiwlastňugjcjm? S angelé a swatj w nebi
padaj na twáři swé, zakrýwaj uctiwostj obli-
čeg swúg, prozpěwuj chwalozpěwuy, a radugj
se, an je tato obět koná, wlagjce: »Čest a
chwála beránkowi, genž snjmá hřjchuy
swěta!« A my bychom zde stáli bez uctiwosti,
nechtěli bychom čest a chwálu wzdati tomu, kte-
rýž Bůh a náš Spasitel gest? O, křestané, po-
wažte, gať nestihlé se wám přýstěgj milosti z po-
swátneho oltáře, a protož nikdy gináče, než
wždy s nemwěstj uctiwostj se k němu přibli-
žugte. Filip II., král španielský, wyhnal od
dwora swého dwa weliké pány proto, poněwadž
se opowázili při mšsi swaté spolu rozmlawati
a howoriti. Posléz wydal zákon, podle které-
hož wšickni ti, a nechať byli gakehofoli stawu,
přjsně trestáni býti měli, genž při službách Bo-
žjch mluwili. *)

*) Co w metropolitnjm chrámu P. Pražském kdy bylo, a
bývá při službách Božjch cis. neb králowských osob, nikdy wj-
dáno, by geben s druhým mluwil. Red.

§. 9. Obět mšse swate ma neskončenau cenu.

Gíž z toho, což až posud bylo řečeno, průwodnoť gest, že obět mšse swaté nestjhlau má cenu. Než budiž nám dowoleno, pro welikau té wěci důležitost, toho zvláštjnimi gessťe důwodny dokázati.

1) Mšse swatá má proto neskončenau cenu, poněwadž gest nekrwawým opětowánjm té předrahé oběti, kterauž Ježíš Kristus na oltáři kříže pro spasení wesskerého pokolenj lidského wykonati ráčil. Co tam: to zde; které milosti z oběti krwawé wyházeły: ty wyházejí i zde. Tam dal Syn Boží své tělo a swau krew za nás: a rovně tak se i zde za nás obětuge Bohu Dci swému nebeskému. Už posud tedy widjme Pána a Spasitele nasseho, an se w oběti přináší; widjme ho okem dusse své pod způsobau chleba a wjna. Oni zde gest podstatně a skutečně přítomen, gako prostřednjí, smjřitel, zášupce, přjmluwčj náš, s Božstwjm i člowěčenstwjm swým, s tělem i krwj swau. A protož dobře prawj swatý Tomáš Akwinský, genž an-gelským sluge učitelem, an píše: »Nekrwawá obět mšse swaté přináší to samé dobré a totěz spasení, kteréž krwawá obět na kříži wesskerému pokolenj lidskému přinesla.«*)

(D, dobroto nestjhlá a maudrosti newywážná! Smrtj swau na kříži celé a úplně smjřil náš Kristus s Bohem, a hle w oběti mšse swaté opět se wydáwá za nás. Neníť gíž

*) In cap. 6. de Isai. lect. 6.

wjce přibit na kříž, ale ležj na oltáři. Dstře kopj neprorázi giž wjce swatý bož geho, ale láska otwírá srdce geho. Geho přeswatá krew neteče giž wjce ze swatých žil geho, ale teče z poswatného kalicha. Neklade se sic wjce w studený z kamene wytesaný hrob, ale w srdcích swých knězi a wěřicjch dělá sobě stánek swúg. A to činj ten, skrze něhož swět byl učiněn; to činj král wšech králů a pán wšech pánů. O, můžli tedy co wětšjho, dražšjho, wznesse- něššjho a důstogněššjho pomysšleno býti? Ne- přewysšugeli tato obět wšechy poklady, wšechťo bohatstwj tohoto swěta! O lidé! díwte se tomu, gakož se tomu díwj i angelé w nebesjch, a welebte, gakož oni, Boha Hospodina, genž tak weliké wěci činj.

2) Mše swatá má nekónčenau cenu i proto, poněwadž gest památka nestjhlé lásky Kristowj. Ten předrahý Pán sám, genž byl a gest pawhá láska a dobrota, ráčil říci: »Wětšjhoi milowánj nad to žádný nemá, než aby dussi swau k do položil za přátely swé.« (Jan 15, 31.) Takowaužto ale lásku měl w skutku k nám Pán Jezjš. On nás milowal tak, že pro nás dussi swau polo- žil; že pro nás, genž gsme byli geho nepřátelé, žiwot swúg dal. Abychom pak po wšechen čas něco měli, čjmž bychom se na tuto geho nestjhlau lásku upamatowati mohli: protoť chtěl, aby se tato geho přeswatá obět způsobem nekrawným až do skonánj swěta na oltářjch opětowala a

obnowowala. Tím wšak neskönčenau lásku swau k nám lidem w nengasněgšim swětle obgewil, žregmě takým bēhem dokázaw, že »rozkoš geho gest, býti s syny lidstky mi.« (Přislowj 8.) Dpět se táži, můžli co dražšsijho, wznesseněgšsijho a sladšsijho pomysšleno býti nad tuto otcowškan lásku Syna Božijho! A poněwadž nám obět mšse swaté tuto lásku geho netoliko w gasněm swětle ukazuge, nobrž i wědnau gest gegj památkau: tau přjčinau i nad tuto obět nic dražšsijho, wznesseněgšsijho a důstogněgšsijho nemůž býti pomysšleno.

3) Mšse swatá má proto neskönčenau cenu, poněwadž gest wznessená úcta Božj a skutek obzwlášsnj pobožnosti. Pán Jezjš se nedlauho před swým přehořkým utrpenjm takto modlil: »Dče, přišla hodina, oslawiž Syna swého, aby Syn twůg oslawil tebe.« (Jan 17, 1.) Gak ale Syn Božj oslawil Dce swého nebeslého krawawau obětj swau: podobně tak oslawuge ho posud nekrwawau obětj, kterauž sřze ruce kněze koná na oltářjch. Nebo tato obět gest tatáž obět, kterauž ondy na křjži wykonal. Gestit to obět těla a krwe geho; gestit to, gak swatý Řehoř Damascenský prawj; »ta čistá a nekrwawá obět, o kteréž Pán prorokem Malachiášsem předpowědel, že od wýchodu slunce až na západ obětowána bude.« *) W starém zá:

*) Lib. 4 fide orthodox. 14.

foně přikázal, Bůh sám by se mu oběti přinášely, a s potěšením a libostí dával se na ty oběti nábožných lidí. Byli ale těmi obětmi plodin zemských a krve hovádek poctěn a oslawen Bůh smrchovaný: o, čím více musí uctěn, zveleben a oslawen býti obětj těla a krve Syna svého gednorozeného? Dobře pravil swatý Justin Fulgenc: Bůh nemůže žádnau obětj tak welice poctěn býti, jako neposkwrněnau obětj ol-tářnj; a pro tu příčinu také Kristus Pán tu obět w cirkwi své ustanowiti ráčil.«*) Geli ale misse swatá neylepsši a nedostogněgšši úctau Božj, na genu gest, žet i má cenu neskončenau.

4) Oběti misse swaté má posléz proto cenu neskončenau, poněwadž gest newynowážnj pramen milosti a wššj útěch. Předně wšsecko owoce, kteréž nám Pán Ježš krawawau obětj swau zgednal, dochází k nám skrze tuto nekrawawau obět w žádané hognosti. Swatý Řehoř Nazianský dj w ta slowa: »Obětowanjm nekrawawé oběti misse swaté býwagj dusse křesťanské božstwaj a umučenj Kristowa aučastnj.«**) A wššak obět tato gest hogným pramenem, z něhož se také wšsecky ostatnj milosti a wšsecko požehnánj na náš prýšstj. Z nj nám wyplýwá ta nejsladšši útěcha w smutných žiwota nasseho dobách, z nj nám prokwtá i naděge k žiwotu wěčnému. Wšsecky strasti, bjdy, starosti a

*) Serm. de corp. Christi. **) In orat. I, Julianum.

potřebny, wšsedko, což nás tlačj, tížj, swjrá, můžeme zde Bohu přednáseti, přesvědčeni gsauce, že nás neoslyšj, an sám neymilegšj Syn geho se za nás přimlawá; křjž, smrt a zásluhy swé gemu připomjná, a opět se gemu za nás w obět přinášj. Za obět prospjwá i mrtwým; neboť gakož Kristus za wšsedky lidi, živé i mrtvé, na oltáři křjže se ráčil obětowati: rowně tak i tuto nekřiwawau obět za wšsedky lidi, živé i mrtvé, škrze ruce kněžské konati ráčj. Mše swatá otwjrá očistec, a uwádj dusse k Bohu do radosti wěčné. Protož řekla neomylná, Duchem swatým wedená cirkew katolická na sněmu Tridentškém: »Obět mše swaté se netoliko za hřjchy, tresty, zadosťučiněnj a jiné potřebny živých wěřjcych obětuge: alebrž dle apoštolškého podánj i za mrtvé w Kristu gessťe úplně neocistěné.« *) D nenjli tedy obět mše swaté ze wšsedch darů a milostj, ze wšsedch pokladů, kteréž Ježjš Kristus w cirkwi swé složitj ráčil, poklad neydražšj, poklad newýmmluwné ceny? Zde teče pramen wšsedch milostj; odsud se wyléwá hogná rosa Božjho požehnánj gaf na živé tak i na mrtvé; obět ta obweseluge duchy nebeské; oslawuge i zwelebuge Boha; a protož s rozjicěným srdcem wolal blahoslawený Tomáš Kempenský †: »Když kněz obět mše swaté slaužj, ctj Boha, obweseluge angely, wzdělává

*) Sess. 22. c. 5.

†) S od učěných protestantů ctěný; gehožto kniha, „o Nasleďowánj Krista Pána,“ má po písni swatém prwnj místo. Obě

cirkew, pomáhá živým, zgednává odpocinutj mrtvým. ◀ *)

a) (Beli ale obět mšse swaté tať nestjhlé a neskönčené ceny, o gať welikého hřichů dopausstěgj se tedy ti a tacj, kteřjž ani w den Páně, ani w neděli a we swátek chrámu, kdezto se tato obět koná, nenawssstěwugj! U wssaf i ti negsau bez hřichu, genž w den wssednj, dosti času magjce a mohauce se odprázdniti, předce mšse swaté neshyssj. D, gaka to trestu hodná lenost a nedbalost; Teče gim zde pramen tať newýmmluwňch milostj, a oni si ho neuměgj a nechťj wážitj. Kdyby wěděli, že někde něgaký poklad ležj, že někde stříbra a zlata dobytj lze, gistě by tam, a byť to sebe dál bylo, a cesta sebe obtjžněgšj, hned rydhle pospjdjali. U co gsau wssedny poklady swěta tohoto u přirownánj těch pokladů nebesňch, kteřjž se zde w tať weliké hognosti přyssstěgj? Gať draze sobě wážil wlastenec náš milý, Wáclaw swatý této newswětěgšj oběti, wyprawugj wssični žiwotopisowé geho. On negen sám knězi při této předrahé oběti posluhowal, alebrž i způsobu dleba a wjna ku konánj té oběti wlastnjma rukama swýma připrawowal. Na ten cjl a konec winičku wzděláwal, hrozny zbjal a wytlačowal. Podobně sám dřjwj stjpal, a z psenice wlastnjma rukama wmylácené, hostie pekł. Z Maxmilian I.

*) De init. Christi lib. 4. c. 5.

wolenec Baworský, genž léta Páně 1651 umřel neměl za to, žeby tím důstognosti své ponížil, kdyby knězi při oběti mšse swaté posluhowal. A protož často bylo ho widěti, an za knězem při oltari kleče službu ministrantskau koná.*)

b) Gakkoli weliké milosti z oběti mšse swaté se prysstěgj, wšak předc wšickni gich nedosahugj. Neboť gakož wšedněm, genž byli na hoře Kalwarii, a widěli Ježísse Krista trpěti, přiwlastněny nebyly nestihlé zásluby gecho z přičiny té, poněwadž buď w Ježísse newěřili, aneb od něho spasenj swého dosjci nedaufali, aneb prawé wůle, žiwota swého polepšiti, neměli: rowně tak až posud mnozi křesťané často bývaji přítomni při této neydražšji oběti, a předc žádného učastestwój z těch z nj vyplýwajících milostj nemjwajj. Oni přicházejj z chrámu tak neoswjceni, newzděláni, nepolepšeni a neosprawedlněni, gacj byli, kdž tam sli. Žádná rosa Božj milosti a nebeského požehnánj neswlažila srdcj gegich, a obět ta neswětějšji nadarmo se pro ně wykonala. Přičinau toho ale nenj ta předrahá obět, nobrž oni sami gsau toho přičinau; neboť poněwadž nepřinášejj s sebau do chrámu srdce pozorné, uctiwé a pobožné; poněwadž tam newstupujj s prawým, swatým úmyslem, a nedostává se giu prawé důwěry w Boha, prawé wůle, žiwota naprawiti, a nemagj ljtosti a osfliwosti hřjchu: protož odcházejj také z chrámu prázdni

*) W Brně to činjwal guberniální rada Bager. Wšh ěo oslaw!
Red.

wšech smrti Kristowau nabytých zásluh, žádného nemagice učastenstwí těch nestihlých a newýmluwných darů a milosti, kteréž ze mšse swaté vyplývají.

§. 10. Sakým zewnitřním řádem se oběť mšse swaté koná.

Oběť mšse swaté záleží vlastně genom ze čtyř hlavních a předních částek, genž jsou: Ewangeliu, obětowánj, pozdwihowánj a přigjmánj. Než ale k oslawenj tohoto newswětěgšsijho tagemstwí, gakož i k lepšsijmu wyswětlenj umučenj a smrti Páně a k hogněgšsijmu wzdělánj lidu wěřicjho ozdobilá swatá cirkew hned za prwních časůw toto newdůstogněgšsij konánj gistými poswátnými řády, genž stále mají krásný do sebe wýznám, i welikau moc wzdělawatelnu. Poněwadž pak písmo swaté schwaluge a činici welj wšefco, což gest »pociwé, dobré a wzdělawatelné« (Filip. 4, 8—9.), tau přjčinau také tyto řády potwřuge a schwaluge.

Když gde k oltáři. Oltár představuge podle swatého Bonawentury swatý kříž, gelikož na něm newrwawým způsobem ta samá předúšitogná oběť se koná, kterauž Pán Ježíš na dřewě kříže krawawým způsobem za lidské pokolenj gest wykonal. Gde k oltáři sluffně přistrogenému, a obrazem ufrizowaného Pána ozdobenému. Obraz tento wystawen gest mezi swjcný s hořjcný swjcný, gegichžto swětlo podle swatého Auğustina na lásku Syna Božjho, podle swatého Zšidora na swatau wjru,

kteráž mysl nassi osvěcuge, ukazuge. *) K oltáři
 křížem a hořicmi swjemi ozdobenému přistu-
 puge kněz w oděwu strowostném, kterýž netoliko
 we 3. knize Moggjssowě, alebrž i austnjm
 aposstolském podánj swüg základ má. Giž
 ewangelista a miláček Páně swatý Jan příkrý-
 wal dle swědectwj starého Eusebia hlavu swau
 takowau čepicj, kteráž se biskupské tak řečené
 Infuli podobala. Hned na počátku cirkwe se
 oděw kněžský rozeznáwal od obyčegného kroge
 lidu swětiského. Papež Klément, ten samý, genž
 byl společnjkem a ucednjkem swatého Pawla a
 třetjm nástupnjkem sw. Petra na stolici pa-
 pežské, nařjdl, by knězi swatau obět nowého
 zákona konagjci příslussným se odjwali rauchem
 poswátným. Nápodobně rozlázal papež Ště-
 pán, kterýž l. P. 257 na stolici swatého Pe-
 tra dosedl, by poswátná k službám Božjm zřj-
 žená raucha podle starého obyčege cirkwe byla
 poswěcena, a zapowědel, by knězi kněžského po-
 swátného raucha nenošili, leč auřad kněžský ko-
 nagjce. A toto nařjzenj bylo welmi maudré;
 neb slussno gest, by to wssedko, což k službě
 Božj patřj, od služby swětiské bylo odlaučeno.
 Každý pak djl tohoto raucha kněžského něco
 wyznamenáwá. Prwnj částka oděwu toho gest
 bjlý šat, kterýž sobě kněz okolo krku wáže, a

*) Giž hned na počátku při konauj mše swaté užíwalo se
 šwětkla. Přjčiny toho byly nowé. Swatý Paulin, biskup Mo-
 lánský, wypisuge, gať strowstně prwnj křeskaé swé oltáře oswě-
 cowali. Podobně bjšj swatý Jan Blatoušj a Cyrill Alexandrinský.

sluge humeral. Z uvádí toto rauchó na paměť onen šat, kterýmž tvář Pána Ježíše w domě nejvyššího kněze byla zakryta, když políčkugice geg, prawili: »Háden nám Kriste, kdo gest, kdož tebe udeřil?« (Mat. 26, 68.) Druhý díl gest oděw bílý až k nohám sabagjci, a wyznamenáwá onen bílý oděw, kterýmž Herodes Pána Ježíše w domě swém na potupu odjiti dal. Třetí díl gest pás, kterýž wypodobňuje promazny a řetězy, kterýmiž nejsvětější tělo Kristowo swázáno bylo. Čtvrtý díl gest ono rauchó, kteréž wišj knězi s lewé ruky, a wyznamenáwá spogené bíci a řemeny, gimiž tělo Spasitelowo od ukrutnjku bičowáno bylo. Pátý díl gest tak řečená Stola, kterauž sobě kněz na prsy a bedra přes kříž klade, a wyznamenáwá onen kříž, kterýž Spasitel na swých ramenau nésti musil, a na kterémž posléz přibit byl. Šestý díl gest onen wrchnj štkwoštný oděw, genuž se wúbec ornát říká, a kterýž ku paměti přiwozuge onen šarlatowý plášť, we kterémž se Spasiteli w domě Pilatowě pojmiwali.

Rowně tak i patero barew raucha knězského hluboký má do sebe význam. Bílá barwa, kteráž wyznamenáwá radost a čistotu, běře se w den slawných a weselých hodů, k. p. na slawnost narozenj, z mrtwých wstánj a na nebe wstapenj Páně, gakož i we swátky čisté a panenské rodickj Božj, swatých panen a

wyznawačů Božjch. Čerwené barwy, ohni a krwi podobné, užjwá se w hod swatoduffnj, kdezto se Duch swatý pod způsobau ohniwých zazpků wylil na swaté Apostoly, a we swátky swatého križe, swatých Apostolů a mučedlnjků, genž pro gmcno Kristowo krew swau wylili. Zelená barwa gest znamenj křestanské naděge, a užjwá se gj w obyčejné neděle. Modrá barwa wyznamenáwá taužení a pokání, a protož se gj užjwá w adventu a w postě. Posléz černá, kteráž smutku gest znamenjm, běře se, kdnž se koná památka za wěrné zemřelé.

Tak přioděný gde kněz k oltáři, a postawiw na něj kalich, šstupuge dolů až ku posleđnjmu stupni na znamenj, že se před welebností Božj co nenblauběgi ponizuge. Teď se modlj 42. žalm, kterýž ta neykrásnějšj cwičenj pokory a důwěry w milosrdenstwj Božj w sobě zawjrá. Na to řjká obecnau zpowěd, we kterážto se před Bohem i wššeni přítomnými hřjssnjkem býti wyznáwá. Na znamenj swé srdečné ljtošti bige se w prsy, a prosj, by se blahoslawená matka Božj, wššični Swatj a wššični přjtomnj u Boha za něj přimlawali. Na to činj totěz přísluhujicj čili ministrant we gménu wššeho lidu shromážděného. Potom prosj kněz Boha, by genu a wššemu lidu hřjchy odpustiti ráčil, a přihotowiw takým způsobem srdce swoge, wstupuge k oltáři, a ljba geg na znamenj swé wděčnosti, že mu popřáno, ney-swětějšj obět konati. Gestě častěgi ljba oltář,

poněwadž poljbenj gest znamenjm pokoge, smjřenj a lásky, gimíž srdce wšech přjtomných roznjceny býti magj. Pak kráčj na lewau stranu oltáře, kterauž poznati lze, předstawjmelj si kněze k lidu od oltáře obráceného. Zde se modlj krátkau částku z písma swatého, kteráž k tomu dni neb swátku směřuge. Nawrátiw se do prostředka oltáře wolá strjdawě s ministranty, genž místo celého shromážděného lidu zastáwagj, z hlubokosti srdce swého o smilowánj a milosrdenstwj Božj, řjkage: »Páne smilug se nad námi; Kriste smilug se nad námi!«

W tomže okamženj naplnj se srdce geho a wšech přjtomných žiwau naděgj, že ge Bůh wyslyssel, a nad nimi se smilowati ráčil. Z počne tedy radostj a wděčnostj naplněný hned we gměnu wšeho lidu chwáliti a welebiti z toho Boha chwalozpěwem angelským: »Sláwa bu: diž Bohu na wysosti, a pokog na zemi lidem dobré wúle!« (Luk. 2, 14.) Na to se k lidu obrátě, a wztáhna ruce gako k bratrskému obgetj wšech přjtomných, prawj: »Pán s wámi!« Tot gest pozdrawenj, o němž písmo swaté často zmjnkú činj, a gimžto kněz lidu zwěstuge, že mu Bůh chce býti milostiw.

Přigda zase zpět na lewau stranu oltáře wzbuzuge lid slowjčkem: Oremus (Modleme se), aby se s ujnu modlil. A ted přednášj Pánu Bohu wšechň prosby a potřeby celého lidu křesťanského. Po těchto modlitbách čte Epistolu, to gest, něgakau částku ze starého aneb nowého

zákona, po gegjžo skončenj přisluhugciji we gménu wšech přjtomných prawj: »Budiž Bohu djka!« Děje se to na poděkowánj, že nás Bůh skrze proroky a Aposstoly oswjtití a wyučiti ráčil. Potom se kněz opět modlj někteřau fratickau částku z písma swatého, kteráž k tomu dni neb swátku směřuje.

Teď se přenássi messnj kniha s lewé strany na prawau, na znamenj, že i zákon Páně od židů, kterjž si ho wážiti neuměli, přenesen byl na giné národnj zemi, genž geg s radostj přigali, »užitel přinásse gje w trpěliwosti.« (Luk. 8, 15.) Pomodle se kněz u prostřed oltáře, by Bůh genu a wšem přistogcijn čtenj swatého Ewangelium prospěšným a spasitelným učiniti ráčil, gde na prawau stranu a čte Ewangelium Kristowo. Wšickni přjtomnj hned wstanau, djlem aby uctiwost swau a pozornost na gewo dali, djlem také aby ukázali, že gsau hotowi, učenj swatého Ewangelium před celým swětem wyznáwati a hágiti i životem swým. Přečta kněz swaté Ewangelium, ljbá knihu, a kdž se slawná misse koná, gi i wonným každidem nakuruge, a to wše na znamenj lásky a šetrnosti, w kteréž se Božj Ewangelium mji přjslusj. Lid pak na poděkowánj za to skrze swaté Ewangelium obdržené naučenj prawj skrze ústa přisluhugcijo: »Chwála tobě Kriste.«

W Ewangelium a zákon Pána Ježíše má každý člowěk wěřiti, a protož nynj hned

wšechen lid wyznává sřrže ústa kněze wjru swau: Wěřim w gednoho Boha atd., w kterěžto modlitbě gest w krátkosti snessena celá wjra Kristowa a wšechny hlawnj články gegj. Při slowjch: »Wtělen gest z Ducha swatého, narozen z Marie panny, a člověkem učiněn« činj kněz hlubokau poklonu, by počtil to hluboké tagemstwj wtělenj Božjho. Kleká gessťe častěgi, gakož i také ruce swjné, pozdwihuge, rozprostjrá, k lidu se obracj, očj pozdwihuge, a wšak to wše wraucj pobožnost, gakož i giné city srdce wygewuge.

Wjra se má skutky ukazowati. Protož hued po »Kredo« následuge obětowanj, kterýmž wěřcj lid chce Boha co neywyššjho Pána swého počtiti, gemu se slusně poděkowati, nowých milostj od něho sobě wyprošiti, a geho sprawedlnosti za swé hřjchj dosti učiniti. Kněz wezma chléb a wjno, obé Bohu obětuge. Před časj také wěřcj kladli swé dary a oběti na oltář. K wjnu přimisuge kněz něco wodny, djlem poněwadž sám Spasitel dle tehdegšjho obyčege k wjnu wždy wodu mjšil: djlem také proto, poněwadž na křjži ze swatého boku geho krew s wodau smjšsená gest tekla. Potom myge ruce swé a otjrá bjlym rauchem, aby se upamatowal, s kterakau těla i dusse čistotau má tuto neyswětěgšj obět konati. Přitom se přes krásné modlj modlitby; kterýchž wšak gakož i giných, nemohauce slow šjřiti, mlčenjm pomisnauti musjme. Pomodliw se k Bohu, aby tuto

obět, kteráž se koná ke cti jeho a na památku přehořkého utrpení jeho Syna jednorozeného, dobrotivě a milostivě přigal, obrací se k lidu, napomíná je, by úmysl svůj s úmyslem jeho spojil, aby tak Bůh na společnou jejich prosbu tuto obět ke cti své a spasení všech lidí přijít ráčil.

Giž se všecko vykonalo, což dobré děti Bohu a Stvořiteli svému povinni jsou. Giž se před ním pokorili, prosívali ho o slitování a milosrdenství; giž ho chválili a velebili; giž učení jeho a zákon vyslechli, a vjru svou gemu vygerili a vyznali; giž mu i díky své vzdali za všecka obdržaná dobrodíní, a svými obětmi nových milostí se hodnými učinili. To vše je naplněno důvěrností nesmírnou. A jako se dobré děti radují, když vidí, an se otec na ně nehněvá, anobř že gest k nim laskav a přízniv: podobně tak i nyní se lid věřící raduje plesem velikým, k Bohu se takorča tlačí a přivíná, a pln radosti a důvěry s nebeskými zástupci volá: »Swatý, Swatý, Swatý, Pán Bůh zástupů! plný jsou nebe a země slávy tvé. Hosanna na vysocech. Požehnaný, jenž se béře: o tebe jménu Páně!« — A skutečně se giž béře tento »požehnaný,« k dobrým dětem svým, béře se s nadhvězdného nebe dolů na ztář. Neb se giž přibližuje to veledůstojné ukámení, nad kterýmž i andělé v nebi podivením trnau. A protož se dává zvonkem

znamenj, aby každý k této důstojnější polowici
 mšje swaté pobožnost swau obnovil a roznjtil.
 Prvé ale, než kněz skutečně nad chlebem a wj-
 nem poswěcujc j slowa řká, porauč j wšecky
 žiwé a zvláště ty, za kteréž powinen gest se
 modliti, gakož zvláště wšecky přítomné do mi-
 losti o milosrdenstw j Božjho. A aby t jm swisse
 modlitba geho wyslyšána byla, připomjná Bohu
 zásluby blahoslawené panny Marie, swatých
 Apóstolů a mučednjků, stawě swau modlitbu
 na gegich přjmluwu. Učiniw tak Boha na
 geho děti w prachu před njm se kořc j laska-
 wým a milostiwým, prosj giž by mezi ně wstau-
 piti ráčil. J wztáhne ruce, pozdwihne oči k nebi,
 hluboce se sklonj k oltáři, a poljbj ho. T jm
 wrauc j swau pobožnost na gewo dáwá a oka-
 zuge, kterakau mysl j pozornost a srdce roznjce-
 nost má teď njti každý z přítomných. Přigda
 giž k skutečnému proměněnj, wzkládá ruce swé
 na částky chleba a wjna, a žehná ge znamenjm
 swatého kříže k upamatowánj, že Ježíš Kristus
 za nás na kříži umřel. Potom koná totěž,
 což Pán Ježíš při poslednj wečeři konal. Běře
 totiž do rukau swých chléb a wjno, djky činj
 Dci nebeskému we gměnu gednorozeného Syna
 geho, a slowy Páně obě proměňuje. Pak těla
 i krwe Páně wzhůru pozdwihuge, djlem aby se
 geho pozdwiženj na kříž připamatowalo, djlem
 aby mu slusná poklona, čest a chwála od wě-
 řc jch wzdáwána byla.

Wage nynj kněz Boha a Spasitele swého

před sebou na oltáři, důvěrnějším, a až tak
 dím i smělejší se stává. Nyní již s úplnou
 nadějí a důvěrou obrací se k lásce, dobrotě a
 milosrdenství Božjmu. A protož jako prvě
 se za živé modlil, tak teď zase za mrtvé prosí,
 by ge Bůh z muč očiště vzal k sobě do ne-
 beskňch stanů. Po této modlitbě prosí zase, by
 Bůh i nám hříšníkům milostiv býti ráčil, a
 nás gednou přigal do společnosti svých wywo-
 lených. A posléz skončí všech tyto modlitby
 onau nevybornějši modlitbau, kterážto nás
 sám Ježíš Kristus vyučil, a kteráž se proto
 »modlitbau Páně« nazývá.

Potom dělí swatou hostii na tři díly, a
 geden z nich paustí do kalicha. To se děje
 na znamení, že ačkoli způsob chleba tělo, a
 způsob wjna krew Páně, kteráž se na kříži od
 těla oddělila, představuge: nic méně že při oběti
 mše swaté, kdežto Pán Ježíš živ a ne mrtew
 gest, tělo s krew, a krew s tělem sgednoceny
 gsau. Pak napomíná všech věřících k bra-
 trskému milování a pokogi řka: »Pokog
 Páně bu diž wždycky s wámi!« Bige se
 též třikráte w prsu, prose Ježíše, beránka Bo-
 žjho, genž snímá hřích světa, by nám byl mi-
 lostiv, a swůg pokog nám dal. Teď již ná-
 sleduge příprawa k swatému přijmání, a pro-
 tož říká kněz pokorně skloněný tré krásných mo-
 dliteb se sepiatýma rukama, pak wezme wele-
 bnau swátost, služebník při oltáři dá zvonkem
 znamení, a všechen lid na kolena padá, bige,

se w prsy, a s knězem říká: »Páne, negsem hoden, abyš wessel pod střechu mau, ale rci slowo, a uzdrawena bude nasse má.« Nynj přijímá kněz tělo a krew Páně, a po něm i ginj lidé k stolu Páně přistupuj, což welmi chwalitebno gest, poněwadž mŕsse swatá obětj negen kněze, alebrž wesskerého lidu gest, Poněwadž ale přeswaté tělo Kristowo gen hodně má býti požjwáno, tau přjčinau toliko ti přjpuštění býwagj, kterjž prvé swátostj swatého pokánj srdcj swých očistili, a prominutj hřjchů swých dosáhli.

Potom se kněz opět několik modliteb modlj, kterěz djlem djkůčiněnj za wykonanau obětj, djlem wsseligaké i zwláštnej i obecne potřeby a prosby, djlem památky dne aneb swátku přjpadagjcjho w sobě zawjragj.

Posléz obrátě se gestě gednau k lidu, a wztáhna ruce swé, gakoby wssedky přjtomné obegmauti chtěl, prawj: »Pán buď s wámile Mačez lid skrze ústa přjsluhugjcjch odpowj: »Z s duchem twým,« na znamenj, že gako audowé gednoho těla mezi sebau spogeni gsau, tak že i wěřcj, wjrau a lásкау spogenj, společné mezi sebau magj obcowánj. Potom kněz oznamuge, že gest obět gjž dokonána, a přjsluhugjcj odpowjdá: »Djka budiž za to Bohu!«*) Neposléze uděluge kněz přjtomnému

*) Tomu wssemu, což se při oběti mŕsse swatě koná, dobře rozuměli wěřcj za prwotujch časů, neboť se to konalo w gegich

lidu požehnánj, a po něm čte gešttě počátek

materšském gazyku, genž byl latinský. A wšak ac gazyk tento přešlal giž býti gazykem žiwým, a gešt gazykem takowým, kterýmž jádný giž wíce národ nemluwj, předce maudře a dobře činj swatá cirkew, že ho při konánj wšse swaté ponechává. Nebof gešti to gazyk učeny a wybraušený; geštil to gazyk, o němžto nenj se co báti, by s: změnil, gako žiwé řeči, kterýmž se obecně mluwj, a kterěz uštatwiczným podrobeny gšau proměnam. Kdyby swatá cirkew zanechala latiny, a w materšských řečech konala ebět wšse swaté, musilaby pořáb mješnj knihy, co do řeči a slohu, měniti, napravowati, a znowu wybátwati, a toby bylo bez konce, ponehwadž wšsechy žiwé řeči měniti se budau botub, dokudž se gimi mluwiti bude. A gak w mnohých, ba přemnohých řečech a nářečích muselj by tyto knihy čas od času wybátwány býti? Při toni wšak částcu swém předěláwanj zbažby neztratily tyto psowané knihy wšj swé wznesené wážnošti a přednosti, kteráž gešt na gegich křesťanské starobylosti postawena? Zbaly wěřejc lib newzal gič konečně i w pobežrenj, domnjwage se, že snab w nich něco neopatrnosti wynecháno, anebo do konce zlobau lidškau zgináčeno bylo? A toby mohlo gešttě nekterě a mnohým zmatkům dweře dofořán otewřiti, a gednotě u wjře na ugmu byti. Ejni wšak, že se při té:o předrahé oběti, gakož i při posluhowánj swatostimi, po wšech zemích, w celc cirkwi Boží gazyka wywřelého užitwá, negen se wšsemu tomu odpowábá, něbrž zachowává se i gednota a swornost w službě a uctě Boží a u wjře.*) Náboženj katoljč za sflašněho se pokládá, cu přigba do vzdálených krajin a zemj, sflašj tam služby Boží týmže gazykem kterýmž se kouagj w ctčině geho. Wlmo to zgeduává se dle swědeckwj swatého Basilia, cirkewnjho učitele ze 4. stoletj, řečj tauto, kteráž uenj ebecnau a wšsednj, wzneseným a hlubokým tačemstwjm Božjm daleko wěřj wážnošt a uctiwost, tak že cuffedněti a w zotupu přigiti nemohau u těch, kterjž proti wšširaze Apostla Páně wíce chtěl wěděti, nežli mohau rozuměti. (Mju. 12, 3.) Koněčně nekává se to s nízácnuu ugmau wěřjčjch, nebof wšsedo wyučowánj a hlásánj slowa Božjho dège se gazykem materššm. Tomu ale, což se při oběti wšse swaté koxá, rozumj dubře kajdy wywěčenš katoljč, by i slowům, kteráž kněz řká, nerozuměl. Rozumj tomu, řku, a zná swnyl i wýznam toho, ktrž widj, an kněz ruce spjná, před lidem ge roztahuje, prsy swé dège, cči k nebi pozdwihuje, hlavu i kolena šlánj, powřeceně částly wzhůru pozdrihuje atd., neb tomu wšsemu netcliko ten, geštto latině mluwiti neumj,

*) Stegně konanau gi uagdu u wšech dylech swěta w katoljčských chrámech. Red.

Ewangelium swatého Jana anebo některau ginau částku ze swatého Ewangelium.)*

(Znagice giž wznessený smysl, wýznam, aučel a cjl wšseho toho, což se při oběti mšse swaté děje, budme wždy s prawau pozorností přítomni při této nendražšší oběti. Měgme gen

nobř i hluchý a němý rozumj dobře. Nad to nade wšsečo mussj ble naržjenj swaté cirkwe každý pastýř dušj, negen we šstole, nobř i na křesťanském cwičenij a w kájaních wěřci lib wpučowati w tom, což se při oběti mšse swaté, gakož i při wofluhowánj iwátostmi koná. Potom gsau také modlicj knihy, kteréz krásné mšsunj modlitby s wšpladem celého řádu mšsnjho w materšské řeči obsahuj. Gsaw i obecuj zpěwowé, šchwádné přjčlnau tauto složenj, genž w krátkosti wšsečo obsahuj, což se kněz při oltáři modlj. A protož nenj se co obáwati, aby dušowanj wzdělánj wěřcjcň negakau trpělo ugmu. Nenyposlěže nic na tom nezálězi, aby sbo slowum, kterázj mluwj kněz při oltáři, rozuměl. Nebo Boha ja obyustěnj hřjchů profiti, ja obdežená dobrodinj gemu dělowati, ja nowá ho wžywati, a srdce swé celé přeb njm wylčwati, to může každý, by i latině a tomu, což kněz při oltáři mluwj, uerozuměl. Někškej někdo, je Apóstol tomu odporuge, řdžj prawj: »Nenybdá teli gazyplem srozumitelně řeči, kterak bude wědjno to, což se prawj?« (1. Kor. 14. 9.) Aneb je prawj: »Wšberu raděgi byč štěl pět slow srozumitelně promluwiti, abyč i jiné poučil: nežli deset tisíců slow, gazyplem neznámým.« Neb těmito slowy a na těch dotčěných wjsticň nemlawj Apóstol o mšsi swaté, nobř o wpučowánj libu, a točby owšsem bylo čubné a bez prospěchu, řdžj se w gazyple neznámém konalo. Řdžjby totiž knězi a sluzěbnjci cirkewnj kázali, učili, kárali, wzbuzowali, těšili, napomjwali a zpowidali latině, owšsem by těch, gcaž tomu gazyple nerozuměj, newzdělali a nepoučili, a mluwili by n wjtr. Než ale řdž přišlo k tomu na mysl, w neznámém gazyple kázati? Očtatně nenj to žádny článek wjtrj, wěc totiž takowá, kterážby žádne dokonce wšmjnjšy aneb změny nesnášela. Neboť cirkew dowolnuge, řdžj se toho podstatně přjčlny nacházejaj, i w giných řečech ucty Božj konat!. Takowé řeči gsaw řečá a arměuská. We Zwewě, w hlawnjm městě našeho Rakauského Polsta, gsaw třj katolickj arcibiskupowé s wěřcjcuni owečkami swými, z ničžto geben latině, druhý řečy, třetj arměuskj mšsi swatau čte.

*) Bohomil. W Praze 1835.

na to, což se na oltáři koná, pozornost svou obrácenau. Duchem sebráným, myslj nerozlehlau všeho dobře považugme, a všecko k vzdělání, svému obracugme. Když vidjme kněze s ministranty k oltáři krácti, představme si, jakobychom Pána Ježíše Krista s ucedlnjky viděli, an kráčí do zahrady olivetské, kdež se jeho trápenj započalo. Když čte kněz svaté Evangelium, upamatugme se, že ono toliko cestu k nebi klesl, a že náš učj, bychom raděgi všecko opustili, bolest i smrt podstaupili, než abychom proti vůli Boží gednagjce, dusse své škodu trpěli. Když kněz chléb a wjno obětuge, prosme Boha, by tu obět milostiwě přigal, a všecky myšlénky, žádosti, slova, skutky, bjdny, potřeby a starosti své, svůj celý život, své celé srdce Bohu w obět přinásegme. Když kněz částky chleba a wjna proměňuje, a obau k uctění pozdvihuge, korme a klaněgme se Bohu svému w způsobách těchto opravdu, cele a uplně i podstatně přítomnému. Přitom se upamatugme na jeho přehořkau smrt, a že hřichové naši byli gsau přehořského utrpenj jeho příčinau. Protož wzbudme i ljtost w srdcích svých, a s kagjcm i krausseným srdcem wolejme: »Bože, buď milostiw mně hřjssnému!« Když kněz přijímá, a my sami skutečně přijímati nemůžeme, měgme aspoň žádost, přijiti duchowně tělo a krew Páně. Tak ustawně mysl svou obrácenau magjce na všechny částky msse svaté, mši swatau pozorně a pobožně slyšseti budeme i wy:

prýstj se nám z tohoto nemyvážného pramene lásky a Dobrotu Boží hognost milosti a požehnání nebeského.)

O nesywětěgšj swátosti oltárnj.

§. 1. Ustanowenj této swátosti.

Giž přistupme k uwažowánj oltárnj swátosti, kteráž nesywětěgšj swátostj sluge, poněwadž samého Ježíše Krista, prawé tělo a prawau krew geho we způsobách chleba a wjna obsahuge. Swátost tato gest záwdawek neskončené lásky Kristowy, gest půwod a nemyvážná studnice těch nesywětšjch milostj Božjch, gest nepostihlé tagemstwj, před kterýmž i angelé a nebesstj duchowé se w nehlubšj pokore klaněgj, a kteréž i mne takowau swatau báznj naplňuge, že bych raděgi mlčenjm gi pomínul, a s Jeremiášsem zwolal: »Ach Pane Bože můg, neumjm mluwiti, proto že djtě gá gsem.« (Jerem. 1, 6.) Wyprawugj ale swatá písma o gegjm ustanowenj, že asi rof před swau smrtj Pán Ježíš wyznawačúm swým takowau wečeři přisljbil, při kteréž swé wlastnj tělo a swau wlastnj krew ku požjwánj podá. Kasytiru totiž weliký zástup lidu pěti chleby a dvěma rybama, a

uzřew, že ho chtějí učiniti králem, odeslal do Kafarnaum. Však lidé ti, hledající ho, připravili se již druhého dne za ním. Vidá Pán Ježíš, an tito lidé jen pro ono zázračné nasycení svého těla za ním přicházejí, řekl k nim: »Hledáte mne, ale, neproto, že jste dříve viděli: ale že jste jedli z chleba a nasyceni jste.« A teď jim přislibil, že jim nyní pokrm dá, »ne kterýž hyne, ale kterýž zůstává k životu věčnému.« By pak je pozorný učinil, že ten chléb, kterýž dá, i nad tu mannu bude, kterauž gegich otcové jedli na poušti, protož řekl dále: »Amen pravím vám: ne Mojsějš dal vám chléb s nebe, ale Otce můj dá vám chléb s nebe pravý.« Po tomto chlebě se židům zachtělo, a protož prosili ho, řkauce: »Páne, dávejž nám vždycky chléb ten.« Na to se Pán Ježíš zřegně wygádlil, že on sám tento chléb gest, řka: »Gát jsem chléb živý, kterýž jsem s nebe sestoupil.« Židé ale nechtíce uwěřiti, žeby on chlebem býti a požíván býti mohl, reptali, že tak řekl, a držíce geg až posud za paukého člověka, newěděli, gakby to možno bylo, aby byl s nebe sestoupil. Rozuměli slowům chléb a pokrm tak, gakž se jim obyčejně w obecném mluwení rozumí, a Pán Ježíš neřekl, že jim nepravě rozumějí, aneb že ge w nepravém smyslu přigímagí, alebrž potvrdil mjnění gegich, doloživ toliko, že bez milosti svého nebeského Otce nelze w něho a w toto hluboké tagemstwí uwěřiti. Potom opět pravil: »Gá

gšem chléb žiwý, kterýž gšem s nebes stau-
pil. Budeli kdo gisti z chleba tohoto žiw
bude na wěky: a chléb, kterýž gá dám,
tělo mé gest. « (Jan 6, 52.)

Tuto přjpowěd nebeský Pán náš w ten
wečer před swau smrtj splniti ráčil. Když totiž
powečeřel, proměnil chléb a wjno we své tělo a krew
swau, o to obé dal učedlnjkům swým požíwati.
Pjsma swatá o tom w ta slowa wyprawugj:

»A když oni wečeřeli, wzał Ježíš
chléb, a dobrořečil Bohu, i lámal, a dá-
wal učedlnjkům swým, a řekl: Wezměte
a gezte, toto gest tělo mé. A wzał ka-
lich djký činil a dal jim, řka: Pjte
z toho wssični: neb to gest krew máno-
wého zákona, kteráž za wnohé wylita
bude na odpustnj hřichů. « (Mat. 26,
26—28.)

»A wzał chléb, djký činil, a lámal,
a dáwal jim, řka: Totoi gest tělo mé,
kteréž se za wás dáwá: to čiňte na
mau památku. Též i kalich, když odwe-
čeřel řka: Tottoi gest kalich nowý zákon
w mé krewi, kteráž za wás bude wylita. «
(Luk. 22. 19—30.)

»A když oni gedli, wzał Ježíš chléb,
a dobrořečiw lámal a dáwal jim, řka:
Wezměte: totoi gest tělo mé. A wzał
kalich, djký čině, dal jim: a pili z něho
wssični. I řekl jim: Tato gest krew má

nowého zákona, kteráž za mnohé wylita bude.« (Mark. 11, 22—25.)

A swatý Pawel takto wisse: Gá za gisté přigal gsem ode Pána, což i w ydal gsem wám, že totiž Pán Jezjš w tu noc w kterauž zrazen byl, wzal chléb, a díky čině lámal a řekl: Wezměte a gezte; toto gest tělo mé, kteréž za wáš na smrt w ydáno bude: to čiňte na mau památku. Takž wzal i kalich, kd yž powečeřel, řka: Tento kalich gest nowá smlauwa w mé krwi, to čiňte, kolikrátkoli p jti budete, na mau památku.« (1. Kor. 11, 23—25.)

Z těchto mjst pisma swatého tolikéž průwodnoí gest, že Pán Jezjš tomu chtěl, by učedlnjci geho totéž na památku geho činili, což on sám při poslednj wečeři konati ráčil; neboť w ýslowně gim přikázal: »To čiňte na mau památku.« Rozkazu Páně dobře porozuměli swatj Apostolé. Dni wěděli, že gakož gim Pán Jezjš dal moc, zázraky činiti, nemocné uzdrawowati, mrtwé křjstí, hřjch odpausstěti: rovně tak že gim dal i moc, chléb a wjno w tělo geho a krew proměňowati. Wěděli také, že tomu chtěl, by téže moci na památku geho užjwali. A tau přjčinau w skutku také nejen sami činili, což Pán Jezjš při poslednj wečeři činil, ano: brž moc tu i nástupnjkům swým odewzdali, by se i po gegich smrti a po wšseděn čas až do skonánj swěta neyswětěgšj wúle Páně plnila, a swátostj tauto přisluhowalo.

(Ustanowenjm neyswětěgšj swátosti oltárnj profázal nám Pán Jezjś to neywětšj dobrodinj; neb teđ po wšfecken čas až do skonánj swěta máme něco, čjnj se na geho žiwot i smrt žiwěgi upamatowati můžeme. Ustanowenjm neyswětěgšj této swátosti ukázal tolikěž Pán Jezjś w neygasněgšjim swětle swau nestihlau lásku k nám lidem. D kdo kdy tať milowal? Gaká to nestončená láska! Milowal-li kdo wraucněgi, než Jonathas přjtele swěho Dawida! Pjśmo swědčj, »že ho milowal gako duffi swau.« (1. Král. 18, 3.) A gaký mu dal důkaz lásky swé? Swlékl se že sukně, kterauž byl odjn, a dal gi Dawidowi, i ostatnj raucha swá dal mu, až do meče a lucistě swěho, a až do pasu. (1. Král. 18, 4.) Jonathas dal tedy Dawidowi mnoho, a wšak přede mu nedal sebe saměho. Nic méně pjsmo swaté prawj, že ho milowal gako duffi swau. Kdo tedy wyslowj lásku Jezjśowu, genž ne swé raucha, něbrž sebe saměho dal a dáwá nám posawáde? Těto nestihlé lásky newyslowj nižádný gazyk, nepochopj nižádná mysl, nemůž popsati péro žádné. — Tau přjčinau wece swatý otec Augustin: Nic se nestýchám twrditi, že nám Bůh, gakkoli gest wšsemohaucj, wjce dáti nemohl; gakkoli gest wšswědaucj, wjce dáti newěděl; a gakkoli gest swrchowaně bohatým, wjce a coš lepšjho neměl, cožby nám dal.« (Tract. 84. in Joann.)

§. 2. O zářratu pro měny chleba a wjna.

Židé slowům Páně, genž prawil: »Chléb, kterýž gá dám, tělo mé gest« (Jan, 6, 52.) dobře porozuměli; než toliko pochopiti nemohli, gať a kterak by se to státi mohlo, a »protož hádali se wespolek, řkauce: Kterak může tento nám dáti tělo swé k gedenj?« (Jan 6, 53.) Pán Jezš ale ani gediného slowa neodwolal, alebrž se gestě žřetelněgi prohlásil, řka: »Amen prawjm wám, nebudeteli gisti těla syna člověka, a pjtí geho k rwe, nebudete mji žiwota w sobě. Kdo gj mé tělo, a pige mau krew, má žiwot wěčný: a gá geg wzkřjsim w neyposledněgssj den. Nebo tělo mé, práwě gest pokrm: a krew má, práwě gest nápoj. Kdo gj mé tělo, a pige mau krew, we mně přebýwá, a gá w něm. Gakož mne poslal žiwý otec, i gá žiw gsem pro otce: a kdo gj mne, i on žiw bude pro mne. Tento gest chléb, kterýž s nebe sstaupil. Ne gako otcowé w assj gedli mannu, a zemřeli. Kdo gj chléb tento, žiw bude na wěky.« (Jan 6, 54—59.)

Slowa tato i uředlnjky geho urazila, neboť prawili: »Twardá gest tato řeč, i kdo gi může slyšseti?« Domnjwali se totiž, žeby geho těla a k rwe požíwati měli na takowý způsob, gakož se giné zabité tělo gj. Aby tedy na:

prawil gegich bludné zdánj, žeby totiž museli
 geho těla na způsob giného masa požiwati, pro-
 tož řekl k nim dále: »Duch gest, kterýž ob-
 žiwuge; tělo nic neprospjwá.« (Jan 6,
 64.) Gakoby byl řekl: Slowa, kteráž gá mlu-
 wil gsem wám, newyznamenáwagi pozemstý
 tělesný pokrmi, nobrž wyznamenáwagi pokrmi
 duchownj, pokrmi pro dušsi, pokrmi žiwý a ži-
 wot požjwagjcm dáwagjcm. Wšak ani tohle
 wyjwětenj některým z geho učedlnjků nečinilo
 zadošt, a protož »odesšli zpět, a giž s njm
 nechodili.« (Jan 6, 67.) Pán Zejžš gim toho
 nebránil, nébrž nechal gich raděgi odegjti, než
 aby byl toliko gediného slowa swého odwolal.
 Tjm wšak patrně prokázal, že slowa geho ne-
 magj toliko obrazně rozumjna býti, nobrž také
 we vlastnjm, přjmém a zgewném smyslu, a že
 tedy geho tělo a krew w skutku pokrmem a ná-
 pogem bude. Potom ten večer, před swau smrtj,
 kdž tu swátost skutečně ustanowil, opět wy-
 slowně prawil: »Totož gest tělo mé, tato
 gest krew má.« Zde giž mluwil Pán gako
 umjragjcm otec, kterýž se s djkami swými laučj.
 Umjragjcm ale nemluwj w žádných podobensstwjch,
 nobrž vlastně a nezaobaleně wngáduge poslednj
 wůli swau, aby mu každj náležitě rozuměl. Byl
 by to býwal zgewný klam, kdžby říkage: »To-
 tož gest tělo mé, tatož gest krew má,«
 byl gim předc gen pauhý chléb a pauhé wjno
 podáwal. Než odstup od nás takowé rauhawé
 domněnj! Wjme w gistotě, že co Syn Božj

tělem a krví svou nazýval, to též tělem a krví jeho skutečně bylo. Gestli ale tělo, kterak může chléb býti? Gestli krev, kterak wjno může zůstati? Giná wěc gest chléb, giná tělo Boží; giná wěc wjno, a giná krev Páně. Poněwadž tedy Syn Boží, genž gest wěčná prawda, neráčil říci: Přiměte a gezte, to gest můj chléb, aniž takto: Přiměte a pjte, to gest mé wjno, nobrž řekl: »To gest tělo mé a krev má,« protož wěřiti máme, že we welebné swátosti oltářnj děge se dokonalá chleba a wjna w tělo a krev jeho proměna, tať že po kněžském poswěcenj žádného wjce chleba a wjna nestává, než samé toliko způsobu, to gest, toliko to, což se smyslu dotýká a do očí padá, jako podoba, barwa, chuť atd., a že pod těma způsobama Kristus s přeswatým swým tělem a s předrahau swau krví gest podstatně a skutečně přítomen, dokudž podstaty tyto trwagj.

A tomuto učenj nechť oči, genž chléb a wjno widj, říkagj, co chtěgj, swědectwí gegich zde nic neplatj. Tělesné oko widělo při křtu Páně wznásející se nad njm holubici, a byl to přec Duch swatý. Tělesné oko widj chléb a wjno, a gesti to přec tělo a krev Páně. Když Syn Boží mluwí, wěrnějšj máme swědectwí, než ono gest, což nám dáwagj smyslowé nassi, snadno mýliti se mohaucj. Protož dobře prawí swatý Jan Zlatouústý: »Wěeme we wšech wěcedy Bohu, neodpřagjce genu ani tehďáž, an to, což prawí, smyslům nassim zdá se býti na odpor. Držme

se geho slowa, neb slowo geho nemůže mýliti, mohau se ale mýliti smyslowé nassi. Poněwadž tedy prawj: totož gest tělo mé, tedy uposlech: uñme a wěřme a očima duchownjma ge patřme. *) A blahoslavený Tomáš Kempenský dokládá: »Wjce wěřiti musjš Bohu wšsemocnému w té neyswětěgšj swátosti, než vlastnjmu smyslu anebo něgakému widitelnému znamenj.***) By se pak i rozum náš zdráhal uwěřiti, a wšselicoš nawrhowal, nic přede na to nedeyme. Gestit tato podstaty chleba a wjna proměna owšsem zážraf weliký, gehož rozum náš pochopiti nemůže, ale právě proto, poněwadž to gest zážraf, přestává wšsecko škaumánj, rozum musj umlknauti, a w poddanost wjry uведен býti. »Ndyž Bůh mluwil,« tak napomjná swatý otec Basiliuš, »nepochybug aniž se rozpaug; nobrž úplně wěř, že wšsecko prawdivé a možné gest, by se i rozum tomu protivil.***)

Newěřjmeli, že wěčné slowo tělem gest učiněno, a že lidškau wzalo na sebe přirozenost? Menjli ale toto schýlenj se Boha k lidem zážraf daleko wětšj a podiwněgšj? — Newěřjmeli, že Bůh wšskerem tento swět z ničeho stwořil? Ž nemůželi tedy ten, genž wšsecko z ničeho stwořil, také z něčeho giž zde gšaucjho giného něco učiniti? Swatý otec Ambrož prawj: »Byloli slowo

*) Homil. 82. in Matth. **) De init. Christi lib. 4. c. 5.

***) Regul. 8. Moral.

Páně tak mocné, že to, což nebylo, býti počalo: kterakby nemělo býti dost mocné, to, což již gest, w něco jiného proměniti?*) U Boha není nic nemožného. On swým slowem wšsecky wěci z ničehož stvořil, húl Mojžišowu proměnil w hada, w Káni Galilejské strze Syna swého proměnil wodu u wjno, a na paussti několik chleby gěčnými a dvěma rybičkama mnoho tisíců lidí nasýtil. Z pročby tedy toliko proměna chleba a wjna moc Boží přesahowala?

Wšsecko toliko na tom záleží, zdali Pán Jezš skutečně chléb a wjno w tělo swé a krew swau proměnil. Giž ale tři Ewangelistowé, Matauš, Marek a Lukáš, gednohlasné a sauzwučue dáwagj o Kristu swědectwj, že prawil: »To gest tělo mé.« Čwrtý, swatý Jan, piše: »Umen prawjm wám: Nebudeteli gisti těla Syna člowěka, a piti geho krwe, nebudete mji žiwota w sobě.« (Jan 6, 24.) Neposléze opakuge apostol swatý Pawel, což swatj Ewangelistowé napsali, a pak gestě nad to nade wšsecko dohládá: »Kdo gj a pige nehodně, odsauzenj sobě gj a pige, nerozsuzuge těla Páně.« (1. Kor. 11, 29.) Z těchto poslednjch slow žregmě wyswjtá, žeby tak nebyl mohl psáti Apostol, kdyby chléb chlebem zústal, a wjno wjnem; neboť nehodným požjwánjm chleba a wjna by zagisté

*) Lib. 4. de Myster. c. 4.

nifdo na sebe tak hrozného odsauzení nepřítáhl, gakowýmž hrozí Apóstol těm, genž nerozsuzují těla Páně. A nepravili tentýž Apóstol na giném místě: »Kaliž požehnánj, kterémuž dobrořečjme, zdaliž není společnost krwe Kristowj, a chléb, kterýž lámeme, zdaliž není aučastnost těla Páně?« (1. Kor. 10, 16.) Co ale chtěl těmito slovy říci Apóstol? Zagisté nic giného, než toto: Zdali při wečeři Páně nebýwáme aučastni těla a krwe Pána nasseho Ježíše Krista?

Enhle tak swětle a zřegmě mluwj písma swaté o této chleba a wjna proměně, a tak swětle a zřegmě mluwj i wšickni swatj Otcowé a učitelowé z prwnjch hued wěků křestanských. Wšickni tito swatj učitelowé se gednosworně na tomto učení snásej. Swatý Zgnác od samých Apóstolů wnučení káral wšecky ty, kterjž gjž za jeho časůw w skutečné chleba a wjna w tělo a krew Páně proměněnj uwěřiti nechťeli, a ustawičně genom na způsob nyněgšjch Refor mátnjků o gakémj duchownjm a newlastnjm pozjwánj mluwili, napsaw o nich ta slowa: »Nzewěřj, by prawé tělo Spasitele nasseho Ježíše Krista, kterěz za náš trpělo, a z mrtwých wstalo, mělo vlastně w oltárnj swátosti býti.*) Zrenéus, genž byl uředlnjkem swatého Polikarpa, a tento uředlnjkem swatého Jana Ewangelisty a miláčka

*) Epist. ad Smyrn.

Páně, zagistě prawý smysl slow Páně lépe poznal, než wšickni bludařowé časů nyněgšich. Ten ale wšflowně dj: »Z chleba býwá tělo Kristowo.«*) Podobně wisse Cyrill, biskup Jerusalémský: »Poněwadž Kristus Pán ráčil řci o chlebě: To gest tělo mé, kdo tedy o tom podchybowati smj? Poněwadž řekl tolikéž: Za gest krew má, kdo tedy řci smj, že není? On na swatbě w Káni Galilegšlé wodu mocj swau Božj proměnil u wjno, proč bychom tedy wěřiti neměli, že wjno w krew swau proměnil? Wěz, že chléb, kterýž widjme, žádným chlebem není, ač chuť chleba má; ale gest prawé tělo Kristowo. A wjno, kteréz widjme, a podle chuti za wjno máme, není wjno, nébrž gest prawá krew Kristowa.«**) A na giném místě dj tentýž swatý Dtec w ta slowa: »Chléb a wjno, kteréz před wzhýwánjm neyswětěgšj Trogice gen chlebem a wjnem byly, býwagj po tomto wzhýwánj tělem a krowj Kristowau.«***)

Takto wyučeni gsauce slowem Božjm, u čenjm apossilským a wěrau těch neyštarššich a neyslowitněgššich swatých Dtců, tazme se nyní, co k tomu prawj swatá cirkew katoličká, tato neomylná a Duchem swatým spravowaná učitelkyně božškých prawd? Dna na sněmu Tridentškém šhromážděná zřetelně se w ta slowa prohlásila: »Poněwadž Pán Jezjš, Spasitel náš, to což

*) Lib. 4. adv. haeres. **) Lib. 4. Catech. mystag. 1
 ***) Catech. mystag. 1.

pod způsobau chleba podával, pravým tělem svým býti pravil, tau příčinau vždy se w církvi Boží věřilo, což i teď opět swatý tento sněm wyznává, že křže posvěcenj chleba a wjna proměna se děje celé podstaty chleba w podstatu těla Krista Pána nasseho, a celé podstaty wjna w podstatu křwe geho.« *)

Při tak gasných a mařawých swědectwých, gimíž opodstatněno a utvrzeno gest toto swato-swaté učení, newjme w skutku, čemu bludařůw odporná zdání přičítati máme, zdali zaslepenosti gakési anebo snad něgaké zlowolnosti. Prawj owšsem Duch Boží, že »mnohé podwedlo domněnj gich, a w marnosti zadrželo myslj gegich.« (Ekleziastik. 3, 26.) A tak snad podwedlo domněnj Luthera a Kalwina a přjwržence gegich, w marnosti zadržewšsi gegich smysl. Sám Pán Ježíš předpowědel, že powstanau falešnj prorokowé a učitelowé (Mat. 24, 24.); a protož nediwme se, že i příčinau tohoto nenswětěššjho članku wjry takowjžto falešnj učitelowé gsau powstali. Takowým falešným učitelem byl Kalwin, an napsal: »Chlěb a wjno gsau toliko fičura, podobensřwj, obraz, připamatowánj a znamenj těla a křwe Páně.« **) Takowým falešným prorokem byl i onen, genž k českým našim Reformátňjkům w knjžce pod názwem »Krátká Přjprawa k swaté wečeři Páně církwi českých obnowených« na stránce 13. a

*) Sess. 13. c. 4. **) Instit. lib. 4. c. 17.

14. dj: »Chléb večere Páně nebývá proměněn w tělo Kristowo; gest znamenjm, pečeti a závdawkem těla geho.« Těm a takovým, kteříž tak věřj a učj, mohlbych říci: Krautjte slovo Božj. Zda neřekl Pán Ježiš zřetelně a bez obalu: »Toto gest tělo mé?« Tato slova gsau ale tak zřetelná, gako onano: »Tento gest Syn můg milň, w němž mi se dobře zalj bilo.« (Mat. 3, 17.) Kdyby tomu tak bylo, gak učjte, bylby Pán Ježiš musil říci: Totož znamená, wyobrazuge a připomj ná mé tělo; ginať sic bylby sám bludu dvěře do fořán otevířel. Tak a gináče bych mohl k bludařům těmto mluwiti; pomlcjm ale, a nechať za mne mluwj swatý Jan Damascenský, kterýž tehďáž giž žiw byl, řdyž o těchto bludařjch gestě ani zmjnkj nebylo, a takto napsal: »Chléb a wjno není žádně podobensťwj těla a křwe Kristowj, nýbrž gest tělo Božj. Neb Kristus dj: Toto gest tělo mé, a ne: podobensťwj těla mého. A podobně tak prawj: Totož gest křw má, a ne: podobensťwj křwe mé. Ptáteli je, ga : newjme, cobychom odpowěděli, než že slovo Božj prawdiwé, silné a wšsemocné gest, způsob ale, kterýmž se to děge, že gest newyzpytatelný.«*)

(Mabywšse úplně gistoty, že se w swátosti oltářnj skutečná chleba a wjna w tělo a křw Krista Pána proměna děge, s pokorau a srdcem věřjcm obdivugme se zázřafu tomuto, a we-

*) De orth. fide lib. IV. c. 14.

lebme wšsemocnost Božj, kteráž den co den zážraf tento na oltářich nassich tworj. Požládeny me se za šťastné, že se před námi žiwé wodny prawdy nezkalily, a že se nám prawého Božjho učenj dostalo. Zpoléheny me na slowo Božj, genž gest nemylné a neklamné, a rceme častěgi s onjm nábožným přewcem:

»Blaheslawen, kdo uwěři,
Což ni okeu newidj,
Kdo gen srdcem diw ten wěři,
Slaubánjm ho nesljbi.«

§. 3. Že Pán Ježjš w swátosti oltárnj w skutku gest přjtomen.

Wiž z toho, což w předesslém §. řečeno bylo, wyswjtá žregmě, že w swátosti oltárnj Ježjš Kristus w skutku gest přjtomen. Nebo děgeli se zde dokonalá chleba a wjna w tělo a krew Páně proměna, owšsemí musj zde býti Kristus Pán, kdežto gest tělo a krew geho. Podle učenj Duchem swatým spravowané cirkwe Božj gest Pán Ježjš od toho okamženinj, což kněz ta od něho při poslednj wečeři užjwaná slowa nad chlebem a wjnem wyřkl, s přeswatým swým tělem a s předrahau krowj swau, gakožto Bůh a člowěk, oprawdu, skutečně a podstatně přjtomen, a sice w každé způsobe a w každé i té neymenšj částce téže obě způsoby celý s tělem i krowj swau přjtomen. A proto se nazývá tato swátost swátostj newswětěgšj, poněwadž nic swětěgšjho není, než Ježjš Kristus náš Pán, Spasitel, Bůh a člowěk spolu, w swátosti této přebýwagjci.

Tentýž Ježjš Kristus, gednorozený Syn Božj, genž počat byl z Ducha swatého a naro-

dil se z Marie panny, genž trpěl pod Pontským Pilátem, ukřižován byl, umřel i pohřben gest, genž sštaupil do pekla, třetjho dne wštal z mrtvých, a wštaupil na nebesa, a sedj na pravici Boha Otce wšsemohaucjho, tentýž Ježíš, náš Pán a Spasitel, genž opět přigde saudit žiwých i mrtvých, gest opravdu a podstatně přítomen w swátosti oltárnj. Můžli kdo o tom pochybowaći? Neugistil-li nás tjm on sám? A nemáeli wšsemu wěřiti, což z úst Božjch wychází, bysine toho i očima swýma newiděli, ústama neokausseli, a rukama se nedotykali? Nemámeli wšsemu wěřiti, což Syn Božj ulewil; Pán a učitel ten, genž gest wěčná prawda a neskönčená inaudrost, kteréž nelze, aby oklamala?

Gakby ale P. Ježíš s božstwjm i člowěčenstwjm swým w způsobách chleba a wjna, a w gednom a téinž času na přemínobých mjstech opravdowě přítomen byl, toho nám owšsem rozumem pochopiti nelze, poněwadž gest to tagemstwjm wšseden rozum náš přesahujcjm. A wšsak welmi mnoho gest wěcj, gichž rozum náš nechápá, ač nic o tom, že w skutku zde glau, nepochybuje.*) Ne oko tělesné, alebrž oko wjry Ježíšse Krista w oltárnj swátosti přítomného býti spatruje. A takowých tagemných wěcedh musjme mjtí wždy wýstrahu Ducha swatého před očima, genž sřže ústa

*) Ač mi uně člowěk powj, kde a jak gest buffe s tělem spoge-
na? — Ač mi řekne, řty usne, geli si toho okamženj wědom? —
Newj, gak se to w těle geho děje. Red.

proroka dj: »Wyššich wěcj nad sebe ne-
hledey, a silněgšich nad sebe neskau-
mey: ale které přikázal tobě Bůh, ty
wždycky přemýšlug, a we mnohých
skutcjch geho nebywey wšsetečen. Nebo
nenj tobě potřeby wěcj těch, kteréž
skryty gsau, widěti očima twýma!
Wžbytečným wěced nechtěg skaumati
mnohonásobně, a w mnohých skutcjch
geho nebudeš wšsetečným. Nebo welmi
mnohé wěci nad smysl lidšský ukázány
gsau tobě.« (Eklešiasť. 3, 22.)

Dostí nám buď na tom, že ten, kterýž se
w čistém těle swaté panny wtěliti mohl, diwo-
twornau mocj swau i na každém místě, kdež
se kněžem swěcená swátost nachází, přítomen býti
může. Dostí měgme na vlastním slibu geho, že
chce po wešškeren čas přebýwati u prostřed náš.
Dostí měgme na vlastním slowu geho: »To
gest tělo mé; to gest krew má; to gest
ten chléb, kterýž š nebe š štaupil, kdož
gj chléb tento, žiw bude na wěky.« Dostí
měgme na tom, že tomu i swatj Otcowé učili,
kteřž za časuw apostolských a w prwnjch cirkwe
stoletjch žiwí byly. Učila tomu po wšsecky časy
a gednosworně i celá swatá cirkwe Božj, učila
tomu tato božská a neomylná učitelkyně zegmėna
i na snėmu Tridentškm, kdežto se w ta slowa
prohlásila: »Eněm swatý učj, weřegně a žre-
telně wyznává, že weleslawná swátost oltárnj
Pána našeho Ježíše Krista, prawého Boha a

člověka, pravdivě, skutečně a podstatně pod způsobau chleba a wjna obsahuge.« *)

Nynj giž posauditi můžeme učenj Lutherowo a těch tak řečených křesťanů Augšburčského wyznánj, kteříž za to mají, že sic chléb a wjno gšau tělo a krew Krista Pána, ale ne hned po posvěčenj, a ne tak dlouho, dokawadž způsobu chleba a wjna trwagj, nýbrž toliko prý w tom okamženj, když gich kdo požívá. Že tomuto učenj slowo Boží odporuge, ležj patrně na gewu. Neboť prvé, než ucedlnjci požíwali, řekl Spasitel: »Totoť gest tělo mé, totoť gest krew má,« cožby w prawdě nebyl mohl říci, kdyby giž před požívánjm nebyl skutečně pod způsobama těma přítomen; nébrž bylby musel říci: To bude mé tělo, to bude má krew, až gisti a piti budete. Což když neřekl, nic nepozůstává gineho, než abychom s swatau cirkwí katolickau wěřili, že hned po wyřknutj slow těch pod způsobau chleba a wjna musil býti skutečně přítomen. Potom i zdravý rozum sám doswědčuje, že toto učenj Augšburčského wyznánj gest omylné a bludné. Neb ž které příčiny Ježíš Kristus w okamženj skutečného požívánj přítomen býti ráčj, ž té také giž před požívánjm, hned po kněžském posvěčenj přítomen býti může, a owšem přítomen gest. — Nowowěrci wsselicos gestě předstjragj. Prawj také, že, poněwadž Pán Ježíš s tělem swým wstoupil

*) Sess. 13. e. 1.

na nebesa, tau přičinau že nemůž býti w chlebě přítomen. Ti a tacj gsau ale w prawdě Tomáššowé newěřej, gessro tak gako onen přwé uwěřiti nechť, leč wložj ruku swau w otewřený bof Páně. Zdali gest oslawený Syn Božj ku prawici Otce swého tak přiwázán, aby gako wžeň nĕgaký nemohl giti, kamž by chtěl? Slušjli Boha podlé obecných, přirozených wěcj, a snad podlé těl lidských měřiti? Newěřjli i tito oddělenj bratřj nassi, že Ježjš wstal z mrtwých, že po swém z mrtwých wstánj čtyřidcet dnj gessťe na zemi obýwal, a konečně na nebe wstoupil? Newěřjli též, že rozmnožil pět a opět sedm chlebů, a newidjli každý den, an gedno zrno do země hozené třidcet a čtyřidcet giných plodj, čehož wšeho rozum náš podobně nemůže pochopiti? My nemůžeme pochopiti gaf se to děje, že ústama mluwjme, a že se gednoho člowěka blaš w ussich tisjců lidj rozlĕhá. Newjme, gaf se to přiházj, že pokrmi a nápoj se w nás w krew obracj. A nemohauce tak mnoho přirozených toliko wěcj rozumem postihnauti: chtĕli bychom snad neobsáhla wlebnost Božj wstkaumat? W Božjch wěced wjrn gest třeba, a pilně poslauchati, co slowo Božj prawj. Ten Pán, kterýž mohl w nebi na prawici Otce swého sedĕti, a zároweň w Damassku mluwiti s Pawlem, a kterýž swau nesmjrnostj naplnuge wesskeren swĕt, pročby medle nemohl býti i na nebi i w swátosti oltárnj přítomen? — Ona pak námjtká, žeby Bůh z chleba se tworil a od čerwů hryzen

a sněden býti mohl, jest tuze possetilá, a což takowého může jen ten nawrhowati, kdož newj, že ty a takové věci se nedotýkají Boha, nybrž genom způsob chleba a wjna, kteréž gestliže w nic přicházejí, Kristus pod nimi není wjce přítomen.

(Učeni toto o skutečné a podstatné přítomnosti Krista Pána w swátosti oltářní jest na newweyšš spasitelné a utěšené. Neb ač Bůh na každém místě přítomen jest, nic méně před welebnu swátosti oltářní přítomnost geho živěgi cjtíme, a protož také srdečněgi a dokonalegi s ním se obrátí, a srdce swoge před ním wyléwati můžeme. Neníť ani možná, by člověk, wěda, koho má před sebou, chladný a nepobožný, a bez sladkých hnutí mysli své zůstal. — A jaké to potěšení pro katolického křesťana, když swého Spasitele w swátosti oltářní přítomným býti wěřj! S jakau důwěrností může on se do chrámu Páně odebrati, a srdce své před Spasitelem swým wyléwati.)

„Gle Pán we wjna a chleba podobě,
 Bůh — člověk, on to sám zde Pán!
 Ktekyne wjnagje své ruce w této době,
 Du Spasitel náš! on to sám náš Pán!
 Skřepť Bůh a člověk! my newitjme
 S Tomášem tělné rány své;
 Wšak s wjrau to, což on sám cjtí, též cjtíme:
 Ty Pane, Bože náš! Ty sám jsi zde.“

§ 4. Že Pánu Ježíšii we welebné swátosti přítomnému klaněti se máme.

Poněwadž Kristus Pán we welebné swátosti oltářní opravdu, skutečně a podstatně ga-

ložto Bůh i člověk gest přítomen, tau příčinou
 sluffj také se gemu w této swátosti klaněti, aneb
 wšfecku možnau čest gemu profazowati. Pra-
 rowěrný křesťan gest před neydůstogněgšj ol-
 tářnj swátostj plný nelžčené pobožnosti, plný swaté
 wraucnosti. On wj, že má Pána pánů a Krále
 králůw před sebou, a to mocně srdce geho oblomuge
 a zahřjwá, swatým ohněm rozněcuge, k pokoře,
 lásce a k wyléwánj swatých modliteb wzbuzuge.
 On wj, že toho má před sebou, genž s Otcem
 gedno gest (Jan 10, 30.), před njmž každé
 koleno kľekati má na nebi, na zemi a pod zemj
 (Filip. 2, 10.), gemuž dáno gest gméno nad
 wšfeliké gméno, a z něhož plyne wšfecka moc,
 wšfecka swatost, wšfecka útěcha, wšfecko blaho.
 Wj, že stoji před Pánem a králem angelů a
 lidj, a protož srdečně se gemu klanj, a hlubokau
 gest protknut pokorau. Swatj tři králowé se
 gemu klaněli pod způsobau autlého dítěte; Apo-
 stolowé padli před njm na twáře swé, an co
 krásný sláwau nebeskau ozářený muž se gim na
 gedné vysoké hoře ukázal, a wěrnj křesťané se
 mu pod způsobau chleba přítomnému klaněgj,
 wzywajjce ho s důwěrau a pokorau. Tau pří-
 činou pěkně pisse swatý Jan Zlatouštj w ta-
 slowa: »Mudrowé tomu swatému tělu poklonu
 činili, anož w chlěwě w geslech leželo. Ti
 mužowé z cizjch zemj vydali se na dalekau cestu,
 a přišsedšse s strachem a hrůzau hluboce se kla-
 něli gemu. Ty wšak newidjš ho w geslich,
 nébrž na oltáři, ne wjce w náručj osoby ženské,

ale w rukau kněze pod křídly Ducha swatého genž celau mocj a šilau swau na dary obětné šstupuge. Swatá bázeň zmocnj se tedy myšli nassj, bychom gemu mnohem wětšj úctu prokazowali, než tito cizincowé.*) A protož také i swatý otec Augustin w ta slowa prawj: »Wšedno negj z toho těla, leč se mu prvé poklonil, a my negen nehřessjme, gemu se klanějce, alebrž bychom hřessili, kdybychom se mu neklaněli.«**)

A wětšjmu uctěnj této nejswětějšj swátosti oltárnj a k rozmnoženj gegj cti a sláwy přikazuje swatá cirkew katolická užíwati swětla. Poněwadž Ježš Kristus gest prawj a žiwj Bůh a prawé swětlo oswěcugjej gednoho každého čowěka přicházegjeho na tento swět (Jan 1, 9.), protož hoří před tauto nendůstognějšj swátostj lampa a woskowé swjce. W starém zákoně sám Bůh rozkázal Mojžšsowj, by dal zhotowiti šestiramennj swjcen ze zlata (2. Mojž. 25, 31.), aby na něm sedm lamp před archau (2. Paralip. 4, 20.), a na oltáři swětlo ustawičně hořelo. (3. Mojž. 6, 13.) A Šalomaun dal liti deset swjcnů, a poslawil z nich pět po prawé, a pět po lewé straně před swatwnj, též i lampy z ryžjho zlata. (3. Král. 7, 49.), Bohu se to líbilo, neboi stáwal oblakowj slaup nade dweřmi stánku (2. Mojž. 33, 9.), a sláwa Páně naplnila slánek a chrám. (3. Král. 8, 10.) Tak se to dalo w chrámu Jerusalémšském, ač se tam

*) Hom 24. in epist. I. ad Corinth. **) Enarrat. in psalm 98.

toliko zákonnj dšky, prut Aronůw a manna scho-
wáwaly. U oltář křesťanský, genž gest trůnem
samého Boha, na kterémžto sám gednorozený
Syn Božj bytuge, nemělby toho býti hoden, by
ke cti geho poswátne swětlo mu hořelo? Neměli
bychom mu, genž gest wěčné nasse swětlo ke cti
a chwále též swětla rozněcowati a páli, a tjm
gemu na gewo dáwati, že swětlem geho rozžeti
gsauce, láskau a wděčnosti k němu plápoláme? —

K wětšjmu uctěnj této neyswětěgšj swá-
tosti je také kadidla užjwá. Užjwalo se ho giž
w starém zákoně při obětjch. (3. Mojž. 10,
14.) Užjwalo se ho giž na úswitě křesťanské ka-
tolicke cirkwe jakožto wěci, kteráž co nęgaká dan
Bohu náležj, a kteraužto on hued po swém nar-
rozenj jakožto milý a přjgemný dar od tří králůw
přjgmanti ráčil.

Katolická cirkwe rozmáhá posléz uctěnj pře-
welebné swátosti oltárnj zwláštjnjm wyročnjm
dnem k tomu ustanoweným, w kterýžto obzwlá-
stnj průwodnj slawnost s tělem Božjm i pod
šjřým nebem foná. W ten den, Božjho těla
nazwaný, pod způsebau chleba skrytého a přjto-
mného Syna Božjho jako w nęgaké králowské
wjtězosláwě wěregně uosj; magje na waměti,
že psáno gest: Dobrořečjce Pánu wyz-
wysugete geg gaž mŕžete: nebo wětšj
zagisté gest wšj chwály. (Ekleziast. 43,
33.) Dawid nařjdił welmi slawný průwod s archau
Páně, w njžto byla manna, kteráž náš tento
pokrm žiwý a nebeský předoznamowala. S Da-

widem musel wšsecel genu poddaný lid že wšseligakým hudebnjm nástrojem giti. Šam král odjn bjlým rauchem ljbezne hrál a zpjwal. Tjž paš Duch swatý, genž Dawida k takowé pobožnosti wzbudil, i cjrkw swatau weđe, podobnau pobožnost a úctu k předústogné swátosti mjti, aby se tak ukázala weliká moc a sláwa toho draheho a newymluwného pokladu, aby wšsecken lid křestanský k poděkowánj a obzwláštjnmu djkúw wzďawánj tauto slawnosti byl wzbuzen, a konečně aby netoliko podstatná přjtomnost Krista Pána w swátosti oltárnj se weřcgné a slawně woznala, nobřž se mu i ta powinowaná úcta prokázala, kterauž gedna částka lidu křestanského genu w swátosti oltárnj wzďawati se zpěčuje.

Wědauce gjž, že Kristus Pán, gednorozený Syn Božj, prawý Bůh a wěčný král náš, w swátosti oltárnj skutečně přjtomen gest, wšsecku možnau čest swátosti této prokážugne. Geden zbožnj kněz, gehož swatá cjrkw za blahoslaweného wyhlásila, nessel nikdy okolo chrámu Páně, by nebyl do něho wkročil, a Pánu Jezjssi, w swátosti oltárnj přjtomnému, se nepoklonil. Řjkáwal: »Neslussj, by sluha šsel před trůnem swého Pána, a hlusboce se mu nepoklonil.« W obzwláštjn takowé uctiwosti měl i hrabě Rudolf z Habsburgu newšwětěgšj swátost oltárnj. Gednoho času gel do gistého kláštera k gedné geptišce, kteráž wúbec za osobu mnohými milostmi od Boha obdařenau, za osobu swatau gmjna byla. Š setkal se s knězem, genž welebnau swátost k nemocnému nesl. Ru-

dolf hned šel s koně, a přinutil kněze, by se naň posadil. Nábožný hrabě pak sám vedl koně až k domu nemocného.*) Když kněz nemocného zaopatřil, a hraběti chtěl děkovati, nechtěl tento koně vzíti, řka: »Reslussi, bych gá na tomto koni budaucně gezdil, na němžto Jezěš Kristus, můg Pán a Bůh odpočjwal.« Přisedšsijmu ale do kláštera řekla ona zbožná, duchem prorockým naplněná geptisska w ta slowa: »Tu službu, kterauž gsí tamto Bohu swému a služebnjku geho prokázal, tobě i twým potomkům hogně Bůh zaplatj. Bych tě o prawdě slow swých přeswědčila, dáwey pozor na dewátý počet času.« Rudolf s dychtjwoštj očekáwal dewátý den, dewátý týden, a dewátý měsíc. A wšak nic zwláště neobyčegného se mu nepřihodilo. Když wšak dewátý rok se skončil, byl gest za cjsáře wywo-len, a stal se otcem kwetaucjho a slawného cjsářského rodu Rakauského. — Před 600 lety.

Chwal Sicne Spasitele,
 Bočwal wůdce i pastýře
 Přeradosným zjwánjím.
 Seč můžek, o to se pokus,
 Wšjst Chwály hoden qest Kristus,
 Chwal srdecným plesánjím.“

*) Papež Urban VI. udělil těm genž welebnau swátost z košeta do přjbytku nemocného depromázegil odpustky geobnoho sta dnj.

§. 5. O přijímání večere Páně pod jedinou
způsobem.

Postačuje, když velebnou svátost oltářní toliko pod jedinou způsobem přijímáme; neboť

1) Pán Ježíš jest celý s tělem i krví svou, jako Bůh a člověk, v každé té způsobě přítomen. To tělo, kteréž při poslední večeři podával, mělo za mnohé obětováno, a krev jeho měla za mnohé vylita býti. Tehdáž ale při poslední večeři, když oběho svým uctivým křem podával, nebylo ještě ani jedno ani druhé obětováno, protož také to, což podával, bylo živé tělo, byla živá krev. Tělo ale bez krve a bez duše není živé, protož tedy v způsobách chleba musí býti nejen tělo, nýbrž i krev i duše Ježíše Krista. Nápodobně krev bez těla a bez duše nemůže býti živa. Musí tedy pod způsobem wijna býti netoliko krev, nýbrž i tělo i duše Ježíše Krista. Syn Boží tedy není odpoly pod způsobem chleba, a odpoly pod způsobem wijna přítomen, nýbrž pod jedinou způsobem jest tak celý jako pod druhou. Odtud gde, že přijímali kdo pod způsobem chleba, giný pod způsobem wijna, a giný opět pod způsobem chleba i wijna, že nikdo z nich více nepřijímá, nýbrž že všickni stegně tělo a krev Ježíše Krista přijímají. Protož praví svatý sněm Tridentský: »Gistá jest pravda, že pod jedinou způsobem tak mnoho, jakož pod oběma se obsahuje. Neboť

Kristus Ježíš celý a dokonale gest pod způsobau chleba a pod gednau každu částickau té způsobu, a dokonale celý gest pod způsobau wjna, a pod gednau každu částickau geho.« *)

2) Přijímání pod gednau způsobau a sice chleba postačuje i proto, poněwadž sám Kristus Pán čtyřkrát přislíbuge u swatého Jana žiwot věčný těm, genžby těla a krwe geho pod způsobau chleba požjwali, řka: Tento gest chléb z nebe s stupugjcj: aby budeli kdo z něho gisti, neumřel.« (Jan 6, 50.) A opět: »Budeli kdo gisti z chleba tohoto, žiw bude na věky.« (Jan 6, 52.) Něco málo nježe opět dj: »Kdo gj mne, i on žiw bude pro mne.« (Jan 6, 58.) A opět a opět: »Kdo gj chléb tento, žiw bude na věky.« (Jan 5, 59.) A po gedenákráté mluwj Pán Ježíš w téže sstě kapitole swatého Jana toliko o chlebě, nijádné nečině zmjny o způsobě wjna, a sice we wersjch: 27. 32 33. 35. 41. 48. 50. 51. 52. 58. a 59.

3) Giž za časů aposstolských se toliko pod způsobau chleba přisluhowalo; nebo čteme o prwnjch wyznawačjch Kristowých: »že trwali w učenj aposstolském a w zdjlnosti lámání chleba.« (Skut. Aposst. 2, 42.) A na giném místě se prawj: Prwnjho pať dne po sobotě, když gsme se sešli klámání chleba.« (Skut. Aposst. 20, 7.) Zde ne o spro:

*) Sess. 13. c. 3.

stém gedenj chleba, nýbrž o přigimánj welebné swátosti činj se řeč, což doswedčuje prastarý píssem swatých wýklad w Cyrském gazyku, kterýž mjsto lámánj chleba wýslovně klade: »lámánj welebné swátosti.«

4) Wyprawugj nejstaršj letopisowé, že welebná swátost se na poswátném mjstě pro nemocné a umjragjci toliko pod způsobau chleba přechowáwala, a že wěřjci w čas krutého pronásledowánj wečeři Páně pod způsobau chleba domů si brali, by w čas potřeby dusse swé a tjm nebeským počrmem posilniti mohli. *) Swatý Paulin píše, že swatý Ambrož z rukau kněze Honoráta tělo Páně přigal, a hned na to skonol, řka: »Podal swatému tělo Páně, gež wzaw, a pozřew, dussi wypustil.**)

†) Tak i Serapion, w poslednj hodince swé welebnau swátostj pod způsobau chleba opatřen umřel.***)

Basilius Weliký wyprawuge, že pausternjci a ginj lidé w Alexandrii a w Egyptě sami sobě welebnau swátost pod způsobau chleba podáwali, kterauž od knězj wzatau, doma chowáwali. Nebo za časůw krutých pronásledowánj nemohli wždnycky knězj mjtí. †) Tak se dálo giž na počátku cirkwe, giž za těch časů, o nichžto i sami Protestanti prawj, že tehdaž cirkew Kristowa Duchem swatým spravowaná, w ničem neblaudila. Giž ale na gewu ležj, žeby nebyla směla těch

*) Tertul. lib. 2. ad uxorem. **) In vita S. Ambrosii. ***) Euseb, lib. 6. c. 36. †) In epist. ad Caesar, Patrie.

wýsse řečených obyčejů trpěti, kdyby přijmání pod obojí k spasení newyhnutelně potřebno bylo.

5) Wjme také z letopisů církevních, že se newswětější swátost oltární hned pod způsobau chleba, hned pod způsobau wjna, aneb také pod způsobau obojí podávala. Což zagisté nebylaby církev Boží, s nížto gest Ježíš Kristus po wšfecty dny (Mat. 28, 20.), a gížto on dle swé přjpowědi Duchem swatým ustawičně řidj a spravuge (Jan 14, 16.), dopustila, kdyby z strany užitku a ovoce odsud pro život wěčný wyplýwagjcjho, gednostegné to nebylo, přisluhugeli se tauto swátostí tak anebo jinak. Už do léta 420 wěřicj někdy pod gednau, někdy pod obojí způsobau, gakž totiž práwě přjležito bylo, přijmali. Církev Boží totiž wždycky k potřebám času i lidj prohlédala, pilně toho gednání ssetřiwossi, gakowěžto důležité přjčiny kázaly. Tak maudře a opatrně počjnala sobě církev Boží tehdáž, kdž se blud Nestoriánský rozmáhati počal. Učili totiž bludaři tito, že tělo Kristowo od krowe, a krow od těla gest oddělena. Aby tedy cesta k bludu byla zamezena, a přjčina k swozowání sprostého lidu byla odstraněna, zastawila swatá církev přijmání pod obojí, a poručila, aby se toliko pod gednau způsobau podávalo, na důkaz, že Kristus Pán w swátosti oltární není rozdělen, nébrž pod gednau každau způsobau wšfecten a celý. Tohoto přikázání ale gisté nebylaby dala, kdyby Pán Ježíš tomu byl naprosto chtěl, by dofonce wšickni lidé swátost

oltárnj pod obogi přijmali; neboť ona gesti wěrná a bedlivá plnitelkyně zákona Páně, a přitom dobrotivá, laskawá a o spasenj wšsedh swých wěřicjch pečujcī matka.

Mělať ale k tomu ustanowenj mimo wšse dotčenau příčinu i jiné gessťe důležité příčiny. Chtěla totiž mnohým neschůstnostem a neporádkům w cestu wškročiti, kteréž při podáwánj kalichu se buď dály, aneb diti se mohly. Neníť totiž možno, i při wšsji možné pozornosti, by se něco předrahé krwe Páně newylilo, zwláště kdž gest mnoho poživagicjch a weliká tlačence. Mnozi sobě pjiť z kalicha po jiných osškliwi, a často není ani radno, po lidech nečistotných, dusšných, kasslawých, rakem neb podobnými neduhy ztrudněných, gakož i w čas nakažliwých nemocj z gedné nádoby pjiť. Způsobu wjna se neschůdno pro nemocné chowá, w létě brzo zšysne, w zimě zmrzne. Neschůdno se též k nemocným, zwláště přes pole nosj, a w mnohých nemocch wjna se neschůdno poživati. Gsawu též kraginy we swětě, kdežto žádného wjna neroste, a kdežto se přijmání pod obogi samo sebau zapowjdá. Pro tyto příčiny, zwláště pak, gaf giž swrchu řečeno bylo, za tau příčinou, aby se zamezil ten neschůstný blud, gakoby Kristus Pán nebyl celistew s tělem a krwí pod gednou způsobou přítomen, nařjčila cirkew Boží welmi maudře, aby se wšsady stegně, a šice pod způsobou chleba přísluhowalo.

Proti tomuto maudrému ustanowenj naši

swaté Cjrkwe nawrhugi Protestanti wšselicoš. Spasitel náš, prý, při poslednj wečeři řekl: »Pjte z toho wššicni!« Z těchto slow Páně, prawj oni, zřegně vyplýwá, že wššicni wěřej swátoŝt oltárnj i též pod způsobau wjna přigjmati magj. — Že wššak velmi neprawě ŝaudj, každý lehce gjž z toho poznati může, gelikož Božšký Spasitel náš při té ŝamé přjležitosti dále w řeči pokračugje, k apošstolům prawil: »To čĩňte na mau památku!« — Komu medle dáwá toto poručenj, čĩniti, což on čĩnil na geho památku? — Bez pochyby tẽm, genž ŝ njm při stole ŝeděli. Stolowali ale tu ŝ njm gen swatj Apošstolowé. (Mat. 26, 20. — Mark. 14, 17. — Łuf. 22. 14.) Gakož tedy ta slowa Páně: »To čĩňte na mau památku,« toliko swatých Apošstolů ŝe týkala, a nikoliwěť wššech wěřejcj: rowněž i ono nadřečené slowo: »Pjte z toho wššicni,« gen na ty ŝamé swaté Apošstoly ŝe wztahowalo, a nikoli na wšškeren lid wěřejcj. Nezawjragj tedy slowa tato w ŝobě nižádneho wššeobecného přikázanj pro wššecj wěřejcj, nýbrž ŝe gediné swatých Apošstolů týkagj, což náŝledugjcgj slowa Páně: Wezmẽte a rozdělte mezi ŝebau« (Łuf. 22, 17.), auplně potwřzugj. A že i swatj Apošstolé tať a ne gináce slowům Páně rozuměli, doŝwědčuge swatý Marek, genž dokládá: »A pili z něho wššicni.« (Mark. 14, 23.) Apošstolům ale podán byl kalich proto, poněwadž ŝe zde ŝlawila oběť nowého zákona. Pán Ježíš gŝa totiž knězem na wěky podle řádu

Melchisedehowa (Žalm 109, 4.), musil ustanowiti oběť, při nižto by chléb a wjno bylo. A aby kněžstwí geho věčně trwalo, musj tato oběť chleba a wjna po wšsecky časy konána býti. To aby se státi mohlo, zplnomocnil Pán k tomu uče-
dlnjky za stolem s ním sedjci, a protož podal jim i kalich, a udělil jim té moci, aby pod způsobau chleba a wjna tuto přewatau oběť konali. Zdědiwše tuto moc od nich biskupowé a knězi až podneš tímž během předrahau oběť tu konaji; nekonažce ale oběť, nybrž toliko přigmagjce swátost, rovně gako ostatnj lid toliko pod způsobau chleba přigmagj.

Nawrhugi dále, že Pán Jezš řekl: »Nebudeteli gisti těla Syna člowěka, a piti geho krwe, nebudete mji žiwota w sobě.« (Jan 6, 54.) Odpowjdáme na to, že owšem bychom neměli žiwota w sobě, kdybychom těla a krwe geho nepožjwali; než ale požjwagjce geho těla, požjwáme také geho krwe. Držjme se toho, což napsal swatý otec Jeroným, a což s ním wyznává celá cirkew Boží: »že wšsecek swrdchowaný a celý pod chlebnau twářnostj a pod každau, kteraukoli částkau gest prawý Bůh, a prawý člowěk.« *) Ž ouěch pak nawržených slow Páně nikoli nenásleduge, žeby Spasitel náš přigmánj pod obogj byl přikázal. Neboť tentýž Kristus Jezš, kterýž řekl: »Nebudeteli gisti těla Syna člowěka, a

*) De sac. alt. c. 13.

obogj byl podával, poněwadž tento wýslovně prawj: **G**á zagisté přigal gsem ode **P**ána.« Než kteraký to hrozný blud! Nenjli dosti zřegně profázáno, že swatý Pawel teprw po na nebe wstaupenj Páně uwěřil w Krista, a za Apóstola zvolen byl? Nemohl tedy ode Pána přigiti toho, čehož w těch slowjch wnhledáwagj oddělenj bratřj; nobrž těmi slowy chtěl swatý Pawel Korintům toliko pauhý přjběh wečeře Páně, gakž genu od Boha zgerweno bylo, aneb gak wnuknutjm od Duchu swatého přigal, oznámiti. To slowo tedy »přigal gsem,« neznamená, swátost welebnau gsem přigal, aniž to slowo »w y d a l g s e m w á m« znamená, podával gsem wám; nobrž smysl slow těch gest ten: Gakoz gsem wnyčen od Pána, tak oznámil a zvěstowal gsem wám. —

Posléz nawrhugi gessťe, žeby přigjmánjm pod gednau křast anebo poslednj wúle Páně ruffena byla. Na to odpowjdam, že wúle geho nebyla, by ho wssickni lidé pozjwali pod obogj, nýbrž že toliko kněžjm přikázal, by pili z kalicha konagjce obět nowého zákona. Geho prawdivá poslednj wúle byla, bychom ho celého a žiwého s tělem a krwj pozj.ovali. Wssecko ostatnj nepatřj ani k podstatě swátosti, ani k podstatě poslednj wúle geho, a gest toliko přjpadné. Poněwadž wssak celistwý Spasitel pod gednau způsobau přjtomen gest, gessťo nemůž býti w těch způsobách rozdělen co we dwau nēgakých polowicjch, tau přjčinau cjrkw katolická dáwagjce wěřjcm

celého, nerozděleného a živého Krista pod způsobou chleba, podstatu jeho swatého ustanoweni drži, a swaté poslednj wůle jeho nikterak neruffj.

Z toho, což posud řečeno bylo, následuge, že swatá cirkew katolická wěřjcm swým neugjmá ničeho, což se týká podstaty, nobrž že to, což Pán Zejžš swým wěrným zůstawił, totiž tělo živé, tělo s krowj skutečně jim podává. Hádagi se tedy bratřj naši oddělenj o to, což gest toliko přjpadného, nepozorugje, že lpyce na wěcedy nepodstatuých, o celé Kristowo dědictwój přicházegj. Nebo nic jim nepozůstalo, leč sprostj a pauhý chléb, sprosté a pauhé wjno, gelikož gednáf nez wěřj, by se chléb a wjno w tělo a krew Pána Zejžše proměnily, gednáf také nemagj řádných, prawých a poslaupných nástupnjků swatých Apoštolů, jimž toliko samotným udělil Pán té moci by to činili, což on sám činil při poslednj wečeři. Že pak otcům nyněgšjch protestantů nebylo takowé snahy o to, by dwě měli způsobny, gako spisse o to, by gen mohli odporowati a wzdorowati cirkwi Božj, wyswjtá žregně z následugjcgjch slow Lutherowých: »Kdyby také sněm katolický swatau wečeři pod obogj způsobau swětškým lidem podáwati poručil, aneb gen dowolil: my na wzdor gemu buď pod gednau způsobau wečeři Páně bychom podáwati přikázali, aneb geden i druhý způsob bychom zamrhli.« *)

(Mabywšse giž úplně gistotn, že postačuge,

*) Luth. tom. 3. Jenen. f. 274.

kdž welebnau swátost oltárnj toliko pod gednau způsobau přigimáme, welebme ty přeslawné a drahé hodn, na nichžto pod twárnostj chleba celý Kristus, Bůh a člověk, s tělem i krovj swau gest přjstomen. O, krmě přeswatá! gžto kdo sprawedliwě gj, božstwj geho aučasten býwá učiněn. Protož nemesskej každá wěrná dusse k hodům těmto přistaupiti, na nichžto očima wjry Boha a Spasitele swého patřiti můžeš. Zwolen každá dusse wěrná, kdž při swatém oltáři stoajš, s swatým Auğustinem: »O, ohni, genž ustawičně swjtjš, o láske, genž wždnyčny hořjš, sladký Kriste, dobrý Ježíssi, swětlo wěčné a nehasitelné, chlebe žiwota, genž nás krmjš, a wšak sám w sobě ničdá se nezmenšugeš, každého dne gjsti se dáwáš, a wždnyčny celý ži- stáwáš: zaswět mi se, zapal inne, oswět a poswět osudj swého, wyprázdni ge od žlosti, napln milostj, a tať plné zachowey, abych k spasenj dusse mé gjsti mohl chléb těla twého: tať abych geda tebe, žiw byl skrze tebe, a přissel k tobě, a odpočinul w tobě.)« *)

§. 6. Co přigimánj neyswětěgšj swátosti oltárnj působj.

Hodným přigimánjm swátosti oltárnj nesmjrných nabýwá člověk milostj. Předně gako přirozený chléb tělo nasse krmj a nasycuge: rowně tať i tento angelstý pokrm dusse nassi

*) Manuale cap. 14.

krmj a nasycege. Pán Zežjš se nám sám w té welebné swátosti dáwá za pokrmm, a gesti prawým pokrmmem dusse nassj, pokrmmem, genž rozmnožuge w nás žiwot a zdrawj dusse, a chránj nás před duchownj smrtj. Za tau přjčinau dj Kristus Pán: »Gakož mne poslal žiwý otec, i gá žiw gsem pro otce: a kdož gj mne, i on žiw bude pro mne.« (Jan 6, 58.) Za tau přjčinau prawj také swatý otec Efrém w ta slowa: »D mŭg Spasiteli! ty gš mŭg pokrmm na dlauhé a strastné cestě, kteráž mi nastáwá. Mořsi hlad dussi mau, tebau gi sytiti budu, o božšký Spasiteli!*) U pěkně též o wěci té pisse zbožný Tomáš Kempenský: »Ty gš sladký pokrmm dusse, a kdo tebe hodně požjwá, dědicem bude sláwy wěčné.« **)

Swátost oltárnj dáwá mdlému člowěku siju k odpjranj wffeligakým útokum a pokussenjm, a slaužj k posilněnj u wjře a k rozhogněnj we wšem dobrém. Dusse nasse potřebj má netoliko pokrmmu, by se při zdrawj zachowala, nobrž potřebna gest také posily, aby od těla překonána nebyla. Náchylni gsau totiž, dj nábožný Tomáš Kempenský, smyslowé člowěka ke wšsemu zlému giž od mladosti geho: a nepřispjwáli mu lékařstwj božské, upadá brzo z těžkých hřjchů do těžšjch. ***) Když tedy bauře wffelikých pokušenj walj se na nás, když sija nasse ustáwá,

*) Stolberg's Religionsgeschichte. Th. 12. S. 298. **) De imit. J. Christi lib. 4. c. 3. ***) De imit. J. Christi lib. 4. c. 3.

a my se giž naklonužeme k žádostem a libostem hříšným, o co nás můž gesttē spašiti, co nás můž gesttē z osidel hřichu wytrhnauti? Nikdo a nic giného, leč Jeziš Kristus, neb geli ten s námi, kdo můž bítí proti nám? On gest wsemocen, s njm tedy a sfrze něho můžeme snadno nad tělem, swětem i dáblem zwjtěziti, anobrž i ku konánj dobrých skutků a k setrwánj w ctnostném a nábožném žiwotu potřebné sily nabyti. Swatý Cyrill Alexandrinský wšlowně dokládá, že ten gestto neyswětěgšj swátost ol: tárnj hodným srdcem přigimá, tak snadno w hlawnj hřichy neubjhá, an pisse: »Radýmáli tē ged pýchj, přigimíž tuto swátost, a pokorný chléb tento učinj tē pokorným. Podtrhlo-li tē lakom: stwj, pozjwey tohoto nebeského chleba, a sstědrý chléb tento učinj tē sstědrým. Dwojwáli tē gedowatý wjtr záwisti, užjweyž tohoto chleba an: gelského, a laskawý chléb tento naplnj tē láskau. Gšili nestřjdmosti w gjdle a pitj oddán, užjwey těla a krwe Jezisse Krista, a to tělo, kteréz sobě takowau uginu činilo, čtyřidcet celých dnů a nocj se postilo, a před swau smrtj žlučj a otcem napágeno bylo, učinj tē střjdným. Gestliže př: chází na tebe lenost, činjcj tē studeným, že ani Božj prawdy na myšli přemjtati, ani austně modliti se nechceš, posilnič se tělem Kristowým, a naplněn budeš nábožnostj. Gestliže konečně k hřichu nečistoty pokauššjn býváš, přigimíž tuto neyswětěgšj swátost, a neyčistšj tělo Jezisse Krista udělá tē čistým a zdrželiwým.«

Podobně i svatá Terezie praví: »Gedno přigjmánj postaćuge k obohaceni dusse wšsemi duchownjmi pokladj. W tomto slzawém audolj není silněgšjho prostředku, gjmžto bychom mohli potěšeni a posilněni býti, než částěgšj a wraucj spogenj s Pánem Ježíšem w neyswětěgšj swátosti olárni.« Z žlusily toho wšsecky dobré a nábožné dusse, genž hodně přigjmalj, a žkaussegj toho až posawáde.

Swátosti olárni hodně požíwánj spoguge náš co neypewněgi s Kristem Ježíšem, tak že netoliko skrz účastnost Ducha geho, alebrž skrze okussenj geho těla a krowe do něho wtěleni a takorča wstjpeni býwáme. Hodným přigjmánjm wečeře Páně býwáme gedno tělo s Kristem, a protož také ten předrahý Pán prawil: »Kdo gj mé tělo, a pige mau krow, we mně přebýwá, a gá w něm.« (Jan 6, 57.) Můžli ale býti pewněgšjho s Kristem spogenj, než když on w nás gest, a my w něm přebýwáme? O gálá to tedy milost a láska nestihlá! Wjce náš Pán Ježíš nemohl milowati, než náš milowal, wjce nám nemohl dáti, než nám dal. Z lásky k nám opustil trůn swé nebeské sláwy, stal se pro nás člověkem, chtěl, by byl bičowán, uplwán, posměwán a ufrjzowán, a konečně dal se nám za pokrm, aby se s námi co neypewněgi spogil a činj se tělem našim, by tělo nasse učinil tělem swým. Tjmto pak tagemným spogenjm se stává, že ne giž wjce my, ale že, galkž Uposttol bj,

živ gest w nás Kristus. Dobře tedy praví svatý Tomáš Aquinský: »že nad tyto hodny nic není vzácnějšího, a že žádná svátost nad tuto není spasitelnější.« *)

Vzácná a rozkošná byla ta manna, kterou Bůh mnoho let lid Izraelský na poušti živil. Ale však daleko vzácnější a rozkošnější gesti svátosti oltářní poživání. Sedli otcové lidu židovského na poušti mannu, proto ale přec zemřeli. Kdo ale jí tento svatý angelský pokrm, ten neumře nikdy. To sám Kristus Pán slyšiti ráčil, an řekl: »Gát gsem živý chléb, kterýž přichází s nebe; kdož jí z chleba toho, živ bude na věky.« (Jan 6, 51 — 52.) Poživáním tedy těla Kristova dává se nám závdavek života věčného, a nabýváme pravého lékařství proti smrti duše. Tento nejsvětější pokrm gest rukogemstvím naší nesmrtelnosti a věčné slávy naší. Kristus Ježíš dá život věčný těm, genž geho těla poživají, a nenechá zahynouti těch, gichžto duše tak často hodným stánkem a přjbytkem geho bývaly. Šťastná gest těch a takových poslední hodinka, šťastné a blažené odsud odcházení, oni umírají w Pánu, a loš gegich tam w nadhvězdném nebi gest mezi svatými.

Gakoli veliké až i nesmírné gsau ty míslosti, gichžto hodným welebné svátosti oltářní poživáním nabýváme, však strážné a hrozné

*) Breviar, rom, fest, corp. Christi.

gšau zase s druhé strany aučinky této swátosti, gestlíže člowěk s nehodným srdcem gi přigjmá. Nebo nehodně požíwagjicj netoliko wšsedh wýsse řečených milostj prázdnen zůstáwá, anobrž i bezbožnost swau rozmnožuge a wěčné odsauzenj sobě pripravuge, gelikož se nesmjrně prohřessuge proti Pánu Jezjssi, winna se čine předrahým tělem a swatoswatau krowj geho. Uposttol národů swatý Pawel prawj w ta slowa: »K do koliw bude gjstí chléb tento, neb kalich Páně pjtí nehodně: winen bude tělem a krowj Páně.« Proto ale také přikazuge: »by zkusil sám sebe člowěk,« nenjli srdce geho něgakým těžkým hřichem posskwrněno, poněwadž kdo w hřjssjch a nemilostj Božj postawen gsa, »gj a pige nehodně, odsauzenj sobě gj a pige, nerozsuzuge těla Páně.« (1. Kor. 11, 27—29.) Ano tentýž Uposttol dokládá, že nehodně přigjmánj této předrahé wečeře bolestnými neduhy až i smrtj ztrestáno býwá. Prawj totiž: »Proto (poněwadž těla a krowe Páně nehodně užjwáte) mezi wámi gšau mnozj nemocnj a mdlj a spj mnozj.« 1. Kor. 11, 30.) Za časuw swatého biskupa Cypriana, kterýž l. P. 258. co mučedlnjř Božj umřel, trestal Bůh často k wýstraze nassj nehodně přigjmagjicjch. Tehdáž bylo obyčegem, tělo Páně dáwati wěrjcjm w čisté nádobě, by sobě ge mohli wzjti domů, a tak se mohli w čas pronásledowánj a w žalářjch, prwé nežliby k smrti wedeni byli, tjmto nebeským poskrmem posilniti. S stalo se, tak pjše swatý Cyp-

prián, že když gistá osoba nádobu tu, w kteréž swátost Páně ležela, nehodnými rukama otevřela, sršel nagednau z nj plamen, čehož se ta welice ulekla, že se giž neopowázila, nádoby té se dotknouti. Když jsme gednau obět misse swaté konali, wyprawuge dále tentýž swatý Dtec, přilaudila se gistá letita žena k oltáři, a přigjmala s námi. Poněwadž ale přigjmala s srdcem posskwrněným a nehodným, byla taž zděssena, že se na celém těle třesaucj na zem uwrhla. Poněwadž swědomj swého prwé neočistila, dokládá dále swatý Dtec, nenechal gj Bůh bez trestu. Lidi mohla ossáliti, ale ne Boha, a protož gi ruka geho dostihla.

a) (Měgme se bedliwě na pozor, bychom i my nikdy nehodně nepožjwali této neyswětěgšj swátosti. Hrozná, náramná bylaby to newděčnost, kterauž by dogista sprawedliwý Bůh gednau trestati musil, kdybychom s nečistým, nehodným srdcem přistaupili někdy k přewelebnému stolu geho. Zkusíž tedy sám sebe každý, bysi se tělem a krowj Páně winen neučinil. Měg každý osud Zidássůw na paměti. On nehodně požjwal, a protož z těžkého hřjchu upadl do neytěžšjho a konečně do osidla dábla, gehož nikdy giž neznikl. Wiziž každý, zdaž i o tobě neplatj, což dj slowo Božj: »Pohostinu bude, a krmíti, i napágeti bude newděčné, a k tomu hořké wěci uslyšj.« (Eccles. 29, 32.)

b) A poněwadž taž nesmjrných milostj sfrze tuto swátost nabýwáme a poněwadž ten, gehož

řlowem stogj i padá řwět, dáwá se nám w té řwátosti pořjwati, protož w neyhlubřřj pořoře děkugme gemu za tuto nestihlau a newýmłurnau lářku geho, uznáwagjce nehodnost řwau, a ře řwatým řaroljmem řřkagjce: »D, můg milý Pane řežjřři řriste, i řdož gřem gá, že bych hoden byl, abyř ty wesseł pod řřechu mau? i řdalitoho zařlaužil hřřřňý řłowěk? řagisté Pane, neřsem toho hoden ani dořtogen. řřili gá leřřřj gřem, nežli otcowé mogli wřřicřni? Wřřak ty Mogažjřřowi nechťeř se w gednom ořamženj ukázati, proč nynj toliřo se pořořugeř, abyř trpěl ř řłowěku řřtaupiti neprařwému a hřřřněmu? ře netoliřo ř njm gřti řceř, ano i řamého se báwář, a gřřti se weljř gemu!«

ř 7. Ořtatnj učenj o této řředřřtogné řwátosti.

1) řwátostj oltářnj řměgj toliřo ti pořluhowati, gimžto řčeno bylo od nebeřřého řána: »řo řiňte na mau pořátku.« ře to byli gřau ale řwatj geho řřpořřtolé, genž ř njm za řtolem ředěli, wůbec gřř řnámo. řán řežjřř řhtěl ale, by i poř gegich řmrti řwátost oltářnj se uděłowala, by geho wěřcj poř wřřeřen řas ř řkutečné pořjtomnosti geho na oltářjch se radořwati a tělem geho a řřwaj se mohli řiwiti. řrotož řřłnomocnil uředłnjky řwé, by tauže moc giným zase odewřdávali. řo uřinili řwatj řřpořřtolé; oni řidi na řněžřřwaj řwětili, a gim moci nad

pravým tělem Kristovým udělovali. Tito zase giné k úřadu tomu povolávali, a tak nepřetrženau poslaupnostj zachowala se tato wznessená moc w cirkwi té, kteráž počátek swüg hned od Pána Jezisse a swatých geho Aposstolů dowozuge, kteráž zde byla wzdycky a gest posud, a sluge cirkwe katolická. W této toliko cirkwi magi biskupové a knězi tu moc, chléb a wjno w pravé tělo a prawau krew Pána nasseho Jezisse Krista proměňowati, a wěřicjm udělowati. Kromě této cirkwe nikdo toho wznesseného práwa nemá, gelikož nikomu dáno nebylo, a nikdo též sám jobě takové moci dáti nemůže.

2) Poněwadž gisto gest, že židé obyčegně pšeničného chleba požíwali, tau přjcinau Pán Jezis bez pochyby pšeničný chléb w tělo swé proměnil; a poněwadž se to stalo času welikonočnjho, w kterýž židé nekwasšeného chleba užjwali: protož Dobře se domnjwáme, že pšeničný chléb nekwasšený we swatých rukau swých držel. A to gest přjcinau, proč se k swátosti oltárnj chléb pšeničný a nekwasšený bere. Wjno pak, kteréhož se k oltárnj oběti užjwá, musj býti pravé, to gest takové, kteréž ze zralých winných hroznů wyláčeno bylo.

3) Lehkomyslnost bylaby to hrozná, kdybychom tuto swátost, genž gest pravý pokrm dusse, záwdawek života wěčného, rukogem stwj nassj nesmrtelnosti, a pravé nebeské lékařstwj proti smrti duchownj, často přjgjmati zanebdáwali. Nestarámeli se o tělo, a nežíwjmeli ho

den co den? A dussi swau, dussi daleko dražšij nechali bychom hlad trpěti? Z dali nám mnohem wjce nemá záležeti na životu dusse, než na životu těla smrtelného? A gakáby to teprw byla newděčnost, kdybychom se wečeře Páně docela cizili? Dar, kterýž nám Syn Boží we welebné swátosti oltárnj dáti ráčil, přewyšsuge wšsecky poklady swěta tohoto, ano wšssen swět. Neb w té předrahé wečeři přigjáme celau welikost a welebnost Boha, wšsecky geho dokonalosti a plnost geho Božstwí. Přigjáme w této swátosti wšsecky ctnosti a milosti geho člowěčenstwí, a wšsecky zásluby, gichžto sobě gakožto wtělený člowěk zjiskal. W prawdě tedy můžeme s swatým Auğustinem říci, že Bůh, gakkoli gest wšsemocen, nemůž nic wjce nám dáti, a že gakkoli gest nesmjrně bohat a laskaw, wšsak že tento gedíný dar přesahá wšsecky geho poklady. Protož měli bychom omšsem často k stolu Páně přistupowati, a těch wšsech nestihlých milosti se účastnými činiti. Poněwadž se wšsak u příčině té welmi wlažnými býti ukazujeme, protož přikázala swatá cjrkw na čturtém sněmu Lateránském, aby »gedenkáždy wěřjci aspoň neyméně gednau w roce, a sice při času welikonočnjm, welebnau swátost oltárnj přigjmal.«

4) Poněwadž welebná swátost oltárnj gest to weliké tagemstwí nestihlé lásky Boží k nám lidem, kterýmž nalezáme nebe na zemi a samého Boha w nás, tau příčinau přjssluffj k stolu Páně s žiwau toliko wěrau, pewnau naděgj, plamen:

nau láskau, čistým srdcem a nehlubššj pokorau přistupowati. Gizi ale kolik gest těch a takowých, genžby tak hodně, spravedlivě a bez třesenj swátost tuto přigjmati mohli? Z protož daufati lze, že Syn Božj přispěge nestatečnosti nassj, a swau láskau a milostj doplnj, což nám posud chyb, pokudž gen prawý úmysl máme. Nedejme se tedy přilissnau báznj podtrhnauti, a od pozjwánj této přeswaté wečeře tau mysslénkau zdržowati, že nejsme té milosti hodni. Dusse nasse tohoto drahého pokrmu tuze potřebuge, nemáli zmalomocněti a žiwota pozbyti, a protož důwěrně k stolu Páně přistupme, gestliže gsme gen prvé dussi swau swátostj swatého pokánj očistili.

5) Posléz radugme se z této nestihlé lásky Syna Božjho k nám lidem, za tento newýmmluwný důkaz geho milosti wraucj gemu díky wzdáwagjce. Řikemwe často s blahoslaweným Tomášsem Kempenským: »Zaradug se dusse má, a Bohu díky wzdáwew, že tobě tak slawný dar, tak hogné utěssenj zde w tomto plačtivém údolj pozústawati ráčil.« *)

„O Je jssi nehmocněgšj,
 S Otcem, s Duchem w bytosti,
 Weden Bože! Nerditwěgšj,
 Skrytý w této swátosti!
 Gafž žehnal swým učedlníkum,
 Ans ob nich se w nebe bral,
 Z nám tak swým služebníkum,
 Prošme, bys požehnal!“ —

*) De imit. J. Ghristi, lib. 4. c. 2.

O skutečné přítomnosti Krista Pána w nejsvětější svátosti oltářní.

Člověk gest tvor k společnosti stvořený, a gen w tovaryšství giných sobě rovných tvorů mohutnosti a síly své wywinauti, vzdělávati a sebe vždy wjce zdokonalowati může. Gako ale wsse w přírodě tak též spolčowánj a wplywagij z něho wywinowánj člověka děge se z nenáhla a postaupně. Dítě přissedší na swět žige z počátku pauze w společnosti swých rodičů neb pěstounů, pozděgi šstowaryší se s obywatelny rodinného mjsta, až konečně wstaupe w staw powolánj, okres činnosti geho na ostatnj lidstvo se rozšířj. Že člověk tm wjce se wybrausj, čím širší okres tento gest, poznati možno i přirownánj dwau osob stejných schopností, z nichž gedna žiwot w některé malé, vzdálené wesničce, druhá pak u welkém a lidnatém městě tráwj. Gak mnohá hřiwna tamto plesniwj, anaž by tuto leskem swým oči wšsedh lidj na sebe přiwábila. — Než i spolčowánj má své meze, kterýchž překročiti nelze, nemáli překročenj to, či rozšířenj spolku vzdělánj audů geho na ugmu býti. Důkazem toho gest nám powěst písmá sw. o stawěnj wěže

Babylonské. Neboť Bůh předvídá, žeby veliké saústředení pokolení lidského, věž j tauto k místu přivedené, vyvinu jeho překáželo, gazny stavitelů pomátl, by se rozptýliti musili. — A nedokazugeli nám pravdu tuto osud wšech spolků světských, řádů duchowních, měst, říší a t. d. Rozšířiwše se přes meze sobě wytknuté rozpadnau se obyčejně, poněwadž sjla gediného smrtelnjka, gakožto hlavy newyhnutelně potřebné nestačí k držení pořádku w ústroji gegich, a byt by stačila, po smrti jeho nenalezne se tak snadno velikán podobný mu.

Gen gedna společnost gest na světě, která žádných mezi času a místa nezná, která se potud rozšírowati má, pokud by se wšickni lidé na světě gegimi audy nestali, pokud bychom se nesgednotili wšickni w gednotu wjry, a poznání Syna Božjho, w dokonalého muže, w mjruplnosti wěku Kristowa. *) Gest to říše a společnost duchownj, kteráž se cirkwj nazývá. To gest ona budowa od wteleného Syna Božjho na skále wzdělaná, giž ani brány pekelné nepřemohau; **) to onen owčinec, do něhož wšickni lidé pod zpráwau gediného pastýře uwezeni býti magj. Než co medle nám za to ručj, že se spolek cirkewnj nikdy nerozpadne, že údowé jeho až do skonání světa spogeni zůstanau? — Za to nám ručj

*) Efez. 4, 13. Conf. Jan 10, 16. **) Mat. 16, 18.

že se spolek církevní nikdy nerozpadne, že údomé až do skonání světa zůstanou? — Za to nám ruce nejen duchovní přirozenost a Božský původ církve, nýbrž také ustavičná přítomnost Božského zakladatele jejího a onen pevný svazek, kterýž věřící co údy s ním jakožto s hlavou vždy prostředkem nejsvětější svátosti oltářní. Ano přewatá wečeře gest ona welká swátost spolenj, w njžto se uskutečňuje modlitba nevyššího kněze Krista: *Ó a w nich a ty we mně: aby dokonání bylo w gedno. *)* Tauto swátostj tedy člověk nejen s Bohem skrze Krista alebrž i s ostatními věřícími tak auzce se spoguge, že se wšickni audy gednoho a téhož těla Kristowa a wespolek bratřimi stáwáme.

S tohoi patrně wyswjtá poměr, w gakém wečeře Páně ku křesťanstwí a k církwi stogj; totiž že, máli spolenj wšech audů církwe pewné a nerozlučné býti, Kristus Pán w swátostj oltářní skutečně a opravdowě přítomen býti musj. A w prawdě nedokazugeli nám toho děgepis církevní, že teprw od té doby rozdwogenj mezi křesťany nezhogitelné se stalo, kdýž w 16. stoletj tak nazwaný reformátoři na upjranj a přerucowánj učenj tohoto o skutečné přítomnosti Krista Pána w swátostj oltářní nečisté ruce swé přiložili? — A protož gakkoli odsštěpenj církwe řecké mnohem starší gest než kacířstwa w onom

*) Jan 17 23.

wěku půwod beraucj, nic wšak méně nepotkávala by se sgednocenj s cirkwj východnj s takowými obtížnostmi, jako s kterýmkoli giným wyznánjm protestantským. A proč? Proto že spor oné s cirkwj latinskau přjcinau swátosti oltárnj nepodstatných toliko wěcj se týká, totiž rozdjlu mezi přejným a kwasšeným chlebem. A zdalž se již w skutku znamenitá částka cirkwe řecké w luno cirkwe katolické nenawrátila, a při wšj rozličnosti w obřadech a kázni s námi posud spogena není? Kdo wšak wykáže což podobného o sborech protestantských?

Dále widjme, jak nepravě Kongeani se katoljky nazývají, gelikož katoličnost či wšecobecnost bez wjry w skutečnou přjtomnost Páně we swátosti oltárnj ani mysliti se nedá. Gako trup těla neb kterýkoli giný aud mrtem na zem klesne, přetrhneli se w něm stětjm hlavy kolowánj krwe, tak nemůže býti pravého žiwota w oné společnosti křestanské, kteráž newyznává, že s nj Kristus co hlawa s audy we swátosti oltárnj skutečně a opravdowě se nepojí. Takowé společnosti, zdají se býti podobny údům lidského těla w lhu chowaným, aneb kostlivcům w stkwělé rauchy oděným a sšrabosskau z wosku na twáři opatřeným. Bytby se i živými býti widěli, nic méně nekoluge krew w žylách gegich, a dřjwe neb pozděgi se rozpadají. Aneb snad i ten, kdož w přeswaté wečeři Páně nic giného leč podobu a obraz těla i krwe Kristowy spatřuje, i nechťe a bezděky skutečně

tělo a skutečnou krev Páně přijímá? Nikoli! Gato o wjře wúbec, tak zvláště o wjře w skutečnou přítomnost Páně we swátosti oltárnj se říci může, že z nj spravedlivý žiw gest. A nežádáti cirkew sama slowny hninný swé: Tak náš nawštětowuge, gať Tebe ctjme *) aby beránek Boží gen podle mjry ucty nassj přeswatau přítomnostj swau náš oblažil? — Než, geli pať skutečně a opravdowě Kristus w swátosti oltárnj přítomen? Kdo mi za to ručj, že nepřijímám pauhý chléb, ž: nepigi pauhé wjno? Na into otázky odpowědjeti, a námitek, které by se činiti mohly proti tomuto základnjmu článku učenj katolického, odstraniti, zagisté od mjsta nebude za těchto dnů, kde cirkew katolická chytje útokům na sebe činěným odolati, pewného spogenj wesslerých audů swých potřebj má; což zase, gať swrchu powědjno bylo, gediné wěrau we skutečnou přítomnost Krista Pána w swátosti oltárnj k mjstu přiwedeno býti může.

Giž pať tuto prawdu, že Kristus w nepřewětěšsji swátosti oltárnj skutečně přítomen gest, zaručuje nám gať písno swaté, tak austnj podánj.

1. Čhtjce se o skutečné přítomnosti Páně w swátosti oltárnj přeswědčiti písmeim swatým, třebať nám obrátiti zřetel zvláště na písno zákona nowého. — Neboť že starý zákon byl

*) Řim. 1, 17. **) Na hōb Božjho těla k gittnj.

stjnem toliko a předobrazenjm zákona nového gest wěc každému poněkud w písmách Božích zběhlému tak patrná, žeby obššjrněgi toho dokazowati zbytečno bylo. Giž pak wúbec známo, že wěci w stjnu a u wyobrazenj, nýbrž gen poněkud podobné gsau. *) A protož, gakkoli ani možno není, by w zákoně starém o gednom z nendůležitěššjch článků wjrn křesťanské stopy nebylo: Obět Abelowa, **) a Melchisedehowa ***) obětowanj newinného Isáka, †) welikonočnj beránek, ††) manna, †††) skála na paussti wodu wydáwagjce, *) hrozen zaslíbené země, chlébowé poswátnej, **) chléb podpopelný a nádoba s wodaú, gimijž Eliáš na paussti zázračně nasycen a napágen byl, ***) wšse to negsau leč gednotliwé tahy či základnj wýkres onoho wznesšeného obrazu, kterýž se utěšeně před očima nassima wywinuge w zákoně nowém. Giž pak nowý zákon gať učenj Krista Pána tak i geho swatých apostolů w sobě zahrnuje. Z té příčiny chtjce se přeshvědčiti o skutečné přítomnosti Ježíšse Krista w swátosti oltárnj, uwažugme, gať se o tom Pán sám a gať geho apostolowé wygádrugj.

a) Kristus Pán láskau ku pokolenj lidstvému roznjcen, neměl na tom dosti, by žiwot swúg za nás položil a předrahau krew pro nás wylil: nýbrž on tež uzwárel, že se wěrným

*) Omnis similitudo claudicat. **) Jen. 4. ***) Jen. 14.
 †) Jen. 22. ††) Exod. 12. †††) Exod. 16. *) Exod. 17.
) Lev. 24. *) 3) Křál. 19.

svým zázračným a neslýchaným způsobem za pokrm a nápoj w způsobách chleba a wjna pozůstawj. Aby wšak mysl prvnjch učednjků swých k tomu připravil, předpowěděl ustanowenj této weledůstogné swátosti přestawným způsobem. — Nasytiw totiž, asi na rok před smrtj swau, w veliký zástup lidj pěti chleby a dvěma rybami, a uzřew, že ho chtj učiniti králem, odesel do Kafarnaum. Mež lidé ti hledajce ho, připlawili se giž druhého dne za njm. Boznam Wán Zejjs, že gen pro ono zázračné nasycenj za njm přicházej, řekl jim: »Hledáte mine, ale ne proto, že gste diwy widěli, ale abyste opět ode mne nasyceni byli. Wězte wšak, že byt bych wás opět nakrmil, wy opět wylačnjte. Protož dám wám giného chleba, kterýž nehne, ale na wěky zůstawá, chleba mnohem silněgšjho, lahodněgšjho, nežli manna, kterauž předkowé wassi na paussti gedli.« — A kdž se Židům po tomto chlebě zachtělo tak, že prosili Zejisse řkauce: »Pane, dáwenž nám wždnych chleb ten,« tu wngáďil se žregně, že on sám tento chleb gest, řka: »Gát gsem chleb žiwý, kterýž gsem s nebe staupil.« Z nechtěli Židé tomu wěřiti, že by on chlebem býti a poživán býti mohl: neboť prawili: »Kterak může tento nám dáti tělo swé k gedenj?« — A co na to Wán Zejjs? Neřekl, že slowům geho neprawě rozuměgj, neodwolal ani gediného že

*) Jan 6.

svých slov, nýbrž prohlásil se gesstě zřetelněgi a sice slovy následujícími: »Tělo mé právě gest pokrm, a krev má právě gest nápoj. Kdo gi mé tělo a pije mou krev, ve mně přebývá a gá w něm. Gakož mne poslal živý Otec, i gá živ gsem pro Otce, a kdož gi mne, i on živ bude pro mne. Tento gest chléb, kterýž š nebe staužil. Ne gako otcové wassi gedli mannu a zemřeli. Kdo gi chléb tento, živ bude na věky.« — Slova tato i uředlnjky geho urazila, neboť pravili: »Tvrdá gest tato řeč, a kdož gi může slyseti.« Domníwali se totiž, že by geho tělo a krev požívati měli na takový způsob, gako se giné zabité tělo gi. Aby tedy Pán Jezžš napravil gegich bludné zdání, řekl k nim dále: »Duch gest, kterýž obživuge, tělo nic neprospjvá.« Gakoby řekl: Slova, kteráž gá mluwil gsem wám, newyznamenawagi pozemský, tělesný pokrm, nýbrž pokrm duchownj, pokrm živý, pokrm život dávágcj. — Ale ani toto wysvětlenj některým z uředlnjkůw geho zadošt neučinilo, a protož opustiwše Pána wjce š njm nechodili. A co Pán Jezžš? Nebrániw gim toho, nechal gich raděgi prrč odegjti, než aby gediného slova swého byl odwolal. Z zdaljš tjm co nypatrněgi nedokázal, že chce, aby slowům geho we wlastnjm, přjmém a zgewném smyslu se rozumělo? a následowně, že tělo a krev geho, tedyť on sám pokrmem a a nápojem bude? —

Tuto přípowěd nebeský Pán náš u we-

čeře před swau smrtj splniti ráčil. Vydom se o tom očitě přesvědčili, odeberme se w duchu do Jerusaléma a deyme bedlivý pozor na wsse, co se tam před očima nassima diti bude. Až, stogjme w prostranném wečeřadle, kde třinácte mužůw kolem bjle prostřeného stolu rozloženo gest. Tu geden z nich nejwelebnějšjho wzežrenj pozdwihae prawici swau gakoby k mlčenj pokynul. Poswátná tichost rozhosihae se w obšjrném wečeřadle, oči wssedj obracej se zwědawě k mluwjcmu, genž wzcžerow wzhůru a rozdělitw ležjci před jebau chléb na dwanácte dílů, slawným hlasem dj: »Bezměte a gezte, totož gest tělo mé.« — A sotwa byli spolustoljci požehnaného chleba požili, giž opět běře do rukau a požehnáwá kalich s wjnem před jebau stogjci, řka: »Bezměte a pjte z toho wssicni: Tentož gest kalich mé krwe, nowého a wěčného zákona, tagemštwj wjry, kterýž za wás a za mnohé wylit bude na odpusttění hřjchůw.« A gako prwě z chleba požiwali, tak též nyní piže z kalicha geden po druhém z oněch dwanácti mužůw, a žádný z nich wjce se nediwj, žádný z nich wjce nerjká: Kterak může nám dáti těla swého k gedenj, krwe swé ku pitj? Z čehož hostitel poznaw, že dobře rozumněgj slowům geho, dj: »To čiňte na mau památku.« —

A w skutku nemohl Pán Jezjš dobu přjchodnějšj zwoliti k wjplněnj přislíbenj swého než byla doba poslednjho s aposstoly se shledánj

a stolování. Neboť jako umřavající otec sbírá mázdív okolo smrtelného lůžka svého milované dítky, poslední vůli svou jim progevuge a co nejlepšího má, v dědictví odovzdává: tak i Božský Vykupitel máge ze světa se bráti, odkázal apoštolům za podíl své tělo a svou krev v způsobách chleba a vjna, progevuv spolu svou poslední vůli slovy: To čiňte na mou památku. — Z toho však průvodno spolu, že slova Pána Ježíše: Totoť jest tělo mé, tatoť jest krev má, v pravém smyslu slova toho vyrozumívati se mají a musejí. Neboť poslední porjzenj své dělagjčj k smrti se hotovjčj, nemluvj v žádných podobenstvích, nýbrž nezaobaleně vygadřuge poslední vůli svou, by mu každý náležitě rozuměti mohl. Nezklamalby umřavjčj otec děti své, kdyby odovzdávage jim prázdnu truhlici neb holý papír mluvil: Wezměte, to jest mé gměnj a vaše dědictví? Ahle podobně by byl gednal Pán Ježíš, kdyby řkage: Wezměte a gezte, totoť jest tělo mé; wezměte a pjte, tatoť jest krev má, apoštolům gen pauhý chléb a pauhé vjno byl podával. Bylby gich zklamal v tom okamženj, o němž se to však írownávalo s geho svátostí, s geho dobrotivostí? Ano pakli slova: Totoť jest tělo mé, tatoť jest krev má, v pravém smyslu vnrozumjna býti nemají, nebyl Pán Ježíš ani vssewědaucj. Neboť zdaliby, wěda gať velké rozepře po geho smrti o smyslu slov těch povstanau, nebyl měl zřetelnějsšimi slovy tomu pře-

degjti, a tať mnohým roztržkám mezi násle-
downjky swými a z těch bohužel posslému pro-
následowánj, ba krweprosljwánj přijtrž učiniti?
Ano giž co pauhý člowěk mohl to předwjdati,
slyffe, kterak w čas zasljbenj této božské wečeře
negen mnozi z Židůw nad tjm se horššili, ale-
brž i někteří z wlastnjch geho učednjkůw, kteří
ho proto až opustili. Ale odstup od nás ta-
kové rauhawé myšlenj! Syn Boží, wěčná
prawda neřekl: To znamená tělo a krew mau,
a to gest toliko obrazem těla a krew mé;
nýbrž beze wšj přjsady zcela zřegmě a srozu-
mitelně: Totot gest tělo mé — tatoť gest krew má.

Než tu se potkáváme s rozličnými námit-
kami od těch činěnými, kteří by rádi skutečnou
Krista Pána přítomnost w neyswětějšj swátosti
oltárnj upřeli. Gedni prawj, že prý w syro-
chaldegské řeči, w které Pán Jezjš bez podnby
slova onano wyřknul, nenacházi se ani gedi-
ného slova, kteréž by znamenati značilo; že
tedy Pán Jezjš, gako se to wúbec stáwalo, mjsto
znamená užíwal gest. Než tuto námitku wy-
wrátil učený Wisemann, dokázaw, že Syrský
gazył (w tom ohledu bohatšj nežli kterýkoliv
giný) wjce gaf čtyřiceti slow čjtá, kteráž zna-
menati značj. — Wážnějšj, zdá se ale býti
námitka druhá, kteráž znj: Kristus Pán chťege,
gaf to z geho wlastnjch slow „to čiňte na
mau památku“ wswjta, w poswátne wečeři
toliku památko na sebe w cirkwi ustanowiti,
spogil upomjnkú tuto s docela přirozeným po-

žjwánjm chleba a wjna. — Dwssem, odpowj-
 dáme na to, gest s požjwánjm wečeře Páně
 upomjntka na Krista spogena; ale upomjntka
 tato gest na prošro zwláštnej a nedá se s ničjm
 přirownati. Neboť o obnčegnau upomjntku po-
 staral se Kristus Pán giným spůsobem, totiž
 swým welkolepým nic podobného jobě nema-
 gjcjm obgwenjm se na swětě, weskerým swým
 gednánjm, swau wýkupnau smrtj, swým wzkrj-
 šsenjm a na nebe wstaupenjm, zwláště pak u-
 stanowenjm w cjrkwí úřadu učitelského. Pakli
 tedy Kristus dj: To čiňte na mau památku,
 mái arci upomjntka na něž we wečeři Páně
 spogena býti, ale nikoli co gednoduchá památka
 nýbrž co památka s požjwánjm těla a krwe
 geho co neyaužegi a nenžiwěgi spogená. Ne
 snad, gakobydjom gedauce chlěb a pigje wjno,
 nýbrž požjwagje geho těla a krwe na něž se
 upamatovali. — Že tomu tak gest, wyswjta ž
 geho osoby a gednánj. W slowjch totiž sw.
 Pawla: »Kolikrát koli budete gisti chlěb tento,
 a kalich pji: smrt Páně zwištowati budete,
 dokawádž nepřizde,« *) gest wyslowen ten ney-
 užšji poměr wečeře Páně k geho smrti. Wžnam
 wečeře Páně gest s wýznamem smrti Jezisse
 spogen. Smrt Kristowa wšak gest smrt Wn-
 kupitele swěta. Že smrti Kristowy wplynulo
 wýkaupenj, poněwadž se w nich prawj, že tělo

*) In Kor. 11. 26.

wydáno a krew wylita bude na odpustěnj hřichůw. Se-li tedy uštawičná památka na Krista živé uswědoměnj člowěčenstwa w Krista, gako že skutečně po wšsecky časy bylo, tedni gest uswědoměnj toto spolu uswědoměnjm smrti Kristowny, gižto swět wykaupen byl. Pravá a wlastnj životnost wšsak nezáleži w tom, aby nám dokonané wykaupenj toliko powědomo bylo, nýbrž hlawně w tom, bychom onoho wykaupenj sami na sobě zkusili. Toto zkussenj ale předpokládá wěc dwoj. Předně třeba, aby tentýž Kristus, genž swět co Bůh člowěk wykaupil, we swé pravé životnosti t. g. tětěž swé bůhčlowěčnosti člowěku se obětował: a pak aby člowěk gey w tětěž životnosti t. g. w té samé bůhčlowěčnosti přigal. Toto spogenj žádá wesskero křesťanstwj — ono gest geho cíl a konec. A gen tehdaž, pakli w nejsiwětějšj swátosti oltářnj prawě tělo a prawá krew Zejzisse Krista se požjwá, uskutečnuje se w nj podstať a účel křesťanstwj a cirkwe. —

Konečně namítawá se: Kdož wj, takéli apóstolé slowum Páně dobře rozuměli, gelikož známo gest, že mnohdykráte bud zhola nechápali řečj a slow geho, aneb aspoň docela ginál sobě gidj wykládali, tak že ge Pán Zejzš pro zpozdilost w myšlenj kárati musel. Abychom se přeswědčili, gak nedůwodná gest námítka tato, třebať nám ohledati:

b) gak je apóstolowé swatj djlem společně djlem gednotliwě o tom wygáďrugj.

První z nich, Matouš praví: »A když oni večeřeli, vzal Ježíš chléb a dobrořečil Bohu, i lámal a dával učedníkům svým a řekl: Wezměte a jezte, totoť jest tělo mé. A vzav kalich díky činil, a dal jim říka: Pijte z toho vsickni: neb to jest krev má nového zákona, kteráž za mnohé wylita bude na odpustění hříchůw.« *) — Marek, genž tlumočnickem swatého Petra byl, wece: »A když oni gedli, vzal Ježíš chléb a dobrořečiw lámal a dával jim říka: Wezměte: totoť jest tělo mé. A vzav kalich díky čině, dal jim, a pili z něho vsickni. I řekl jim: Tato jest krev má nového zákona, kteráž za mnohé wylitá bude.« **) — Třetí, swatý Lukáš, kterňž gať sám w swém ewangelium swědčí »vssecko od počátku pilně wyzwěděl,« wygádruge se takto: »A vzav chléb díky činil a lámal, a dával jim říka: Totoť jest tělo mé, kterěz se za wás dáwá, to činte na mau památku. Též i kalich když odwečeřel říka: Tottoť jest kalich nowý zákon w mé krvi, kteráž za wás bude wylita.« ***) — Ano i swatý apóstol Pawel, kterňž s ostatnjmi při poslednj wečeři gessťe neseděl, uwáděge tatěz slowa twrdj, že se jim od žádného z apóstolů, nýbrž od samého Krista naučil, říka: »Gá zagisté přigal gsem ode Pána což i wydal gsem wám, že totiž Pán Ježíš

*) Matt. 26, 26 **) Mar. 14. 22.—25 ***) Luc. 22, 19. 20.

w tu noc, w kterauž zrazen byl, wzał chléb, a
 díky čjně lámal a řekl: Wezměte a gezte: toto
 gest tělo mé, kteráž za wás na smrt wydáno
 bude: to činte mau památku. Takž wzał i
 kalich, když powečereš, řka: Tento kalich gest
 smlauwa w mé krwi, to činte, kolikrátkoli
 pji budete na mau památku.« *) — Nuže,
 kterať gest možno, aby slowům: Toto gest
 tělo mé, kteraž wšickni čtyři beze wšij pro-
 měny uwáděj, nebyli dobře porozuměli? —
 A netoliko toto gednošworné uwezení slow Báne
 přewědčuje nás o tom, že apóstolowé w prawém
 sijnslu gini rozuměli, nůbrž i dwogj důkaz
 pji ma šwatého.

aa) Prwnj z nich nalezáme w zákoně
 starém. — Wyprawuge se totiž w 2. knize
 Mogžjssowě, že Mogžjš, wůdce lidu wywo-
 leného, čině smlauwu mezi Bohem a Israelem,
 ráno po rozmilauwánj swém s Hospodinem,
 wzdělal oltář dole při samé hoře, a poslal
 mládence z synůw Israelských, aby obětowali
 oběti. Wzał tedy Mogžjš polowic krwe, a wlil
 do koflíku, djl pak ostatnj wlil na oltář. A
 wzaw knihu umluwy četl, an lid woslauchal:
 Kteřj řekli: Wšsecko, co mluwil Hospodin uči-
 njme, a budeme poslussnj. On pak nabraw
 krwe pokropil lidu a řekl: »Tato gest krew
 umluwy, kterauž učinil Hospodin s wámi o

*) I. Kor. 11, 23—25.

rossed) řečech těchto.« — Podobnau jako Mojžiš mezi Bohem a národem svým učinil Pán Ježíš smlauvu ve své krvi, užjwage, an podával kalich swatým apostolům, těch samých téměř slow co Mojžiš. A protož nemůžet ani té neymenšij podobybnošti býti, že apostolové, gimž slowa knihy Mojžišowy: »Tatoť gest krew umluwy,« welmi dobře powědoma byla, *) w nijádném giném smyslu leč w pravém a vlastnjm slowům Kristowým rozuměli, zvláště proto, že krew zákona starého obrazem krwe zákona newého byla.

bb) Druhý důkaz, že apostolové dobře a sice w doslowném smyslu Páně rozuměli, podává zákon nowý. — U swatého Jana 16, 25 a t. d. prawj totiž Pán Ježíš k učednjkům svým: »Přicházi hodina, když giž ne w přislowjch mluwiti budu wám.« Tato slowa promluwil Kristus Pán krátce před tjm, než poslednj wečeři s učednjky slawil; gať wěrně se gich držel, dokazugi slowa geho učednjkům: »Hle nynj zgewně mluwjš, a přislowj žádného neprawjš.« **) Pakli tedy Pán Ježíš od té doby w přislowjch t. g. w podobenstwjch a obrazjch giž wjce nemluwil, učednjci slowa geho, kterýmiž při poslednj wečeři swátost oltářnj ustanowil, nikoliw přislowně neb w podobenstwj, nýbrž právě gať wyrčena byla, rozuměli. —

*) Žib. 9, 19. **) Jan 16, 29. ***) Wjz Schnappinger 1. Theil. Einleitung in die Evangelien S. 42 — 45, na str. 48—50, a 2. Theil na str. 636 XIII. 1— a 13.

W tom domněnj potwurzuge i ta okoličnost, že swatj ewangelistowé po každé wyswětlenj o slowech takowých přidali, o nichž, žeby se nepravě wykládati mohla, se obáwali. Tak n. p. sw. ewangelista Jan k slowům Páně: »Zrusste chrám tento a we třech dnech wyzdělám geg« přidali: »On pak prawil o chrámu těla swého.« (* Zdali, táži se, zruszenj a wyzdělanj chrámu we třech dnech nemožněgssj gest a podivněgssj, nežli proměna chleba a wjna w tělo a krew Páne? — Nuže, tjm spjisse bylby některý aspon ewangelista přidat wyklad takowj k slowům: Eihle, tělo a krew má, kdyby geg tato slova byla připaušťtela.

Přesvědčienost o skutečné přítomnosti Jezisse Krista w swátosti oltárnj u prwnjch wěřjch tak pewná byla, že sw. apóstol Pawel w listu swém ku Korintům na ni gakožto wěc wúbec powědomau se odwoláwati mohl, řka: »Kalich požehnánj, kterémuž dobrořečjme, zdalíž není společnost krwe Kristown: a chléb, kterjž lámeme, zdalíž není účastnost těla Páne?« *) A dále, přitownáwage kalich a stůl Páne s kalichem a stolem modloslužebnjkůw prawj: »Nechci pak, abyste byli učiněni towarjssi dáblů. Nemůžete kalicha Páne piti i dáblů: nemůžete stolu Páne účastni býti i dáblů.« **) — Gako jedenkazdj z Korintůw, slysse o stolu dáblů, pod tjm opravdivé, modlám obětowané a po-

*) Jan 2, 9. 21. **) 1. Kor. 10, 16. Tamz. 20—21.

žítvané maso wyrozumjwal: takť není pochybnosti, že také o přítomnosti pravého těla a pravé krve Páně w posvátné večeři každý z nich přesvědčen byl. — A konečně zdaž by se s duchem mírnosti a lásky, gakhž w náboženstwj Kristowu wane, srownávalo to strassné wyrčeni téhož apóstola Páně: »Kdo gj a pige nehodně, odsauzenj sobě gj a pige, nerozsuzuge těla Páně,« kdyby se we wečeři Páně pauhý chléb a pauhé wjno přigjmalo. ?

Než tu se opět potkáwáme s gednau námítkau: Bylbych připustil, že Pán Jezš, gakožto wšsemohaucj Bůh chléb w tělo a wjno w krew swau podobným spůsobem gako druhdy w Káni Galilejské wodu u wjno proměnil: nižádnau měrau připustiti nemohu, žeby apóstolowé co křehcj lidé byli to mohli. Než tu se táži, neobdrželi apóstolowé moc, we gměnu Páně dáblj wymjitati, gazykj nowými mluwiti, nemocné uzdrawowati, mrtwé křjsiti, hřjchy odpaušstěti a t. p. ? Nuže, gako k tomuto se wšsemu rovně tak i k proměňowánj chleba w tělo a wjna w krew mohl dáti a dal skutečně negen apóstolům, ale škrze tyto i wšsem gegich řádným nástupnjkům moc tuto rozmilý Pán, řka: To činite na mau památku. — A w skutku bylo to geho newyšjhle lásce ku pokolenj lidskému welmi přiměřeno, aby po wšsedem čas až do skonánj swěta s wěřjcjmi swými co Bůh, co otec, co přítel, co lékař spogen byl; aby se wyplnilo libezné wyrčeni geho: »Kozkoffe mé býti

8 syny lidskými;« *) tito pak aby w každé chvíli k němu útočistě své wzjti a 8 powýššenau důwěrau wolati mohli:

O salutaris hostia!
 quae coeli pandis ostium,
 della premunt hostilia,
 ba robur,
 fer auxilium.

2 Po písni swatěm podává též ústnj podánj nezvratné důkazy té prawdy, že w nejšwětějšj swátosti oltárnj qest podstatně tělo a krew Krista Pána. Dwssem že w těch nejprwnějšjch dobách cjrkwě, welmi opatrně učenj toto ukrywáno bylo od představených cjrkwě před newěřicjmi a nepřátely křesťanstwj, tak šice, že tito magjce temné toliko o swaté wečeři zdánj, křesťany obwiňowali, že w shromážděnjch swých djtě zabígej a chleba w krewi geho omáčeného požíwaj. **) Nic wšak méně nalezaji se přec w spisech newstaršjch otcůw a učitelůw cjrkwěnjch stopy došji žregmé tohoto tagemného a tagně chowaného učenj. (Disciplina areani) U šice prwnj a) podává nám swatý Ignaciůs mučedlnjř. Tento ctihodný kmet, žák swatých apostolůw, pro Krista divým šelmám w Nějmě předhozený, kára w epistle swé k Smyrnen-

*) Mtšl. 8, 31. sroto. Mat. 28, 20. **) Wjz: Dollingers Lehre von der Eucharistie a Wiesemann, s Schrift über die vornehmsten Lehren und Gebräuche der kath. Kirche.

ským vssecky ty, kteří w skutečné chleba a wjna w tělo a krew Páně proměněni wěriti nechťeli, (Simonianci a Doketi) řka: »Od modliteb a wečeře, se zdržuj newěřjce, by pravé tělo Spasitele nasseho Jezisse Krista, kteréž za nás trpělo a z mrtwých wstalo, mělo wlastně w swátosti býti.« — Sw. Ireneus, žák swatého Jana miláčka, krátké sice ale gádrné dáwá o této prawdě swědectwj, an wece: »Z chleba býwá tělo Kristowo.« *) — Sw. Justin roku 103. narozený a leta P. 165. pro Krista unučeny, porownáwage wečeři Páně s geho wtělenjm dj: »Gako Jezjś Kristus tělo a krew swau obětowal pro nasse ipasenj: tak též wyučeni gsme, že tento pokrm pravým tělem a prawau krowj wtěleného Jezisse gest.« **) — Tertullian, spisowatel cirkewnj wěku třetjho (narož. r. 160.) wece: »Tělo tělem a krowj Krista se žiwj, aby i dusse Bohem ztučněla.« ***

Totěž učenj zastáwagj dále Origenes, swatý Cyprian, †) swatý Stehoř Nycenský, ††) Cyrill Jerusalémský, †††) sw. Hilarius, *) swaty Jan Zlatouistý, **) Cyrill Alexandrinský, ***) swatý Jaroljm †) a mnoho jiných, z nichž pro stručnost sw. Ambrože, Augustina, a Jana z Damassku

*) Lib. 4. c. 34. adv. haer. **) Apol. 1. ***) De resurcam. c. 8. †) Hom. VII. in Num. ††) Libr. de Lapsis. †††) Orat. catech. c. 37. *) Catech. IV. myst. **) Lib. VIII. d. Trin. *** Lib. III. de Sacerd. edit. Montfaucon. p. 382. †) In ep. ad Tit. c. 1.

wngádřenj, tuto položena buďte. A šice, prwnj z nich, arcibiskup Mediolanský mluwě o zástupu, geož Pán Jezš na paussti zágračné nasytil, *) a odwoláwage se na slowa swatého aposttola Pawla : Mléko dal gsem wám ku pitj ne pokr, nebo gste gessťe nemohli (ho sněsti). Dokládá : »Na spůsob mléka gest těchto pět chlebů : pokr pak silněgšj gest tělo Kristowo, nápoj mocněgšj gest krew Kristowa.« **) — »Wyznáwámeť wěrně, dj sw. Augustin, že před proměněnjm gest chléb a wjno, kterěz přiroda stwořila ; po proměněnj ale Kristowo tělo a krew, kterěz požehnánj proměnilo.« ***) Třetj konečně swatý Jan Damascenský pišse takto : »Tělo opravdu spogeno gest s Božstwjm, tělo z Marie panny, ne šice gakoby samo tělo na nebe wstaupiwšsi, s nebe štaupilo, nébrž že sám chléb a wjno w tělo a krew Kristowu se proměňuje.« (Tamž.) Ze wšsedj těchto swědectwj tedj patrně wšwjtá, že cirkew učenj o skutečné přjtomnosti Krista Pána od těch nejprwněgšjch časů se držela a proti odpůrcům statečně ho hágila. Ano negen wngádřenj gednotliwých pastýřůw cirkwe swědčj o prawdě této, nýbrž i wngádřenj celých cirkewnjch sborů čili sněmů.

b) Prwnj, genž skutečnau přjtomnost těla Kristowa w nejswětěgšj swátosti oltárnj učejnými důwodny klamně maudrosti upjratl počal,

*) Mar. 8. **) Hom. Libr. 6. in Luc. c. 9. post. init. ***) Řjmský katech. od Windisse str. 107.

byl Berengar w zedenáctém stoletj, zastáwage, žeby w swátosti oltárnj gen paubé znamenj těla a krwe Krista Pána bylo. A wssak pro toto bohaprázdné učení hned na sněmu we Wercelli, swatým Dtcem Leonem IX, swolaném, usnessenjm wsseobecným odsauzen byw, kacířstwj swého se slawně odřeknul, a ge sám zadržal. Poněwadž se pak newěren učiněnému slibu a danému slowu, totěž z bezbožné possetilosti znouu wrátil, na třech giných sněmých, papežem Mikulášsem II. a Řehořem VI. swolaných, kterých usudek napotom Innocencijs III. na Lateranském, tak zwaném welikém sněmu, potwrdil, wyobcowán byl.

Než gako kaukol gedenkráté mezi pšsenicj zatrausený ne tak snadno wypléti se dá, tak i učení Berengarowa pozděgi opět a sice w rozličných podobách swěřepěti počalo, tak sice, že we swolaných w Kostnici a we Florenci sněmých gen poněkud udussen byl, gelikož w šestnáctém stoletj tak nazwanj reformatori mimo giné články cirkwe katolické, i na tento neswaté ruce swé gsau wztáhli. A wssak nadarmo. Swatá cirkwe, tato neomylná a Duchem swatým spravovaná *) učitelkyně, tento slawp a utworenj prawdy Božj **) na sněmu Tridentiském shromážděná, zřetelně se prohlásila w tato slowa: »Kdoby koli zapřjal, že w neyswětěgšj swátosti oltárnj opravdowě, skutečně a podstatně obsaženo gest tělo a krew

*) Jan 14. **) I. Tim. 3, 15.

spolu i s duffj a s Božstwjm Pána nasseho Ježíše Krista a tednť cely Kristus: nýbrž řekl, že gest w nj gen gako w znamenj čili u figuře nebo w moci; — a že Kristus we swaté wečeři podáwaný gen se duchowně požívá a nikoli swátostně a skutečně: — buďž w kletbu dán. « *) — U gako w ustanowenjch wšseobecných sněmů: tak též zahrnuta gest prawda tato w modlitbách, zpěwých a obřadech cirkwe katolické.

c) Abychom se o tom přewědčili, nahleďneme do té nejstaršj toliko s obřadnich kněh katolických, do tak zwaného misálu. Že kniha tato nepowstala hned na gednau tak, gať podnes žřizena gest, netřeba dokazowati, neboť leží na bjledni, že některé částky gegj dřjwe, některé pozděgi powstaly. Nejstaršj beze wšseho odporu částka knihy messnj gest tak zwaný canon missae, či ono oddělenj, genž obsahuge modlitby před a po pozdwihowánj až do přijmání, tak šice že některé z nich hned z časůw apostolských půwod swůg berau. K těmto náležj nezáporně wyřknutj slow od Krista Pána při poslednj wečeři užíwaných: Totoi gest tělo mé a t. d. po gichž wyslowenj w cirkwi řecké, gať dostwědčuge sw. Jan Zlatoušty **) přistogjej lid wolá: »Amen« čili »prawdě tak gest.« — K nejstaršjim modlitbám náležej beze wšj pochybnosti i ty tři modlitby, kteréz kněz při mssi swaté před přijmánjm se modlj. U hle i ty patrným gsau

*) Sess. 13. Can. 1. **) In liturg. p. 77.

důkazem skutečné Krista Pána v nejsvětější svátosti přítomnosti. Neboť všechny ostatní modlitby, které se při mši svaté od kněze vykonávají, k Bohu Otci hlavně a předně směřují; před přijímáním však kněz hluboce skloněn a ruce na oltáři sepiaté drže, obrací slova svého přímo k Synu Božjmu a bigje prsy své volá nepřv: »Beránku Boží, kterýž snjmaš hříchů světá, smiluj se nad námi — uděl nám pokoe.« *Načež pokračuje: Pane Ježíssi Kriste! kterýž gš apostolům svým pravil: Pokoe zůstavuji vám, pokoe svůg dávám vám, neohlížej se na hříchů mé ale na wjru své církve, a gi podle wůle své řiditi a sgednotiti račiž.* Podruhé modlí se: »Pane Jesu Kriste, Synu Boha živého! genž gš z wůle otce mocností Ducha swatého skrze smrt swau swět oživil, pro toto swatowaté tělo a krew swau sprostitž inne ode wšech nepravostí a wšelikého zlého, a učiň abych se wzdnyčy twých přikázanj držel a nikdy o tebe odlaučen nebyl.« — *Konečně: Požjwánj těla twého, Pane Ježíssi Kriste! ai mi nepřicházi k saudu a zatraceni, ale pro twau dobrotiwost budiž mi k ochraně dusse i těla a k nabytj uzdraweni.* *Gedna každá z nadřečených modliteb zawjrá se slovy: Genž gš žiw a králugeš s Bohem Otcem w gednotě Ducha swatého na wěky wěkůw. Amen.*

Rowně tak významné jako tyto modlitby gsau pro naši prawdu i obřady gať při pozdwihowánj tak při přijímánj; totiž při onom

hluboká poklona, která se gať od kněze obětugicjho tať okolostojicjch w oboj cirkwi gať gať latinské tať řecké koná; při tomto wšak onano slowa, s kterýmiz se swátost oltárnj gať přijmá tať i oštatnjm wěřicjm podává; a kterážto tež z těch nejstaršjch dob cirkwe pocházegj. — Giž w prwnjch stoletjch gať wjme z Eusebia, nejstaršjho spisowatele cirkewnjho, *) podávage kněz wěřicjm swátost oltárnj, prawil: »Želo Páně.« Načeg přijmagicj: „Amen“ či tať gest, odpowědel. Ano i průpowěd, kterěz užíwá se za těchto nassich časů: Želo Pána nasseho Ježísse Krista zachowegš dussi twau k žiwotu wěčnému; »Amen«, giž w pátém stoletj w mjesto oné uwedená, tutěz prawdu dosti swětle wygádruge.

Nejstkwělegi wšak wyznává cirkew swatá wjru w skutečnau Krista Pána w swátosti oltárnj přítomnosti slawnosti wýročnj Božjho těla; slawnosti to gať půwodem swým tať spůsobem slawenj gedinau.

A šice co se půwodem slawnosti Božjho těla dotýče, nebude od mjest, krátkau zde o něm učiniti zmjnků. — Před šestn sty lety žila w Lutichu, městu nyněgšjho králowstwj Belgického, gistá nábožná kláštternj panna, gmenem Juliana, giž se gednoho času u wraucj modlitbě pohřženě ždalo, gaťoby widěla, že plný měsje

*) Libi. II. c. p. Basil. ep. ad Caesar. etc.

gasně swjtcej na obrubě swé něgakau tmawau skwrnu má. Z napadlo gj, že plný měsíc znamená wesskerý ročnj kruh slawnosti cirkewnjch, ono tmawé mjesto w něm ale že okazuje na nedostatek gessťe gedné slawnosti, totiž radostné slawnosti ustanowenij swátosti oltárnj. Gakožto pokorná děwka Páně nekladla síce na toto domněnj swé zhola žádné důležitosti, neopominula wšak o wěci této swému zpovědnjkwí wyprawowati. Zento přednesl gj biskupu a mnoho giným učeným a slowůtným mužům, gmenowitě arcijahnowi Jakubowi z Lutichu a přeworowi Dominikánského kláštera Hugonowi, kterýž pozděgi k hodnosti kardinála sw. cirkwe římské powšssen gest byl. Na přimlawánj těch ustanowil konečně biskup Robert I. B. 1246 slawnost Božjho těla, a w skutku také gj téhož roku slawil. — Nuže Lutich nemělo býti to gediné město katolického swěta, gěžtoby se z slawnosti tak utěšené a překrásné radowalo. Patnácte let po prwnj slawnosti Božjho těla byw gmenowaný arcijahen Jakob, za papeže pode gmenem Urbana IV. zwolen, neobmesskal gakožto widitelná hlawa cirkwe we wšech biskupstwjch křestanského swěta stegnau slawnost zawěsti, zwlášťe kdnž prwnj půwodkyni slawnosti této sw. Julianě Bůh dořázal, gať milá mu gest. Memohauc totiž pro přjlišsnau tuhými posty spůsobenau slabost žaludka welebnau swátost na smrtelném lůžku swém požjwati, žádala, aby gj swatá hostie aspoň na prsy položena

byla. A hle sotwa se to stalo, nábožná ne-
 wěsta Kristowa libě w Pánu usnula, kněz pak
 swátostmi gj posluhuajcý chrěge swatau hostii z
 gegjho těla wzjti, shledal, že zmizela. Pozděgi
 pak se ukázalo, že kulatý důlek, stegně s swatau
 hostij welikosti, pod srdcem gegjm wyltačen byl. —
 Čili by někdo w půwodu slawnosti Božjho
 těla proto prst Boží poznati se zdrahal, že se
 teprw w 13. stoletj, tedy w tak nazwaném
 středowěku swětiti počala? — Ale nechť uwážj
 ten a takowý, že cjrkw swatá dle obdržené
 od Božského zakladatele swého moci, prohlédajc
 ku potřebám času, práwo má, gáf staré obřady
 a slawnosti ruffiti neb mēniti, tak též nowé
 stanowiti a uwáděti. Giž ale trprw w tomto
 wěku počjali se takowj bludowé o neyswětěgšj
 swátosti oltárnj od kaccjřůw roztrussowati, geč-
 toby wjru w skutečnau Krista Pána w nj přj-
 tomnost w srdcích wěřjccjch oslabiti neb docela
 zničiti mohli. — To bylo tedy přjčínau, že
 cjrkw swatá kromě památky ustanowenj we-
 čere Páně, kteráž se od neyprwněgšjch časů
 cjrkw na tak zwaný zelený čwrtek swětj, i
 zvlášttnj w roce den ustanowila, w kterýž by
 se úcta Kristu Pánu w swátosti oltárnj skry-
 tému s wětšj sláwau wykonáwati mohla, než
 kterau zelený čwrtek, co den kagicnosti, připauštj.

A w skutku nemůže slawnosti mocněgi
 srdce gjmagjccj býti nad tuto slawnost Božjho
 těla. Wsse, cokoliw se w ten den koná, slawný
 průwod, poswátný blahol zwonů, sladce zně-

gicj hudba, prozpěwujcjcj zástupn, powolné fu předu se pohybowánj darwu, wnstupugjcjho wzhůru k nebesům wonného kadidla dým, wě nec z libých a wonných kwětin, kterýmiž monstrancj, kněz a wesskero shromážděnj opatřeno gest, — wsse to a mnoho giných wěcj, kterěz se popisowati nedagj, nýbrž gen od této slawnosti přítomných pocjtěny býti mohau — působj w srdci poswátne tussenj, že opravdowě u prostřed nás se ubjrá beránek Boží, Pán wssch pánů, král wssch králů. Z kdož tu uskutečněno newidj, co se w 2. knize král. k. 6. předobrazowalo? — Po přemoženj totiž Filistinských shromáždil Dawid král wssch nny wýborné z Israele, třiceti tisíc, by přiwedli archu Boží z domu Aminadabowa na Sion. Z wložili gi na wůz nowý, a předcházegjce a prowázegjce gi, hráli před Hospodinem na wsselikých hudebnjch nástrojch z dřewa zhotowených, a na citary, a lautny, a bubny, a mědenné chřestačky a cimbálky. — Král pak přiodjn stkwostným rauchem newyššjho kněze, effod zwaným, plésal wssj silau před Hospodinem z radosti gako křepte. — Z co medle obsahowala w sobě archa Boží? Mimo giné wěci i wěderce zlaté s mannau. *) A nepřirownáwá sám Spasitel tělo swé s mannau tauto? **)

Eihle tedn, kterať slawnost Božjho těla w starém zákoně giž předobrazená, skutečnau přítomnost Krista Pána we swátosti oltářnj gať

*) Zid. 9, 4. **) Jan 6, 59.

původem svým tak i způsobem slavení nám zřegně hlásá! —

Dvůsemí, že navzdor všem sebe čtenějším a mocnějším důvodům pro tuto pravdu, nikdy, pokud v tomto smrtelném těle přebýváme, nepronikneme zrakem svým tagem nau rausem, v gaku zahalena gest. Zvláště pak nerozluštěny zůstanou tyto otázky: Gak gest možno, by v způsobách chleba a wjna tělo a krew Kristowa přítomny byly, by Kristus v této swátosti požíván a předc nikdy stráwen nebyl; by na nebesích a spolu též v této swátosti, a to negen na gednom oltáři, nýbrž na všedech celého katolického swěta přítomen byl; by celé tělo Kristowo v tak malé částce, ano negen v gedné celé, nýbrž i také v každé i té neymenšší obsaženo bylo; by hostie swatá se zlomila, rozděbila a požíwala: a přece tělo Kristowo ani zlomeno, ani rozděleno ani porušeno nebylo, nýbrž celé a nedotknuté zůstalo; by každý přijmagij celé tělo Kristowo přijmal, ať giž celau swatou hostii neb gen malau část z ni přijmá a t. d. ? — Než nezapomijme, že rozum mnohých wěcj nechápá, na kteráž přec člověk očima patři. Kdo z nás n. p. pochopj, gak to možno gest, že chladný a na pohled tmawý oblátkowý kámen w sobě oheň chowá? Kterak obilnj seménko w zemi pučj a w klásek obilnj se měnj; aneb winné réwky w hroznowau ššáwu a tjm we wjno j proměňugj? Kterak hlas z úst mluwjícího wypuštěn od tis

šiců poslauchajcch w stegné mjře slyšán býti může, aniž tjm gaké ugny trpj? Kterak slowo w duchu řečnjkowu setrwá, a přece také w duchu posluhačů na neyrozlíčnégššjch mjstech gest přjtomno? Kterak slunce, genž gest bez počtufráte wětššj než nasse země, předce w sebe menššj krůpěgi rosnj se zobrazuge? Kterak nēgaký obraz obdobufcjcj se w nēgakém zrcadle, nebýwá tjm rozlomen, řdnž zrcadlo se rozlámie, nýbrž w tolikerych částech, na kolik zrcadlo roztlučeno bylo, celý a nerozdělený se obgewuge? Ano není vlastnj nasse bytnost nepochopitelným nám tagemstwjm? Wjme, gak se to přiházi a děge, že pokrm a nápoj od nás požítý w krew maso, kosti a t. d. se obracj? Bodhopugeme wzágemné spogenj a působenj těla s duchem? Protož nechť si ř učenj o skutečné přjtomnosti Pána Jezisse we swátosti oltárnj, oči, genž chléb toliko a wjno widj, řjkajj co chtějj, swēdectwj gegich zde nic neplatj. *)

Zrakem, hmateu chutj se tu klame duch,
Gediný gen prawdě čiré učj sluch.

(Hymny cirk. od Sussila.)

Gako při křtu Páně w řece Jordán wis dělo tělesné oko wznášsegicj se holubici, a byl to přec Duch swatý **) tak we swátosti oltárnj widj oko chléb a wjno, a předce gest to tělo a krew Páně. Dosti mēgme na těch swē-

*) Populárnj dogmatika od S. B. Žitjska. §. 123. **) I. Kor. 13, 12.

dectwojch, kteréž nám neomylné slovo Boží podává, tím se těšice, že toho, gegž zde w spůsobách chleba a wjna a protož gen gako w zrcadle a podobensťwj widjme, gednau twářj w twář uzřjme.

Tauto wěrau oswjceni, tauto naděgj posilněni

1) wzdáwemy Kristu w nešwětěgšj swátosti oltářnj sřrntému přjsslussnau poklonu. Gakým spůsobem by se to zwlášt od nás kněžj státi mělo, ponawrhuge časopiš pro katolické duchowensťwo w ročnjku 1845. sw. II. str. 259.

2) Přistupugme k požjwánj této nebeské wčeře s čistým swědomjím a neposřkorněným tělem. Gak welký trest na ony čeká, kteří hrěchem posřkorněni k požjwánj tohoto přečistého beránka Božjho přistupugj, poznati můžeme woněkud z toho, co se nám w 2. kn. král. 6, 6. 7. wyprawuge. Když totiž při swrchu zmjněném průwodu s Archau Božj se přihodilo, že z wožu, na něgž wložena byla, gako k spadnutj se nachýlila, wztáhl gedem z synůw Abinadabowých, wůz sprowázegjich, gménem Dza, ruku swau, by archu Božj podržel. A wšak pro toto dotknutj od Hospodina zabit na místě umřel podle archy Božj. Baki Dza, který ne tak z rozpustilosti, gako spisse ze strachu na archu Božj ruku swau položil, smrtj trestán byl: gaky medle trest zastihne gednau tebe nešťastný

*) I. Petr. 1, 2.

kněze, genž rukama hřichy poskřwčenýma to-
hoto přetištěho beránka se dotýkáš; genž ga-
zykem každodenně křwj geho zbarweným a na-
wlaženým slowa pronášíš, kteráž mezi křestany
ani gmenowána býti nemagj!

D neyswětěgšsi swátosti oltářnj.

Pogednánj přjtomné rozwrhuce se w pa-
tero následujicjch částek:

1. Cirkew katolická wěřj a učj, že se w
Neyswětěgšsi wečeři Páně chléb w tělo, a wjno
w krew Ježísse Krista proměňuje.

2. Cirkew katolická wěřj a učj, že se pro-
měněnj chleba a wjna w tělo a krew Ježísse
Krista mocj wyřknutých slow stává, kterýmiž
Ježíš tuto swátost ustanowil, a že Ježíš pod
způsobau chleba a wjna gako Bůh i člověk
přjtomen gest.

3. Cirkew katolická má a předstawuge
tuto neyswětěgšsi swátost předně za oběť no-
wého zákona, a pak za duchownj pokr'm wěřjicjch.

4. Cirkew katolická wěřj a učj, poněwadž
po wykonaném proměněnj, chléb a wjno pauhé
způsobu gsau, pod nimiž se nám P. Ježíš před-
stawuge a s námi se spoguge, že tedy k du-
chownjmu pokr'mu pro dussi postačuje, když

nejsvětější večeři Páně, čili Svátost oltářní pod jedinou toliko způsobilou přijímáme.

5. Konečně poněkudž Cirkve katolické věří a učí, že Ježíš Kristus skutečně pod způsobem chleba a vjna jako Bůh i člověk přítomen jest, následuje neomyšlenelně z této věry, že klaněti se máme Ježíši v Nejsvětější svátosti oltářní.

I. Částka.

Všimněme si, že v Nejsvětější večeři Páně chléb v tělo, a vjno v krev Ježíše Krista se proměňuje, má svůj základ v příslibení Páně již dávno před ustanovením Svátosti oltářní velmi zřetelně učiněném, že totiž tělo své dá za pokrm, a krev svou za nápoj. Jako Spasitel před ustanovením svatého křtu, Nikodema o jeho potřebě a spasitelných aučincích poučil: tak též učinil z ohledu Nejsvětější svátosti oltářní. Již dávno před tím byl pravil: že gedenkaždý musí gisti jeho tělo, a krev jeho piti, kdož chce míti v sobě život věčný; tělo jeho je právě jest pokrm, a krev jeho právě nápoj. Pravil: »Gát jsem chléb života, gát jsem ten chléb živý, genž jsem s nebe sstaupil. Budeliť kdo gisti z chleba tohoto, živ bude na věky: a chléb, kterýž gá dám, tělo mé jest, kteréz gá dám za život světa.« A však se musil tento slib vyplniti: nebyl by se ale vyplnil, kdyby se mocí slov, od Ježíše Krista při usta-

noweni poslednj wečeře pronešených nebylo stalo proměnění chleba w geho tělo, a wjna w krew geho, a řdny se až doswad toto proměnění při oběti mše swaté nestávalo; gelikož swým apostolům, a skrze ně gegich náměstikům, to samé činiti nařídil, a to bez wýmjnky času, následowně napořád až do druhého přisstj swého. Řdny Spasitel nebyl ten aumysl měl, při ustanoweni poslednj wečeře chléb w tělo a wjno w krew swau opravdu proměnit, nůbrž řdny byl chtěl, abychom geho tělo a krew toliko wěrau přigjmali, aneb abychom chléb a wjno pauze genom za obraz geho těla a kwe měli: gistěby byl židům reptagjcjm a řkaucjm, kterať může tento nám dáti tělo swé k gedenj? — a učedlnjkům, gimž tato řeč twrdá byla, tak že se některj také od něho odlaučili, k upokogenj gich mjrněgi se wngádril a wngádriti musel; on pak stogj w řeči swé; a aby gegj skutečnost a prawdu osvědčil, odwolává se toliko na swé budaucj na nebe wstaupenj, co na neypatrněgssj důkaz božského sezlánj swého; gako hned před tjm swau wsemohaucnost rozmnoženjm pěti chlebů na paussti k nasycenj tolika tisíců lidj dokázal.

Přjdawku w 64. werssi poznamenánému: »Slova, kteraž gá mluwil gsem wám, duch a žiwot gsau,« nemůže se tedy takto rozuměti: nebudete skutečně, nůbrž toliko duchownjm spůsobem, to gest (gak tomu protestanti a reformowanj chtěgi) wjrau anebo toliko we fiğure těla mého a kwe mé pozjwati. K odstranění

a uwarovánj téhož bludu neřekl Ježíš dle své nesmírné maudrosti toliko: »Slova má duch a život gsau.« Podle toho nám tedy werš sšedesátý čtvtvý následugjci toliko smysl poskytuje: Gako se tělo bez ducha, kterýž ge obživuge, nemůž pohybowati, aniž co giného konati: tak též by požjwánj mého usmrceného těla (gakž židé za to měli) málo prospělo, kdyby š njm můg duch, t. g. mé božstwí a člowěčenstwí nebylo spogeno. Slova má, gežto gsém wám prawil, neokazugj na tělo mrtwé nýbrž na tělo duchem mým živé, a tudy život dáwagjci. Protož dj we weršsi 58: Gakož mne poslal živý Otec, a gá žiw gsém pro Otcе: tak řd ož gj mne, i on žiw bude pro mne.« — Wšse co tuto Pán Ježíš wyřkl, důkazem gest, že své prawé tělo a swau prawau krew za pokrm a nápeg wěřjcm dáti přisljbil. Tento slib byl ustanowenjm wečeře Páně wyplněn, an Spasitel nad chlebem a nad wjnem ta slowa wyřkl: Totož gest tělo mé, totož gest krew má. Gako ale Pán Ježíš, sljbiw své tělo a krew swau k požjwánj dáti, při tom samém wýkladu a smyslu zůstal, w kterémž židé geho slova podle písmeny byli wzali, a nenaprawil řeči své, ačkoliw wěděl, že se židé nad tjm pohoršuge a reptagj: tak i slova při poslednj wečeři nad chlebem a wjnem pronešená zřegmě a wýslowně okazugj, že skutečně své prawé tělo a swau prawau krew podáwal, a že se proměněnj chleba w geho tělo a wjna

w geho krew bylo stalo. *) W prawdě nám nelze slowům tēm ginať rozuměti, a ginať gid wykládati, leč hndhom Spasitele z dwogsmysl- nosti winiti se opowázili, gelikož mu tak snadno bylo, blud židů naprawiti, anebo připogeným wyswětlenjm, galyž ho protestanti geho slowům podkládaj, wsseliké nederozuměnj na wzdnycky odstraniti. Přjsslussi tu také wáziti, že Pán Zejžš Neyswětěgssj swátost oltárnj k potworzenj nowého zákona ustanowil, a tedy žřetedlně ur- čitě mluwiti musil, gako každý člowěk w tako- wých welkých důležitostech zagisté určitě a žře- tedlně mluwjwá. Z cela w přirozeném smyslu slow brali a rozuměli také Apostolowé, co jim Pán byl přikázal, gelikož wssickni tři Ewange- listowé a swatý Pawel to, co Pán Zejžš usta- nowil a činiti nařjdił, gednostegnými slowy, beze wssj změny, wyprawugj, a sw. Pawel o tom, genžby z stolů Páně nehodně gedl, prawj, že tělem a krowj Zejžisse Krista winen bude, že gj sobě odsauzenj, proto že nerozsuzuge těla Páně. Takť i wěřila wzdnycky Cjrkew, a hned prwnj Cjrkew, kteráž učenj Zejžssowo z úst

*) Pán Zejžš neřekl: Tento chléb gest tělo mé, to wjno gest krew má, nýbrž, nečině o chlébě a o wjně wjc ani žmjuky, řekl: Totol gest tělo mé, totol gest krew má; z čehož watrně gest widěti, že se sřze ona ustanowugjcl slowa hned žmčna a proměněnj chleba a wjna stalo. W břjw než Pán Zejžš apostolům chléb a kalich podáwal, prawil o chlébě: Totol gest tělo mé, a o wjně: totol gest krew má. Z čehož se zase žřete- dlně gewj blud Lutherani, genž teprw při požjwónj sřze wjru přjstomnost těla a krowe Zejžisse Krista žasřdwati usslugj!

apostolských přigala. Nebo takto píše svatý biskup a mučedník Zgnác, učenlivý Apostolů »Gnostikové (tehdejší kacíři) zdržují se z té příčiny od večeře Páně, že newěří a nemají jí za pravé tělo Spasitele Ježíše Krista, kterýchž pro nás trpěl.« Svatý Justin, genž w druhém století žil byl, a foruny mučednické došel dj: »Poučenj gsme, že večeře Páně není sprostý chléb a sprostý nápoj, nýbrž tělo a krev wtěleného Pána Ježíše.«

Že pak mohl Ježíš Kristus chléb a wjno w tělo a krev swau proměnití, o tom gisté nebudě pochybowati níkdo, kdož wěří, že Ježíš wsemohaucj gest, že proměnil wodu u wjno w Řáni Galilejské, že po dwakrát rozmnožil několik chlebů, nasýtil wíce tisíců lidí na paušti, že slavně z mrtvých wstal a na nebe wstoupil, na které a jiné skutky on sám se, co na důkaz božského seslání swého, odwołáwal. Wšim práwem dj cirkwnj otec swatý Ambrož: »Byloli slowo Páně tak mocné, že to, co nebylo, býti počalo: (Bůh řekl, i učiněny gsau, on přikázal, a stvořeny gsau, *) kterakby nemělo býti dosti mocné to, co již gest, w něco jiného proměnití.«

To, co w tomto tagemštwj gest nepochopitedlného, nemůže býti postačitedlnau příčinau k samowolnému wykládání slow Ježíšowých, sic

*) Ignat. Epist. ad Smyrn. Edit. Cotel. T. II. p. 37.

by muselo wšelaké tagemstwj, i sama křesťan-
ská wjra přestati, kteráž právě tak mnoho ta-
gemstwj, nám přednášj. Gaká to hrdość ducha stwo-
řenj obmezených, pod zámyslem nepochopitedlnosti
chtjti učenj swatého Ewangelium podle ljbości swé
wykládati, anebo docela mu ani newěřiti! Kterak-
by mohl obmezený rozum lidský hlubokost božstwj
wysklaumati, gesto sám sobě tagemstwjm zů-
stává, aniz toho, co očima swýma widj, čeho
se rukama swýma dotýká, mohá wypátrati?
Uneb gesti-li, což člowěku nemožno gest i Bohu
nemožno? U Boha nic neni nemožného. On
řekl, a stalo se; on přikázal, a bylo stwořeno.
Dobře prawj opět swatý Chrysostom: »Wsse,
co chtěl učinil Pán na nebi i na zemi. Několi
gen způsobu chleba a wjna widjme, přec mu-
sime wěřiti, že to gest tělo a krew Ježíše
Krista. Ano wěrme Pánu, byt se to i proti
nassemu myšlenj a proti smyslům nassim býti
widělo; geho slowa a wyřknutj gsau neomylná;
nassi wšak smyslowé a myšlenj mohau nás
snadno klamati.

Hlawnj námjtká protestantů proti katoli-
ckému učenj o proměněnj chleba a wjna w tělo
a krew Ježíše Krista, kterěz oni toliko za spo-
genj těla a krew Ježíše Krista s chlebem a

*) In Apologia I. Fol. 85. n. 65. edit. Maur. Venet. 1747

) Lib. IV. de Mysteriis c. 4. Edit. Maur. u. 15. *) Homil.
82. in Matth. f. 787. Edit. Maur.

wjnem strže wjuu přigymagjcjho berau a zastá-
wagj, má mjti základ swúg w slowech sw.
Pawla w listu k Korint. I. 10, 16.: »Kalich
požehnánj, kterémuž dobrořečjme, zdalíž není
společnost krowe Kristowj? a chléb, kterýž lá-
meme, zdalíž není účastnost těla Páně?« Tato
slova wykládagj tak, gako by se žádně promě-
něnj chleba w tělo, a wjna w krowe Zezisse
Krista nedálo, nýbrž gako by se genom spogenj
a spolčenj chleba s tělem, wjna s krowj Kris-
towau stáwalo. Než toto mjněnj a wyklá-
dánj odporuge přjmo smyslu aposstolowu, kte-
rýžto toliko Korintským wystrahu dáwal, aby
k hodúm modlářským nepřistupowali a mod-
lářstwj se wystrýhali, proto že by tjm způsobem
w účastenstwj dáblowo wessli, gesso teď we-
čeři Páně obcugjce, účastnost těla a krowe Ze-
zisse Krista magj; tak gakož někdy Israelite,
kterýž oběti chrámowé gedli, účastnjci oltáře
byli. *) Z čehož dál zawjrá: Že nemůžeme
spolu stolu Páně a stolu dáblowa účastnjci
býti; **) tak galkž někdy Spasitel nám prawil,
že nemůžeme Bohu a mamoně spolu slaužiti. ***)

II. Částka.

Cirkew katolická wěřj a učj, že se promě-
něnj chleba a wjna w tělo a krowe Kristowu
mocj wyslowených od kněze slow stáwá, kte-

*) I. Korint, 10, 18. **) I. Korint. 10, 21. ***) Mat. 6, 24

růmiž Ježíš Nejsvětější svátost oltářní ustanovil, a že Ježíš Kristus pod způsobou chleba a wjna co Bůh a člověk přítomen gest.

Kdyby se to pauhau wěrau stalo, že Ježíš Kristus s tělem a křwí w Swátosti oltářní gest přítomen, nikoli ale wyřknutím slow nad chlebem a wjnem, kterýmiž Ježíš tuto swátost ustanovil: tedy by poručenj Spasitelowo Apóstolům, aby totiž činili, co on sám gest učinil, následowně aby slova ustanowugjce, gafo Dn, nad chlebem a wjnem pronášeli, nepřiměřené bylo a zbytečné. A přec spravowali se Apóstolowé auplně wedlé poručenj Páně, tak gafo Dn, slova požehnánj nad chlebem a wjnem pronášegjce, a pak proměněný chléb a proměněné wjno gačožto tělo a křew Ježíšse Krista wěřcjm podáwagjce. Wěřcji, čteme w Skutcích Apóstolských 2, 42., brali podjl w tomto gesdnánj, anebo gať to písmo swaté tam nazývá, trwali w zdjlnosti lámánj chleba, aniž se kdo opowázil, krom Apóstolů a od nich zřízených představených, tato poswęcugjce slova pronášeti. Auplně popisuge swatý mučedník Justin fonánj Wečere Páně, aneb nowozákonnj oběti takto: »W neděli se wšicchni scházjme: čtau se písmo Apóstolů a Proroků, gať toho čas a okolnosti požadugj; na to má biskup kázánj wykládage přečtenau částku z sw. písem, a wzbuzuge přítomných k následowánj toho, což byli slyšeli; potom wstawše, modljme se a obětugeme chléb a wjno smyšsené s wodau;

staršši, totiž biskuv, žehná ge, modle se, a lid odpowjdá: Amen. Požehnané částky pak rozdáwá mezi přítomné, a posílá gich po gáhnech nepřítomným *) Nepřítomným tedy, nemocným a wjru u wězenj drženým wěřcjm se swaté tělo Páně, začasté s neywětšim nebezpečenstwjm, od knězi neb gáhnu bedliwě a laskawě donásseló, aby posilněnj a potěšenj nabyli. K gakému wssak cíli, ptáme se, kdyby bylo gednomu každému možné bylo, při přigjmánj chleba a wjna pahau toliko wěrau přítomnost těla a krowe Ježísse Krista způsobiti a sobě opatřiti? K gakému konci, ptáme se dále, pronášsegj pastosrowé, — ačkoli, negsauce od Kristowj Cjrkwe posláni, k tomu práwa nemagj — při slawenj Wečeře Páně swatá ustanowugcj slowa nad chle-

*) Apol. I. loco. supr. cit. Přeteblněgi a obširněgi nesuěl swath Sušin we swé k poharům učiněné obrané mluwiti, aby tagemstwj sw. nábožestwj eb paharů uehyla žneuctěna a wctupena.

Wěty o m e n u t j. Těžko se dá pochopiti, kterať máme, nepřipustiwosse proměněnj, chléb u wjno za obrazj těla a krowe Ježísse Krista polládati, gelikož chléb s tělem, a wjno s krowj žádně podobnosti nemá. Ale proměněnj chleba a wjna w tělo a w krowe Kristowu gest žcela přiměrené, widitelné žuamenj a obraz duchownjho wotřmu a posilněnj; nebo gako obyčegně chléb a obyčegně wjno tělo žiwj a poslňuge, tak též žiwj a slyš tělo a krowe Ježísse Krista duši nassi. Gako oua při politj wobau pronešená ustanowugcj slowa: Gá tě křtjm we gměnu Dce i Sžna i Duchu swatěho — milosti a spastebdué aučinky swatěho křtu působj, tak též působj ustanowugcj slowa Ježíssowa, při Wečeři Páně pronešená, proměněnj chleba a wjna w tělo a krowe Ježísse Krista. Nebo gako Epafitel řekl: Sbauce wossenu swětě, řazte a křtětě we gměnu Dce i Sžna i Duchu swatěho, tak též řekl: To čiňte na mau památku, čiňte při tom wšestó, co gá gsem činil a mluwil.

bem a wjnem? Ljbj-li se snad odpowědjti, že se to gen proto stává, aby se přítomnj k wjře powzbudili? W prawdě, kdyby se to gen za tau přjčinau stávalo, mohl by gedenkaždý zwlášt při swé saukromné pobožnosti ona slowa swatého ustanowenj wyřknauti, aby tak w sobě wjru wzbudil a zplodil, gako se gindy sřze přiměřené modlitby k důwěrnosti, k milowánj Boha, k pokánj a giným ctnostem powzbuzujeme. Wisto gest, že se proměněnj to moci wyflowených slow Páně stává; nebo to byla wždycky wjra Cjrkwe a učenj gegj. Tertulian dj: »Kristus wzal chléb a rozdáwage učinil ho swým tělem, řka: Totoť gest tělo mé.« *) U swatý Ambrož pjše takto: »Kterak se stane z obnčegného chleba tělo Kristowo? Sřze poswěcenj, to gest, sřze wyřknutj ustanowugjcjch swatých slow Pána Jezjše Krista. Napřed se koná modlitba za lid, za krále a za wšsecky; gak mile se ale počjná konati swaté tagemstwj, neužjwá kněz wjce slow vlastnjch, nýbrž slow Kristowých.« Neboť neřká: Totoť gest tělo Kristowo, nýbrž: Totoť gest tělo mé; což dosti zřetedlně na rozum dáwá, že wšse, což činj, gediné we gměnu Jezjše Krista činj. Dále prawj ten samý swatý otec: »Přirozenost chleba a wjna sřze poswěcenj proměnj se; chléb gestíř po poswěcenj tělo Kristowo, a každý přigjmagjcj wyznává a

*) Lib. IV. contra, Mercion. c. 40.

ztrorzuge toto učenj wjry slowem — (tehďáz při tom obyčejným) — Amen.«*) Swatý Cyril prawj: »Bůh člověk dj o chlebě: Totot gest tělo mé; smjme-li o tom pochybowati? On s pogisstowánjm dj: Totot gest krew má; smjme-li se rozpakowati, máme-li mu wěřiti? čili řjci: Nikoli! to neni krew twá! ? **) Swatý Diehoř Nysenský učj: »Chléb se mocj slow Slowa wěčného proměnj w geho tělo. Konečně dj swatý Augustin: »Wyznáweymež wěrně, že před poswěcenjm chléb a wjno tu gsau co dary a plody přjrody: po poswěcenj ale tělo a krew Jezisse Krista; což požehnánjm se stalo.« ***)

III. Částka.

Cjrkew katolická má a představuge tuto Nyswětěgšj swátost předně za obět nowého zákona, a napotom za duchownj pokrm wěřjci.

Dawid a prorok Isaiáš wyzdwiženj a přestánj starozákonnjch obětj a kněžstwj Aaronowa předpowj dali, a tento gestě obzwláště přidal, že k nowému kněžstwj lidé ze wšech národů wzati budau ††). Též tak předpowj dal prorok Malachiáš †††) wyzdwiženj obětj starého zákona a ustanowenj oběti nowé mnohem wznesšeněgšj, kteráž negenom w chrámě Jerusalemském, nýbrž na každém mjstě obětowána bude;

*) Lib. IV. de Sacrament. cap. 4. **) Catech. IV. Myst. ***) Orat. Catech. c. 37. †) Lib. de consid. c. 2. ††) Zalm. 39. 7. †††) Isai. 66, 21. *) 1, 11.

a král Dawid představuje Meššiasse co kněze podle řádu Melchisedehowa *) Kroměž tak gest na gewě, že Spasitel, gako tělo swé a krew swau za duchownj pokrm dáti přisljbil, také při poslednj wečeři o chlebě, podávage ho řekl: Totot gest tělo mé, kterěz se za wás dáwa,« a o kalichu: »Tentot gest kalich nowý zákou w mé krwi, kteráz za wás bude wylita. Tak tedy Spasitel slawiw a ustanowiw poslednj Wečeři, i nadřečená proroctwj, i swüg vlastnj slib wyplnil; an totiž při nj nowau, a sice od proroků předpowědenau oběti založil, Apostolům toho plnomocenstwj udělil, činiti co sám gest učinil, a gich tak kněžjmi nowého zákona ustanowil; wěřjcjm pak dle slibu swého duchownj pokrm způsobil.

Při Neyswětěgšj wečeři Páně nacházj se wšsecko, co oběti wyznamenává a s sebau přinášj. Wjmet, ponaučenj gsauce pjsmen swatým, že Bůh sám lidu israelskému rozličné oběti přikázal, oběti za hřichy, djků činěnj, oběti prosěbnj a k chwále Božj; wjme, že Bohu obětowána zwjřata zabyta, a zcela neb z částky spálena byla, gakož se i s ginými obětowanými wěcmi dělo; s dobytčetem tedy obětnjm a ginými wěcmi k obětowánj přinessenými se celá změna stala. Toto wšsecko také při neyswětěgšj wečeři Páně mjsto má. Ejl a konec,

*) Zalmu 109. 4.

proč se oběti přinášely, se tu zauplna srovnává: Pán Ježíš vzal totiž chléb a kalich s vínem do rukou svých, požehnal oběmu, díky činil a chválu vzdal svému nebeskému Otci. O chlebě řekl: Totoť jest tělo mé, kteréž se za vás dává (obětuje); o kalichu: Totoť jest krev má, kteráž za vás vylita bude na odpuštění hříchů. Vidíme ale, že se s chlebem a vínem celá proměna stala, chléb byl v jeho tělo a víno v krev jeho proměněno. Svatoú Apoštol Pavel také představuje Nejsvětější Večeři Páně jakožto pravdivou obět, an jí izraelským a modlářským obětem naproti staví, takto v listu I. k Korintským mluvě *) »Pohlédte na Izraele: zdalíž ti, kteříž jedí oběti, nejsou účastni oltáře: Nowněž tak kalich požehnaný, kterémuž dobrořečíme, zdalíž není společnost krve Kristovy? A chléb, kterýž lámeme, zdalíž není účastnost těla Páně?«

Na to výstrahu dává Korintským: »Nemůžete kalicha Páně píti a spolu kalicha démonů. Nemůžete stolu Páně účastníci býti a spolu stolu démonů.« Tento svatoú Apoštol praví dále v své epistole k Židům **) o oltáři v Církvi Kristově, z něhož totiž z oběti na něm přinesené (nebo oltáři se k obětování vzdělávaj) nemají moci jísti ti, kteříž stánku slauží. Kdyby tedy nechtěl, kdoby neměl v

*) Kor. 10, 16—21. **) Žid 13, 10.

ustanowené Neyswětěgšsji Wečeri Páně poznati opravdowau obět? Ew. Dawid prawj w Duchu prorockém o Mešsťássi, že bude knězem podle řádu Melchisedehowa; *) a tak též ho sw. Apóstol Pawel předstawuge. **) Z musjt něgáká podobnost býti mezi Melchisedehem a Mešsťáassem, a šice w kněžstěm auřadu a geho řádu. Pjismo swaté ***) toliko o dwau kněžstěch činech Melchisedehowých zmjnknu činj, že totiž Abrahamowi požehnal, a chleb a wjno obětowal. Z požehnanj, kteréž Melchisedech Abrahamowi dal, a kteréhož i Aaron sřzce Abrahama, gakožto půwoda swěho rodu aučasten byl, uzawjrá a okazuje wznessenost Melchisedehowu nad kněžstwjm Aaronowým, gelikož menšsji od wyššsjiho požehnan byl. Při tom obětowánj chleba a wjna připomjná pjismo swaté, že se to proto od něho stalo, že byl knězem Boha neywyššsjiho; pročez geho obětowánj chleba a wjna nesmj se bráti toliko za důkaz geho pohostinstwj, anebo za obyčegnau obět pokládati, gakauž neypředněgšsji w každém rodu konáwal, genužto co hlawě swé rodiny wřislušselo, oběti obstaráwati; šic by se musely udati přjčiny, pro které se genu i před samým Abrahamem přednost dáwá; gelikož i Abraham oběti konal, a gako pro giné ctnosti, tak i pro swé pohostinstwj schwálen gest †) Mikoli! Melchise-

*) Žalm. 109, 4. **) Žid. 7, 20. 21. ***) I Mojž. 14, 18. 19. †) I. Mojž. 18, c. 22.

dedi nebyl knězem toliko co obyčejná hlava w rodu, nýbrž Bohem k tomu zvláštěně povoláný a wyvolený, gaž písmo swaté dokládá, řkauc: »Wynesl chléb a wjno, nebo byl knězem Boha nepřewyššijho;« což tímto doložením postačitedlně dokazuje, a že obrazem a figurau Mešsiáse co kněze věčného byl, osvědčuje *) Znamenitá zagisté a důležitá gsaut slowa swatého Pawla w epistole k Židům: »On (totiž Syn Boží) byl nazwán od Boha biskupem, podle řádu Melchisedehowa, o kterémžto mnoho by se mělo mluwiti **). Co tedy Melchisedech dle wyprawowánj swatého písma gafo kněz činil, musel také Spasitel činiti, nazwán gsaf knězem podle řádu a způsobu Melchisedehowa. Co se žehnánj týče, swědčí nám swaté Ewangelium, že Pán Ježíš často dítkám požehnánj dáwal, a odcházegce k Dci také Aposstolům žehnal. Obzvláště pak musel u wykonánj oběti býti Melchisedehowi podoben. Podle předpowědj prorockých mělt Spasitel swěta dwogj obět

* Připomenuti. Nemělt Abraham práwě nebošatek potrawy, což je zřejmč z toho porozumjwá, ldyž odpowjbage s přjřahau gikil, (I. kn. Wogž. 14, 18—24.) že netwežme že wšech wčel, králi Sodomstčnu přináležegjčch, ničehož leč což sněbli bogowujci geho. Nifoli tedy odstraněnj negatého nebošatku, gegž by Abraham byl měl, bato podnět, že onen knězstč král chléb a wjno přinesl, nýbrž gaž z následku se dá ujawřiti, že knězem byl Weha nepřewyššijho; aby tedy Bohu za ubělenč Abrahamowl wjtčžstow djky činil, což i geho djku činěnj a nab Abrahamem pronešenč požehnánj dospědčuge, a co také Abrahamu pohnuło, aby mu ze wšech kořistj dal besátky. **) Žid. 5, 11. 12.

wykonati: krvawau totiž, a nekrwawau. Krvawau oblassuge Dawid, mluvě w sobě bu-
daucjho Messiasse: »Oběti zápalné a oběti za
hřích zákonem totiž předepsané) nežádal gš, ale tělo zpusobil gš mi. Tehdy řekl gsem: Uy gduť, abych činil, o Bože! wůli Twau. *)
A Isaiáš dj o Messiasi: »Obětowan gest, proto že sám dhtěl,« **) Měti ale Messias také nekrwawau obět obětowati a zřiditi; nebo podlé zvěstowanj proroka Malachiásse měla po wyzdwiženj obětj starozákonnjch (což se dle slow sw. Pawla w listu k Židům 7, 11. 12. 13. křže Jezisse Krista opravdu stalo) nowá obět, a to obět chleba na každém mjstě Bohu obětowána býti. ***) Toto proroctwj nebylo by se vyplnilo, neměla-li by Neyswětěgšj wečeře Páně býti tauto nowau obětj. Ale tak se při Neyswětěgšj wečeři Páně (gakož swrchu giž dokázáno) nachází wšsecko, co obět wyznamenává a s sebau přinášj, a následowně gest ponawržené proroctwj Malachiassowo vyplněno, a Spasitel gestit kněz podlé řádu a způsobu Melchisedehowa, kterýž nikoli obět krvawau, nýbrž toliko chléb a wjno obětowal.

Že wšak Jezis Kristus při Neyswětěgšj poslednj wečeři negenom swému nebeskému Dci dobrořečil, gemu djky činil, a chlebu a wjnu

*) Žalm 39, 7. cf. ad Heb 10, 5. 7. 8. 9. **) Isaiáš 53, 7.
***) Malach.

žehnal, nýbrž chléb také w své tělo, jenž za nás bylo obětováno, a wjno w swau krew proměnil, jenž byla wylita za nás na odpustění hříchů: tím tedy nekřwawau obět s křwawau obětj na kříži wykonanau tak spogil a docela sgednotil, že se za gednu a tu samu obět mjtí může a musí; nebo při oběti na kříži a nissi swaté gest ten samý kněz Ježíš Kristus, kterýž se obětuge sřze ruce od něho žřizenných knězj a rozdawaců tagemstwj geho; gsau tu ty samy dary k obětovánj, totiž geho prawé tělo a prawá krew, a tudy dobře a w prawdě dj swatý Pawel w své epistole k Židům: Ježíš Kristus gednau obětj dokonale učinil wěky ty, kterjž (od něho) poswěceni gsau *) tak tedy zůstává Ježíš Kristus knězem podle řádu Melchisedehowa, an se porád gestě w Neyswětěgšj oběti mše swaté swému nebeskému Dci obětuge a až do swého druhého přjstj obětowati bude. W tomto smyslu dj swatý Chrysoptom: »Pane! ty obětugeš a gs obětj. **) W tomto smyslu otcowé třetjho wseobecného cirkewnjho sněmu následugjcy wyznánj učinili a potwrdili: Wyznawagjce smrt Ježíše Krista, geho z mrtvých wstánj a na nebe wstapenj, konáme obět nekřwawau w cirkwi, a býwáme tagemstwj plným žehnánjm poswěceni, gakož i těla a kwe Ježíše Krista účastni. (**)

*) Ad Hebr. 10, 14. **) In liturg. ceu de s. missa tom. IV. ***) Epist. synod, S. Cyrilli ad Nestor. in conc. Ephesino approb. Harduin. Acta concil. Par 1715.

Protestanti naproti tomu, nepokládajce Wečeri Páně spolu za obět, nemohau také žádně podobnosti prokázati mezi kněžstwjm Melchisedechowjm a Spasitelowým. *)

*) Při vomenutj. Sw. Pawel sice w 7. kapit. epistoly swé a Židům o Melchisedechowi píše, že pšmo swatě ani o geho otcí a matce, ani o geho narozenj a smrti zmjnký nečinj, tjm ničně že poznamenánjm roku ukazuge, žeby byl kněžstwj od swých předků přeal, a opět giným odemždal, jakož se to w kněžstwj Aronowě dilo. Protož sw. Apostol dokládá: že Melchisedech gako na mčty kněžem žustává, připodobněn gsa w tom Synu Božjmu, kterž ale nepřegal kněžstwj podle práwa rodu, a wšak oprawdu wěčné, nepomjgegicj kněžstwj má při sobě. Toto přirovnánj apostolowo ale w té kapitole wztahuge se podle umyslu geho toliko na to, že kněžstwj Mesšiasowo nepocházj. z kněžského rodu Aronowá; gehožto kněžstwj také stálošti nemělo, nikoli wšak na řád kněžstwj, což w této kapitole voboztknauti a wysvětliti sw. Apostol ani amyslu neměl, aniž ga cíl si byl položil, w kteréž toliko wyššj důstognoš Melchisedechowu nad kněžstwj Aronowých, a tjm wjce wěššj wyneššenost Ježíšewu ukázati chtě, gehožto Melchisedech toliko obrazem byl. Toto přirovnánj stává se toliko z částky, netřagjc se hlawnj wěci, totiž vobobnosti Mesšiasě, co kněze wěčného s Melchisedechem, gelikož (poblé epistoly k Žid. 8, 3.) wšelich biskup k obětowanj darů a obětj kýmá ustanowen. Třagjc se neposlaupnosti z rodu Aronowá, mohlo se přirovnánj i s ginými žbožnými muži státi, rovněž od Arona nepocházegjemi, ačkoliw obětowali, k. p. s Jobem, gakož wesměs za onoho času, kde se lidé přirozeným zákonem sprawowali, předuj w robině kněžjmi w swých robinách byli.

Zagihě gest to znamenitě, proč Melchisedech samotný knězem Meywššjho gest nazwán, an Abraham, Job a ginj nábožnj mužj náwobobně obětowali, a předc tjmto gménem pocteni nebyli. Lze se tedy důležitě přjcinj domjwati, že kterauž samotnému Melchisedechowi gméno kněze Meywššjho bylo dáno. Wšak zcela přirozeně nabjžj se ta přjčina, že měl býti obrazem Mesšiasě, co prawého wěčného kněze.

IV. Částka.

Katolická Cirkew wěří a učí, že po proměněném slovy ustanowugjcimi chlebu a wjně w tělo a krew Ježíšse Krista, z chleba a wjna nic wíce nezbywá, než paubé způsobu, pod nimiž se nám sám Spasitel představuge, k pozživánj dáwá, a s námi se spoguge, gaž pravil: Kdož gj mne, i on wěčně žiw bude pro mne. Kdož gj mé tělo, a pige krew mau, we mně přebýwá a gá w něm.«

Z této wjry a z toho učenj následuge, že se nám žiwé, s geho božstwjm i člowěčenstwjm zcela spogené tělo Ježíšse Krista pod gednau i druhau způsobau, to gest pod způsobau chleba i wjna podáwá, gelikož se žiwé tělo od krew oddělené nedá mysliti, a žiwá krew toliko w žiwém těle býti může. Podlé této wjry piše sw. Pawel we swé epistole k Korintům 11, 29. »Kdož gj a pige nehodně, odsauzenj sobě gj a pige, nerozsuzuge těla Páně.« Apóstol Páně mluwj genom o hříšném nerozsuzowánj geho těla, nikoli ale geho krew, gať při nehodném gedenj tať při takowém pitj, zagisté gen z toho bezpečného a zkusšeného důwodu, že žiwé tělo nemůž bez krew, a žiwá krew w žádném leč w žiwém těle býti.

Z této wjry následuge dále, že ten, kdož Křeswětěgšj swátosti oltárnj toliko pod gednau způsobau požjwá a přigjmá, nikoli mjñ nepožjwá a nepřigjmá, gelikož se gať pod způsobau

chleba, tak pod způsobau wjna žiwé tělo Je-
žisse Krista přijímá. *) Z toho se dá také
wysvětliti, proč Pán Ježíš ony dwa učeďlnjky
w Emausjch toliko lámánj chleba aučastny
učinil; proč i w Skutcích apostolských 2, 46.,
kde účastenstwj wěřjčjch se schwaluge, toliko o
lámánj chleba řeč gest, o účastenstwj kalicha
wssak se mlčj; proč w epistole prwnj k Ko-
rintům 11, 24. o požjwánj těla bez wnmínky
se prawj: »To čiňte na mau památku,« o
požjwánj křwe ale toliko s wýmínkau: »to
čiňte, kolikrátkoli pjtí budete, na mau památku,
a dále: »kdokoli bude gjsťi chléb tento, neb z
kalicha Páně pjtí nehodně, winen bude tělem a
křwj Páně.« Z toho se dá konečně wysvětliti,
proč hned w prwnj Cjrkwi nepřjtomným, ne-
mocným aneb pro wjru do wězenj wzatým
wěřjčjm Neyswětěgssj wečeře Páně gediné pod
způsobau chleba, dětem pať toliko pod způso-
bau wjna se podávala.

Než ptáš se snad předně: proč medle Pán
Ježíš Neyswětěgssj swátost oltárnj netoliko pod
gednau způsobau, nýbrž pod obogj, chleba totiž
a wjna ustanowil, nenj-li potřeby, aby se pod
obogj přijímala? Dále: proč Pán Ježíš po-

*) Gr. Ambrož bj: In miss. S. Ambr. Domin. VI. Epi-
phan. Wšicni přijímaji Pána Ježíše Krista; gestil celý w
částce — proměněného chleba, auž se rozdělenjm žiwěssj.

Připomenutj. W řecké a wýchodnj cjrkwi se též až po
dnes Neyswětěgssj swátost oltárnj toliko pod způsobau chleba
podává. A Protestanti sami nenutj toho, genž wjna sňesti ue-
múje, aby při Wečeři Páně obě, chléb a wjno, přijímal.

dávage kalicha pravil: »Pijte z toho vsickni.«
 A konečně: Proč mluvj swatý Apóstol Pavel w listu k Korintům negenom o účastnosti stolu, ale i kalicha Páně?

Na to budiž tobě odpowědjno; Předně: Pán Ježíš Křesťevější ustanovil Swátost ol-tárnj negenom za duchownj pokrm a duchownj nápoj, nýbrž také za obět, za obět wzta-hujcej se na obět křjže, trwati magjcej až do dru-hého přjstj geho; protož musely se způsobu chleba a wjna oddělené, každá pro sebe podá-wati, aby tak obět křjže, při kteréz krew z bohu geho wysšla, žiwě představena byla. Za tau přjčinou řekl podávage způsobu chleba: »Totož gest tělo mé, kteréz se za wás dáwá.« A po-dávage kalicha: »Totož gest krew má nowého zákona, kteráz za mnohé na odpustěnj hřjchů bude wylita.« Když se tedy Wečeře Páně co obět slawj, muselj se obě způsobu požjwati, proto že dle ustanowenj Ježíšowa netoliko chléb w geho tělo, alebrž i wjno w geho krew k dokonalému a wždy trwagjcmu předstawenj oběti na křjži proměněno bylo.

Za druhé. Dávage Pán Ježíš způsobu chleba řekl: »Vezměte, a gezte.« Dávage pak kalich, pravil podlé sw. Matauše: *) »Pijte z toho vsickni.« A sw. Ewangelista Marek do-sládá: **) A pili z něho vsickni. Drossem

*) Matth. 26, 27. **) Marek 14, 23.

Když Ježíš způsobu chleba uctedlníkům podával, sám chléb lámage a sám ho mezi wssični rozdávage, potřebowal toliko říci: Wezměte a gezte. *) Když ale geden toliko kalich požehnal, z kteréhož wssični pjeti měli, musel přidati: Pjte z toho wssični. **) To wssak řekl genom přjetomným Apostolům, gimžto dalšj poručenj dal, to samé činiti na geho památku, co on sám gest učinil; to gest, gať On chlebu a wjnu žehnati, a ustanowugicj slowa nad chlebem a wjnem pronášseti, gať On gest pronešl. Toto poručenj Apostolowé také zauplna zachowávali, a gediné oni činili, co Pán při poslednj Wečeři činil gest, a po nich toliko ti, na kteréz byli wzkládali ruce, kterýmž udělili Ducha swatého, kterýmž obdrženu moc swau a auřad swoug odowzdali, a gichž za předstawané obcj ustanowili. Měla-li by se slowa Ježíšowa: »Pjte z toho wssični« — na wssech wěřicj potahowati, musela by se i ona slowa wssechněch týkati: To činite na mau památku, žehnente wssični chlebu a wjnu, pronášsete wssični ustanowugicj slowa má, totož gest tělo mé, totož gest krew má. To wssak wssechněm wěřicjm rovně připauštetí žádny se neopowázj, lečby

*) Kdyby Pán Ježíš sám nebyl chleba rozdával, aneb vlastně gednomu každému podával; nebylby měl přjcinu, ho lámati, alebrž bylby gednoho každého mohl nechat z požehnaného chleba částku sobě ulomiti.

**) W systém přeloženj sw. Mataussi čteme: Pjte wssični wy z toho; kteráž tedh slowa tolike na přjetenné apostelw se potahowati mohla.

si ničeho nechtěl vssjmati, co w Skutcjch apo-
stolských gest poznamenáno a o čem historie
první Cjrkwe tak zřetedlně swědčí.

Za třetj. Nezapjráme nikoli, že Nenswě-
tější wečeře Páně za prvnjch křestanských časů
wětším dílem pod obogj způsobau, zwláště wě-
řjcm z pohanstwa přesslým se podávala, *)
wssak ne wždycky, ani na wssch mjstech a
wsschněm, gakož se i w Skutcjch Apostolských
toliko o účastnosti wěřjcm lámánj chleba zmjnká
činj. Nепřjtomným, nemocným a pro wjru do
žaláře umrženým se wždycky, galkž swrchu gíž
řečeno bylo, pod gednau toliko způsobau, totiž
pod způsobau chleba donássela. Toi postačite-
dlně swědčí, že Apostolové a gegich první ná-
městkové přeswědčeni býti museli, že není žá-
dného wýslovného přikázanj ode Pána, aby
se Wečeře Páně k duchownjmu pokrmu a k
posílněnj dusse pod obogj způsobau přigjmala,
poněwadž také pod gednau způsobau prawé
živé tělo Páně, ano Zejssse samého přigjmáme,
galkž zpředu bylo wswětleno. Gako se hned
za prvnjch časů Cjrkwe Nenswětější swátost
oltárnj pod obogj způsobau wždycky nepodá-

*) Připomenutj. Wřwalým pohanům, genž učenj Kri-
stowo byly přigali, podávala se Wečeře Páně pod obogj způ-
sobau z té přjčiny, že pohane žyť měli při cětjch modlářských
negenom gisti ale také piti, nač i Apostolové a gegich náměst-
kové, lastawě o gegich spaseně přjgjecj, ohled brali. Tak i se wě-
řjcm, bylým židům, z té samé přjčiny w některých starozákonnjch
obředgich na čas powolowalo.

wala: tak se i w následujících stoletích dělo, tak že již před pátým stoletím přijímání pod jednau toliko způsobau téměř obvyčné bylo. Protož Papež Leo veliký a náměstek jeho Gelásius nařídil, aby věřící aspoň jednau za rok Wečeři Páně pod obojí způsobau přijímali, aby tudý Manicheů, (kacířů, zvláště prvnějších století) kteří wjno za plod zlého ducha měli, a sobě ho osfliwili, od prawověřících rozoznali, a tím bezpečněgi od Wečeře Páně wylaučili, gelikož žádného jiného prostředku nebýwalo. Gak mile ale manichejské kacířstwí zcela pomínulo a přestalo, bylo toto nařízení opět zrušeno, a Wečeře Páně se také pod jednau toliko způsobau zase podáwala. Za času basilejského cirkewního sněmu powolila si cirkew w Čechách a na Morawě, k potlačení a wylazení kalissnických bludů, podáwati Wečeři Páně pod obojí způsobau, s tau wssak wýmínkau, aby se wěřilo, že přijímání pod obojí k spasení není potřebné, nýbrž aby přijímání také pod jednau způsobau za pastacitedlné měli, gakž to učila a wěřila cirkew od počátku strz wšsecka století. Kdnyž wssak pozděgi nazwjce s přijímáním Wečeře Páně pod jednau toliko způsobau spofogeni byli, někteří ale twrdossjgně přijímání pod obojí gakožto potřebné zastáwali: tedy se k překážení toho bludu přijímání pod jednau toliko způsobau nařídilo a zachowáwalo. Tak též to bylo s powolením pro Rakusy a Bawory za Pia IV. genž také

brzy zaš bylo wzdwiženo. W řecké Cirkwi se tēm, genž při službách Božich f stolu Páně gdau, Swátost oltárnj tak dalece pod obogj způsobau podává, že se způsobau chleba do způsobu wjna namáčj, anebo gj swlažuge, což ale w liternjm rozumu nemůže pjtí znamenati. W čas postnj, w kterémž se oběi misse swaté genom w neděli koná, kněžj wšsednj den z chleba w neděli požehnaného a proměněného bez způsobu wjna přigjmagj. Dostiit tedy dokázáno, že se podávánj wečeře Páně pod obogj způsobau nikdy za newyhnutelně potřebné nemělo a newěřilo. Právě připomjná jněm tridentstj, gajž následuge: Gako Pán Jeziš řekl: Nebudete-li gjsti těla Syna člověka, a pjtí geho krew, nebudete mjtí žiwota w sobě; neb kdož gj tělo mé a pige mau krew, máť žiwot wěčný; a konečně: Kdož gj mé tělo, a pige mau krew, we mně přebýwá a gá w něm: — tak tež řekl: Kdož gj chléb tento, žiwť bude na wěky. Chléb, kterjž gá dám, tělo mé gest, bude. liť kdo gjsti z chleba tohoto, žiw bude na wěky. (Sez. 21. kap. 1.)

Přjčiny, pro kteréz přigjmánj wečeře Páně tolika pod způsobau chleba uvedeno bylo, gsau dosti známé; zde gich tolika podotknauti třeba. Předně pro uwarowánj zneuctěnj, genž se častěgi rozlitjím nejswětěgšj krewě přihodilo, zwláště při welikém počtu přigjmagjcich a we wětšjich osadách. Za druhé: pro nesnadnost, způsobu wjna přes delšj čas zachowati neporussenau.

Za třetí: pro těžkost w opatření dostatečného
wjna w fraginách, kde wjno neroste. Za čtvrté:
pro osflivení mnohých, zvláště při větším
počtu přijímacích, z jednoho kalicha píti;
ano u mnohých pro přirozenou osflivost wjna :

V. Částka.

Poněwadž katolická Cirkew wěří a učí, že
Ježíš Kristus pod způsobau i chleba i wjna
gako Bůh i člověk přítomen gest: tedy z této
wjry newyhnutedlně následuge, že se mu w
Neyswětěgšj swátosti oltárnj klaněti máme.

Ježíš Kristus gest co Bůh i člověk pod
zpodobau chleba a wjna přítomen. Zřegně a
určitě se o tom Spasitel wygádril, řka: »Kdož
gj mne, i on žiw bude pro mne.« *) A opět:
»Duch gest, kterýž obživuge, tělo (totiž bez
ducha, bez mého božstwí a člověčenstwí) nic
neprospjwá.« Ano geho tělo a krew, a On
sám gest pod způsobau chleba a wjna dotud
přítomen, dokud tyto způsoby trwagj; nebo
učiněné gedenkrát proměněnj chleba a wjna w
tělo a krew Ježíše Krista, nemůže se wjce zru-

*) Připomenutí. Wán Ježíš řekl: Kdož gj mne, i on žiw
bude pro mne. An ho přijíwáme a přijímáme, musí tedy w Ney-
swětěgšj swátosti oltárnj přítomen býti, a gsa Bůh i člověk tedy
gest w nj co Bůh a člověk přítomen.

šiti a zničiti. Což tedy slusnějšiho, než abychom Gemu povinnovanau poctu vzdávali, Gemu se klaněli a s Tomášem zvolali: Pane můj a Bože můj! Toto klanění se w Cirkwi Kristově božskému Spasiteli také vždycky prokazovalo. Zřetelnáť jsou slova, gimiž se w liturgických (obřadních) knihách nařizuje, Nynšwětěššj swátosti oltárnj se klaněti. Nynšwětěššj kněz, čtème tam, přecházege okolo Nynšwětěššj swátosti, klanj se gj. A opět podle řeckých obřadů: Po wyřknutých slowech ustanowujících kněz a gáhnové se třikrát Nynšwětěššj swátosti klanj, a lid dj: Amen. Swatý Chrysoptom*) prawj takto: Mudrcowé od wýchodu slunce klaněli se gemu (totiž Spasiteli) w geslech položenému, padše před njm s báznj a třesenjm. Ty (křestane) nespátrugeš ho giž w geslech, nýbrž na oltáři. Musjme mu tedy mnohem wětššj uctiwost prokazowati, než oni cizinci. Swatý Ambrož opět dj: Tomu samému tělu, kterémuž se Aposstolowé w osobě Kristově klaněli, klanjme my se w tagemstwjch. **)

Gaké to potěšenj pro katolického křestana, genž swého Spasitele w Swátosti oltárnj přítomného býti wěří. S gákau důwěrnostj může se do chrámu Páně odebrati a srdce swé před Spasitelem swým wyliti, gehožto radost gest, býti s Syny lidskými, a kterýž k nám

*) Chrysost. homil. 24. in epist. ad Cor. **) Ambros. Lib. III. de spir. sancto. cap. XI.

volá: »Pogďtež se mne wssickni, kteříž obtíženi gste, a gá wás občerstwjm.« (Mat. 11, 28.)
Držme se tedy wssickni wěčně učenj církewniho, bychom wěřjce k životu wěčnému krmeni byli.

O klaněnj se Kristu w Swátosti Oltárnj.

§. 1. Co gest klaněti se.

Každé tělo, tedy i lidské, wj, swědčj a wyznává o sobě, že z prachu a že země wzato, že ona matkau gemu, on pak gegjm wlastnjm synem gest. To wj každé tělo, proto také wsse tělo se neustále k zemi klonj; po nj, co po míláčku swém, klopotně taužj; otáčj se wúkol země co paprsky okolo středu swého, ano proto zemské způsobu, zemské wlastnosti má, a zemským potřebnostem, mdlobě, hladu, odpočinku, spanj, posile, smrti a t. d. podlehá, slowem, proto gest zákonu země poddáno.

Člowěka částka druhá gest duch. Snad duch geho samostatněgšj, neodwislegšj? — Nad zemj a potřebnostmi a zákony země owšem se wznášš, wypjná, w nebeských končinách horuge, a stánky swé na slunci stawj; nic méně, i on

voj, svědčí a uznává, že to všecko powinien praduchu svému, a že praduch tento geho tvorce, geho zrůst, geho síla, život, blaho a rozkoš gest; voj, svědčí a uznává, že bez přispění praducha toho gen odloučení a wyrženosť, hoke a upění, truchlivosť a aužkosť, hrůza a strach, třesťenosť a zauřalosť, zkrátka, ničemnosť, smrt, zatracení, peklo na wždy nstává. Tak swatá prawda, kterau uznává každý neskážený Duch, gegi závažnosť pogjímá, a we své celé bytosti cítí; protož se snaží i on, prawdě dáti svědecktwj a tehdy uznává, že toliko praduch tento gest začátek i konec, že on jedině Pán pánůw, neobmezený, nymocnějšj, nedykonalejšj, sám we své podstatě jediná bytosť; genuž každý rozum, každá vůle, každá pamět se má swau činnosťj podrobiti, wtwory své wzdělané sšlechťnosťi obětowati, pro něho swau magetnosť zapřjiti a opustiti, k němu w každém utrpenj swau duwěru bráti, geho gméno s swatým nadšjenjm welebiti a chwáliti, za obdržené od něho dary děkowati, geho přikázanj z lásky k němu zachowáwati, z geho darů dle geho obliby užjwati, genu ke cti w dar a wděf ge dáti, ano geho wšřady wyhledáwati, proň se wšřeho odřjfkati, frjž swůg na sebe bráti, a přjklad geho následowati.

A gestliže Duch člowěka ke cti geho těmito služebnosťmi svědomitě se objrá, a oběti a woswinnosťi tyto přepilně wykonává; gestliže před njm swůg blaš z bázně a uctiwosťi zataguge,

neb geg w hlúčnych pochwalách weřegně welebji; gestliže oďj wzhůru k němu wděčně powznássi, a tamto w nadhwězdnatém blankntu s njm u wytrženj rozmlauwá; gestliže na perutjch wraucj modlitby se k němu mocně dere, neb sřlesřými stydliwě twář swau před njm klonj a wraucj pořorau gemu se křij; gestliže za hromobitného oblaku, neb za tichého wěterka, za gasného neb zamračeného nebe, za klidného neb nepokogného dne, za mraziwého neb teplaunkého počasj, w čas aurody neb neaurody, hognosti neb nedostatku, moru neb zdrowoty, blaha neb bjdy, za času rozpustilého mládj neb dospělého mužstwj, neb i konečně dozralých audů a posněženého temena — duch můg k praduchu tosmuto se powznássi a we swé celé utrobě přjtomnost geho cjtj: tenkrátě, ano tenkrátě řjci mohu, že se duch můg klanj praduchu swému, a že se klanj důstogně, welebně, hodně sebe samého, hodně tworce swého.

§. 2. Gen Bohu klaněti se máme.

Duch člowěka při wřsem swém namáhánj nemůže dokonale pochopiti zákonů, powahy, wlastnosti, powolánj, magetnosti bohatsstwj, nadánj — ne bludic, ne wzdálených sluncj, ale ani samého nasseho slunce a luny nám nejbližřj, ano ani země nassj. D, gať mnoho tuto nám pohádkau, ořechem nerozluffitelným, wřtkým důměnjm; nebo w nich hlubokost, bohatsstwj nesmjrně newyzpytatelného uměnj spo

čjwá. Čak medie by pochopiti, razjamen swym
obsáhnauti mohl neobmezeného praducha? Ak
ho gajnt náš nazjwá: Boh, Bog, Bůh, aneb
dle rozličnosti swé: Allah, Alfader, Brama,
Chelia, Deus, Ehjeh, Fot, Gott, Jehovah,
Jagouth, Jupiter, Haks, Kodom, La, Mamitu
Mer, Ormuzd, Phta, Sevoal, Lien, Rodd,
Wichenous, Zeus, a gakkoli ginať gessťe at ho
hlájá a naznačuje, předce i to neydržazněšj
gméno za prawým předstawenjm: co Bůh čili
Praduch gest, daleko pozadu pokulháwati bude.
Uno osobnj geho podstaty nikdy nedostihne.
nikdy newypátrá, at tisjce let skaumá a pátrá;
dřjwe moře do důlka přelige malého, nežli nesmj-
nost Božskau umjstj do rozumu swého malinkého. *)

Odtud právě se Jeremiáš prorok (w 10.)
o Bohu takto wygádril, řka: Gemu nenj po-
dobného; weliký gest, a weliké gméno geho.
Tak i spisowatel knihy Paralipomenon (2, 6.)
dj: »Nebe a nebesa nebes nemohau obsáhnauti
ho. Protož dobře čteme:

Aterú duch, ty plamen wmlumneš
Gedus gen wprilek doš jobražj.
Tweoj přewiebné wznešenosti,
Art i Cerafa Ty é swětko jaražj?
Nekel ani duchům chwjce.řnu,
Swětkom wlebn Twé roznjce.řnu
Sledowati súdeb Twajch ta.řny wnik;
Gedwa wyšl k Tebě wz:řst se wáždj.
Wiž Twa welik-št gi w hlaubi řrá.j:
Pátráť we wěčnisti ni.řny gen gsa mžl.
(Wlastimila tjlw 2. Swazet p.řwaj. Str. 8, 5.)

*) Čak prawil při běchu moriském zgotjel se swatému Augu-
stynu o Trojici Božske rozjmyšl. e. j.řnu, w způsobu mládeučka angel.

Ľedy človek, bytby i nendúwtipnégššim
 slynul, nedostihne Boha. — Kúže kdo? Sám
 toliko Bůh, a nelže ho ginať poznati, gediné
 leč sám se zgewj. A takowéto zgewenj učinil
 Bůh Mlogzjssowi, řka na otázku: Pane, kdo
 gšĩ? »Gá gsem, kterń gsem,« neginať, nežli
 gaťo by řekl:

a) Gá toliko gsem skutečně prawń Pán.

b) Gá toliko gsem skutečně gedinń samo-
 statń Pán.

c) Gá toliko gsem skutečně neobmezenń,
 nerozdelitelnń, wssady přjtomń Pán.

d) Gá toliko gsem skutečně neproměnitelnń,
 nesmrtelnń, nestončenń, wěchnń Pán.

e) Gá toliko gsem skutečně nenčistšj, nen-
 swětěgšj, překrásń, přegasń, přespanilń Pán.

f) Gá toliko gsem skutečně nenwexš do-
 brotivń, sprawedlivń, prawdomlwnń, wěrnń,
 maudrnń, wssewědaucj Pán.

g) Gá toliko gsem skutečně nenwexššj,
 nenwznesseněgššj, prapauhń, nepochopitelnń, ne-
 wsslowitelnń, nenšlněgššj, nymocněgššj Pán.

Gá gsem toliko sama blaženost, sama do-
 konalost, sama welebnost; to mé rauchy, to
 můg oděw, to mé gměno, gjmž sebe uprostřed
 wssehomjra a po wssedh geho končinách při-
 řjwáńi; a rauchy toto činj mau podstatu,
 mau bytost; ale gen zewnitřnj, widitelnau, roz-
 umu twěmu pphopitelnau; co wssak sám w
 sobě gsem, to zůstane tě tagno, a swětlem ne-

prozračným zahaleno. — Takto aš rozuměl Mojžiš slovom Páně: »Gá gsem, který gsem.«

A hle, tjmto rauchem také každého času a na každém místě odjvá Bůh wesskeré tworstwo a pěstuge; w rausse tomto nad každým tworem splývá a powznássi se; w rausse tomto Dary, milosti, požehnánj a blahoslavenstwj swého uděluje; w rausse tomto hodné miluge, nehodné zatracuge: Gjm wessecko žige a stogj. On i Pán wssedomjra, bytost wssedj bytostj, pramen života, stwořitel, pošila, ochrance, prostřednj, oswětitel, poswětitel, pomocnj, naděge nasse, spasenj nasse, slowem: náš Dtec, čili wssecko. Za tau přjčinau dj Aposstol národů (Skutk. Aposst. 17, 28.): W něm žiwí gme a hýbáme se i trwáme, a (Řim. 11, 36.): Z něho a skrze něho a w něm gšau wssecky wěci. Gako Janowým wyslancům uzdrawowánj slepých, hluchých, němých atd. oznámiti mělo, že Kristus prawým Wnkupitelem, Meššiásem gest: tak člowěku tento wesskerý swět zwěstowati má, že Bůh gest, kterýž gest; a protož hoden, důstogen — klaněnj nasseho; hoden, důstogen, aby každé koleno zemské, podzemské i nebeské před njm kľekalo, a wssecken swět aby wznáwal, že Bůh gest weliký, a weliké gměno geho!

Kuže, člowěče! kdjkoli Bůh je k tobě buď w tichém wěterku, neb w bauřlivém hromu za rána rosného neb chladného večera, za palčiwého horka neb mraziwého studena w té neb jiné podstatě bližj, padni na kolena swá, skloň

hlavu svou, jepni ruce své, zdvihni oči své k nebesům, a rci: Božehnaný, Svatý a Mocný gš, Pane! Tobě mé Hosanna! Tobě mé Halleluja, mé vraucné Halleluja!

§. 3. Proč máme se Bohu klaněti.

A. Ano, gá se tobě, věčný Bože! klanjm, poněwadž gš sám w sobě a ze sebe a pro sebe samého klaněnj nevhodněgšsi bytost; gš nestkončeně wjce, než ta nevdokonalegšsi pralaska wšech tvorů; gš gedinký, a smjm-li u podobenstwí mluwiti, prawý duchownj diamanť w celé duchownj říšši. Wšse ostatnj toliko trupel a prach.

B. Gá] se tobě klanjm, poněwadž mne k tomu zawazuje i sama přjroda; nebo gako wšsedka těla, ano samo letawé ptactwo a žraku našemu diwně twárjci se powěťromě, oblaka, hrom, blešť, swětlo atd. k zemi se klonj, ano i atomowý prach po swém nadwěťrném wjrowánj konečně na svou matku, zemi, usedává: tak třeba, by duch můg, tento těkawý atom wššferenstwa, se Tobě, swému duchownjmu praslunci, klaněl, a u tebe odpočinutj hledal.

C. Gá se ti klanjm, poněwadž zákon twůg, který gš pronesl Adamowi, Noemowi, Abrahamowi, Izákowi, Zákubowi, Mojžjšsowi, Dawidowi atd., tak mi činiti welj. »Člowěče,« praweno mi tebau, »gednoho Boha wěřiti a gemu gen klaněti se budeš.«

D. Gá je ti klanjm, poněwadž gednoroz-
 gený, wtělený Syn Boží, Kristus, takto činiti
 nás byl učil, řka: Bohu samému klaněti se budeš.

E. Gá se ti klanjm, poněwadž wssični
 křesťanstj sborowé gednosworně wějí: Že se
 máme Bohu klaněti.

§. 4. Přechod na Krista.

Stalo se, že powinného klanění tohoto
 hned prwnj člověk nezachoval a tak zhřěsil.
 Hřích tento byl spáchán u prostřed blaženosti,
 člověku Bohem popráné. Hříchem tjm okázal
 člověk welikau newděčnost, a Bůh uražen wes-
 lice; tudy i spravedlnost žádala, by trest we-
 liký za přestupkem welikým následowal. Trest
 owšem wyřčen na člověka, ale trestem okázalo
 se zároveň milosrdenstwí Boží, nebo řekl Ho-
 spodin při saudu swůdci: Nepřátelstwí položim
 mezi tebou a ženau, a mezi semenem twým a
 semenem gegjm; onať potře hlavu twau, a ty
 anklady činiti budeš patě gegj. Od tohoto
 Božského wýroku do nestončeného moře wěčnosti
 střelnau spěšnostj množstwí wěku bylo uletělo
 a zmizelo; hřích wssak Adamem spácháný neu-
 letěl, nezmižel; ano naproti tomu rozmohl se
 po wesskeré zemi; zplodil nowé syny a dcery,
 a tito nowé wnuky a prawnuky, a člověk stal
 se wýhradnjm gich otrokem. Zpustnul a po-
 horšil se, tak že sám Bůh litowal toho, že
 člověka učinil. Konečně — kdýž nauze byla
 ta newwěššj — přijel čas, kde se vyplniti

mělo rážské prorockoj, a lidem milost božská okázati.

Ť dosazenj cjele toho mělo se slowo wěčné w smrielné matce wtěliti; za matku pak tuto wywolena panna Nazaretická, panna z králowského rodu, ale chudá, z bohobogných rodičů, překrásných ctnostj, nábožné myslj. Z tážána od angela, zdaby matkau Syna Božjho, z dáwna očekáwaného Mešičáše, býti chtěla. Panna, strachujc se o panenstwj, swoliti wáhala; než poznawssj, že panenstwj gegjmu mateřstwj, wozehnané Bohem, nikdy neusskody, swolila posléz; a tak Slowo tělem učiněno gest, a přebýwalo nenprwé w životě Marie Panny; ta ge porodila w nepatrném chlěwě bljže Betléma, a nazwala gméno geho Jezjš, tak gak bylo nazwáno od angela, prwé než se w životě počalo. Dítě rostlo a prospjwalo w maudrosti a w bážni Božj. Geho celý život byl sice sprostý, wssak neauhonný. Teprw w 30. roce wěku swého wystaupil Jezjš co znamenitá osoba w Žudstwu, a sice gakto učitel a zastanec božské prawdy. Ale ta se neljbila Fariseům a Zákonnikům, protož wssemožně Kristu odpjrali, protiwili se a zawrhli geg i geho učenj. Ač Kristus newywratnými důkazy swého slowa potwrdil, ač geho diry a zážrakj pohybowały každým upřjmným srdcem: předce žůstali Fariseowé k němu studeni, ano auhlawnj nepřátelé. Plni nenáwisti usaudili geho smrt. Kristus skutečně podstaupil smrt, smrt ohawnau, smrt křjže,

ale ne radau gegich, nýbrž uloženjím Božjím. Umřel, ne ale za hříchů swé, neboť byl paubá swátost, ale za hříchů swěta. Swé newinnosti a wznessenosti dotwordil swým ž mrtwých wstánjím.

Přichod, život, učení, zážraký, smrt, ž mrtwých wstánjím a na nebe wstaupení Ježíšowo dospědčuje, že musj býti wjce Kristus než paubý člowěk.

§. 5. Muže! Kdo gest Ježíš Kristus?

Wšedčo, což gest wznesseněgšjho, nemuže poznáno býti od nižšjho, lečby wznessený sám o sobě swědectwj dal; aneb gemu rowný, aneb geho gménem poslaný buď o něm mluwiti kázal, buď sám swědčil. — Kristus patrně okázal, že wznesseněgšj gest než člowěk, a že geho učení wznesseněgšj gest než celé bohatswj našeho rozumu; tudý Krista paubý lidský rozum sám a sám bez wyššj pomoci poznati nemůže; za kteraužto přjčinau dj Ewangelista: »Na swětě byl, a swět sřrže něho učiněn gest, a swět ho nepoznal.« (Jan 1, 10.) A skutečně nepoznal ho:

a) Heródes, ginať by nebyl dal Betlémské djetky usmrtiti; a geho syn, Heródes, geho také nepoznal, ginať by se nebyl posmjwal gemu. Nepoznali ho:

b) Farizeowé a zálonnjci, ginať by se Krista nebyli báli, gemu nepřezdjwali, gebu neprónásledowali a smrti geho newynutili. Nepoznal ho:

c) Jerusalém, ginaf by Kristus nad geho zatvorzelostj nebyl kwjlel.

d) Ani geho vlastnj učedlnjci, dokud Duch swatý na ně nebyl sštaupil; nebo Kristus dosti často wytýkal jim gich newěru. Známo také, že po zagetj Páně byli smutnj, rozutekli se, skrýwali se, strachowali se, pochybowali o geho z mrtwých wstánj. Důkazů dosti, že ho nepoznali.

e) Tjm wjce w poznánj Krista Pána klesali za času prwnjho křesťanstwa onino pře-
piatj mudrcowé, genž toliko swým rozumem Krista měřiti se odwážili. Tak Simon čaroděgnjř, Cerintus, Ebion, Menander, Saturnin, Arius a ginj wjce, gduce ku Kristu za swětlem swěho rozumu, zblaudili a Krista nedosfli. Unjž šťastnějšj byli horlitélé 16. stoletj: Luther, Kalwin a gich nesčjslnj a přerozmanitj stau-
penci.

Radowali se šice, gásagjce: »Máme, máme Krista!« ale radost obrátila se jim w bublinu, w páru a dým, nebo poznali, že magj giněho Krista, než z Marie Panny narozeněho, ano že každá hlawa má giněho Krista než prawěho. Tjm špatněgi wedlo se 18ho a nynějšjho sto-
letj mužům u swěta hlubočým mudrcowjm pro-
slulým, gako u př. byli: Amon, Bahrdt, Can-
nabich, Damm, Eckermann, Flügge, Gabler,
Henke, Jänisch, Kludius, Lüders, Mauvillon,
Planck doktor, Paulus profesor, Rainal, Scherer,
Zeller, Voltair atd. Těmto a gich saudruhům,
stal se Kristus kamenem hrubým, kamenem

urážky; i počali ho brusem newěry brausiti: libem přepiatosti potjzati, nestudem dotěrawosti hladiti; a hle, o diw! stalo se, Kristus zawě-
 nými dweřmi gim zmizel. Dřjwe zdály se gim wjra, naděge a láska, tyto ditky Krista Jezisse býti zpotwořeny; i počali ge sem tam nataho-
 wati, napravowati, obwazowati, krautiti, obřezáwati, mazati atd. dotud, až tyto u prostřed pilného offetřowánj w rukau gich ducha byly wypustily a zemřely. A tak by se o nich řjci dalo: »Neprawost lhala sobě.« Kdo nenj se mnau, proti mně gest. Kdo mne mau pomocj nehledá, ten mne nenalezne. — Uníž se konečně lépe powede těm, genž nedbagjce wýstrahy položené, meč rozumu k nowému zápasu s Kristem tasiti se osmělugj. Kristus ge porazj, studem a zausalostj utekau se do twrze swěho possetileho rozumu, tu upěnlivě budau wolati: »Skrýg nás, zastup nás, mocný pane rozume!« Rozum wšak pokrčj ramenama a řekne: »Nemohu pomoci, těžko mi proti silněgšjmu bogowati, pomozte si sami.« Takowý bude osud každého, genž křjdlům plachého rozumu se swěřuge, ne pať Kristu; o kterémžto předce Konstantin cjsař slyšel hlas wolagjcej: W tomto znamenj swjtězjš.

Chceme-li upřjmně Krista poznati, nebude giné pomoci, než Krista u Krista hledati, a kausmati, což on sám o sobě prawj. Tak to Jan Křtitel za dobré uznal. (Luk. VII, 19.) Gestliže ten Krista u něho samého poznati se

přičinil, o němž předce psáno jest, že nepostalo vyššího mezi syny lidskými nad Jana Křtitele: co jiného nám, nedochůdčatům, zbývá, než to samé učiniti? Zehdy přistupme ku Kristu, a tazme se ho: »Kdo jsi, Pane, ať odpověd dáme těm, kteří nás vyslali?« A tu již slyšíme takto odpowjdagicjho Krista, gať miláček geho a Ewangelista swatý Jan byl poznamenal:

— Já jsem Kristus, (4, 26.) — Já jsem chléb života, chléb živý. (6, 51.) — Já jsem počátek. (8, 25.) — Já z Boha posel jsem. (8, 42.) — Prvé nežli Abraham byl, byl jsem já. (7, 58.) — Já jsem Syn Boha živého. (9, 37.) — Já jsem dvéře (10, 9.) — Já jsem pastýř dobrý. (10, 11.) — Já a Otec můj jedno jsme. (10, 30.) — Já jsem w Otci a Otec we mně jest. (10, 38.) — Kdo mne widj, widj Otce mého nebeského. (12, 45.) — Já světlo na svět jsem přišel, aby každý, kdož wěřj we mně, nezahynul. (12, 46.) — Já jsem cesta a prawda i život. (14, 6.) — Já jsem winný kmen. (15, 8.) — Otče můj, wssecky věci mé své jsou, a své mé jsou. (17, 10.) — Královstwj mé ne z tohoto světa. (18, 36.) — Proto jsem jwět přišel, abych swědectwj wudal praw (18, 37.) —

Zagistě řeč, kterau Kristus o sobě wedl, a kterauž jsme nynj slyšeli, patrně okazuje wznessenost geho, a wšak i řeč, kterau za jinou

přijímu mluvil Apóstolům svým, prozraze, že Kristus wice než pauhý člověk býti musí; hle: tu jim slibuje, budou-li geho přikázání zachováwati, že zůstanou w geho milování. (Jan 15, 10.) — Ginde jim přislíbje Utěšitele, Ducha pravdy. (15, 26.) — Zde jim připowjdá, že, začkoli budou prositi Otce nebeského we gménu geho, dánoť jim bude. (Jan 15, 23.) — Unde posílá ge do celého swěta dle té své moci, kterauž měl od Otce gak na nebi tak na zemi. (Mat. 28, 18.) — A posléz dáwá jim tu potěšitelnou zpráwu, že odplatu hognou wezmou w nebesích.

Wěru, kdo takové wznesené věci předpowjdati může, tohoť důstognost a moc musí nerošsednj býti.

A. A slova geho gsau prawdiwá, nebo potwřowal gich swými wlastnjmi skutky, a přigde čas, kdež gich poznou potwřdj. Proto prawil Kristus wyslancům Janowým (Mat. 11, 4.): Gdauce zwěstujte Janowi, co gste widěli a slyšeli; — a židům (Jan 5, 36. — 10, 25. 38.): Skutkowc, kteréž gá činjm, swědectwji o mně wydáwagj, že mne Otec poslal; — a Apóstolům (Jan 14, 12.): Nwětjte-li, že gá w Otci a Otec we mně gest, aspoň pro skutky, které činjm, wěřte. Proto ztěžowal sobě (Jan 15, 24.): Kdybych byl skutků nečinil mezi nimi, kterých žádný giný nečinil, hřichu by neměli, ale nynj widěli. Proto i Kristus z mrtwých wstal a okazowal se po 40 dnj

svým učedníkům. A proto konečně opět přigde saudit živých i mrtvých (Mat. 25, 30.), aby ukázal, že jest pravý Bůh, že byl od Boha poslán, že v žádném giném není spasení nežli v Nĕm.

B. A slovo, kteréž Kristus sám o sobě pravil; svědectví, které o sobě dal, musí býti pravé, neboť ho i Dtec potvrdil dĭlem bezprostředně, dĭlem prostředně.

a) Bezprostředně svědčil Dtec o svém neymilegššim Synu

1. při křtu (Luk. 3, 22.),
2. na hoře Tabor (Mat. 17, 5.),
3. po modlitbě Kristově. (Jan 12, 28.)

b) Prostředně vysvědčil Dtec nebeský o svém Synu

1. dávno před Kristovým vtělením skrze ústa prorokův a žalmisty svého. (Girsjtowa dogmatika str. 237—239.)

2. Skrze angely kázal zvěstovati se Marii, pastýřům Betlémským, Josefovi, Mudrcům na východě co narozeného, Aposťolům a nábožným ženám pak co vzkříšeného.

3. Na wnuknutí Dtece nebeského stalo se, že Alžběta, teta Marie Panny, Simeon, Anna prorokyně, Jan křtitel ho poznali, a wznesené věci o něm zvěstovali.

4. Že Mojžš a Eliáš na hoře Tabor s ním u přítomnosti Aposťolů rozmlauvali.

5. Že Nikodem, Gamaliel, Josef z Ari-

mathée, Marta, Maria, gegj sestra, geho učenj a zárazy obdivowali.

6. Že Uposstolové w něho uwěřili, a geho učenj po celém swětě kázali, řkauce: Co gsme widěli očima swýma a pilně spatřili, co gsme slýchali, a čeho se ruce nasse dotýkaly, to zvěstugeme wám. (1. Jana 1, 1. 3.)

7. Že nescíslné množstwj nemocných ku Kristu bralo autočistě.

8. Že neobyčegná hwězda při geho narozenj se okázala, a že při geho smrti znamenj bylo na skalách, na slunci, na zemi, na oponě chrámowé, ano i na mrtwých.

9. Že Pilátowa manželka, pohanka, strassným snem byla trápena pro geho křivé odsauzenj; pohanský pak setnjš že u kříže při geho smrti zvolal: Bistě gest tento Syn Boží.

10. Ano, že sami žlj duchowé w Kristu Jezjssi swého Pána poznávali.

Toto wssedko činil, wedl, zprawowal djlem ku poznánj, djlem ku cti a sláwě geho, totižto Krista, tentiž Dtec nebeský. Sami to Boha hodni skutkowé! Swědectwj nade wssedko očekáwánj wznessené! Gaf gináče mohlo se státi, než že wssady neustále se zmáhal počet wěřicjch, a že každým dnem wzrůstala cjrkw Kristowa, kteráž gsauc o Kristu takto wyučena a utworzena po celém swětě ohlassuge, že Kristus gest prawý Syn Boží, a že není w žádném giném spasenj než w Kristu.

C. Mohlibychom owssem wětššim právem

než Kaifáš řeci: »Mač potrebugeme wětšjho swědectwj, Kristus gest zagisté Syn Boha žiwého;« než aby newywratně stála nasse wjra, třeba doložiti, že i Duch swatý důstognost Krista Ježíše byl opodstatnil, a šice při křtu od Jana konaném, a že tentýž Duch wšse byl splnil, co Kristus Apóstolům o tomto poswětiteli byl předpowěděl a sljbil; gakož že neustále potud geho slowo plnj.

A tak tedy tři gsau, kterj swědectwj nám dáwajj o Kristu: Kristus sám, Otec geho a Duch swatý; a swědectwj toto gest prawé a neomylné, nebo dřjwe země a nebesa pominau, než toto: že Ježíš Kristus gest prawý Bůh.

Protož wěřjm a wyznáwám s Petrem Apóstolem (Jan 6, 70.), že Kristus gest Syn Boží, že gest prawý Bůh, a tjm také prohlassugi wšse za bludné a hřjssné, což zpozdíly rozum Aria, Socina, Pawla Samosatenského, Cerintha, Valentina, Basílidesa, Alemherta, Tellera, Paulusa, Clarkého, Gudwortha a gich přiwrženců o Kristu učil; prohlassugi wšse za bludné a hřjssné, což nomomódnj křesťansstj mudrcowé we swé potrhlosti o Kristu wynássegj; prohlassugi za opowážliwé, a za urážliwé držjm, nowého a giného Krista (Jan 7, 27.) žádati, aneb gať tamto (Mat. 12, 38. a 16, 1.) židé nowých znamenj na potwřzenj wrchowatě potwřzené prawdy žádati, otečáwati.

Nechci se prohřessowati, gať tito proti pomazanému Páně; nechci s Tomášsem ani

děle pochybowati, ani s Augustinem děle skau-
mati, nýbrž wolám s Samaritany (Jan 4,
42.): Wjme, že tento gest právě Spasitel
swěta; a prawjm s býwalým slepcem (Jan 9,
38.): Wěřjm, Pane! a dokládám s Martau
(Jan 11, 27.): Dřossem, Pane, gá gsem uwěřu
la, že gš ti Kristus, Syn Boha žiwého;
který gš na tento swět přišel. — Upjrati
božstwj Kristowo gest: popjrati Neyswětěgšj
Trogici, popjrati gest samé Božstwj. Kristus
nenj toliko papršel sláwy Božj; — nenj toliko od
Dce rozdjlná samostatná osoba; — nenj toliko
pauhý člowěk a nic wjce; — nenj od Dce
zrozená, wycházegjci bytost; — ale gest slu-
tečný, prawý Bůh.

§. 6. Prawili gšme, že máme se Bohu klaněti, a
čekli gšme, že Kristus gest Bůh; nuže nebudeme
blauditi, fbyj i také čekneme, že i Kristu se máme
klaněti.

Toť záwěrek přirozený, záwěrek rozumný,
proti kterémuž nenj ani boge ani sfermu, a
kterýž dle prawidel zdrawého náhledu pozůstati
musj, siceby ginať člowěk do wětru na plachy
mluwil, a s powětrjm se potýkal, bylby učiněn
blas geho gako měd žněgjci a zwon zwučjci, a
obě předcházegjci a za prawé uznané sady by
plny klamu a podvodu byly; to wšak připu-
stiti byloby tolik, co rauhati se. Proto docela
důsledně Aposstol sw. Pawel k Filip. (2, 10.)
psal: aby we gměnu Jezisse každé koleno kle-
kalo, nebeských, zemských i pekelných, a každý

gazyt aby wyznával, že Pán Jezžš Kristus w sláwě gest Boha Duce.

U takto dci i gá se zachowati, totižto Kristu Jezžšsi klaněti se, protož nechť giž w gakékoli postawě, podstatě, osobě, způsobu, zge-
wenj, zaměstnánj, wěku a času Krista spatřjm, a gemu se wěrau přibljžjm, wždy se gemu myslj, Nowem i skutkem klaněti budu.

a. S Alžbětou řeknu Marii: U požehnaný plod žiwota twého. (Luf. 1, 42.)

b. S pastýři a mudrci půgdu do Betlé-
ma a budu se gemu w gestjch položenému kla-
něti. (Luf. 2, 15. Mat. 2, 2.)

c. S Simeonem a Annau zvolám: Uj
položen gest tento ku pádu a ku powstání
mnohým w Izraeli. (Luf. 2, 34.)

d. S zákonnjky dwanáctiletému mládeneč-
kowi w chrámě Jerusalémškém užasem diviti se
budu. (Luf. 2, 47.)

e. S angely na paussti k němu přistaupjm
a gemu slaužiti budu. (Luf. 4, 11.)

f. S malomočným (Mat. 8, 2. Mark. 1,
40.), — š Samaritanem (Luf. 17, 16.), —
š býwalým slepcem (Jan 9, 38.), — š otcem
náměščenjka (Mat. 17, 14.), — š knjžetem,
gemuž milowaná dcera zemřela (Mat. 9, 18.), —
š ženau Kananeyškau (Mat. 15, 25.), — š
matkau synů Žebedeowých (Mat. 20, 20.), —
š ženami u hrobu (Mat. 28, 9.), — š bo-
hatým mládencem (Mark. 10, 17.), — š
plawci na lodi (Mat. 14, 33.), — š Simeo-

nem Petrem (Luf. 5, 8.), — a to sice wssady, kdekoli se s ním setkám, buď w kostele, neb w domácnosti, neb pod širým nebem, neb w lesnatých haustjch; buď na bezedném moři, neb w smutné cizině, neb w temné propasti, neb na ohromných wysostech, — wssady padnu na twáři swau, a klaněti se gemu budu krausseně, řka: Hoden gš, Pane Bože můg, přigjti sláwy a čest i moc; nebo ty gš stwořil wssedky wěci, a pro wůli twau byly i stwořeny gsau. (Zgewenj sw. Jana 4, 10. 11.)

Ano sstaupjm-li, až dozrá tělo mé, a paup má se tuto skončj, na horu Sion, aneb budu-li wtržen až do třetjho nebe; budu-li křáčet i někdy snad po slunci, měsšci a planetách; aneb usadjm-li se na kometách, do bezedna sstupugjch: wssady, wssady gemu se klaněti budu; neb to gsau podnože geho sšdla, kdez podobně se nacházi, a sice co geden a tentjž Bůh, co geden a tentjž Kristus. Ano, šdybny sstaupil do hlubokosti wssedky hlubokostj a pohřžil se do wnitřnosti nenyškrntěgšich, kamž mysl člowěka gessťe nikdy nepronikla, wssady, i tam naleznu mého Krista. Zda w té neb oně podstatě, postawě, způsobu, osobě, auradu, zásluze, welebnosti, zgewenj, co na této zemi, wšse gedno, co Boha geg naleznu wssady; nebo geho přítomnost prozrazugi wššični geho skutkowé, wššedka geho ustanowenj.

Takto mysliti musí každý rozumný křestan, ano každý rozumný twor, buď si tuzemec neb

ginohvězdec, třeba i sám nebesťan; nebo gen toho pochládati lze za rozumného, genž pravdu tuto poznává a gi plnj; ginať, smeysslegicj a činicj, byťby i w nebesjch bydlel, není rozumný tvor; protož dobře napsal Apóstol sw. Pawel, aby každé koleno kľekalo nebesťých, zemšťých i podzemšťých, a aby každý gazyl wyznával, že Pán Ježíš gest w sláwě Boha Otce. Nic méně, ačkoli Kristus wssady přítomen gest, a wssady se gemu kľaněti máme, předce, dokud na této zemi gsme, w této předsjni žiwota dokonalegssjho, dotud ho také tuto neywjce máme hledati a gemu se kľaněti, aby gsme si něco lepsšjho zaslaužili, nebo takto prawj Kristus: Kdo mne wyzná před lidmi, toho wyznám tam před Oteem swým w nebesjch; a protož flussno zde na zemi ho wyhýwati a gemu se kľaněti a sice w stánku tom, kdež on neyraděgi a zwlásstnj přítomnostj přebýwá; w stánku tom, kterýž sobě sám Ježíš Kristus nedlauho před swau smrtj byl zbudowal. Welmožnj synowé swěta dali sobě k swému přebýwánj diwokrásné, čarowné, přerozkossné stánky zhotowiti: ale stánek, kterýž Kristus sám stawěl, a w němž on sám přebýwá, rozeznává se aupně ode wssch stánků lidských, nebo stánek Kristůw

a. není djlo rukau, ale djlo slowa;

b. není stárnaucj, ale wždy swjži, utěsseně rostaucj;

c. není pomjgegicj, gaťo na Táboře, ale wždy trwagicj;

d. není rozdělný, přece ale k podělení;
 e. není pro jednoho toliko, ale i pro
 mnoho;

f. není každému prospěšný, přece ale pro
 každého ustanovený;

g. není žádnou cenou k zaplacení, ale
 přece i neuhodššímu dosažitelný;

h. není nijaký, přece ale poníženošť milos-
 rdnosti;

i. není hrůzoplodný, úběrčí útěchu dáva-
 jící; — a však státi se může strážným a
 hrozným, útěchu a nadějí odjímacím.

Podivný to stánek, a gestě podivnějš-
 í, že jeho zakladatel a stavitel, to paubá láska,
 na lásce z lásky geg byl stavěl; gméno pak
 jeho gest: Svátost oltářní.

Sem tedy, sem pogrďte a klanějte se gemu.
 Tu, tu ho naleznete co beránka, co chléb,
 co mannu.

Nerwiniz náš žádný, žebychom se modlo-
 služby dopaustěly, klanějce se Kristu, w swá-
 tosti oltářní přítomnému. Negsme Samaritané,
 o kterýchž Kristus pravil: Wy se klanjte na
 hoře Garizim, čemu nerwjte. Wy křesťané kato-
 ličtj wjme, čemu se klanjme, a důwody nasse
 gsau následující:

S. 7. Kristus skutečně sám swátost oltářní
 ustanovil.

Wěda Ježš, že přišla hodina, aby se
 odebral z tohoto swěta k Otci, a dylče swým

miláckám, gež nad swůa žiwot milowal, a brzo nynj opustiti měl, tu neywětšj lásku profázati, a gim drahau památku zůstawiti, toto byl při poslednj swé wečeři, stowaw s učedlnjky swými, ustanowil. Neypřwé wzal chléb do swých neyiwětěgšjch rukau a dobrořečenj nad njm učiniw, lámal a dáwal učedlnjkům swým, řka: *Wzmete a gezte, toto gest tělo mé.* Pak wzaw kalich, a djky učiniw dal gim, řka: *Pijte z toho wššicni, totoť gest krew má nowého zákona, kteráž za nnohé wylita bude na odpustění hřichů; to čiňte na mau památku!* — Tak mluwil Kristus, to geho wlastnj slowa, to geho wůle, to geho rozkaz, toť geho památka! gať nám to dosiwědčugi čtyři hodnowěrnj swatj mužowé, gichžto swědectwj, ač rozličně bylo wznáwáno, předce nikdy nebylo popjráno, tím méně zcela zawrženo. (Sw. Mat. 26, 26—28. — sw. Mareš 14, 22—25. — sw. Łuf. 22, 19—20. — sw. Pawel 1. Korint. 11, 23—25.)

A že Kristus takowýto wznessený skutek ustanowiti chtěl, sámť to také byl předpowěděl u sw. Jana. (6, 48—59.)

Přihodilo se totižto, že Pán Ježíš, gať wššicni Ewangelistowé dosiwědčugi (Mat. 14, Mareš 6, Jan 6, Łuf. 9.), pěti chleby a dwěma rybama na paussti Bethsaida 5000 lidštwá, nepočjtage žen a djetel, nasýtil. To byl zázrak, wěc newjdaná, neslýchaná! Lid nad tím trnul, žasl, křčil a oddal se Kristu; wšše málo, počali přemějšlet, řdoby Kristus aš

byl, zdaby nebyl prorok, neb dokonce sám Mešsias? » Mešsiassem bude, ano Mešsiassem, « pravili po malém pomlčení, » i tedy pogdme, učinjme ho králem. « Zatím Kristus, poznaw toho lidu aumysl a wěda, že králowstwí geho není z tohoto swěta, a že gessť nepřissla ho: dina geho, i odstraním se opustil zástup. Cestu swau konal brzo po wodě, brzo po suchu. Wssady, lamkoli přissel, činil diwy a zázraky. Takto, zwelebuge mocnost božskau a provozuge dobrodiní neshýchané, dostal se konečně do města Kafarnaum, kdež je s ním onen zástup, kterému před nedáwnem byl ussel, byl setkal. S uzřew Krista, progewowal welikau radost, a i hned dychtiwě se tágal, kdyby sem byl přissel. Kristus wssal maje něco důležitého na mysl, uchopil se té příležitosti, a wntykal neyprwé zástupu, žeby ho hledal k wůli tělesnému chlebu, genž hyne; pak i hned počal mluwiti o giném pokrmu, kterýž nehynie, ale zůstává k životu wěčnému; ano sljbil gemu takowý pokrm dáti; a když lid o chléb takowý ho prosil, doložil: Já gsem chléb živý, kterýž gsem s nebe sstaupil; bude-li kdo gisti z chleba tohoto, živ bude na wěky, a chléb, kterýž dám, tělo mé gessť. (Jan 6, 52.)

Těmito slowy patrně Kristus se wygádril, že swé vlastnj tělo gedenkráte dáti chce za pokrm. Židé usslyssewsse to, horssili se nad tjm, řkauce: Twardá gessť řeč tato, a odeslli. Kristus ale raděgi nechal gich odegjiti, než aby swé

pustěnj hřichů a za pokrm k životu věčnému. Dále známo vám činjm, že kdokoli a kdykoli hodně z toho pokrmu bude požjwati, smrti nesokusj na věky. To mé ustanowenj, mé zasljbenj, má poslednj wůle. Nezrusste gi, ale to samé čičte na památku mé lásky a mé smrti.

S. D. Podstata této swátosti geř?

Prawé tělo a prawá krew Zejjisse Krista pod způsobau chleba a wjna. Tak to zgewně ohlásil, rozuměl a wykládal:

A Sám zakladatel wečeře Páně, Kristus Zejjš (Jan 6.), a nenj pomyslenj, žeby tento nejswětěgšj, tento nejslepšj přítel před swau smrtj, při swé poslednj wůli, při swé nowé smlawě — s přátely swými, geňž pro něg wsecko opustili a geho následowali, geňž ho nad život swůg milowali, geňž se až k smrti rmautili, uslyšewsse, že ge opustiti chce, něgas kěho klamu, podvodu byl užjwal, podwodem swazek přátelswj byl roztrhl, a spolu přjčinu k pochybnostem, bludům a různicjm byl dáti chtěl. Kdo něco takowého připaustj, ten neuznává Krista za Mesšiasse, za Boha, ten je Kristu raubá.

B. Tak tomu, gať giž uvedeno, swatj Ewangelistowé, pšjicj o wečeři Páně, rozuměli (Mat. 26. — Marek 14. — Luk. 22. — Pawel 1. Kor. 10, 16. 18. — 11, — 11, 22. 23. 26. 28. 29. 34.)

Že Ewangelistowé a Apostolé swatj slowům

Kristovým dobře rozuměli, plyne z následujících náhledů:

a. Byliť na slavný tento čin již připraveni. (Jan 6.)

b. Podobného což viděli neb slyšeli; myslími prvňj zážrak Páně w Káni Galilejské.

c. Kristus ge byl ugístil před ustanowením wečeře poslednj (Jan 16, 25. 26.), že wjce w podobenstwjch s nimi nebude mluwiti. (Conf. Mat. 26, — Jan 18.)

d. Kristus při ustanowenij a po ustanowenij wečeře poslednj mluwil s nimi o takowých wěcech, kterěž s obrazným tělem nemagj žádného spogenj. Tak mluwil o zradě, o wydánj, o umučenj, o smrti, o krwe politj, což wšsecko gen pravé tělo, nikoli ale obrazně podstaupiti může. Kdož by to tedn gen o těle obrazném wykládal, gewil by pauhý a hrubý nerozum.

e. Konečně Aposstolowé welmi dobře ze starého zákona wěděli, že Mesšias šwé vlastnj tělo na smrt dáti, a šwau krew wyliti musj. (K Židům 9.)

Gesliže těchto náhledů dobře powážjme, napotom těžko nám pochopiti, gabny se mohlo státi, žeby Aposstolowé Kristu při ustanowenij swátosti oltárnj nebyli rozuměti mohli. A wšak oni tomu zagisté dobře rozuměli, proto mezi nimi newzníly žádné hádky o podstatu wečeře Páně; proto také wyučiwšse wějicj o wzneseňosti wečeře Páně, wšsecky přjsně kárali, genž nehodně přistupowali k této swátosti. (1. Korint.

10, 16.; 11, 20.) Pro figuru, podobenstwj, obraz kárati, byloby zagisté zbytečné, nesli docela směšné.

C. Takto, gaž praweno, i cirkew wěřila i učila od počátku o wečeři Páně. Poznáváme to nejwjce z oné přewelike uctivosti a šetrnosti, kterauž prwnj křesťané této swátosti profazowali, a obětownostj gegich pro tuto swátost muka i smrt trpěti, což by pro pauhý chléb byli neučinili.

a. Tak prwnj křesťané o této swátosti u přjtomnosti Židůw a Pohanůw nikdy zgewně nemluwili, ale jen na dowtip, aby neházeli perly do bláta.

b. Tak při konánj wečeře Páně a přigjmanj netrpělo se žádných newěřjch, ano ani katechumenů.

c. Tak bedlivě se ukrywaly wsecky pozůstalé gegj částky.

d. Tak, co drahý wznessený lék, donáßela se tato swátost od knězi nepřjtomným křesťanům buď do žaláře neb k nemocnému lůžku.

e. Tak celau horliwostj přigjmali tuto swátost ti, genžto předzwjrdali swé brzké utrpenj a swau brzkau smrt.

Ay, sama to opatrnost a uspořádanost, genž jwětle wygewuge, gaž wznesseně prwnj křesťané o Swátosti oltárnj jmenßleli. S obyčejným chlebem aneb obrazem žebn kdo tak uctiwě a šetrně nakládal, těžko uwěřiti.

Pakli geßtě hlauběgi w letopisy cirkewnj nahlédneme, nalezneme, že stařj otcowé cirkewnj práwě tak o wečeři Páně byli smenßleli a

wěřili, gať Kristus a Uposstolowé učili, a gať Cyrlew sw. potud učj. Swědkem toho gest nám: Ignác, *) Justin, **) Ireneus, ***) Cyril Jerusalémsky; ****) wšickni pak na sněmě w Efesu roku 471 přítomny otcowé a g. w. Hle, gacj to záwazny, důstogny swědkowé! Možná-li jim odpjrati? Možná-li ge z nedorozuměnj, z poblauzenj winiti? Ty winiti, kterjž tať bljzko Uposstolům a Kristu byli; kterj život swůg dali, krew swau wycedili pro Krista? Kterj we swém chowánj sama swrchowaná prawda a mravnost byli? — Swědky takowěto neslyšeti, jim newěřiti, gest hřjch proti Duchu swatěmu. Protož pro Krista, pro swaté Uposstoly, pro gich učedlnjky, pro důstogné otce mučedlnjky wěřjme a wyznáwáme, že wečeře Páně není holá památka nepřjtomného Krista, ale že Kristus w ni skutečně přjtomen.

1. Snad přjtomen toliko dle Božstwj? — Wjce, a sice i dle těla. Tělo toto okazuje se zde w způsobě chleba a wjna. Gindy okazowalo se w způsobě člowěka, a sice od narozenj Krista až do geho smrti. Bohu možná, gakeťoli tělo čili způsobu těla na se wzjti. A skutečně a) tamto wzal na se způsobu oblačowého slaupu, — b) ginde způsobu ohnivého kře, — c) tamto způsobu holubice, — d) vnde způsobu

*) Epistola ad Romanos epistola ad Smyrnenses. 7. **) Apologia 1. Nr. 66. ***) Libro. IV. contra hereres. 34 ****) Libro. IV. catechesi mystag.

bu ohnivých gazyků, — e) tuto způsobu dítěte, — f) učitele, — g) oslawence na hoře Tábor, — h) trpitele na kříži, — i) zahrádníka před Magdalenau, — k) soudce neomylného na posledním saudu — povždy ale takowau způsobu, gať toho kdy potřeba nastávala a vospěch žádal. Protož we swátosti oltárnj musí býti takowé tělo, kteréhož by se přiměřeně a sluffně požívati dalo, a na samu věc a přiměřeně naráželo. Je chléb a wjno w swátosti oltárnj k tomuto cíli nepřiměřenější gest, kdožby uenahlžel? Proto také maudrost Krista Jezisse obrala chléb a wjno při této swátosti za tělo své a krew swau.

2. Snad chléb a wjno toliko magj tělo a krew Krista Jezisse wyznamenawati, a protož gako duchownjm způsobem přítomnost Kristowa w swátosti oltárnj se má powažowati? — Takowěmto wyznamenanj čili připodobněnj duchownjm nic nám neprawj wjsmo, ale patrně dle půwodnjho textu dokládá: To gest, to gest, dwafráte tedy po sobě. Nepochybně proto, gakoby Kristus chtěl říci: Wězte, že pod způsobau chleba prawé a živé tělo mé, a pod způsobau wjna prawá a živá krew má gest, a že konagjce památku smrti mé skutečně oběho tak požívati budete. Protož wěřjme dle Krista, žeť se proměňuje w chlebowé tělo a winnau krew; čili že tělo a krew geho béře způsobu chleba a wjna na se; a sice k patřenj a požívánj nám. A proč by se takto proměniti

nemohl Kristus? Není-li všemohoucí? Není-li neomezený? Není-li Pán přírody? Stvořil-li pavým slovem nebesa, a to z ničehož, vzdal-li se vína proměnil: zda nemůže rovnou mocí způsobu chleba a vína na se vzít a se takto ukázat? — A není-li proměněn toto i přiměřený přechod od přírodních zákonů k duševnímu? Ovšem, neboť jako v přírodě pavý chléb a víno posilňuje tělo člověka, tak má v duchovní říši pod způsobu chleba a vína přítomný Kristus duše posilnit. A to gest, což Kristus přislíbuge. Proč pak bychom tomu newěřili? Čili se rauhá, gať některý Farizeové o něm pravili? Čili gest to tvrdá řeč, gať Židé se domnívali? (Jan 6.) Čili nemožné to učiniti Bohu? Čili zahrhl Kristus zákony přírody? — Nikoli, ale člověk ginať smyššlegicj se rauhá, nebo Kristu všemocnost božskou upjrá, stvořenj na Stvořitele povyšuge, meze rozumu překračuge, přepjná, ano gest k takové vyšce vstupowati nutj, kteréž nikdy nedostihne, a kteráž dřjwe neb pozděgi s auplnau newěrau se potkává. Zdá se, gaťoby takový rozaumek Bohu říci chtěl: „Už potud sahá mocnost Božská, a nic dále.“ Což opovážliwost neslýchaná! Bůh dovoluge duši lidské slusný wylet do krájin nadzemských, a člověk neostýchá se neomezeného obmezowati.

3. Snad přítomnost Kristowa toliko gen na čas požívánj Večeře Páně trwá, tehdy gen na chwjli? Ano owšem, rozumjeli pod

chvilj tauto proštrannost času trwagciji od lo-
 nánj Wečeře Páně až do skutečného požitj, bez
 určenj kdy se požívati má, tuť ovšem gen na
 chwjli, a nic déle; rozumjeli ale pod časem
 požívánj toliko tu chwjli, to okamženj, co se
 podává a požívá, a nic wjce, tuť naběhneme
 na mnohé nesnáze a mineme se s prawdau;
 nebo takto bychom museli vlastně wěřiti, že
 přítomnost Kristowa we swátosti Oltárnj ne
 od Něho, ale od wjry přigjmagjcjch záwisi, a
 tuť by každj přigjmagjcj byl tworcem přítom-
 nosti Páně, a tak by se muselo připustiti, že
 podlé velikosti wjry u přigjmagjcjch přítomnost
 Kristowa, by se u gednoho wětšj a u druhého
 menšj nacházela. Dle toho museloby se také
 připustiti, že by celá wečeře Páně na zásluze
 Kommunikantů, ne pať na Kristu by se zaklá-
 dala. Dále prawjm, že ani Kristus, ani Upo-
 stolowé, ani Cjrkew swatá nesměliby nehodné-
 ho přigjmatele odsuzowati a trestati, poněwadž
 by w geho moci vlastně stálo, na geho wůli
 by bylo, málo aneb nic sobě při wečeři Páně
 mysliti, a swobodnj činowé nepodléhagj trestu
 žádnému. — Zdaby také mnohý i sám nebyl
 w pochybnosti a u velikém trápenj ducha o swé
 wjře, gestli wěrau swau skutečně Krista sobě
 utwořil, čili nic? Tuiby, prawjm gestě, každj
 sám sobě knězem byl, načby tehdy zwláštňj
 řád kněžstwa byl Kristus ustanowil? Powažme
 tak též, že Kristus nenj dělitelný, aby totižto
 u toho menšj u onoho wětšj byl; sám také

Kristus prošil Otce, bychom gedno byli, gačož On s Otcem gedno gest; a hle tuiby w tom nenhlawněgšim tagemstwj wjry samé rozbroge, samé rozdjly se twořily. Gačé to nesnáže: ne k pravdě ale k zmatkům wedaucj. — Protož Dobře cirkew katolická wěřj, že gačo žiwot do člowěka wdechnutý geho početjm trwá až do smrti; že gačo slowem Božjm wdechnutý žiwot do Ježíše co Boha:člowěka trwal až do smrti křjže, tak že i slowem Kristowým wdechnutý žiwot do chleba a wjna w čas wečeře Páně až do skutečného zpožitj od wěřjčjch trwá. U přigimánj ne mocj wjry ale inocij Božskau přjtomný Kristus spoguge se s dušj ku spase- ni gegjmu. Proto i Cirkew sw. prawj: Že Kristus, dokud se přepodstatněné způsobn ne ztráwj, wždy přjtomen w nich trwá.

Gač dlouhý ten čas od slawenj Wečeře Páně až do skutečného přigimánj bříti má, Kristus P. newyměřil; proto může i krátký i delšj býti, kdežto po celý ten čas Kristus swátostně vřjtomen u Wečeře Páně trwá. Bůh pro swé slowo a moc nemá žádné mjry, nemá wáhy, nemá mezi, aniž se dá wtěsnati neb popjrati. Přjtomnost tato děge se geho mocj ne pač lidškau; gest geho skutet, ne pač lidšh. —

Protož dále doložiti dlužno, že přjtomnost Krista u wečeři Páně nenj pauhá památka, ale skutečná. Památka pauhá negen že k spa- senj našemu nepostačuje, ale aniž potřebowala tak welikého zasljbenj še strany zakladatele, aniž

potřebuge tak veliké příprawy ze strany věřících. Památka paubá pravau přítomnost nedostihne, ano daleko, daleko w pozadj zůstává. A nač také potřeboval Kristus nowau wěc za památku stanowiti? Zda-li nedal své slovo, své učení již před tím za památku? A není-liž slovo geho mnohem vhodněgšj předmět na památku než stýwa sprostého chleba? Kde wjce a živěgi můžeme sobě předstawiť umučení a smrt Páně, než w učení geho? Patrnó tedy, že wečeře Páně něco důstogněgšjho mjtí měla a w sobě i má, než paubau památku. —

Protož také doložiti dlužno, že přítomnost Krista Ježíše w swátosti Oltární není mrtwá ale živá. Nejen že přítomnost mrtwá není žádná přítomnost, ale wždňt ani sly, ani moci, ani aučinku mjtí nemůže, kdezto předce Kristus neustanowil Wečeři Páně, aby mrtwá gšauc, bez aučinku zůstala, ale aby náš šlila k životu wěčnému, aby náš šlila w bogi s nepřitelem, aby náš z hrobu hřjchu křjšila, aby nám swjtila na cestě do nebeského Jerusalema; protož dlužno, aby ten, kdož se w nj podává, měl i život w sobě. Gínak museli bychom dle slow u sw. Mat. 15, 14. podobně říci: »Wedelit mrtwý mrtwého, oba do gámy padagj.« A wšak živý se dal Kristus za pokrm, živý se obětoval: a protož živé musí býti i geho tělo a živá geho krew we wečeři křestanské. Bůh w přírodě i kamenj může obžiwiti, pročby to uči-

niti s chlebem a wjnem nemohl. (Matth. 3, 9. Luk. 3, 8.)

Ule kterať to možná, aby Kristus při toliku gednjm časem konaných wečeři Páně w tolikerých částkách na tolikerých místech s tělem a krowj přítomen byl? —

Učoli nám toho nelze nikterak pochopiti, gať se to státi může, nicméně gítě to wěřiti můžeme, že se to tať a neginať děje; nebo

a) Sám Kristus při ustanowenij wečeře Páně byl totiž činil, wzał totižto chléb a wjno a proměniv obé w swé tělo a krew swým požehnanjm a swým slowem, lámal a dáwal po částkách sebe každému z přisjedjcich: čjm tedy patrně dokázal, že může w gedné době w mnohých částkách, a přece w každé částce celý, přítomen býti.

b) Kristus rozeslaw swé Aposstoli a učedlnjky do celého swěta, nařidil jim, aby wssični konali wečeři Páně, kamkoli přigdau, následowně, gestliže na rozličných místech konati Kristus přikázal wečeři Páně, potřebj gest, aby na rozličných místech, kdezby se koli konala — wssady i Kristus přítomen byl, a sice tjmže způsobem, gať se při ustanowenij tétéž wečeře byl progewil.

c) Kristus přisljbil Aposstolům a cirkwi, že po wssecken čas uprostřed nj přebýwati chce, následowně musj býti wssady po swětě přítomen, a zwláště tu, kdezkoli wečeře geho se koná.

Wázati Krista na místo, přirownáwati

tělo geho tělu nášemu, gest: tagemstwj plnau
 wssudnyprjtomnost wečeře Wáně Gemu upjrati w
 swátosti; gest: neprawdy w něm hledati, w
 bludu geg stjhati; a něco takowého sobě do-
 woliti, gest: křestanskau wjru zapjrati. Bez
 toho, kdo o slowě Jezissowě podnybuge, není
 řádný křestian. Je rozum náš téhož tagemstwj
 pochopiti nemůže, nic náš másti nemá, nebo
 gest to zážraf, kteréhož rozum náš chápati ne-
 může, šice by to giž tjm samým nebyl zážraf.
 Šhautě pak gestě giné wěci, kteréž rozum náš
 nechápe, a předce ge připaustj. Tak nechápe-
 me, kterať z předalekých končin slunečnj swětlo
 k nám přicházi a celau zemi oswěcuge; — ne-
 chápeme, kterať hlas gednoho člowěka w ussjch
 tisjčuw lidj se rozlěhá; — nechápeme, kterať gedno
 zrnko sta giných plodj! A hle, předce tyto wěci
 se děgj. Zde zagisté mujjme še sw. Pawlem
 (Řjm. 11, 33.) zasnauti, a š Ecclesiastykem
 (3, 22.) sebe napomenauti; posléz u wssj po-
 koře zwolati š Tomášsem: Wán můg a Bůh!

Muže přiblížme se k hledané závěrce, a
 zwolymě takto: Gestliže Bůh welel Možjssowí,
 baň zzuw obuw a w pokoře k němu přistupowal
 (2. Možj. 2. 3.); — gestliže řekl Hospodin
 Josuowi: Zzuq obuw z noh swých, neb mjesto,
 na kterémž stojš, swaté gest (Jos. 5, 16.); —
 gestliže roztrhna raucha swé, padna na twáři
 před archau Hospodinowau, takto se kořil až
 do wečera (Josue 7, 6.); — gestliže Dawid
 podpásán Effodem lněným, doprowázen weli:

hým zástupem, plésal wššj sílau před Hospodinem, kdž archa pojwátná s plésánjm a zwu-
kem trauby přenessena byla (2. Král. 6, 14.
15.); — gestliže Salomaun nádherný a krásný
chrám wystawěl ku počtě archy Hospodina
(3. Král. 6, 7. 8.): hodno, sluffno, spravedli-
wo gest, Kristu, w swátosti Dltárnj přítomné-
mu, w tomto od něho samého wzdělaném stánku,
w této zázraku plné swatyni, w tomto bytu
nepostjžitelné bytosti, w tomto ne rukau udě-
laném ale slowem utwořeném tagemštwj Gemu
se flañeti, hřichy se sebe zžauti a s báznj
swatau Gemu se bljžiti, řkati: Swatý, swatý,
swatý, požehnaný, blahoslawený Hospodin, Bůh
náš!

Aspoň Cjrkew swatá katolická to za hodné,
slušné, spravedlivé uznáwá.

1. Proto stawj nádherné chrámy pro
stánek tento; ač wššak spofoguge se w nauzi
sprostnosti a skromnosti, předce nenáwidj oskli-
wau zpustěnost.

2. Proto přede wššim krásnj a zwelebuge
stánek tento uměleckými řezbami, spanilými
kwětinami, ozdobným rauchem, zářjcjm swětlem,
wonným kadidlem; ač wššak i zde dle okolnosti
chudoby nezawrhuge, zawrhuge nicméně hřjssnau
nedbanliwost.

3. Proto lidštwu pobožnému dopausstj
wraucným, nábožným zpěwem Hospodina Pána
oslawowati; dopausstj, by zpěw shromážděného
křesťanstwa hudbau, pobožnosti a wraucnosti

přiměřenau doprowázal se; ale rmauti se, řduž pobožný gednozřwučný hlas přichožich řřestianů řřiklawé a nesauzřwučné, diwoké a řřwétáčké, pohorřřlivé a necaudné, unawugjci a rozřřláčné hubbě uřřtaupiti a pacholčiti musj.

4. Proto poraučj a zawazuge řřněze, by, řřdybyřřkoli tuto řřwátost podlé gemu dané moci řřonati chtěl a řřonal, řřždy tau neřřwětřřřj přjprařřwau, tau neřřwětřřřj horřřlivořřřj řř oltáři přjřřtupořřwal a pořřwátňau řřlužbu řřwatě řřonala; ale řř hořřkosti řřjwá se na řřněze leřřřkowážňého a rořřbotňého.

5. Proto řřadá řřřřew řřwatá, aby řřwátost oltářňj řřu pohodlné pobožnosti řřidu řřřřestansřřřého řřen toľřřko w určité řřodiny od řřněze se řřonala a řřřřelligařřň nepořřádek, neřřřřřnost a řřpurnost se zamezowaly.

6. Proto řřadá řřřřew řřw., aby řř tau neřřwětřřřj řřřřetrnosti a neřřřřřnosti se řřonala, řřřřelligařřé pak lařřomřřřj, uháněňj, wřřmáháňj, řřramařřěňj se přjřřně wřřhánělo.

7. Proto wěřřegně přj mřřři řřw. řřřřew řřwatá tuto řřwátost pořřřwihuge, řři na oltáři řř wěřřegněmu uctěňj wřřřřawuge; protož wěňřročňj pamáťřřau, řřlawnosti totjž Bořřžho řřěla, uřřřanowenj řřegj řřwětj, a řřadá, aby řřaždň přjrařřowěřřjci řřřřestian přj řřaždě gemu dané přjřřležiřřtosti, buď w řřřámě buď mimo řřřám, buď přj řřlawňěm přřřwodu, aneb přj řřonářřřenj řř nemočňěmu na řřolena řřřřř, a řřřřřu se pořřřřřně řřřřř, a w přřřřř se řřřřř a řřřřř přjřřřřř.

nal, že Kristus Jezus jest beránek Boží; — zarmauceně wšak patřj, kdýž synové tohoto swěta za Krista se stydĵ, a co newěřjčj k této Swátosti se chowagj.

8. Proto konečně wzbuzuge Cjrkew swatá swé wěřjčj, »by každau neděli a každý swátek na služby Boží přicházeli, neli častěgi aspoň nejméně gedenkrátě za rok tuto Swátost přijmali; rmautj se pak, widauc osiřelý, opuštěný chrám, owdowělau swatynj Páně.«

O, Cjrkew sw. zagisté co prawá choť Beránekowa důstogně a sprawedliwě k oslawenj neyswětěgšj swátosti Dltářnj wšsecko řjdi a weďe; pro swého miláčka wšsecko zachowáwati poraučĵ, čjmž by Gemu patřjčnā čest se wzďáwala, čjm by náš, swé dĵtky, pohnula, Krista, w swátosti Dltářnj skrytěho uctiti.

Byliť owšsem přemnozj, genž cjrkew swatau swědomitě a horliwě následowali, a Kristu Jezussi, w swátosti Dltářnj skrytěmu, se pobožně a wraucně klaněli. Komuž nenapadá tuto, gať uctiwosti k této swátosti apóstol sw. Pawel byl pohledáwal w psanj 1. ku Korintům; komu snenapadá, gať prwnj křestané šetrně k této swátosti se byli chowali; komu tuto nenapadá w. Monika, genž před tauto swátostĵ wždy gen swatě se zachowáwala; komu nenapadagj tuto mnohé i korunowané hlawn, genž této swátosti co ponjženĵ žebráci se kořilĵ; owšsem že napadnauti musěgĵ, neb gsau gich skutkowé žgelnĵ a gagnamenání w knize žiwota.

Alle gsau naproti tomu i také mnozi, kteříž na Cirkew sw. pro tuto prokazowanau uctiwost a klaněnj se newrazi, kteříž Cirkew z modloslužby winj, kteříž Cirkew i kacířugi, prawjce: »Zwrdá gest ieč tato: klaněti se Kristu, w swátosti Oltárnj přjtomnému!« Ach, wize pač, bratřj!

Wždny pač paubému chlebu se to neděge, ale samému Kristu; wždny chléb přestal býti chlebem, anobřz gest Božj tělo; a protož nemůže zawrhnauti poklony, genu wzdáwané, ten, genž prawowěrný křestan gest. Čili Kristus nenj přjtomen w této swátosti dle učenj Cirkwe swaté? — Alle tomu odpjrati nelze, neb Kristus to sám prawj. — Čili má se pozústateč z wečeře Páně zničiti aneb nesluffně pohoditi? — Tot ale odpjrá wyřčenj Kristowu, genž u sw. Mat. (6, 6.) dj: Předawente swaté wěci psům a perly sstěnatům. — Čili měli bychom wěriti, že to, co nynj tělem a křwj Páně bylo, paubý opět gen chleb a wjno gest? — Alle kdo to může dokázati, že by slowa Páně gen na tak krátký čas swau platnost měla, a Kristus beze wšj přjčiny swé ugiffrowánj ruffil? — Čili, měla by se slowa: Zotoč gest tělo mé! zaš poznowu nad pozústalými částkami wyslowiti, řdž by poznowu se podáwati měly? — Alle to by byla nedůwěra hřjssná! — O, gestli protestantsstj křestané k pozjwánj swé wečeře Páně neobhyčegnau wážnostj, gahýmfi nábožným třesenjm a swatau tichostj přjstupugi, magjce

při tom oči své sklopené, hlavu svou skloněnou; gestliže některý i u přijímání křesťanství: proč by neměl katolík, jenž dle slov Kristových a dle výkladu Církve sv. trvalou přítomnost věří, to samé činiti, kdykoli tuto svátost spatřuje? Pomysleme jen, že toliko jeden Kristus gest, jenž, umřev za nás jedinou, více neumírá.

Jádný ať nepraví z nás, že by klanění se jen viditelnému Kristu náleželo, sice by zřejmě samého Krista zlehčoval a i jeho Božství. Kristus, buď již viditelný aneb neviditelný, pod způsobou lidského těla neb pozemského chleba a vína gest jeden a tentýž.

Jádný ať nám nepředstírá, že to Kristus nikde nepřikázal; ovšem že nepřikázal, ale kdež také čteme, že to zakázal? A potřeba-li rozkazu kde sama citelnost lidská takowauto povinnost za pravou a slusnou uznává? A není-li tato citelnost do našeho srdce od samého Boha vsstjpena? Gestli vsstjpena — tudý již v té samé citelnosti rozumný člověk rozkaz Boží viděti musí. Dokládáme k tomu: Kristus také nepřikázal, by se kdo jeho vtělené osobě klaněl, a přece se to stalo často, a nečteme, že by Kristus neb jeho učennici za to zlé byli brali; ano když se Farizeus nad Magdalenou klanějící se Kristu, pozastanowal, a i učennici nad ztrátou masti reptali *) nedomlawal Pán ženě této, ale ugam se jí, doložil: Dobrý

*) Luc. 7. Mat. 26.

skutek zajiště byla učinila; protož pravím vám, kdeoli kázáno bude Ewangelium toto, wšsady bude praweno i to, což tato nynj učinila.

Žádný ať nám na mysl nepřiwádj, že by Kristus Spasitel poslednj wečeři byl toliko ustanowil k požjwánj, ne pak k pokloně; a wšsáť spolu snáseti se může; ano, gestliže patři, bychom před obyčejným jídlem a po jídle k Bohu se pozdwišli, a genu se klaněli: mnohem wjce to samé náležj činiti před přigjmánj a po přigjmánj wečeře Páně.

Žádný ať se neohljžj na Aposstoly, že by se při wečeři Páně Kristu nebyli klaněli. Toho owšsem w písniě nečteme, wšsáť aniž udává písno, že by se také giného času byli Gemu neklaněli. Proti tomu wiz u 7. Euf. 24, 52. »A pokloniwšse se. Ewisowatele šw. Ewangelij neměli ohledu, Aposstoly popisowati a gich wychwalowati, nýbrž toliko učenj a skutky Ježíšowy poznamenati.

Žádný konečně ať se nestrachuje, žeby poklona, wzdaná Kristu w Swátosti oltárnj, k modlárštwj wedla. Kdyby toliko pauhý dšleb na oltáři zůstáwal, bylo by to arci modloslužbau, klaněti se gemu; a wšsáť w swátosti oltárnj gest a zůstává Kristus přjstomen pod způsobau dšleba a wjna: následowně to nenj žádná modla, a protož klaněti se gemu w Swátosti oltárnj nemůže slauti modlárštwj; wzkládá-li to ale kdo přec za modloslužebnost, raubá se Kristu, prawému Bohu.

Wizme nynj toliko, co se pro čest a sláwu Boží s tauto swátostj srownává.

Dobře s tauto swátostj srownává, když chrámové křesťanstj negen čistotau a něžnau uhlaženostj, ale i gakausi auprawnau ozdobaú důstogně a přece gen gednodusse spořádání gsau. Tuť člowěk wssemi smysly poznává, že to stánek Nenywššjhc. —

Dobře se srownává s tauto swátostj, kdež chrámové djlem zeronitřnj swau welebnostj, djlem dobře uspořádaným hřbitowem se wyznamenawagi, kdež w sijnú leporostaucjch stromů swatyně chrámová — zwláště na wenkowě — se tagi, a wúkol a wúkol usslechtílá spořádanost, čistotná pečliwost se widěti dáwá. Tuť člowěku wnitřnj duch sseptá: Zžug obur swau, nebo mjsto toto swaté gest Pánu. —

Dobře se to srownává, kdež wúkol chrámu swatý panuge pokog, a tichost welebná se byla rozhostila; kdež wraucné twári na hrobjch milácků swých w tiché pobožnosti slzy bolesti wyléwagi, a hoře swé Bohu swému taužj. Tuť bljzko Pán, tuť bljzko nebe. —

Dobře se to s tau swátostj srownává, když čeled křesťanská w prawý čas do chrámu Páně pospjchá, a nemagic giného na překážce přjmo do swatyně se ubjrá, aby zaugal každy aud mjsto sobě ustanowené. O, gaky to blažený pohled, widěti před Nenywětěgšjim, před oltářem we zwláštjnjm oddělenj shromážděné předstawené obce, tuto pať opodál po prawici,

po straně epistoly sšedivé starce, zašlaužilé občany; po lewici pak ze strany Ewangelium stařícké panj, ctihodné občanky w stolicjch nábožně klečeti; mezi nimi pak po boku starcůw leporostlé ginochy, a po boku stařen ruzokwetaucj sličné děwy swatě a pokorně státi. Gaký to gemný pohled, widěti u prostřed chrámu před oltářem autlau sškolnj mládež hogně sšromážděna! A k tomu widěti, kterať wšickni gednosworně, co djetky gednoho Otce, co bratřj a sestry wespolek, sštraussenostj a wraucnostj se Bohu před oltářem kořj a w Duchu a prawdě ho wzywaj! Totě pohled zagisté nebeský, pohled, nad njmž sami angele plěsati mujj, pohled, genž hoden požehnánj swátostného! —

Dobře se to sšrownává s tauto swátostj, kdž při pozdwihowánj, při wnstawenj swátosti oltářnj, při slawných průwodech, při donássenj gi k nemocným gak w chrámě tak wně sme káme, na kolena padáme, hlavu sšlánjme, w prsy se bigeme, a se wšj sštraussenostj této swátosti hodně a sluffně se kofjme. Kdo se tak zachowává, tení prawý aud z bratřstwa Jezjssowa, ten prawý pautnjš do nebeské wlasti, ten gest prawý Kristůw ctitel. —

Dobře se to sšrownává s tauto swátostj, kdž nábožné lidstwo sauzwučným hlasem Kristu w Swátosti oltářnj sšrytému, dhwálu pějje k nebesům se pozdwihuge, a kdž nebeská hudba swatowážně, cituplně, mjrumilowně, bohadustogně hlas tento řjdi a doprowázj. Toť rozkoš newýslowná! —

Dobře, pravím konečně, se to s svátostí tauto srovnává, když kněz kádně, důstojně, pobožně, vroucně pro čest a slávu Boží a pro spasení lidských duší, tuto Oběť nejsvětější koná, když při oltáři vážného, důstojného náměstníka Kristova představuje, když upřímně s Bohem rozmlouvá a srdečně za lid sobě svěcený se modlí. Tuť milost Nejsvětějšího s nebeského lůna na přítomné se spausstí, každý tu gíst býti může, že vzdal Kristu Pánu w Nejsvětější svátosti, co gemu jakožto Synu Božjmu povinná byla dusse křesťanská.

O přivlastnění užiti z oběti mšše svaté vyplývající.

Církev obětuge Pána Ježíše Krista w oběti mšše swaté Otci nebeskému, a sice strže kněze, kterýž k tomu netoliko byl zplnomocněn, nobrž kterýž i powinen gest, jakožto služebník Kristůw i církewni, obět tuto konati.

Obětuge pak se tato neydražšši a neydü-
stogněšši obět za vššechy audy gať bogugjci
tak i trpjci církwe. Dbyčeg pak tento, při mšši
swaté připomjnati sobě, a do modlitby zawj-
rati gať wubec vššechy wěrné zde na zemi
posud rytěrugjci: tak i dusse w očistci, gest tak
starý, gať sama církew; nebo giž neystaršši
swatý Otcowé mluwí o něm ne gináče, než
gať o wěci wúbec zuámé, a vššechy i ty ney-
staršši liturgie dáwagj mu swědectwí. Co tedy
gednau swatý Augustín řekl, to i sem směruge.
Čebož se drží obecna Církew není na sněmích
ustanoweno, nébrž po vššechy časy zachowáno;
a o tom bezpečně wěrjme, žei to podáno gest
žiwým učením apóstolským. *)

*) De baptis. contra. Donat. l. 4. c. 24.

U však cirkew Božji obětuge wůbec i za ty, kterjž se fromě gegjho lůna nacházegj. Tak to bylo na počátku, a tak ge to až podnes. Platilo totiž pomždy za pravidlo, což Apóstol národu napsal: »Prosím tedy, aby přede wšsenu wěcmi dály se prosby, modlitby, žádosti, djkůčiněnj za wšsecky lidi: za krále, i za wšsecky, kterjž gsau w auřadech wysokých postawenj, abychom pokogny a tichy život wedli, we wšsi pobožnosti a čistotě. Nebo to dobré gest a wžácné před Spasitelem nassim Bohem, kterjž chce, aby wšsicni lidé spaseni byli, a k poznánj prawdy přišli.« *) Medokládá šice Apóstol wšslowně, by se tyto prosby, modlitby, žádosti a djkůčiněnj dály při oběti messuj; a wšak, an swaty Augustin dowozuge, **) že Apóstol tauto řečj hlawnj djly mšse swaté rozuměl. Z w skutku se kněz při oběti mšse swaté modlj za wšsecky lidi, an řjká: »Pro spasenj nasse a celého swěta« a dále, an řjká modlitbu Páně, gegjžto obsah žádného z přjmluwy newylučuge. Na ten cjl a konec obsahuge w sobě messnj kniha také zwláštjn mšse za wywrácenj roztržek (missa ad tollendum schisma), za rozšjřenj křesťanstwa (missa contra paganos) a za wyprossenj a sezlánj nebeského pokoje missa pro pace. Konečně obětuge cirkew zwláště za některé zegmena. Protož wšslowně se kněz obět

*) Epist. 59. Paulin. al. 149. ** 1. Tim. 2, 1—4.)

konagjci modlj: za papeže, za biskupa své dié-
cese a za krále, a za všecky prawowěrné kře-
štany; a mimo to připomjna sobě zvláště ně-
které lidi z prawowěrného křestanstwa, gač žiwé
tač mrtwé.

Z toho powstal we školách obyčeg,
užitky mšse swaté děliti na čtvero druhů, a
šice: na užitky obecné (fructus generales), na
užitky zvláštñj (fructus specialiores) a na
užitky nezvláštñgšj (fructus specialissimi).
Užitky, kterýchž se ze mšse swaté celé cirkwi
Boží dostává, slugi obecnj; užitky, gichžto se
kněz obět konagjci zúčastňuje, slugi nezvlášt-
něgšj; užitky, kterěz docházegj na ty, gšsto se
zegmena Boha poraučegj, za kterězto se wšak
mšse swatá neobětuge, slowau zvláštñj; ko-
nečně užitky, kterýchž účastenstwj magj ti, za
kterěz se mšse swatá obětuge, gmenugj se zvlášt-
něgšj. Že knězi dostává se užitků nezvlášt-
něgšjch, průwodnoť gest z toho, že nemožno
gest, aby ten, gšsto se zde modlj a obětuge,
nebyl všech těch spášitelných aučinků účasten,
a šice w plněgšj a wrchowatěgšj mjře, než
ostatnj, wočudž to genom wšse činj hodně a w
milosti Boží gest postawen.

Giž wšak ono nábožné mjněnj kněze obě-
tugjeho, aby Bůh gedně neb wjce gmenowa-
ným osobám ráčil aučinky z nešwětěgšj oběti
wňplýwagjci w užiteč wlastnj obrátiti, nazýwá
se přiwlastněnjm (fructuum missae applicatio).
My obyčegně tomu řikáme: Za někoho mšsi

švatau slaužiti. Příčina toho spočívá na tomto učení. Všira schwaluge modlitbu, kterauž wešpolek za sebe činíme, a modlitba taková má Boží zaslíbenj, že neplatna nebude. Dále svědčj slovo Boží, že kdýž modllice se za jiné, na něko ho zvláště a zegmena wzpomjname a Pánu Bohu poraučjme, že se i takowáto modlitba s užitekem swým nemine. Konečně každný, kdož se modlj, giž proto, že se modlj, dobrého coš činj, zgednáwá sobě zásluhu, a sám sobě prospjwá.

Na počátku se při mssi swaté wssicni ti do modlitby zawjrali a Bohu poraučeli, kterjž chléb a wjno aneb něgaký giný dar obětowali, aneb za sebe obětowati dali. Dálo se to tak. Wěřjci, kterjž neyšwětěgšj šwátost přigiti chřeli, obětowali při začátku msse wěřjčjch (missa fidelium) chléb a wjno na oltár *) Giné dary se ukládaly do chrámowé pokladnice, **) aneb na stůl obětnj, ***) aneb se uložili w přjbytku kněžštém. ****) Za zemřelé a w gegich gménu obětowali přjbužnj a známj w den gegich pohřbu a také w některé jiné dny. †) Giž ale každný kdož obětowal, aneb za něhož obětowáno bylo, zawřel se s ostatnjmi dobrodinci do modlitby, a gméno geho se weřegně četlo. ††) Požděgi wycházeło to pořád wjc a wjc z obyčěge, obětugjčjch gména weřegně předčjtati: naproti tomu wesslo

*) Augustin app. serm. 555. Justin. apol. 1. n. 65. **) Tertull. appl. c. 39. ***) paulin. ep. 37. ****) Caumon. 3. 4. apost. — Concil. Trull. 70. c. 28. 57. †) Cypr. ep. 64. — L. de exhort. cast. ††) ad Dec. c.

wšak w obyčej, mšsi swatau za ty aneb na úmysl těch slaužiti, kterjž přede mšsi knězi něgaký dar gsau obětowali. Podobně znenáhla přestávali wěřci, obětowati chléb a wjno na oltář, až pak posléze místo plodin zemských wůbec oběti peněžité nastaly. *) Takowá obět ale, kteráž se knězi pod tau wýminkau podává, aby užitek mše swaté aneb dárci tětěž oběti aneb tomu, gehož dárcce gmenuge, přiwlastnil, to gest, aby za něj anebo na geho úmysl mšsi swatau slaužil, gmenuge se mšsinj dar (stipendium honorarium missae, stipendium missae). Tento pak způsob užitek ze mše swaté wyplýwající přiwlastňowati dárcům tak řečených stipendij, tak wessel w obyčej, že se nyní každý den užitek mše swaté, pokudž ostatnj powinnosti auřadu pastýřského negsaw w tom na překážku, od kněze tomu přiwlastňugj, kdož ho o to požádal. Takowau překážku magj samostatnj pastýřowé w wšech nedělích a zaswěcených swátcích; neboť w těch dnech není jim dowoleno, aby, byť i zákonnj wyžiwny neměli, za stipendium někomu mšsi swatau přiwlastňowali, an gakožto pastýřowé swěrených sobě osad powinni gsaw w těch dnech z Božjho rozkazu zdarma za swé osadnjky mšsi swatau slaužiti. **) Toliko na ten pád, když giného některého dne w témdni za swé farnjky mšsi swatau obětuge, smj ten be-

*) Zákon císaře Josefa II. wykázal, že se má za přiwlastnění těch mše 30 kr. položiti. **) Innocenc XI. Constit. 24. April 1600. — Benedic. Cousith. 19. Aug.

beneficiant, kterých nemá auplnau wůžiwu we zvláštních případech w neděli aneb we swátek, a stipendium na úmysl dárcůw mši swatau slaužiti. *) Geli wšak beneficiant zawázán, na slawný hod wánočnj wšedko tři nisse w užitek swých osadnjku obraceti, nenjt posud rozhodnuto. **) Zde tedy rádno, bezpečněššj a lepššj stránku sobě wywoliti, a wšedky tři za osadnjky slaužiti. Mluwjce ale o této powinnosti, která láže mši swatau osadnjkům přiwlastniti we dnech nedělních a swátečních, mjme toliko samostatné pastýře, a nikoli gečich pomocnjky. Kaplana tedy aneb kooperatora powinnost tato newjze, by přiwlastnil mši swatau w neděli a we swátek osadnjkům té fary, w které pracuje. Powinnost ta newáže ani Expositu; pakli je gednak farář za prwnjho pastýře osady geho považuje, a wůžiwu mu poskytuje, gednak zase Exposita je za odwišlého pomocnjka farářowa držj; a pakli konečně farář ty od Expositu opatřowané obce sám w těch dnech wři mši swaté do modlitby své zawjrá. Neboť níkde nenj přikázáno, by se gedné a tétéž obci užitek ze dvou mšj přiwlastňowal, aneb wlastně za nj dvě nisse swaté slaužil.

W přjčině stipendij wšak následujcej platj pravidla:

1) Stipendium, a nechať ge fundacnj anebo

*) Benedict. XIV. Cuni. semper. 19. Aug. 1744. **) Benedict. XIV. de sacrif. miss. sect. 2. c. 68.

na ruku dané, nenjt mzdau něgakau za missi! nobrĝ toliko pŕiŝpěwkem k wŕĝiwě kněze, na ten cil a konec posŕytnutě, aby se na ũmysl dĀrcũw misse swatĀ slauĝila. Za tau pŕjěinau dj swatŕ TomĀš Aquinskŕ: »DěpŕigjmĀ kněz mzdu misse swatě, coĝ by bylo simonictwŕj, něbrĝ pŕiŝpěwef na wŕĝiwu.« *) PŕigjmĀli tedn duchownj, gehoĝ wŕĝiwa dostateěně gest pogisŕtěna, stipendia: powinen gest, ge k spasitelnŕm auěelŕm obracetĭ. **) PodĀwĀli kd wětŕŕj stipendium, neĝ gest obyěegno, mŕĝe ge ŕice duchownj wĝiti: ŝĀdatĭ ale ho nikoli nesmj. ***) Mŕĝe wŝŝak beneficiant dĀti giněmu knězi obyěegnŕj honorar, by mjŝto něho slauĝil missi fundaěnj, a neobtĝj tŕm swědomj swogě, by tŕeba wŕĝiwu iněl sebe lepŝŝj, pokudĝ toliko zakladatelem fundaěnj misse nebylo ginĀte uŝtanoweno ****)

PoĝĀdĀu-li gest kněz, aby za někoho slauĝil missi swatau w nepŕjŝleĝitě hodině, aneb na mjŝtě wzdĀlcěněm, mŕĝe i smj za tauto pŕjěinau wětŕŕjho stipendium ŝĀdatĭ. †) MĀli kněz tolik ŕtipendij, ŝe těch za ně powinnowanŕch missi swatŕch wosobě odslauĝiti nemŕĝe: nesmj nowŕch pŕigjmĀti, leě ŝ dorozuměnjm těch, kteŕj ge dĀti chěĝj, pokudĝ totiĝ ŝ tŕm gŝau ŝpoko- genj, ŝe ge wo zawrawenj těch pŕwujch slauĝiti

*) Q. 2. qu. 100 art. 2. **) Benedict. XIV. de synod. iŕecl 1. 7. c. 2. ***) Sess. 22. decr. de observ. et evit. in celebr. miss ****) Benedict. XIV. Quanta cura 30. Jan. 1741 †) S. C. Tr. C. 22. Sept. 1625.

bude. *) Po sobě, neb w krátkem čase ale obnášji podle rozhodnutj swatého sněmu Tridentského (Congreg. ad 17. Julii 1655) geden měsje. Podobně beneficiant magjcej powinnost den co den dle určitého mjněnj mšsi fundáčnj slaužiti, a nemoha za něgaký krátký čas pro neduh aneb ginau něgakau welikau překážku této powinnosti swé dosti učiniti, nenj zawázán, opusttěné mšse nahrazowati, leč by toho byl fundator wýslowně požádal a wyhradil. **) Lze se totiž nadjiti, že fundator sám se w takowé přjpadnosti práwa swého odříká.

Beneficiant, kterýž powinen gest, každodenně slaužiti za fundatora, smj sice někdy, ku přjkladu w témdni gednau, ***) za welmi důležitau přjčinau slauženj mšse swaté opustiti. Na slawný hod wánočnj stogj mu na wůli, při druhé a třetj mšsi dle ljbosti †) za koho koliw obětowati. Dowoleno gest mu tolikéz, několikrát do roka (asj šestkrát za sebe aneb za někoho ze swých) přátel slaužiti ††)

Dáli někdo knězi stipendium s tjm wýslowným wygádřenjm, by toliko při mšsi swaté naň pamatowal, nenj powinen zaň mšsi swatau slaužiti, a může dle ljbosti mšsi buď toliko gemu samotnému, aneb gemu a spolu také někomu

*) Tamburin. de sacrif. miss l. 3. c. 5. 1. — Quirt. app. qu. 4. p. difficult. 3. Schram. §. 1032. **) S. C. Tr. 31. Dec. 1680. ***) Reiffenstuel theol. moral, tract. 14. dist. 5. qu. 8. †) Benedict. de sacrif. missae sect. 2c. 68. ††) Quart. app. qu. p. 4. 2. diff. 3.

ginému gestě w užitel obrátiti. *) Pakli ale se to wýslowně wygádřenj nestalo, wždy se má misse swatá na umysl dárcůw slaužiti, anť pravdě podobno gest, že za tau toliko přjci: nau stipendium dáno bylo.

4) Ge-li počet stipendij a fundačnjch missj swatých přjliš weliký, a wuplýmagjci z nich honorar přjliš malý, a potřeba-li káže ge slaužiti, zmjrniti a gináče s nimi naložiti, magjť biskupowé práwo, ustanowiti a narjčiti, což ke cti Božj slaužj. **)

Giz ale nastává otázka, kdo může za sebe dáti aplikowati? Užitek z oběti misse swaté wuplýmagjci mohau toliko těm býti přiwlastněny, kteřjž se we widitelné a posud bogu: gijci cirkwi nacházejj, anebo w nj w Pánu zesnuli. Dbraime zrakj swoge na dřewněgšj časj, a wjzme, gak to tehdáž býwalo, dokud se gestě oběti chleba a wjna a giných požirků zemských dáwaly. Na počátku se to za čestné práwo pokládalo, smjt obětowati. Z té přjci:ny pisse swatý Zrenéus w ta slowa: »Ten, genž přinesl dar, buď weleben w tom, což přinesl, přigme-li se dar geho.« ***) Hřjssnjci, a třeba kagjci, neměli toho práwa; †) podobně nesměli obětowati ti, gesto se giz po oné částce misse swaté vzdáliti museli, kteráž slaula „missa ca-

*) S. C. Tr. 31. Jan 1682. — Metat. p. 3. in fine **) Concil. Trid. sess. 25. de reform. c. 4. ***) Ad haer. l. 4. c. 34. al. 18. †) Concil. Nicen. can. 11.

techumeneorum.⁴ Z za mrtvé se oběti nepřijímaly, leč byli v církevním obcování zemanováni. A to vše se velmi přísně zachovávalo. Z toho již vysvítá, že tím méně dovoleno bylo, oběti přijímati od těch aneb za tu, kteříž byli wyobcováni z církve.

Za nynějších časů, an stipendia na místo oněch při mši svaté ondy činěných obětí v obyčejí gšau přišla, platí příčinou těch osob, od kterých aneb za které se stipendia přijímati smějí, totéž pravidlo, kteréhož se gindy se stran obětí při mši svaté činěných užívalo. Odtud to, že není dovoleno, od zgevně a wúbec známého nekagjicjho hrššnja obětované stipendium přijímati. Sem aspoň poněkud směřujj slova swatého arcibiskupa Karla Boromejského, kteráž jsou takto: „Od těch obětí nepřijímate, kteříž plodí nepřátelství, kteříž gšau lichváři, smilnjci, swatokrádejnijci, anebo ginným způsobem veřejně pohorščenij dáwaj, d o k u d p o k á n j neučinj.“

Mluví zde totiž swatý listup o obětech, které se při mši svaté činjvaly; poněwadž ale stipendia za nynějších časů gšau to, což gindy býwaly gšau tyto oběti, dobře se i na ně wztahujj slova jeho. Podobně an se nemá mše swatá přivlastňowati wyobcovaným: nemá a nesmj se též od nich anebo za ně stipendium přijímati. Dále nebud také stipendium od protestanta, anebo za něho poskytované, přijímáno, kterú w Nynšwětěgšj obět tuto newěříj. Shusno

zagisté gest i náležito, aby tauto přisností
jednak prawón a wěrnón křesťan nabył přešwěd-
čenj, že utěšená gest to wěc, býti widitel-
ným audem cirkwe Kristowj: jednak zase aby
zgewný nekagjci hřisnjš a wyobcowanec spa-
šitelnau byl naplněn báznj a fu pokánj probu-
zen; a neposléze aby se protestant aspoň pře-
šwědčil, že katolický kněz není žisku žádostiw.

Cirkew zagisté milugjci gest matkau, a doká-
zuge toho tjm, že každau missi obětuge za wesskeren
šwět a za wšedny duše w očistci se zdržugjci. Wjce
se od nj zagisté žádati nemůž. Uneb galkm prawem
by měly užitky z té Nešwětěgšji oběti wyplý-
wagjci přiwlastněny býti tomu, genž netoliko
tu předrahau obět upjal, anobř i za což leh-
kého a powěrciwého gest pokládá? — Pakli
by se ale stalo, že by při pohřbu protestanta
katoljč žádal duchownjho pastýře, by slaužil
missi šwatau za duše w očistci, může owšem
kněz bez rozpaků prosbě této učiniti dosti. To-
liko potřebj gest, by se šhromážděným wěrjcjm
w známoš uwedlo, předně kdo missi šwatau
slaužiti dal, a za druhé, za koho se slauži.

Neposléze slusšj gestě pozorowati, že w
wřičině messnjch stipendij nic není nenáležitého,
a šice ani se štrany toho, kterýž ge přijímá,
ani se štrany onoho, kterýž gid uděluje. Pa-
trjneli na kněze, nemůž zagisté w tom býti
coš neslusšného, an gakožto služebnjš oltáře a
pastýř obce tyto dary k užitku a wyžiwě swé
obracuge; neboť udělugj mu gid ti, gimžto

duchovní službu prokazuje, a na něžto co na dobrodince své při oběti misse swaté zvláště a zegmena pamatuje. Tak jako pravda pravdaucj gest: Darmo gste dostali, darmo dente. (Mat. 10, 8.): rovně tak nezvratná a neklamná to pravda Božj gest, že dělňj hoděn gest mždn své (Luf. 10, 7.), a že služebnj oltáře z oltáře žiw býti smj. (1. Kor. 9, 13.) Patřjmeli ale na toho, gessťo stipendium podává, ani tu newidjme nic nenáležitěho; anobřj právě tjm obgeruge takowýto dárce mysl nábožnau, a činj dobrj skutek, kterjž jako každj ginj dobrj skutek bez odměny nezůstane. Dwssem nedá se zapřjti, že w přjčině této wěci mnohdn se děge leccos, což se zcela schwalowati nemůže. Než ale která swatá wěc gest na swětě, gižby se nebylo niďny zle užíwalo? Odstraňme, což přjčinu zawdává k zlému užíwánj; což wssak dobré gest, toho tjm swjssse ponechme, an w skutku až posud mnoho gest pastýřů, gidžto wňžjwa welmi skrowná gěst; an na něho duz doba newjce naléhá by gi pomocnjm byl; newjce od něho se očekává, by wzdělánj mládeže zwelebowal, chrám Páně ozdobowal, wědy a uměnj podporowal, wlasteneckjm dobročinnjm ustanům nápomocnjm, a prostředky učeneho muže zaopatřen byl; a odkad a gak to wssse možno, kdjž gen skrownau obžiwau gest opatřen, a od nikud dalssjch přjgmů se mu nepodává, nedaruge.

Kdyby posud stávalo těch obětj, kteréž za dřevněgšjch časů při mšsi swaté w obyčejj gšau byly, měloby owšsem duchowensstwo něco na přilepsšenau; poněwadž wšsať w tomže w způsobu gidj wjce nestává, a nemožno gest, ge zase do obyčege uwěsti, za wděť se wzjiti musj tjm, což posud gest; byť i obyčeg předěššjch starůch časů w přjčině té lepšj byl a přiměřeněgšj.

21 — proč dáwáte na mšse swaté?

Kdykoli se mluwj o darech na mšse swaté čili o tak řečených stipendiich: obyčegněť ospravedlněnj gidj toliko na to se poukazuje, že ona buď co přjspěweť k wyživenj kněžj: aneb co dar, kterýž zase sřze ruce kněžské chudým přjgde, považowána býti magj. Nypoň, cokoli potud četl gšem o wěci té, wzdy na konec tento wysšlo.

Duši upřjmně wšsať a wěrně lnaucj k tomu, co swatého, co spasitelného, ano co nasse předrahá naděge gest, — bez dlouhých wýkladů a bez rozwlácného i zbytečného sem tam se dowoláwánj předlozjme, co samo to srdce lidské, ze žřjdra zgewenj Páně napágené, w této přjčině drží a nepuští nikdy.

Otevřme malicko třetí knihu Mojžíšovu. Tu nalezáme, jakým způsobem měl být vzdán viny ty oběti starozákonní Hospodin, Pán Bůh náš. Měly byt oběti chválny, neb díky neb prosby aneb dokonce i smjření: museli tu býti stánek, museli tu býti kněz v rauchu předepsaném. K němu přišel člověk Bohu sloužiti chtějící, a museli přinést dar svůg dobrovolný, kterýmž měl býti obětován ať v té neb jiné příčině, a vůbec i jiné věci k oběti příslušné dle způsobu jejího sám musel vzdu opatřiti. Na howádko pak přinesené vložil ruku svou, a kněz činil dle předpisu posvátného. Byl stokrát byl požádal kněze, aby za něj obět vzdal: nebylo dle předpisu. A byl stokrát byl řekl kněz: »Gá vzdám obět za tebe:« nebylo, gaki vykázano. On musel i howádko i jiné příslušných opatřiti, ku stánku neb ku chrámu přivesti, a tauto tedy zewnitřní věcí skutečný úmysl svůg skutečně též a gako makawě na gewo dáti. Což když učinil, zuplna také ubezpečen, potěšen a v srdci svém rozwešelen gja, odtud se odebral: owšem sprawedlivě se domýšleje, on totiž, a ne kněz úřad konající, — že vzdal obět Hospodinu. A gakhžkoli podjl měl při tom i kněz: přeceť on — ten člověk bogjící se Pána — vzdal obět Hospodinu.

D slawnostech, v potřebách obecných a jiných dnech vykázaných owšem svým zase způsobem věci se daly.

Že pak oběti starozákonnj ve wffelikém způsobu swém nebyly než figurnj, podobenstwj gediné té oběti, o niž Malach. 1, 11. dj, že od wýchodu slunce až na západ a na každém místě poswěcowána bude Bohu a obětowána obět čistá: kterémuž katoljřkowi budeme to wykládati? Tuto gen o ceně gegj, wsse co za starého zákona bylo, nesmjrně přewysshugjci, a o blahoslawenstwj tobo můž se řeč učiniti, kdo můž dussi swé cenu tuto gegj a užitek z nj přiwlastniti.

O ceně gegj to zagisté platj, žeť gest ona welebnosti Pána Boha nasseho samodústogná; ta gediná, genž zasluhuje, aby na ni Dtec w swé wísfosti se zaljbenjm pohleděti ráčil. S nj teprw spogj=li slabý, k dobrému wáharwý, ku zlému wždy přece gen nakloněný, a tak před twářj we »Swatosti Hrozného« wždy a wždy gen nedostatečný člověk chwálu swau a welebenj, kterézkoli by chtěl wzdáti Hospodinu, — s nj spogj=li djť ten swüg za milosti toliferé, s nj spogj=li tu snažnau prosbu w přemnohých potřebách swých, — s nj spogj=li šly swé, kwjlenj a pláč nad winami swými: křže nj a pro ni teprw cena a zásluha těchto wěcj wzrůstá, aby wzácněgšj, — a dústogněgi předstaupiwsse také hodněgšj učiněny byly, tak aby Nenswětěgšj naklonil ucha milostiwě a wylil slitowánj swé na toho, kdož takto w nehlubšj pokoře, důwěrně spoléhage gen na Smjřce přeswatého, k trůnu geho blížiti se osměluje.

Blahoslavenstwj pař, kterěz w tom slo-
 ženo, že přáno gest člowěku, užiteř z té oběti
 nejmjrné ceny sobě přiwlastniti, tař sobě rozgji-
 máwání. Wzpomjnaní, řdyby na nás, časem
 dosti se nadňmagjci lidi, řdyby prawjm na nás
 řdoř gen z té wýřse, co mějje nad zemi stogj,
 řauřal: — ach! wždny by nás na té celé řřjře
 zemi tař gařo toho přářřku znáti nebylo. Tař
 řsme ny malichernj tworowé! A přece hle!
 Syn Dce wěčného, řnjže řoruny řláwy, negen
 se řnjžil pro nás, nechťeže dopustiti, abndhom
 zahynuli: — nýbrž i nynj »mage moc řpářiti
 wěčne přístupugjci řřze něho ř Bohu, wždnyřky
 řřa řiw ř orodowánj za nás.« řid. 7, 25. —
 řrowna gařobny poznowu mezi řwátost Dcowu
 a mezi nás nehodné wřstupuge do přostřed, nás
 řám řastjňuge, Dci přěřwatěmu na řářku
 řwau ř nám a na řářluhy pro nás položené
 pouřazuge, a tař obmilostněnj přěd Řjm náni
 wydobňwá, řdyřoli řdo z nás w upřjnné, řř-
 dečné wjře tuto oběť řeho Dci nebesřěmu
 přěřládá a ř nj w té neb řině důležitosti řwé
 ř trůnu řeho božřřěmu ře bljži. ř — řěřli
 řani řospodin, že mu oběť přjgemná a člowěku
 ř očjřřřenj přjřpwagjci:« řogj. 1, 4. 27, 7.
 gař nemělo by býti tuto řjřřřrate wjře?

Pro tyto wěci není řádněho řiwu, že
 wěrný řatoljř řáždý a řáždý wždny řnyřtil, a
 wždny řnyřtiti bude, aby byl učářten oběti té a
 a ři sobě, co řen neyweřř možná, přiwlast-
 ňowati mohl.

Než — skutečně oběti tuto přejmátau na oltář Hospodinu položití nemůže, leč gen kněz povolánj i poslánj posvátné k tomu magjci. Gakož tam w starém zákoně, tak mnohem wjce i w nowém. A kněz pak též owšem i moc i práwo má, přiwlastniti gj, t. g. užitef ten z nj wyházejgcj prosebně přiwrátiti buď milým swým žiwým i zemřelým, za kterěžkoli obětowati sobě umjnil.

Uby wšak i wěřjcjm možná bylo, užitef z přejmaté oběti netoliko účastenstwjm, ale u mnohem wyššj mjře tak sobě i swogjm přiwlastniti, gako kdyby skutečně moc kněžskau w rukau swých swěrenu měli: hle! k tomu dary »na mšse swaté« čili stipendia mjřj a toho gsau ony pokladem.

Wěřjcj totiž podá dar swůg: a kněz, gaf mile swolj a přigme, zawazuje se, že oběť swatau zůplua na umysl wěřjcjho bude obětowati, aš tak gakoby tento sám gi skutečně wzdal, kdyby gen k tomu mocnost náležitau měl; a tuť tedu ona w plné mjře wěřjcjmu a umyslu geho přiwlastněna býwá. Dwosemť že kněz z nj též pro sebe užitku nabýwá; právě tak, gakoby i wěřjcj nabył, kdyby sám mohl konati gi a za kohoš giného gi obětowal. A tak též můžet gi kněz přiwlastniti i bez daru, pokud chce z paubé vlastnj dobré wůle swé: právě tak, gakož gá mohu tomu i ginému zwláštj i wjce dobře činiti, aniž bych tomu čjmsi ze strany geho wážán byl. Stogjt pak

tu takorška poměr tento. Obětuge-li kněz sám dle vůle své: máť on z oběti užitek hlavnj, a wěřjcy přítomnj, kterjž s njm spolu obětugj, berau účast. Obětuge-li wššak kněz za giného: tento béře užitek hlavnj, kněz tolika účast.

Abj wššak wěřjcy hlavnj užitek mohl sobě mjti: dar ten na mšsi swatau newyhnutelně a přjsně má i musj podán býti od něho, leda by s knězem we zvláštnjm důwěrném aneb ginať lastawém spogenj stál, ažna toto bezpečně spoléhati i mohl i chtěl.

Ginať gest toho potřeba nutná, neyprw knězi a potom mnohem wjce wěřjcmu.

Kterak knězi? — Swěták a lehkomyslňj owšsem tu řekne, abj kněz wzal dar. S takowými tu ale není žádně řeči: nestogjť za nj. Gať tu kterýkoli a gahýkoli k tomu slaužiti magjcy — sám o sobě — prawá gest ničemnost, kteráž nezasluhugé, abj kněz na nj ohled měl wzjti, máli totiž w prawdě cit kněžskj, a — nespátruge-li snad i z toho podarfu při wěřjcm nedůstatek wážnosti k oběti přeswaté. Kněz zagisté, i když se mu s tjm newážným slowem přigde, »mnoholi kossťuge mšse swatá?« — i hned se rozezlj a ptáti se bude: »Mnoholi pať byš aš člowěče musel mjti, abjš mšsi swatau zaplatil?« Čjm hned každý wěrný zarazj se, a počne se omlawati, buď že to owšsem tak nemyslj, aneb že newj, kterak by přjssluffněgi měl řici. Načejž poučen bude, žeť nemá se při tom giného slowa užj-

wati, než gen, »mnoho-li se má na mssi swatau dáti.« D zisku tedy a snad i o kaupi gen sám blázen mohly tu drmoliti: katolijf na což takového ani nepomnj.

Potřeba, o kteréž se zde mluwj, z giných pramenů vycházi; totiž:

a) Gakoz tam w starém zákoně z daru předloženého spatrowal kněz a seznal skutečný úmysl, že člověk rád by obět předložil Hospo: dinu: tak i tuto spatruje kněz žiwau a upřim: nau wůli wěřjeho a žádost taužebnau, aby w potřebě své kterékoli oběti přewznessenau doffel obwzácněnj obmilostněnj před Wánem. Skutečně a gakoby před nebem i před swětem patrné toto úmyslu progewenj na stránce wěřjeho a po wůli byl žádosti geho spasitelné. Nad to pak neplatj-liž wůbec, že ústy wěru mnoho se může nadělati: zewnitřnj pak skutečně položený dar gest skutek, dokazujcjcj teprw to, což ústa byla mluwila:

b) By podarku nebylo, kam se poděge kněz? Horlivému katolijfů gestii owšem nisse swatá nadewssecko. Blahoslawenstwj, o němž wůsse wyloženo, žádá užiti každh, kdožkoli gen maličko cenu seznal. Z — přigdet tedy knězi ten i onen, a žádati bude: Za mne a na úmysl můg račiž obětowati. Bude-li chytiti swoliti a přigmauti žádost každého: kterak dosti učinj? Neswolj-li a odepře: neřku že reptati, ale truchliti a těžce rmautiti se budau. Pročež newyhnutelná wěc gest, aby dar gisth byl usta:

nowen, kterýž wěřjci složití musj, chce-li té žádosti své naplněnj dostjci. A musjť býti i znamenitěgšj, tak aby na gedné straně nebyl nedostizitelný: na druhé ale také ne hned tak lehké wáhy, gelikož by i na té i na druhé mnoho dobrého nepůsobil. Při čemž i to dobré gest, když kněz negsa nikoli přjsně wázán, we zvláštjných okolnostech může činiti, co widj.

c) Abych pak nezdál se, že snad pojuzowati se opowážugi a prostořeký či nedůwěřliwý gsem: třetj příčinu sám toliko na sebe obrátjm. Giná zagisté wěc gest, když pauze toliko sljbjm, že to, či giné učinjm: a giná zase, když skutečný záwazek přjmu. Tuto zagisté, byť tento záwazek sebe menšj byl, přistupuge ono záwazj, kteréž znj: Geden nespravedliwý kregcar wyhánj sto spravedliwých. Záwazj toto mohutně působj, žeby sobě kněz mnoho na swědomj wzał, kdyby neměl swato swatě dle učiněné uniluwj powinnosti té na se wzaté dosti učiniti. Působj, že kněz raděgi nepřigme nikoli, kdyžby wěděl, že nebude moci žádost naplniti. Auo působjť i tolik, že kněz wěřjeho dogiřta o tom zprawj, a o swém toliko wědomj nikoli wěci neodložj, pakli by mu nebylo lze na wlas i w ten umluwený den wykonati. Paubý toliko slib takowau tuhaw přjsnostj nikoli by geg k vyplněnj nědoháněl.

Tak stogj wěci na straně knězowě. Na štrarě pak wěrných wždy se domyšljm, gať mne i zkuffenost tomu wyučila, že potřeba ta:

kového úmysl patrně osvědčujícího daru gestí gest wětšj. Neboť

a) jakož tam zase w starém zákoně dlo: wěť položiw dar swúg obětnj, s bezpečnostj se domýšlel i říci mohl: »Gá wzdal obět Hospodinu« — a byt stokráte rukami kněžskými řád byl wykonán: tať i tuto platj. Kdyby wětřj na knězi toliko sobě wzžádal, aby dle laškawosti swé obět swatau za něg aneb na umysl geho obětowal: budeť se museti doměššleti, ne že on sám obět učinil Hospodinu, nýbrž že knězi i upřjmnost, s kterauž na umysl bratra wěrného obět wzdal, — na podjl a zásluhu připadne. Pakli ale sám zewnitřnjm tjm znamenjm, tať řečeným stipendium umysl swúg skutečně na gewo dá, gakoby mařawě a zřegně prohlásj a kněze gim zawáže: tu giž owšsem nepřipadá tolik na kněze, — ale r: ěrný může a smj sobě sprawedliwě pomysliti i říci: »Obět tato swatá tať gest podána, gakobych gá sám gi byl podal, kdybych gen moci k tomu měl. Gát půwod gsem toho, a přičinil gsem, co na mne gest, aby obět swatá na ten a ne giný umysl, práwě ten a ne giný den byla wzdána. A tať sobě z nj práwem, tjm zewnitřnjm znamenjm dobytým zásluhu i užitek přičítá a sebě gi sprawedliwě přiwlastňuje. W tomto wšak mnohý zagisté býwal by zkrácen, kdyžby daru budto neměl padati, aneb kdyby se nepřigal. Museli by se zagisté ostýchati, ku knězi s takowau žádostj častěgi a

tolikrát přigiti, kolikrát buď potřeba buď srdce jeho toho by žádalo.

b) Gakož pak wýsse při a) powěděno, že zewnitřnj ten skutečný dar kněze wáže a dohánj nawlas dle umluwy se zachowati: wěřj tjm on zase patrňm a na čisto bezpečným cest rukogmj, že kněz — čiň co čiň, netoliko žádost jeho vyplnj, abrž i vyplniti musj. Bnť totiž gessťe sedmkrát tolik hawranů krákoralo do swěta, gakož tu ten čas bylo slyšseti, a bnť křawcowé tito gessťe ušilněgi wážnost kněžstwa podkopáwali: nenj než že wrána wráně kwáká; a wrány tyto obě owšsem i na newswětěgšj wěci nedržj, smyslu seč takowého nemagje. Za to ale kažďý — powáženj a gen maličko wěcj těch známosti magjcy člowěk, buď muž buď žena, dobře wědj, že kažďá w tomto způsobu zpáchaná newswědomitost bylaby swatokrádežj: a tu giž do kněze takowau důwěrnost magj, že on si coš takowého na swědomj uawěky newezme; nýbrž bnť křegcar toliko byl, gak mile geg přigme, že se přjjsně zawázána cjtj, dokawádby zawazku dosti neučinil. A tak owšsem dar ten na mšsi swatau uplného a gistěgšjho ubezpečenj wěřjcmu podává, než mezi lidmi lehké wjry upiš newjm gak tuhý, na mnohozlatowém kolk, třeba i desjti swědky stworený podati může.

Tyto tedy dwoge wěci gá dle smyslu mého za newpodstatněgšj pokládám, tu kde se o podávání stipendij mluwj. Gakož dřjwe

vyložené příčiny v ohledu na kněze — to, hoto přidržuji, aby na missi swatau wjiti neváhal, pokud gi dle žádosti wěřicjho obětowati smj a může, gelikož ony spravedliwosti swau i rozumnosti wsseliké ztencenj wážnosti k oběti přeswaté na obogj straně wymežugi: tak mnjm gá, že dvě posledněgssj w ohledu na wěrné uwezené — tyto k tomu wedau, aby ničjm nedáwagjce se myšliti, w potřebě swé netoliko žádali na knězi, aby na umysl gegich obět sw. konal, nýbrž aby pro swé wlastnj z toho wýhody zewnitřnj ten k tomu podarek swúg negen podáwali, abř gafi na mnoze skutečně se stáwá — i wnucowali.

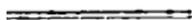
Abj pať nemohlo snad se řjci, žeť gen tak že swé wlastnj hlawy mluwjm: položjm tu djlem na patrněgssj obgasněnj, djlem na potwřzenj, co se mi w příčině této událo. Wykážeť spolu událost, gať gsem tu smeyšlenj takowému naweden byl.

Když gsem pastýřským byl pomocnjkem w P., wegde ke mně ctná osoba, žadagjc missi swatau. Gá wezmu knjžku, ptám se na umysl a den, a řádně poznamenám. Dna položj dar swúg na stolek. Gá wssak znal okolnosti gegj bljže, a z nich se domýšlel, žeť aš těžko bylo gj dar tento wyžskati. Protož na nic dalšjho nepomyšliw a negsa také wěcj zřussen, wezmu dar gegj a do ruky podám, řka: aby wžala a byla bezpečna, že missi swatau mjti bude, gať žádala, poněwadž widj, že giž zapsána gest.

Dna nechce přigrauti, prosje, abych gen přigal. Že vsať gsem na swém stál, wezme posléz a odegde. — W poledne segdu se ke swým dwogi hodným panem farářem. On se galsi usmíwá. Už potom za řečj se mne ptá: »Nebyla dnes N. u Wás?« Byla. »Mnoholi dala na mssi swatau?« To newjm, gá to nepočjtal. »Ale gá wjm; a tu wyndá dar gegj, a mně podá. »Tu máte bratře! Podruhé ale buďte w těch wěcedy roz: wázhliwěgssj, abyste útlý cit wěrných snad neu: razil. Sedent by Wám třebaš newěřil, a druhý by se ostýchal, coš takowého na Wás zase žá: dati. Wezměte, co za tau přjčinau podagj, a chcete-li wrátiti, máteť k tomu gindy dosti přj: hodné chwjle. Nebo, chcete-li, wezměte aspoň něco z toho, co se podá a ostatnjho ponechte. Lépe ale, když učinjte, gať gsem dřjwe prawil.« Z žádám geg o wyswětlenj. On pak powědel, že N. přissla k němu a powěděla, že dřjw u mne byla: „ale když gsem přj nechtěl přjgmaut penjze, že newj, kterať bych k tomu přissel, abych gi mssi sw. slaužití musil.“ On pak že wzal penjz, a že gj řekl, aby neměla péče dalssj, když gsem gj mssi sw. zapsal, že také penjz wzjti musjm. Neřekl gsem na to ničeho; ano dřjwe gsem se skoro na osobu rozmrzel, žeť tak nedůwěřliwau se profázala. Než powážjw wěc zawrubněgi, mužil gsem gj za prawdu dáti. Chtělat totiž, abych penjz wzal, a tak a) mssi swatau gj, gať de: ře prawila, na gegj totiž umysl, — a b) netoliko obětowal, ale gať

zase dobře řekla, slaužití ti obětowa ti musil. A toť gsau ty dvě věci, kteréz byš hledě na kněze wjcerým spůsobem dosaditi se daly, hledě na wěrné ničjm giným než zewnitřnjm tjm podarkem, tak řeceným stipendium uzpůsobiti a ubezpečiti se nedagj.

Je pak potom se strany kněze každé stipendium samo sebau giž chudym do rukau se flonj, gest wěc zcela známá a Bohuchwála! i obyčegná. Geliz kněz sám chudas mēgž ji a pomoz sobě, gakt mnohý wěřcjj sám ti proto do rukau dáwá. Na zist wšak a na obohacenj buď sebc buď bljženců přiložiti, aneb snad na rozkoš obrátiti, — nebyloby owšsem než prawým a holým hřjchem. Takť zagisté podstata wěci této poswátne negen ustn swými, abrz i ustn každého sprawedliwého kněze, i ustn každého wěrného a maličko gen rozwážliwého katoljka žregmē hlásá.

Redaktor sám to zlušil, řehž ob chudé osoby peniz na mšji sw. nepřigal, ugiffuge, že tu obgednanau mšji swatan na gegj aumysl giffotně slaužiti bude; odešlal ona k druhému p. kaplanowi, aby penize přigmul ho žádala, proto že by srdce gegj pokoge nemělo, an obět w stipendium od nj podána, nepřigata, a protož bez ždsluhy ,a pro nj dokonce neplatná byla.

Připrava k něze ke mši svatě

řává se, potahujejmi se 83, 84, 85, 115, a 129. Žalmy a překrásnými modlitbami svatého Otce církve, arcibiskupa Milánského, svatého Ambrože, na každý den týdne rozčleněnými; tak modlitbami sv. Tomáše Akvinského a sv. Bonaventury; před i po mši sv., kterých kněz se modlití zavázán gest; a gich se buď doma, buď w zakřístii modlj. Na to umyge své ruce a modlj se:

Den o Bože! schopnost rukám mým, aby wšsedu štvornu smyly se mne; tak abych čist na duši i na těle slušně tobě slaužití mohl.

Když tu pobožnost wykonal, přikročj k obličánj, a obláčege se, neb švolékege se, každé raucholjbá; které každé na umučenj Páně se potahuge, Wezma z rukau kostelnjka rauffku bjla (Humeral nazwanau) přes ramena šj gi položj a uwáže, a modlj se přitom w tato slova: »Posad Hospodine! přilbici spasenj, bych wšse pokussenj wjtěžně přemohl.«

To rauchoznamená, dle Luk. 22, 64. onen štat, kterým rozčácenj židé při posmjwánj se Pánu, přewelebnau twář Božského Spasitele zastřeli, gemu se posmjwali, a raubagjce se, w twář geho přeswatau bili, a přitom řjčeli: Prorokug nám Kriste, kdo tebe uderil!

Při obličáníj Alby.

Dna jest až na paty dlouhá kossile; a představuge při mssi sw. ono bjlé rauchy, kterým Herodes Krista Pána na posměch, ga-fobu pauhým bláznem byl, přiodjt dal, a tak geg Pilátowi pohaněného zpět poslal; Dle Luf. 23, 11.

Při obličáníj tohoto raucha modlj se kněz: »Přioděg mne o Pane! bjším rauchem newin-nosti, wyčistiž tak srdce mé, bych obmýt krwj Božského Beránka hoden byl věčné radosti pozjwati. Amen.«

Při obwazowáníj Cingulum.

Cingulum jest obwazadlo w způsobu prowazu buď ze lnu, z wolny neb hedbáwj, té barwy, gať slawnost toho dne nese, na konci še štrapci; a znamená ty prowazy, kterými Kristus Pán obwázán, a od žoldnérů k new-wněšším kněžjm, k Pilátowi, k Herodesowi a k ukřižowáníj byl wlečen. (Jan 18, 12)

Tjm se kněz přepása a modlj se: »Dpašiz mne o Pane! obwazadlem čistoty, udušiz we mně wssedhen oheň chlipnosti a hanby, by we mně přebýwala wssedhna gasnost zdrženliwosti a čis-toty.«

Při obličáníj Stoly.

Před časny bylo to celé rauchy; z kterého ale gen zůstala na pět prstů široká pentle

dole se na 7 palců šířky, a na týle a na koncích křížky z prýmků; okazugje na pláští šarlatový Krista Paně, w kterém Gog lidu k autrpnosti a ustrnutj wystawil Pilát, wolage: »Ehlye člověk.« Tu sobě kněz křížem přes prsa, biskup ale gen dolů wisjci štolau po obau stranách zaklesne a upevní. — Přitom se modlj:

»Nawrať mně Pane! rauchy nesmrtnosti, kteréhož gsem pozbyl pádem Adamovým, bych, ačkoliw nechoden přistupugi k službě swaté, předce někdy pozazil wěčné radosti.«

Manipul.

Pať jī kněz nawljkne na lewau ruku té látky a barwy, gať gest ornát neboliz messnj štat, manipul, předstawugjci ozdobený ručnjf, kterým jī w prwnjch časch cirkwe knězi, magjce geg přes lewau ruku přehozený, při modlitbách a kázanjch slzy a pot utjrali.

Manipul znamená řemeuy a biče, kterýmiž Kristus Pán trůzněn byl.

Když ho kněz na lewau ruku nawljká, modlj se:

»Běru náručnjf pláče a bolesti, abydy s plesánjm přigal odniěnu wššech pracj a namáhánj.«

Ornát, Kašule.

Posléz bere kněz na sebe tať zwaný ornát, neb swrchuj oděw, wykázané barwy

dne, který w prwnjch časch dosahowal až na zemi, a gak toho gestě při pozdwihowánj památka pozůstala, služebnjem kněžským wyzdwihowán bñti musil. U Křtů gest ginác sst; gestě ginác na wýchodě, kde rjkage celé tělo zahrnuge. Ma zádech býwá w německých a we francauzských zemjch, gakž we Blassjch a Ewaněljch prostřednj djl w způsobu křjže wssit, a znamená křjž Krista Pána, který wlekl až na horu Kalwarii, kde se krvawým způsobem obětowal. (Math. 27.)

Při tomto obljánj modlj se kněz w tato slowa:

»Pane Jezjssi Kriste, kterýž gñ prawil: Gho me lehké a břjmě mé sladké gest: denž mi, bych toho tak mohl nesí, bych jobě zaslaužil milost twau zjstati. Amen.«

Biskup kdž se obljá, užjwá četrnægssjch rauch, a modlj se při nich také zwlásstnj modlitby.

Powážugemeli tato raucha skaumawěgi, jhledáme, že gsau, s negakau proměna, wssedka wzata z uloženj Božjho, ze starého zákona, dle rauch nejwyššjho kněze Urona a podknězi geho.

A tak wsse, i to neymenšj, ichož cirkew Božj při wssí sw. a při wssedch službách Božjch užjwá, má swüg hluboko taacmný, spasitelný a utěšený wůznam; a gak nám obřad poswěcowánj wykazuje: ničchož se nemá při službách Božjch užjwati, co by zwlásstnjmi cirkewnjmi

modlitbami posvěcené, t. g. Bohu zavěňované a těmi modlitbami nebylo příslušné učiněné.

Časem svým podáme spoluaudium Dedic-
tvoj Swatojanského katolickau liturgiku,
neboliž wýklad wšech obřadů cirkewnych; gakým
wyswětlenjm se gessťe wjce o welebnosti, wzne-
ssenosti a spasitelnosti katolického náboženstwěj pře-
swědčj; a katolickau cirkew si tjm horliwěgi
zamilugj.

Mše svatá

gak gi kněz ob slova k slowu slauží na slawnost Něk-
swětěgšij Trojice. Z které poznati lze, w čem právě
mše swatá pozůstáwa, a gak nepravá gsau wšěcka
utrhanj odpabliků proti mši swaté.

Kněz přistaupe k oltáři, a postawě kalich na něj, předná-
šij Bohu, ja tebe tu mši sw. obětowati čee; načez sešlaupj wob
stupně delů, a dělage křjž, počue s ministrantem střjdawě takto
se modliti:

Žalm 42.

Kněz. We gménu Otce i Syna i Duchu swatého.

Amen. Wegduť k oltáři božjmu.

Ministrant. K Bohu, kterýž obweseluge mladost
mau.

K. Sud mne Bože, a rozejney při mau; z
lidu neswatého, od člowěka nepravého a
lštwého wyswobod mne.

M. Nebo ty gšij Bůh sja má; proč gšij mne
odehnal? a proč smuten krácjm, když mne
trápj nepřitel?

K. Wypuť swětlo své i prawdu swau: onať
gsau mne prowodila i přivedla na horu
swatau twau, a do stanůw twých.

M. Z wegduť k oltáři božjmu, k Bohu, kterýž
obweseluge mladost mau.

K. Chwálu wzdávati budu tobě na harfě
Bože, Bože můg! -- Proč gšij smutná duffe
má? a proč rmutjš mne?

M. Daufenž w Bohu: nebť gessťe wyznáwati se budu gemu; onť gest spasenj obličege mého, i Bůh můg.

K. Sláwa Dci i Synu i Duchu swatému:

M. Gakož bylo na počátku, i nynj i wždycky, a na wěky wěků. Amen.

K. Wegduť k oltáři božimu.

M. K Bohu, kterýž obwesjeluge mladost mau.

(Wšeobecná zpověd.)

K. Pomoc nasse we gménu Páně.

M. Kterýž stwořil nebe i zemi.

K. Wyznávám se Bohu wšsemohaucjmu, Marii, blaboslawené wždycky Panně, swatému Michaeli Archangelu, swatému Janu křtiteli, swatým aposstolům Petru a Pawlu, wšsedněm Swatým, a wám, bratři, že gsem mnoho zhřessil myšljenjm, řečj a skutky; a to mau winau, mau winau, mau neywětšj winau. A protož prosjm blaboslawené Panny Marie, swatého Michaele Archangela, swatého Jana křtitele, swatých aposstolů Petra a Pawla, wšsed Swatých a wás, bratři, abyste prosili za mne u Pána Boha nasseho.

M. Wšsemohaucj Bůh smiluaž se nad tebau, odpusť tobě hřjchy twé, a uweď tě do žiwota wěčného

K. Amen.

(Nynj opětuaj gménem přjtomného lidu ministranti swrchu dotčenau obecnu zpověd slowo

od slova, s tju malým změněnjm, že na místo,
 „Wám, bratři pravj: Wám, Otče.)

K. Wšsemohaucj Bůh smilugž se nad wámi,
 odpusti wám hřjchj wasse, a uweď wás do
 žiwota wěčného.

M. Amen.

(A žehnage se znamenjm sw. kříže dj:)

Odpustěnj, rozhřěssenj a prominutj hřjchůw
 nassich udělij nám wšsemohaucj a milosrdnú
 Hospodin.

M. Amen.

(Střjbacj prosby.)

K. Bože, ty obrátě se obživjš nás.

M. A lid twůg těssiti se bude w tobě.

K. Ukaž nám Pane, milosrdensstwj swé.

M. A spasenj swého udělij nám.

K. Pane, wyslyš modlitbu mau.

M. A wolánj mé k tobě přigd.

K. Pán (bud) s wámi.

M. J s duchem twým.

(Kněz k oltáři wstupuge po stupnjch dj:)

Modleme se. Odegmi, prosjme tě ó
 Pane! wšsecky neprawosti nasse od nás; bychom
 bodni byli, čistým srdcem wgjti do Swatnuě
 Swatých; skrze Krista Pána nasseho. Amen.
 (Prostřed oltáře skloněnj modlj: se:)

Prosjme tebe Pane! skrze zaslauženj twých
 Swatých, gidžto ostatky tuto se chowagj, (libá
 oltáři) a wšsechněch milých Swatých; abyš nám
 hřjchj nasse odpustiti ráčil. Amen.

Začátek mše svaté.

(Na straně epistolní zěhnage se sv. křížem.)

Uvod mše. Požehnána buď Trogice svatá, a Gedinost nerozdílná: wyznáwenmež se Hospodinu; nebť gest učinil s námi milosrdenstwí swé. (Job. 13.)

Zalm 8. Pane, Bože náš! gať předivné gest gméno twé na wssí zemi! Sláva Otci i Synu i Duchu swatému: gaťož bylo na počátku tak budiž nynj, až nawěky wěkůw Amen.

Požehnána buď Trogice svatá, a Gedinost nerozdílná: wyznáwenmež se Hospodinu: nebť gest učinil s námi milosrdenstwí swé.

Vítanie neb prosba za smilování.

(Kyrie eleison.)

(Kněž u prostřed ctiáče řiždawě s lidem se modlí:)

K. Pane, smilug se nad námi! Vid. Pane, smilug se nad námi. K. Pane, smilug se nad námi!

Vid. Kriste, smilug se nad námi. K. Kriste, smilug se nad námi. Vid. Kriste, smilug se nad námi!

K. Pane, smilug se nad námi. Vid. Pane, smilug se nad námi. K. Pane, smilug se nad námi!

Ghwalogpěw Gloria.

(Píseň angelská.)

Sláva buď na wšostech Bohu, a na zemi pokog lidem dobré wúle! Ghwáljme tebe

dobrořečjme tobě, klanjme se tobě! Osławugeme tebe: djky vzdáváme tobě pro welikau sláwu twau, Pane Bože, králi nebeský! Bože Otče všemohaucj!

Pane Synu gednorozený, Jezissi Kriste! Pane, Bože, Beránku božj, Synu Otce! Kterýž snjmáš hřichy swěta; přigmi pokornau modlitbu naši! Kterýž sedjš na pravici Otce, smilug se nad námi.

Neb ty sám gší swatý. Ty sám gší Pán. Ty gší sám nenvyššj, Jezu Kriste, s Duchem swatým w sláwě Boha Otce. Amen.

(Po skončeném dýwalopenj, aneb kdýž se takowé opustj, po odřjkané Litanii Kyrie eleyson, obrátě se kněz k lidu wěřjcmu, pozdrawuge ho a napomjná k modlenj, řka:)

Kněz. Pán s wámi.

Lid. S s Duchem twým.

Modlemež se.

(Na straně Epistoly.)

Wšemohaucj, wěčný Bože! Kterýž gší milostj swau služebnjky swé k tomu uzpůsobil aby u wyznánj wjry prawé sláwu Trojice wěčné poznali, a w moci welebnosti Gednotě se skláněli: tebe prosjme, abychom stálostj swau we wjře té, naproti wsseligakému autoku odpornému gako sstjtem ohrazení byli. Skrze Jezisse Krista, Syna twého, Pána nasseho: genž s tebau žiw gest a kraluge a t. d.

O wánocjch.

O Bože! který gšl dnešnji swatau noc, gasnostj blestku sláwy w člowěčenstwj zrozeného, Božského Syna twého, Pána nasseho Jezisse Krista, genž gest prawé swětlo swěta, ozáriti ráčil: deyž nám tu přeblaženau radost, gehož tagemstwj plné zrozenj my zde obdivujeme: bychom se genu, w nebi na prawici twé, Bohu oslawenému, klaněti mohli, po wšsecky wěky wěkúw. Amen.

O welikonocjch.

O Bože! který gšl dnešního dne skrze wzkříšsenj Božského Syna twého, Pána nasseho Jezisse Krista, wykaupenj nasse dokonal, nám skrze něho nebe otewřel, a tam naděgi radostného z mrtwých wstánj utwrdil; prosjme, deyž: který tak draze wnkaupeni gsme, bychom při wšseobecném wzkříšsenj za njm do nebe powo: lání byli; genž s tebaw Bůh slawný králuge po wšsecky wěky wěkúw. Amen.

Na swátky Marie Panny.

Neyswětěgšji Bože! genž gšl neyblahoslaweněgšji Rodičku člowěčenstwj Božského Syna twého, neyčistšji Marii Pannu, skrze Archangela swého pozdrawil, milostmi swými naplnil, a neypožehnaněgšji mezi wšsemi Swatými učinil; degž; aby gegj mateřskú přjmluwa za nás w nebesich, kterauž wraucně wzhíváme, od tebe milostně wyslyšsená byla, a my se tam k ni štastně dostali, kde ty gi oslawuješ po wšsecky wěky wěkúw. Amen.

Na swátek kterého kóliw Swatého neb Swaté.

Koruno wšech swatých wyznawačů a mučedlníků twých, Pane Ježíše Kriste! genž gš gich po prácích, strastech a utrpeních tohoto swěta, na wěcnau odplatu k sobě, do oslawenj wěcného powolati ráčil, degž: by přjmluwa swatého (swat:) — — — gehož, (gegjž) památku dnešního dne konáme, a orodowánj geho (gegimu) se poraučjme, tobě libá, od tebe na swasenj nasse byla přigata; a my na cestě přjkladu geho (gegj) u wěrném následowánj tak šťastni se stali, i tobě se libili, a za přjmluwoi nassjmi do gegich wěčné sláwy se dostali. Genž s Bohem Otcem a Duchem Swatým geden Bůh žiw gš a kralugeš, po wšecky wěky wěkůw. Amen.

Čtenj epistoly sw. Pawla k Řiman. XI. 33—36.

D hlubokosti bohactwj maudrosti, i uměnj Božjho: gať nezpytatelnj gsau saudowé geho a newystizitelné cesty geho! Nebo kdo poznal smysl Páně? Uneb kdo geho rádceu byl? Uneb kdo přwé dal gemu, a bude mu odplaceno? Nebo z něho a sřze něho a w něm gsau wšecky wěci, gemu sláwa na wěky. Amen

Lib děkowánj čine odpowjba: Chwála Bohu.

Graduale. (Stupnj modlitba.) Datt. 3.

Požehnání gš Pane, genž patřjš na propasti, a sedjš nad Cherubjny. Požehnání gš Pane, na obloze nebeské, a chwalitebný a slawni na wěky. Alleluja. —

Alleluja! Požehnaný gš Pane Bože otcův
nassich: a chwalitebný i wyvýssený na wěky
alleluja.

W prostřed oltáře modli se :

Očišť srdce mé i usta má, wšemohaucej
Bože, kterýž gš usta Izaiáše proroka řekawým
ubljm očistil: račiž i mne wedle dobrotiwého
smilowánj twého očistiti, bych twé swaté Ewan-
gelium důstogně mohl zvěstowati. Skrze Krista
Pána nasseho. Amen.

(Potomně čte sw. Ewangeliium, každé-
ho dne jiné, po lewé straně oltáře, dobro-
řeče lidu obwyklým pozdrawenjm, řka:)

R. Pán s wámi.

L. S duchem twým.

† Ewangeliium poblé sw. Matauffe XXVHL 18 — 20.

»Za onoho času řekl Pán Ježiš učednj-
kům swým: Dána gest mi wffeliká moc na
nebi i na zemi. Protož gduce učte wšsecky
národny, křtjce ge we gménu Otce, i Syna i
Ducha swatého. Učjce ge zachowáwati wšsecko,
což gjem koli přikázal wám. Uj gá s wámi
gsem po wšsecky dny až do skonánj swěta.«

M. Chwála buď tobě Kriste.

Kredo (Wyznánj wjry.)

(Kredo, wěřjm, se při mensšich swátcih
wynecáwá.)

Toto Kredo sestawil sw. sněm Nicenský r. Páně
325., při kterém 552 biskupů přítomných bylo

Věřim w gednoho Boha, Otce wšse-
 mohau cjh o, Stwořitele nebe i země, wšsedh
 widitedlných i newiditedlných wěcj; a w gedi-
 něho Pána nasseho Ježíše Krista, Syna
 božjho Gednorozeného, a z Otce naro-
 zeného předewšsemi wěky, Boha z Boha, Swětlo
 z Swětla, Boha prawého z Boha prawého.
 Zplozeného, ne učiněného, spolupodstatného
 Otci, škrze kteréhož wšsedh wěci učiněné gsau.
 Kterýžto pro náš lidi, a pro nasse spasenj
 šstaupil š nebe, a wtělil se z Ducha swa-
 tého z Marie Panny, a člowěkem
 učiněn gest. Ukřžowán také pro náš, trpěl
 pod Pontškm Pilatem, a pohřben gest. A tře-
 tjho dne wstal z mrtwých podle pjsm. A wstau-
 pil na nebesa, sedj na prawici Otce: a zase
 přigde š sláwau šaudit žiwých i mrtwých, ge-
 hožto králowštwj nebude konce. A w Ducha
 swatého Pána: a obživugjeho: kterýž z
 Otce i Syna wydháží; kterýžto š Otcem i Synem
 spolu ctěn, a spolu slawen býwá, kterýž mlu-
 wil škrze proroky. A w gedinau swatau ka-
 tolickau a apostolškau Cjrkew. Wznávám
 geden křest na odpusttění hřjchů. A očekávám wzkřj-
 šsenj z mrtwých, a žiwota buďaucjho wěku. Amen.

Obětowánj.

(Obrátě se ob oltáře) nad lidem

K. Pán š wámi.

L. J š Duchem twým.

Možemež se.

Požehnaný Bůh Otec, i Gednorozený
 Syn, spolu i Duch swatý: nebotě učinil š námi

milosrdenstwj své. (V čas welifonočnj přidá se Alleluja.) — Obětuge hostni.

(Při obětowánj hostne.)

Přigmiž swatý Otče, wšsemohaucj wěčný Bože! tuto neposskwrněnau obět, kteraužto gá nehodný služebnjš twúg tobě obětugi, Bohu swému živému a prawému za nescjlné hřichy a zawinění a obmesskání má; a za wšsecky přítomné, i za wšsecky wěrné křestany, za živé i za mrtvé, aby gim i mně prospjwalo k Dogitj žiwota wěčného. Amen.

(U smjssenj wody s wjnem, žehnage wobubj:)

Bože, genž gš dústognost lidské přirozenosti podiwně stwořil, a wšsak diwněgi gestě napravil: den, abychom sřrže toto (naljwá do kalicha wjno, a něco málo wody) wody u wjně tagemné smjssenj, aučastnost měli božstwj toho, genž aučasten býti ráčil člowěčenstwj nasseho: Jezjš Kristus, Syn twúg, Pán náš, genž s tebau žiw gest a kraluge w gednotě Ducha sw. Bůh po wšsecky wěky. Amen. (Pozdwihuge kalich.)

Při obětowánj kalicha.

Obětugeme tobě kalich spasení, twau milostiwost s ponjženjm žádajce: aby tento obětnj dar před twářj welebnosti twé, pro nasse a celého swěta spasení s wúnj ljebnau wzhůru wstaupil. Amen. (Sklonj se.)

(Kufama sepiatýma modlj se:)

W Duchu ponjženosti a w myšli sřraussené budmež přigati Pane: a tať bud poswátná obět nasse před obličegeni twým dnes, aby se ljbila tobě, Pane Bože. (Kad hostni a kalichem.)

(Žehnanj oběti.)

Štup Posvětiteli, všemohaučj věčný Bože! kterňž všedko požehnáwáš; a požehneňž t tuto obět, připrawenau swatému gměnu twému.

Při umýwánj rukau na straně epistolnj.

Žalm 25. Umýwati budu mezi newinnými ruce swé, a obstaupjmí oltář twúg, Hospodine: abych slyšel hlas chwálny, a wyprawowal všedky diry twé. Hospodine! milowal jsem okrasu domu twého, i místo obýwánj sláwy twé. Nezatracugž s newěrnými Bože! dusse mé, s mužemi krwj života mého, w gegichžto rukau nepravosti gsau; prawice gich plná gest darúw. Gá pak w newinně krácel jsem: wyswobodiz mne, a smilug se nade mnau. Nebo noha má stála gest w přjmosti: w sborech (wěrných) chwáliti tě budu, Hospodine! Sláwa Otci i Synu i Duchu swatému a t. d.

Kuž prošed oltáře prosi Swatých za gich přjmluwy.

Přjgmiz Trojice swatá, tuto obět, kterauž obětugeme tobě na památku umučenj, z mrtwých wstánj, a na nebe wstaupenj Ježísse Krista, Pána nasseho; a ke cti blahoslawené Marie wždycky Panny, a swatého Jana křtitele, ke cti swatých apóstolů Petra a Pawla, i těch a všedch Swatých; aby gim byla ke cti, nám pak slaužila ku spasenj; a aby oni za nás orodowati ráčili na nebi, gegichžto památku my konáme na zemi. Skrze téhož Krista Pána nasseho. Amen.

(Když se oltář podkuřuge: tak se při tom takto modlj:)

Když klade labidlo na uhlj.

Na přjmluvu sw. Michala archangela, stogjeho po pravé straně oltáře zápalů, račjž Pane, zápal tento náš požehnati, a k wůni lybeznošti přjgmauti skrze Ježíše Krista Pána nasseho.

Když podkuřuge kalich.

Zápal tento, od tebe požehnaný, wstupuť k tobě Pane! a na náš wstaupiž dolů milosrdenstwj twé.

Když podkuřuge oltář

K tobě ó Pane! odesílám modlitbu mau, gaťo zápal před obličegem twým. Pozdwíženj rukau mých gest gaťo obět weč ernj. Pane! wložiž stráž na ústa má, a deť pečet opatrnosti na rty mé; by srdce mé se neodchylilo na cestu slow hřjssných, na wymlauwánj prowiněnj swých wlastnjch.

A když kněz podkuřowán býwá, modlj se:

Kožj w náš ó Pane! plamen lásky a oheň wečného milowánj.

(Pozorowati lze, že ge wsse wynato z Žalmů sw. Dawida.)

Obrátě se k bratřj m přjstogjcm žádá gich za gegich přjmlauwánj, idj:

Modlete se, bratřj! by moqe i wasse obět wřjgemná byla Pánu Bohu, Dcti wssemohaucjmu.

Ministrant. Ať přigme Hospodin obět tuto z rukau twých) te cti a sláve svého gména, gakož i k nassemu a k užitku své swaté Cjrkwe.

Kněz. Amen. (Obracen k oltáři.)

Modlitby,

kteréz kněz zřiča nad dary obětowanými tjša.

1. Zastvěi, prosjme Pane Bože náš, skrze wzjwání swatoswateho Gména twého tuto obět poddanosti nassj: a způsob nás saných skrze ni obětj wědnau sobě. Skrze Jezjisse Krista, Syna twého, Pána nasseho, genž s tebau žiw gest a kraluge jc.

2. Wzejři, prosjme Pane, milostně na ponjženau službu nassj: aby obět, kterauž přinássjme, tobě byla ljbezna, a wssednj křehkosti a mdlobě nassj pomocná. Skrze Jezjisse Krista Pána nasseho. Amen.

(Zwláštňj modlitba o hodech Páně.)

3. Rač, prosjme Pane, obět plésagjci Cjrkwe milostiwě přigiti: a gakož přjčina gš, že gme twého potěssenj plnj, tak den, abydom sladkosti wěčné trwagjci radostj zakusili. Skrze Jezjisse Krista, Pána nasseho.

(Zwláštňj modlitba o swátcech bl. P. Marie.)

4. Skrze twau milostiwost, kterauž ty, Pane, wssedko dobré a spasitedlné působjš, a skrze nábožnau přjmluru blažené Panny Marie, prospjwenž tato obět chwáln k nassemu wěčnému i časnému blahu, a k rozhogněnj pokoge. Skrze Jezjisse Krista, Syna twého, Pána nasseho.

(Zvláštnj modlitba při památkách giných Swatých.)

5. Tobě, Pane, obět powinné služby nassi vzdáváme, pokorně žádajce: abyš na přijmlu-
wu swatého R. (neb swaté R.) daru twých při náš ostrjhal, na gehožto (geajžto) ctihod-
nau a slawnau památku tuto dychalobět tobě obětugeme. Skrze Pána nasseho Ježíše Krista,
Syna twého, který Bohem Otcem i Duchem
Swatým rovný Bůh žiw gest, a kraluge po
wšsecky wěky wěkůw. Amen.

Ministrant: Amen.

Příprawa a přestup k tiché mši.

(Praelacj nebělnj.)

Kněz. Pán s wámi.

Lid. J s duchem twým.

Kněz. Pozdwihněte srdci swých ku Pánu.

Lid. Máme pozdwižená ku Pánu.

Kněz. Díky vzdáváme Hospodinu Bo hu
nassemu.

Lid. Což sluffno a sprawedliwo gest.

Vere dignum et justum est.

Kněz. Právě sluffno a sprawedliwo gest,
powinno a spajitelno, bychom tobě wždnycky a
wšsudny díky vzdávali: Hospodine swatý, wšse-
mohaucj Otče, wěčný Bože! Kterýžto s gedno-
rozenem Synem swým a s Duchem swatým
sám gediný gš Bůh, sám gediný Pán, nikoli
(owšsem) w gednotě osobn, než w Trogici gedné
podstaty. Nebo, co dle twého zgewenj o twé
welebné sláwě wěřjme, totěž i o Synu, totěž
i o Duchu swatém wěřjme, žádného rozdjlu
w božstwí nečinjce. Abychom u wyznánj pra-

weho a nesmrteďného božstwj, w osobách roz-
 djlnosti, w bytnosti gednotě, a u welebnosti
 rownosti se klaněli. Kteraužto (welebnost twau)
 chwálj Angelé i Archangelé, swatý Cherubin
 i Serafin; nepřestávajce ustawně wolati, ge-
 dnoblasně řkauce: *)

Swatý, Swatý, Swatý, Pán Bůh zástupů.
 Plná gsau nebesa i země sláwy twé.
 Hosanna na wýsosti!
 Požehnanný, genž se běře we gměnu Páně!
 Hosanna na wysosti!

(Praefacj wšednj den.)

Gistě slusně, hodně a spasitedně gest,
 abyhom tobě wždycky a na každém místě díky
 činili, swatý Hospodine, všsemohaucj Otče,
 věčný Bože, skrze Jezisse Krista, Pána nasse-
 ho: skrze něhož Anděle twau welebnost chwálj,
 panstwo gj se klanj, mocnosti se třesau; nebe
 a wssecky ijly nebeské, i swatý Serafin společ-
 nau radostj oslawugj. S kterýmž žádáme,
 abyš také nasseblasj připustiti ráčil, ponžjenau pro-
 sbau takto řkauce: Swatý, Swatý, Swatý a t. d.

Na swátky Nodičky Boží.

Gistě slusně hodně a spasitelně gest, aby-
 hom tobě wždycky a na každém místě díky či-
 nili, swatý Hospodine, všsemohaucj Otče! věčný
 Bože, skrze Jezisse Krista, Pána nasseho! a w
 den slawnosti blaho slawené Marie,

*) Každě wšročnj swátky magj swau zvláštnj přefacj.

wždy neposstwrněné panny, tebe chwálili, tebe welebili a oslawowali; která twého gedno-roženého zastiněním Ducha sw. počala, a přineauhonné welebnosti swého pannenstwj swětlo wěčné k swětu porodila, Jezisse Krista, Pána nasseho. Skrze kterého twau Gajnost welebj anaelé, klaněj se gi mocnosti, třesau se moci; nebesa a nebeš kúrowé a blahoslaweni Serafinowé gednjm hlasem gi oslawujj Protož my prosebně k tobě woláme, by hlasj nasse od tebe přigatj byli; kterj pokorně wyznáwáme a woláme: Sanctus — Swatý Swatý, Swatý Pane, Bože zástupů. Plna gšau nebesa i země sláwy twé. Hosanna na wysošti! Božehnanů, genž se beře we gměnu Páně! Hosanna na wysošti!

Co nynj uásleduge, gešt prawň střed, gádro a swatost msse swaté tak, že když kněz gednau začal, skončit musj; a když by se něgaké nešťěstj strhlo, proměněnj a pozdwihowánj wykonat musj; na to ale hned přigjmánj držet může. —

Canon

aneb :

Mše tichá.

Kteráz každého dne po celý rok sledná gest.

Tebeť tedn, neydobrotiwěgšsji Otče, prosjme i upěnlivě žádáme skrze Ježíše Krista, Syna swěho, Pána nasseho, abyš těchto † darů, této † pocty, těchto swatých a neposstwrněných † obětj milostně přigiti a požehnati ráčil; zwlášt oněch, gichžto obětugeme tobě za twau swatau kato=lickau Cirkew, aby gi po wšsji okrauhlosti země w pokogi zachowati, ochraňowati, šgednotiti a řjdiiti ráčil; i š twým služebnjkem Papežem nassjm N. a Biskupem nassjm N. a Králem nassjm N. i še wšsemi prawowěrnými katolické a apostolské wjry wznáwači.

Připomenutj wšsich wěrnhých Křestanů a přjmluwu
za žiwé.

Rozpomeň se, ó Pane, na služebnjky a služebnice swé N. N. *) — — a na wšsecky přítomné, gichžto wjra a pobožnost známa gest tobě, za které přinássjme tobě obět tuto, aneb kterj tobě tuto obět dhwály sami přinássjegj za sebe i za wšsecky swé (přátelny): pro wykaupe=ni swých dussj, pro naděgi swěho spaseni a zdrowj: a š přednesseni swých žádostj, tobě žiwému, prawému a wěčnému Bohu.

*) Šde se zejména každých žiwých uwádj, za kteréhož se kněš
mohliti a geg Bohu poraučeti, aneb mšl sw. obětowati šce.

Spomínání Svatých.

My ctíme v dílnosti (srdce svého) wespoleť wděčnau památku, a neyprvé blahoslawené a slawné wzdnycky Panny Marie, Rodičky Boží, a Pána nasseho Ježíše Krista: pak i twých blahoslawených Aposstolů a Mučedníků, Petra i Pawla, Ondřeje, Jakoba, Jana, Tomáše, Jakoba, Filipa, Bartoloměje, Matausse, Simona a Tadeáše; — Lina, Kléta, Kljmenta, Kysta, Kornélia, Cypriána, Wawřince, Chrysoğona, Jana a Pawla, Kozmy a Damiána, a wssed twých Swatých; z ohledu zaslauženj a proseb gegich nech nás, prosíme, ochrany a pomoci twé dogiti. Skrze Krista, Pána nasseho. Amen. (Muce wztáhue nad kalichem.)

Před pozdwihowáním

(neb před proměněním.)

Tuto tedy obět nassj posluffnosti, a wsskeré čeledi twé, prosíme Pane, abyš milostiwě přigiti, dnů nassich w swém pokogi způsobiti, nás od zahynutj wěčného uchowati ráčil, a k počtu wywolenných twých připogiti kázal. Skrze Krista, Pána nasseho. Amen. (Žehná křížem obět.)

Kačiz, ó Bože, obět tuto we wssem požechnau, přiwolenau, přjměrnau, rozumné chwáln hodnau a tobě oblíbenau učiniti: aby nám byla swátostj těla a křwce neymilegšjho Syna twého, Pána nasseho Ježíše Krista.

»Kterýžto, ten den před swým umučenjm, wzal chléb do swých swatých a welebných rukau,

a pozdwiĥna oĥi swých k nebi, k tobě Bohu, Otci swému wšsemohaucjmu: a dĥky tobě čině dobrořečil, lámal, a dal učednjkům swým, řka:

(Nĥuj se děge proměuenj opětowanjím slow Křiřtowařch.)

Wezměte, a gezte z toho wšřickni.«

Totoť geřt tělo mé.

Následuge pozdwiĥowanj poswátne ĥofie.

»Tjmže způsobem řdĥž odwečeřel, bera i tento přewelmi slawný řalich swatýma a welebnyĥma rukama swýma, zase Tobě dĥky čině, dobrořečil, a dal učednjkům swým řka: Wezměte a pĥte z toho wšřickni.«

Tentoť zagisté geřt řalich řrwe mé nowěho a wěčného zákona, tagemřtwj wjřy: řterá (řrew) za wáš i za mnohé wylita bude na odpusřtěnj ĥřjchů.

(Následuge pozdwiĥowanj poswátného řalicha.)

»Kolikrátkoli to činiti budete, činite to na mau památřku.«

Wo pozdwiĥowanj.

A protož zpomenauce, ó Pane! my služebnjci twogi, a swatý lid twůga, na téhož Křiřta Ĥyna twěho, Wána našeho, na aeho blahočinně umučenj, na geho z mřtwých wřřtanj, též i na geho slawně na nebe wřřtaupenj: řlademe před trůn twé zwýřřené welebnořti z twěho daru a danj

Obět swatau, †

Obět čistau, †

Obět neposkvrněnou, †
ten svatý chléb věčného života, †
a ten kalich vždy trvajícího spasení.

Na tyto dary rač usmjřenau a gajnau
twářj delů patřiti, a ge laškavě přigjti, gakožs
s zaljbenjm přigjti ráčil Darů služebnjka twého,
spravedlivého Abela, a obět Abrahamu arcio-
tce nasseho, a tu swatau obět a neposkvrně-
ný dar, gehož ti twüg nehyvěšj kněz Melchis-
sedech obětował.

W nehylubšj pokoře tě prosjme, wšsemo-
haucj Bože! kaž aby (tato obět) škrze ruce
twého Angela swatého na twüg wznessený
oltář před twau božškau welebnost wložena
byla; abychom wšsickni, kdožkoli škrze účastnost
twého oltáře swatoswaté tělo a krew Syna
twého pozjwáme, wšsmu nebeským požehnánjm
a milostj naplněni byli. Škrze téhož Krista,
Pána nasseho. Amen.

Památka (modlitba) za mrtvé.

Rozpomeně se také, ó Pane, na služebnj-
ky a služebnice swé M. M., *) genž nás se zna-
menjm wjry byli předessli, a zesnuwse šj sen
pokogný. — — Těm, ó Pane, i wšem w
Kristu odpočjwagjcjm, abys mjsta obwlažení
swětla a pokoje popřjti ráčil, ponjženě žádáme
škrze téhož Zežisse Krista, Pána nasseho. Amen.

*) Zde zjmena uwábj ty mrtvé, ja které tu nehywětěgšj
obět přinašj.

Modlitba,

šteraužto fněž sw. obět k swému a spoluobětugjeć užitku přiči-
ňuge a obracj.

J nám hříšníkům, služebníkům tvým,
genž na velikost tvých usmilování se důvěru-
geme, uděliž podjlu na společnosti tvých swatých
Apostolů a Mučedníků: Jana (křtitele) a
Štěpána, Matěge, Barnabáše, Zjñacia, Ale-
xandra, Marcelina, Petra, Felicity, Perpetue,
Háty, Lucie, Aněžky, Cecilie, Anastasie, a wšech
Swatých tvých. Stačíž nás, prosjme, w gegich
towaryšstwo připustiti, ne ž ohledu nasseho
zasloužení, nýbrž win nassich darování, skrze
Krista Pána nasseho. Skrze kteréhož ty, ó
Bože! wšse dobré toto působugeš, † poswęcugeš, †
obživugeš, † požehnáváš † a nám rozdáwáš. †

Skrze Něho, s Njim, a w Něm, budiž
tobě Bohu Otci wšemohaucjmu, w gednotě
Ducha swatého, wšsecka čest a sláva na
wěky wěkůw.

Lid. Amen.

Zde se končí tichá mše, a přičinpuje se k Přijímání a k skon-
čení mše.

Modlitba Páně.

(Pater noster.)

K. Přikázanými spasitedlnými zbuženi, a
božským wyučováním (k modlitbě) vedeni,
smjme takto wolati: Otče náš, genž gš na ne-
besích! poswět se gméno twé, přigď králowstwj
twé. Buď wúle twá gako w nebi, tak i na
zemi. Chléb náš nadpodstatný (wezdegšj) dey
nám dnes. A odpust nám nasse winy, gakož

i my odpausstjme nassjm winnjům. A neuwođ nás w pokussenj.

Lid. Ale zbaw nás od zlého.

K. Amen. Prosjme tě, o Pane! zbaw nás odewsseho minulého, přítomného i budoucjhо zlého: a strže přjmluwu blahoslawené, předústogné wždycky Panny Marie, Rodičky Božj, swatých Aposstolů Petra a Pawla, Ondřege, a wssech milých Swatých, uděl milostiwě wofoge za dnů nassich; abychom w moci twého milosrdenstwj gsauce posílnění, ode hřichů wždy oswobozeni, a přede wssjm zformaucenjm (nepokogenjm) ugístění zůstali. Strže téhož Pána nasseho Ježísse Krista, Syna twého, kterýž s tebaw žiw gest a kraluge w gednotě Ducha swatého Bůh po wssecky wěky wěkůw.

Lid. Amen.

Kn. Pokog Páně budiž wždycky s wámi.

Lid. S s duchem twým.

Kněz wpustj w poswátně kalich částektu swaté hostie děleuě, a dj:

Zoto smíssenj a swěcenj těla a krwe Pána nasseho Ježísse Krista, budiž nám přigjmagjcm k žiwotu wěčnému. Amen.

Přjprawa k přigimání.

Čjtané posud woblitby k Bohu Dci byly zprawowány; nynj obracuge se kněz i lid s woblitbaw k Synu Božjmu.

Veránku Božj, kterýž snjmáš hřichy swěta: smilug se nad námi. (Bige se w prsa.)

Veránku Boží, kterýž snjmaš hříchů světa:
smilug se nad námi!

Veránku Boží, kterýž snjmaš hříchů světa:
uděl nám pokoge.

Pane Ježíssi Kriste, kterýž gš pravil
k Apóstolům svým: Pokog svůj dávám vám!
pokog svůj zůstavugi vám! nepatř na hříchů
mé, nýbrž na wjru Cirkwe své: rač gi wedle
wůle své w pokogi a gednotě zachowati; kterýž
žiw gš a kralugeš Bůh na wěky wěků. Amen.

Pane Ježíssi Kriste! Synu Boha žiwého,
genž gš podlé wůle Otce, a spoluaučinkowánjm
Ducha swatého sřze twau smrt žiwot světu
uděliti ráčil: wyswobod mne sřze tvé přeswaté
Tělo a sřze přeswatau Krew twau odewssech
mých hříchů a odewsseho zlého: den, bndy wždy
dle rozkazů twých žiw byl, a nenechen mne
nikdy od tebe se odlaučiti: genž s tjm samým
Bohem Otcem a s Duchem swatým žiw gš
a kralugeš Bůh na wěky wěků. Amen.

Pane Ježíssi Kriste, nedenž aby poživánj
Těla twého, kteréž gá nehodný přigjmati se
opowážugi, mně bylo k odsauzenj: nýbrž aby
mně podlé dobroty twé k obraně dusse i těla,
a k lékařstwji (wnitřnjch neduhů) slaužilo; genž
s Otcem a s Duchem swatým žiw gš a kra-
lugeš Bůh po wšsedny wěky wěků. Amen.

Přigjmánj swaté.

Přigmu tedy ten chléb nebeskí, a gméno
Páně wzhwati budu.

(Nynj bige se kněz na prsy své, a za nehodného se pokládáge, aby Kristus pod střechu geho wffel, & setnjkem bj:)

Pane, negsem hoden, abyš wffel pod střechu mau: ale rci toliko slowem, a uzdrawe: na bude dusse má.

Pane, negsem hoden, abyš wffel pod střechu mau: ale rci toliko slowem, a uzdrawe: wena bude dusse má.

Pane, negsem hoden, abyš wffel pod střechu mau: ale rci toliko slowem, a uzdrawe: na bude dusse má.

(Požjwání Těla Pána.)

Tělo Pána nasseho Zejisse Krista † odstřj: hejž dusse mé k životu wěčnému. Amen.

(Požjwání kalicha požehnaného.)

Což odplatjm Pánu za wffecky věci, kteréž mi gest udělil? Kalich spaseni wezmu, a gméno Páně wzýwati budu. Chwálu wzdá: wage wzýwati budu Pána, a od nepřátel swých oswobozen budu.

Krew Pána nasseho Zejisse Krista † odstřj: hejž dusse mé k životu wěčnému. Amen.

Mo požjwání wečere Páně.

Což gíme usty požjwali, w čistém srdci choweyme: a užiti časného daru budiž nám prostředkem wěčného spaseni.

Tělo twé, o Pane! kteréž gsem přigal, a krew twá, kterau gsem pil, nech ať wnitřnosti mé rozcházi: dey aby na mně netrwała žádná posskwrna nepravosti, gelikož gš mne čistau a

přeswatau swátostj opatřiti a občerstwiti ráčil.
Genž žiw gŕi a kralugeš na wěky wěkuw.
Amen.

D i ř ě j n ě n j.

Chwalme Pána Boha nebeského, a předewssmi živými wyznáweyme ho: nebotě učinil s námi milosrdenstwŭ swé. (W čas welikonočnj přidey Alleluja.)

Kněz. Pán s wámi.

Lid. S s duchem twým.

M o d l e m e s e.

(Na straně epistolnj.)

1. Denž, prosjme Pane Bože náš: aby nám swátosti této přigjmánj, gakož i wěčné ney-swětěgšj Trojice a nerozdjlné Wednoty wyznáwánj nepomáhalo k těla i dusse spasenj.

2. Bože! kterýž nás škrze tato ctihodná a neywětšj tagemstwŭ sworchowaného a nesmrtdlného božstwŭ činš aučastnjky: propúgč prosjme, bychom i učastnost oné prawdy twé, kterauž gsme poznali, ctným a šledhetným obcowánjm dogjti zaslaužili. Škrze Pána nasseho Zejisse Krista, Syna twého. jc. Amen.

(M o d l i t b a o h o d e š B ě n ě.)

3. Udělíž nám, prosjme Pane Bože náš! té milosti: bychom, kterjž gsme slawný den narozenj (zgerwj, wzkrjssenj, na nebe wstaupenj) Pána nasseho Zejisse Krista konánjm ney-swětěgšjho tagemstwŭ inšse swaté pléjagjce swětili: hodným a swatým obcowánjm podjlu na geho

společnosti mji zastaužili. Genž s tebau žiw gest a kraluge jc. Amen.

(D swátcih sw. Panny Marie.)

4. Dokonawsse tagemstwí swatá, a nebeského požehnánj plnj gsauce, prosjme tebe, o Pane, abychom skrze přjmluwu blažené wždnyčny Panny Marie naproti wssemu zlému na každém mjestě byli ochráněni: k gegjzto cti gsme tuto obět welebnosti twé obětowali. Skrze Pána nasseho Ježísse Krista jc. Amen.

(Při památkách giných Swatých a Swetic Božíh.)

5. Dopřeg nám Bože! aby tato obět chwály, kterauž gsme díky činjce za oslawenj Swatého N. (neb swaté N.) wzdali tobě: na geho (gegj) přjmluwu nás k wěčnému pochwalenj welebnosti twé přiwodila. Skrze Pána nasseho Ježísse Krista, Syna twého, genž s tebau žiw gest a kraluge Bůh na wěky wěků. Amen.

Rněž rozpauffti shromážděnj.

Rn. Pán s wámi.

Lid. S s duchem twým.

Rn. Gděte, obět insse dokonána gest.

(Nebo: Dobrořečmež Hospodinu.)

Lid. Budíž chwála Bohu. Deo gratias.

Rněž obráčen k oltáři: Necheyž si, o ney: swětěgšj Trojice, tyto dokonané služby mé obljibiti, a přigmi dobrotiwě tu obět, kterauž gsem gá nehodný před očima twé důstogné welebnosti obětowal tobě: aby mně i wsseni,

za které obětována byla, podle tvého milosrdenství k usmíření a spasení sloužila. Skrze Krista Pána nasseho. Amen.

(*Žehnaje lidu, dj:*)

Požehney nás všemohaučj Bůh † Otec,
Syn i Duch svatý.

Lid. Amen.

Voslednj Ewangelium.

Rněz. Pán s wámi.

Min. J s duchem twým.

Rněz. Počátek sw. Ewangelium podle zpráwy
sw. Jana.

Mi. Chwála tobě Pane.

Na počátku bylo Slovo, a Slovo bylo u Boha, a Bůh byl Slovo. To bylo na počátku u Boha. Wšecky věci skrze ně učiněny gsau, a bez něho nic není učiněno, což učiněno gest. W něm život byl a život byl světlo lidj. A světlo w temnostech swjtj, a tny ho neobsáhly. Byl člověk poslaný od Boha, kter genuz gméno bylo Jan. Ten přišel na svědectwj, aby svědectwj wydal o světle, by wšickni wěřili skrze něho. Nebyl on (Jan) světlo, ale aby svědectwj wydal o světle. Bylo světlo pravé, kteréž oswęcuge každého člověka, přicházegjeho na tento swět. Na swětě byl, a swět skrze něho učiněn gest, a swět ho nepoznal. Do vlastnjho přišel, a swogi ho nepřigali. Kolikož pak koli přigali ho, dal jim moc syny božjmi býti, těm, kteří wěřj we gméno geho.

Steřžto ne ze srwj, ani z wůle těla, ani z wůle muže, ale z Boha zrozeni gsau. A Slowo tělem učiněno gest, a přebýwalo mezi námi: a widěli gsme sláwu geho, sláwu gakožto gednorozeného od Otce, plného milosti a prawdy.

M. Bohu díky! — Deo gratias.

(Tyto modlitby se dle potřeboosti ekwelnosti času, neb dle žádosti téhož, který si missi sw. wyžádal, před epistolau přidáwagj.)

Modlitby a prosby za wšsecko, což swatého gest, spasitedlného a zdárného.

Obecná modlitba. Činy nasse, prosíme Pane, Božskau twau milostj · předegdi, a pomocj twau sprowázeg: aby wšseliké nasse modlenj a činěnj i zpráwa, od tebe wždy se počjnali, a skrze tebe i začaté se končili. Skrze Krista Pána nasseho zc.

Za dar Ducha swatého. Bože! gemuž každé srdce gest otewřené, a k němuž wšseliké chtěnj hlasitě mluwj, a před njmž žádna skrytá nenj tagnost: očisť prosíme, skrze wléwánj swatého Ducha myšslenj srdce nasseho, abychom tě dokonale milowati, tě důstogně chwáliti mohli.

Za dar lásky. Bože, genž činjš, aby milugjcjm tě wšseckj wěci uapomáhaly k dobré:

mu; zapal srdce nasse vraucj žádostj twé neproměnitelné lásky: aby tauženj k tobě z nadchnutj twého počatá, žádným pokussenjm zrušena býti nemohla. Skrze Krista Pána nasseho.

Za poníženo st. Bože! kterýž se pyšným protivíš, a pokorným dáváš milost: dey nám ctnost opravdové pokory, gakowěžto způsobu Bednorozený twoug na sobě wěřicjm wydal: bychom, nadýmajce se, trestu twého nepopauzeli, alebrž raděgi kořice se před tebau, darů milosti twé přigali. Skrze téhož Pána nasseho Ježíše Krista x.

Za trpěliwost. Bože, kterýž gš skrze trpěliwost Bednorozeného twého, pýchů starého protivnjka potřjti ráčil: dey nám prosjme wšsecko, co pro nás swatau oddanostj trpěl, dostogně uwážiti, a z příkladu geho nelibé a odporné wěci dobrau myslj snášseti. Skrze téhož Pána nasseho Ježíše Krista, Syna twého x.

Za zdrželiwost. Rač zapáliti ohněm Ducha swatého ledwj nasse i srdce nasse Pane: abychom neposkwrněným tělem tobě slaužili, a čistým srdcem se zaljbili. Skrze Krista Pána nasseho x.

Za wzdálenj zlých myšlenj. Bože! kterýž oswěcugeš každého člověka přicházegjeho na tento swět; oswět prosjme, srdce nasse stkwělostj twé milosti: abychom což důstogné gest, a libé twé welebnosti, stále smenšleli, a tebe upřjmně milowali. Skrze Krista Pána nasseho.

Za ljtost (zvlášť před sw. zpovědi.)
 Wšsemohaucj, usmjřilivý a dobrotivý Bože! genž
 gš lidu žjžnivému studnici wody živé z skály
 wymedl: wymed z twrdosti srdce nasseho pramen
 slzi skrauffených: abychom hřjchy nasse oplakati
 mohli, a odpusstěnj gich twau milostivosti do-
 giti zaslaužili. Skrze Pána nasseho Ježíše
 Krista a t. d.

Za odpusstěnj hřjchůw. Bože! kte-
 rémuž vlastně gest smilowati se wždycky, i odpu-
 stiti, přigmi prosby nasse: aby nás i wšsecky
 služebnyky twé, které wazba hřjchů swjrá, smi-
 lowánj dobrotivosti twé laskawě rozwázalo.

Gi ná. Ušlyš, prosjme tě Pane, prosby
 pokorně tě žádagjcy, a odpust hřjchy před tebau
 se wyznáwagjcm: aby gš nás i milostivým od-
 pusstěnjm, i pokogem obdařil. Skrze Krista
 Pána nasseho.

Za odpusstěnj hřjchů, i darowánj
 pokut za nimi gdaucjch. Rač nám Pane
 prokázati nemynsluwné milosrdenstwj twé: a nás
 netoliko odewšsed hřjchů nassich sprost, než i od
 zaslaužené pokuty wyswobod.

Gi ná. Bože! kterýž hřjchem býwáš rozhně-
 wán, a pokánjm ukrocen: rač milostiwě wze-
 žřiti na prosby lidu swého k tobě s ponjženjm
 modlitby činjcjho, a odwrať metlu sprawedlivých
 trestů twých, které gsme dle hřjchůw nassich
 zaslaužili. Skrze Pána nasseho Ježíše Krista,
 Syna twého a t. d.

Za gednotu a swornost. (Zvláští po sw. přigmánj.) **Čessli,** prosjme Pane, ducha lásky twé w srdce nasse: abychom wssickni, gež gší gednjm nebeským nakrmil chlebem, milostj twau byli srdce gedno, a dusse gedna. **Čkrze** Pána nasseho **Zežisse** Krista, genž s tebau žige a kraluge w gednotě téhož **Ducha sw. ic.**

W ga k é m k o l i z á r m u t k u. **Wssemo-**haucj **Bože!** neopowrhni upěnjm lidu twého w úzkosti a trýzni swé k tobě wolagjicjho: ale pro slávu gména swého zarmauceným milostně rač tu pomoci přispěti. **Čkrze** Pána nasseho **Zežisse** Krista, **Syna** twého **ic.**

W p o t ř e b á c h a n e d o s t a t c j c h. **Bože,** útočistě nasse a sjeđlo, přjtomen buď nábožným modlitbám cirkwe swé, genž sám půwod gší wsseligaké pobožnosti, a popřeg: abychom, začkoli tě důwěrně žádáme, skutečně obdrželi. **Čkrze** Krista Pána nasseho.

Za darowánj pokog. **Bože!** od kteréhožto swaté žádosti, maudré rady, a sprawedlnosti skutkowé pocházegj: deň služebnjkům swým swatý pokog, gehož nám swět dáti nechce, aby i srdce nasse přikázanjm twým byla oddána, i po oddálenj nepřátelského strachu, časy nasse za twau ochranau byly pokogné.

Za děstí. Deň nám, prosjme Pane, děstí dle časů potřebný: a prahnaucj twář země rač wodami nebeskýmí milostiwě swlažiti.

Bože! w němžto žiwí gsme, hýbáme se, a

trváme, dey nám příhodný děst, abydom potřebných pomůcek a posílek dostatečně nabývajíce, věčných darův ochotněgi vymáhati si mohli. Skrze Krista Pána nasseho ic.

Za gasné powětří. Wyslyš Pane modlitby nasse, skrze které k tobě voláme; a pokorně prosjím uděl powětří gasného: abydom, gesso spravedlivě pro hřichy nasse trestáni gme, z milosrdenstwj twého náš předcházejícího, twé slitování zase zakusili. Skrze Krista Pána nasseho ic.

Děkčinění z darů udělených. Bože! gehožto milosrdenstwj není počtu, a gehožto dobrotivosti poklad gest bezčislný; děkujeme štědré welčnosti twé z darů nám nyní udělených; stále k twé otcovské dobrotivosti se modlíce: aby, kteří prosjím tě, dáwáš oč žádají, gich neopauštěge, k odplatám budaucího wěku způsobna nás učinil. Skrze Pána nasseho Ježíše Krista, Syna twého, genž s tebau žiw gest a kraluge ic.

2. Přjmluwy.

Za Papeže, a biskupa. Wšemocnauj wěčný Bože! smilug se nad služebnjem swým, neywynššjim biskupem nassjm N. a proved ho wedle milosrdenstwj twého na cestu wěčného spasení: tať aby z daru twého wěcj tobě ljbezných žádal, a wšij snažnosti wykonáwal. Skrze Ježíše Krista, Syna twého a t. d.

Za cirkew. Stač, prosíme Pane, cirkwe swé modlitby a prosby milostně wyslyšeti: aby po nátiščich a truchliwostech přestálých, a po zkaženém wsseligakém poblauzenj, ubezpečilau swobodau tobě slaužiti mohla. Skrze Krista Pána nasseho.

Za cjsaře. Bože! kterýž gš obrance wssedch králowstwj, a nazwojce křesianského cjsařstwj; den služebnjku twému Cjsaři a králi nassemu N., welikomocnost twau, skrze kterauž gest zwýšsený, náležitě poznati a welebiti: aby, kterýž z nařizenj twého králowstwj ugal, pomocj twau wždycky nepřemoženým pozůstal.

Za Krále. Wssemohaucj Bože! den prosíme, služebnjku swému N. králi nassemu, kterýž z nařizenj twého zpráwu králowstwj přigal, we wsseligakých wladářských ctnostech prospjwati: gimiž by, gsa slussně a důstogně ozdoben, zlého se wystrjbal, a k tobě, genž gš cesta, prawda i žiwot, utěšený a tobě milý se dostal. Skrze Zejssie Krista, Pána nasseho ic.

Za wšsecky stawy. Wssemohaucj wěčný Bože! gehožto Duch wesskeren swět we wšsedch audedch gejdch poswęcuge a spravuge: wyslyš nás za wšsecky stawy k tobě se modljej; a darug milostiwě, abychom wšsicni, dle úřadů a powolanj swých, wěrnj w službě twé byli nalezeni.

Za přátely milené. Bože! genž gš skrze milost Ducha swatého darů milowanj w srdcích twých wěrných rozliti ráčil; den služeb

níkům a služebnicem svým, za něž k dobrotivosti tvé se modljme, zdravj duše i těla: aby tebe vši snažností milovali, a tě milující, co libého gest tobě, dokonale plnili. Skrze Ježíše Krista Pána našeho.

Za všecky obtžžené. Všemohauj věčný Bože, genž gš potěšení smutných, a posila obtžžených; vřigniž modlitby w jakémkoli trápenj a truchlosti k tobě volagjcich: aby všickni w potřebách svých z milosrdné pomoci tvé se radovali. Skrze Ježíše Krista, Pána našeho.

Za pocestné neb cestau gdaucj. Přj-tomen budiž Pane, pokorným prosbám našim, a cestu služebníků svých rač prospěšnáu učiniti, a kročege gich k spasenj spraviti: aby u prostřed nevhod a nebezpečnstwj života svého nepro-měnnau pomocj twau stále byli obráněni. Skrze Krista Pána našeho.

Za nemocné. Všemohauj věčný Bože, věčná spáso všech wěřjcich; wyslyš nás za nemocné služebnky tvé se modljej, za něž milosrdnstwj tvé o pomoc žádáme: aby nawrácenj k zdravj, w chrámě tvém swatém slusné tobě djkůčiněj vzdáwati mohli. Skrze Krista Pána našeho ic.

Za křesťana k smrti nemocného. Všemohauj a milosrdný Bože! kterýž gš lid-skému rodu i prostředků k spasenj uděliti, i život věčný otewřiti ráčil: wzhledni milostně na

služebníka twého sauženého a nemocj obtžženého; a dussi, kteraužs stwořil, rač občerstwiti: aby w hodinu wýchodu gegiho, skrze ruce swatých angelůw provedena gsau, před tebau, tworcem swým, bez posskwrny postawena byla. Skrze Krista Pána nasseho.

Za zesnulého w den pochování geho. Bože! kterémuž vlastnj gest smilowati se wždycky a odpustiti; tebe s ponjženjm prosjme za dussi služebníka twého N. (služebnice), kteréž gšl z žiwota wygiti welel: aby gi newydal w ruce záhubce, a nezapoměl se nad nj konečně; ale kaž gi od swatých angelů poajti a w wěčný ráj uwoditi: aby, kteráž w tebe dauřala a wěřila, wěčných trestů netrpěla, než wěčné radosti zařušila. Skrze Krista Pána nasseho x.

Giná za zemřelého. Skloniž se, Pane k. prořbám nassim, kterýmž milosřdenstwji twé upěnlivě žádáme: aby dussi služebníka twého (služebnice swé), kteréž gšl kázal z toho swěta wykočiti: w fragině klidu a swětla nebeského ustawiti, a wěcnau sláwau s Swatými twými darowati ráčil.

Za zemřelé bratry, sestry, přátele a dobrodince. Bože! promigiteli winy, a spasenj lidského milownjče, dobrotiwost twau prosjme abyš rodičům, bratrjm, sestřám, přjbužným a dobrodincům společnosti nassj, genž z swěta wyšli, skrze přjmluwu blažené Marie wždycky Panny, a wšech twých Swatých, účastnost wěčného blahoslawnstwji dáti ráčil. Skrze Pána nasseho Ježíše Krista x.

Za ta, genž na hřbitowě odpočj-
wagj. Bože, swětlosti dussj wěrných! přítomen
budiž pokorným modlitbám nassim, a deň slu-
žebníkům a služebnicem swým, gichžto těla zde
a kdekoli w Kristu P. odpočjwagj, blaženého od-
počinutj, a do stanů swětla nebeského ge přig-
mauti raciž. Skrze Krista Pána nasseho. Amen.

Za žiwé i za mrtwé. Wšsemohaucj
wěčný Bože! genž nad žiwými i mrtvými pa-
nugeš a nade wšsemi se smilowáváš, kteréž u
wjře a w skutcích za swé býti od wěků před-
znáváš: tebe pokorně prosjme, aby, za které
gsme prosby wyléwati umjnili, a kterých budto
tento nyněgšj wěf gessťe w těle zdržuge, aneb
budaucj giž od těla wyswobozené přigal, skrze
přjmlowny wšsich Swatých twých, z dobroty mi-
losti twé, wšsich hřichů swých odpusttění dogjti
mohli. Skrze Pána nasseho Jezjisse Krista, Syna
twého, genž s tebaw žiw gest a kraluge w ged-
notě Ducha swatého Bůh na wěky wěkům. Amen.

Tuto mši sw., gač zde wysazena gest, může se každý s
knězem každého dne modliti. A uwažug každý, gač křastěn gi
w takowé cirkwi pozůstawati, která po celém swětě taž wyne-
sseně, taž wřele, taž wraucně, taž pohnutliwě a swatě mši sw.
swau k Pánu Bohu přjstupuge a genu slaužj, gač mimo ka-
tolickej jádně gině náboženskě wyznánj to nečinj, a čiaiti w
stawu nenj. — D gač gš křastněm. býti audem swatě, apo-
stolské, katolické, křjstské cirkwe!

Stěftj,

býti audem katolické Cjrkwe.

(Dle swatého Augustina.)

Bůh Dtec gest půwodcem katolické Cjrkwe, Bůh Syn gegjm wykupitelem, Bůh Duch swatý gegjm poswětitelem; neyšw. Maria Banna, gegj králowнау, Angelowé asau gegj strážnj, Swatj gegj přjmluwčj, patriarchowé gegjm kmenem, proroci gegjm swatoborem, aposstolé gegjm utworzenjm, kněžj gegjm blašem, gáhnové gegjm hospodáři, podgáhuowé gegj služebnjci, mučedlnjci gegj swědkowé, u'itelowé gegj swětlo, wyznáwači gegj podporau, řeholnjci gegj pomoc, panuy gegj ozdobau, wěřscj gegj synowé a dcery; křest gest gegj kólěbkau, birmowánj gegjm posilněnjm, swátost oltárnj gegjm pokrmem a nápojem, pokánj a poslednj pomazánj gegjm lékařstwjm, swěcenj kněžstwa cjrkewnj prawomocnostj, staw manželský gegj sstěpnicj; desatero přikázanj gegj hradbau, cjrkewnj přikázanj gegjm náspeim, ewangelické rady gegjm přjzďjm; tělo Páně gegjm pokladem, neomylnost gegjm znakem, Swangelium gegjm rukogemstwjm; gednota gegjm středem, swátost gegjm leskem, obecnost gegjm zrcadlem, swaté pjsmo gegjm důkazem, žiwé učenj aposstolské gegj pewnostj, obecné sněmy gegj wážnostj, prawda gegjm prawidlem, tichost gegjm duchem, horliwost gegj

pohnutkau, modlitba gegi zbranj, trpěliwost gegim wjřězstwim, wjra gegimi dweřmi, naděge gegim prospěchem, láska gegim dokonánjm, Wykupitelowa nilost gegim bohatsstwim; čistota gegim kwětem, sprawedlnost gegi krásau, opatrnost gegim okem, stálost gegim ramenem, střidmost gegim těl:m; sprawedliwj gsau gegi utěchau, hřichowé gsau gj ohawnostj, hřjssnjci ale předmětem gegi utrpnosti, poblaudilj a odsstěpenci gsau gj k bolesti, židé geaj žiwj swědkowé na zemi; poučenj těchto wšedněch gest neustálau gegi modlitbau a upěnjm k Bohu; gegi žádost gest, aby wěřicj w dobrém nepohnutelnj byli, oslawenj Božj gest gegi tauhau, nesywětěgšj Trojice gest předmětem geaj poklony, ukřižowanj Kristus gest gegi oběť, obradowé gsau gegi okrasau; země mjstem wyhnanistwim, křjž gegim podjlem, nebe poslednjm cilem gegim; pohorssenj gsau gegim sauženjm, pokánj gegim potěssenjm, odpustiowé gegi štědrotau. Zejřš Kristus gegim ženichem, geho přjtomnost geaj sláwau, den saudnj gegim korunowanjm; geaj zápas gest na zemi, utrpenj w očistci, oslawenj w nebi! —

A což gá? — Gsem-li pať žiwým audem této Cjrkwe? a slaužjm-li pať gj ke cti? Gestliže pať ano: blaze mi, neboť wětšjho podjlu neznam. A tomu žke wšsemu mi dopomáhen nymilostiwěgšj Zejřši, genž sedjš na prawici Boha Dce wšsemohaucjho, a sauditi budež žiwé i mrtwé. Amen. p.

Obsah.

	Str.
D mšsi swaté.....	30
Užké spogenj hlavnjch částek mšse swaté wespolek.	63
Giný wyklad mšse swaté.....	77
Učenj cirkwe katolické o neyswětěgšji oběti mšse swaté	113
D neyswětěgšji swátosti oltárnj.....	167
D přítomnosti Krista Pána w swátosti oltárnj.....	211
D neyswětěgšji swátosti oltárnj.....	244
D klaněnj se Kristu w Swátosti oltárnj.....	272
D přimlastněnj užitků z oběti mšse swaté.....	317
U — proč dáwáte na mšse swaté?	329
Přjprawa kněze ke mšsi swaté.....	342
Mšse swatá.....	347
Canon, aneb: Mšse tichá.....	363
Modlitby, gaké se dle požábánj do mšse sw. připogugi.	374
Štěstj, býti aubem katolické Cirkwe.....	383

Dr. Wáclaw Děžina,
redaktor.